

löneförmåner förstärkes med ett särskilt arvode för att komma i paritet med dem, som utgår på arbetsmarknaden i övrigt.

Yttrande

Medicinalstyrelsen har inte något att erinra mot farmakopékommitténs förslag.

Departementschefen

Mot Svenska farmakopékommitténs beräkning av löneomräkningen, innebärande en ökning av anslaget med ca 2 000 kr., har jag intet att erinra. Anslaget bör vidare minskas med 6 000 kr. med hänsyn till att Sveriges andel i de gemensamma kostnaderna för den nordiska farmakopénämnden antas komma att minska. Jag förutsätter, att det liksom hittills får ankomma på Kungl. Maj:t att sedermera bestämma andelens storlek. Anslaget bör uppföras med 260 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Svenska farmakopékommittén m. m.* för budgetåret 1964/65 anvisa ett förslagsanslag av 260 000 kr.

[83] 25. Statens rättsläkarstationer: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1962/63	850 000	736 938
1963/64	1 035 000	
1964/65 (förslag)	1 179 000	

Medicinalstyrelsen föreslår, att anslaget ökas med 146 000 kr.

	Ökn. el. minskn.
1. <i>Personalförändringar</i>	
a) Rättsläkarstationen i Göteborg:	
1 rättsläkarassistent Ae 23; minskning med 1 amanuens Ag 20.....	+ 5 064
1 bårhusvaktmästare Ae 11	+ 17 760
1 kontorist Ae 9	+ 15 924
1 kanslibitråde Ae 7.....	+ 14 352
1 laboratoriebiträde högst Ae 9.....	+ 14 352
Minskning av anslag till extra personal.....	— 57 000
b) Rättsläkarstationen vid Stockholm:	
Semestervikarie för föreståndaren.....	+ 500
c) Ersättningar enligt taxa för tjänsteförrättningar.....	+ 55 000
2. <i>Löneomräkning</i>	
a) Automatiska förändringar	+ 74 538
b) Ökning av löner till två vaktmästare (ersättning till Göteborgs stad)	+ 5 510
	+ 146 000

Motiv

1. a) Rättsläkarstationen i Göteborg har tagits i bruk under första halvåret 1963. Obduktionsverksamheten kan beräknas uppgå till minst 500 obduk-

tioner per år. För att arbetet på stationen skall vinna erforderlig stadga och täta personalbyten undvikas bör vissa extra ordinarie tjänster inrättas vid stationen, vars verksamhet beräknas få lika stor omfattning som vid stationen i Lund.

1. b) Till föreståndaren vid rättsläkarstationen vid Stockholm utgår ett arvode om 3 900 kr. per år. F. n. saknas medel att avlöna vikarie då föreståndaren åtnjuter semester. Styrelsen föreslår, att ett belopp om 500 kr. anvisas för ändamålet.

1. c) Med hänsyn till anslagsbelastningen för 1962/63 samt väntad utökning av verksamheten i Göteborg bör delposterna till ersättningar enligt taxa för tjänsteförrättningar uppräknas med sammanlagt 55 000 kr.

Departementschefen

Som medicinalstyrelsen anført, började rättsläkarstationen i Göteborg sin verksamhet under första halvåret 1963. Vid stationen finns en extra ordinarie rättsläkare. Härutöver har medel beräknats under anslaget för anställande av extra personal. Jag anser, att man i avvaktan på närmare erfarenhet av verksamhetens omfattning bör dröja ännu ett år, innan ytterligare fasta tjänster inrättas. Jag beräknar därför medel för extra personal även för nästa budgetår.

Ersättning till vikarie för föreståndaren vid rättsläkarstationen vid Stockholm utgår numera enligt tilläggsbestämmelserna till statens allmänna avlöningsreglemente. Jag har tagit hänsyn härtill vid medelsberäkningen.

Delposterna till ersättningar enligt taxa för tjänsteförrättningar bör uppräknas med sammanlagt 55 000 kr. Anslaget bör vidare ökas med 89 000 kr. för löneomräkning m. m.

Vad jag nu förordat medför en anslagsökning med 144 000 kr. Anslaget bör alltså uppföras med 1 179 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för statens rättsläkarstationer, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1964/65:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	40 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	194 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	640 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	305 000

Summa kr. 1 179 000;

b) till Statens rättsläkarstationer: Avlöningar för budgetåret 1964/65 anvisa ett förslagsanslag av 1 179 000 kr.

[84] 26. Statens rättsläkarstationer: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1962/63	186 000	168 466
1963/64	238 000	
1964/65 (förslag)	239 000	

Medicinalstyrelsen föreslår, att anslaget ökas med (avrundat) 23 000 kr.

	Anslag 1963/64	Mynd. förslag 1964/65	Dep:ts beräkn. 1964/65
<i>Samlliga rättsläkarstationer</i>			
1. Reseersättningar.....	8 800	—	+ 200
2. Bränsle, lyse och vatten.....	51 000	+ 4 000	—
3. Övriga expenser.....	76 900	+ 18 000	+ 8 100
4. Inköp och underhåll av inventarier och instrument m. m.....	18 000	+ 6 000	—
5. Bidrag till underhåll m. m. av lokaler.....	42 300	— 12 300	— 12 300
6. Transporter m. m.....	35 500	+ 5 000	+ 4 500
7. Kostnader för fotografering.....	14 500	+ 2 000	+ 500
		+ 22 700	+ 1 000

Departementschefen

Med hänvisning till beräkningen i den föregående sammanställningen föreslår jag, att anslaget ökas med 1 000 kr. och alltså uppföres med 239 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens rättsläkarstationer: Omkostnader* för budgetåret 1964/65 anvisa ett förslagsanslag av 239 000 kr.

[85] 27. Vissa rättsmedicinska undersökningar

	Anslag	Nettoutgift
1962/63	150 000	133 643
1963/64	150 000	
1964/65 (förslag)	40 000	

¹ Anslaget till Medikolegala besiktningar

Från anslaget till Medikolegala besiktningar bestrides sådana kostnader för rättsmedicinska undersökningar, som inte belastar anslaget till Statens rättsläkarstationer: Avlöningar.

Medicinalstyrelsen föreslår, att anslaget minskas med 10 000 kr.

Motiv

Den nya rättsläkarstationen i Göteborg har tagits i bruk i början av år 1963 och beräknas vara i full verksamhet 1964/65. Med hänsyn härtill och till de senaste årens sjunkande belastningsciffror föreslår *medicinalstyrelsen*, att anslaget upptages med 40 000 kr.

Departementschefen

Gällande riksstat upptar ett anslag till Medikolegala besiktningar. Jag föreslår att anslaget fr. o. m. nästa budgetår erhåller benämningen Vissa rättsmedicinska undersökningar.

Medicinalstyrelsens förslag till medelsanvisning föranleder inte någon erinran från min sida.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa rättsmedicinska undersökningar* för budgetåret 1964/65 anvisa ett förslagsanslag av 40 000 kr.

[86] 28. Länsläkarväsendet: Avlöningar

	Anslag
1963/64	2 073 000
1964/65 (förslag)	2 398 000

Medicinalstyrelsen föreslår, att anslaget ökas med 1 197 000 kr.

	Ökn. el. minskn.
1. <i>Personalförändringar</i>	
6 biträdande länsläkare i A 26	+ 224 928
14 länshälsovårdskonsulenter i Ae 19	+ 375 840
8 länsköterskor i Ae 21	+ 225 600
2. <i>Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t</i>	— 4 000
3. <i>Löneomräkning</i>	+ 374 632
	+ 1 197 000

Motiv

1. Länsläkarorganisationen har f. n. sju biträdande länsläkare och tio hälsovårdskonsulenter. Tillgången på läkarkrafter med erforderliga kvalifikationer medger inte att fler än sex tjänster som biträdande länsläkare inrättas under budgetåret 1964/65. Dessa avses närmast skola placeras i Östergötlands, Kalmar, Göteborgs och Bohus, Värmlands, Kopparbergs och Västerbottens län, vilka alla har ett påtagligt behov av biträdande länsläkare.

Tjänster för länshälsovårdskonsulenter bör snarast möjligt inrättas i de 14 län som alltjämt saknar sådana. Behovet av tjänsterna är mycket stort och har understrukits av såväl regionala myndigheter som i två motioner vid värriksdagen 1963 angående snabbare utbyggnad av länshälsovårdskonsulentorganisationen.

Länsläkarorganisationens fortlöpande tillsyn över enskilda sjukhem och inom andra speciella vårdformer, t. ex. industrihälsovård, kräver att länsläkarna bistås av inom hälso- och sjukvård utbildad kvalificerad personal. Sådan personal är också av nöden för utrednings- och upplysningsarbete som hänför sig till länsläkarens verksamhet i samband med epidemier och

bekämpandet av könssjukdomar. Denna personals biträde förväntas bli av värde även vid länsläkarorganisationens kontakter med socialvårdens organ och för dess medverkan vid genomförandet av intentioner beträffande familjens hälso- och sjukvårdsfrågor. För dessa uppgifter erfordras särskilda läns-sköterskor. Under budgetåret 1964/65 bör åtta tjänster inrättas, varigenom de mest arbetskrävande länen skulle kunna tillgodoses.

2. Genom inrättande av nya tjänster för biträdande länsläkare minskar behovet av arvoden till biträdande förste provinsialläkare.

Departementschefen

För fortsatt utbyggnad av länsläkarorganisationen föreslår jag, att under nästa budgetår inrättas ytterligare tre tjänster som biträdande länsläkare i Ao 26 samt sex tjänster som länshälsovårdskonsulent i Ae 19, att efter Kungl. Maj:ts bestämmande placeras i de mest arbetstyngda av de län, som f. n. saknar dylika tjänster.

Medelsanvisningen till arvoden åt biträdande förste provinsialläkare torde vid bifall till förslaget om inrättande av ytterligare tre tjänster som biträdande länsläkare kunna nedräknas med i runt tal 2 000 kr.

Vad jag nu förordat medför en anslagsökning med sammanlagt 325 000 kr. Anslaget bör alltså uppföras med 2 398 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för länsläkarväsendet, som föranledes av vad jag föreslagit i det föregående;

b) godkänna följande avlöningsstat för länsläkarväsendet, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1964/65:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän (länsläkare och biträdande länsläkare), <i>förslagsvis</i>	1 257 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	32 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	393 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	716 000

Summa kr. 2 398 000;

c) till *Länsläkarväsendet*: *Avlöningar* för budgetåret 1964/65 anvisa ett förslagsanslag av 2 398 000 kr.

[87]¹29. *Länsläkarväsendet: Omkostnader*

	Anslag
1963/64	294 000
1964/65 (förslag)	409 000

Medicinalstyrelsen föreslår, att anslaget ökas med 448 000 kr.

	Anslag 1963/64		Mynd. förslag 1964/65		Dep:ts beräkn. 1964/65
1. Sjukvård m. m.	2 000	+	1 000	+	1 000
2. Reseersättningar.	292 000	+	207 000	+	66 000
3. Anskaffning m. m. av apparat- och instrumentutrustning.	—	+	240 000	+	48 000
			+ 448 000	+	115 000

Motiv

3. Länsläkarna bör förses med instrumentutrustning för bl. a. bullermätning samt ljus- och klimatundersökningar.

Departementschefen

Med hänvisning till beräkningen i den föregående sammanställningen föreslår jag, att anslaget ökas med 115 000 kr. och alltså uppföres med 409 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Länsläkarväsendet: Omkostnader* för budgetåret 1964/65 anvisa ett förslagsanslag av 409 000 kr.

[88] 30. Provinsialläkare: Avlöningar

	Anslag
1963/64	3 000 000
1964/65 (förslag)	830 000

Medicinalstyrelsen föreslår, att anslaget minskas med 2 170 000 kr.

Motiv

Antalet i statens tjänst kvarstående provinsialläkare uppgår f. n. till 45. Av dessa kan ett tiotal beräknas komma att avgå med pension före ingången av budgetåret 1964/65. Ytterligare tretton har förklarat sig villiga att övergå i landstingstjänst, därest förutsättningar härför beredes dem. Medicinalstyrelsen har med ledning härav preliminärt beräknat antalet den 1 juli 1964 i statens tjänst kvarstående provinsialläkare till 25.

Departementschefen

Enligt tidigare gällande bestämmelser ansågs provinsialläkare, som varit i statens tjänst, som provinsialläkare enligt sjukvårdslagen om han före den 1 april 1963 förklarat sig villig att övergå som sådan läkare i landstingskommuns tjänst. I samband med en ändring i övergångsbestämmelserna till sjukvårdslagen har Kungl. Maj:t genom beslut den 13 december 1963 fastställt ny tidrymd, inom vilken de provinsialläkare, som alltjämt står kvar i statens tjänst, skall ha möjlighet att utan tillsättningsförfarande övergå i

tjänst hos landstingskommun, till tiden före den 1 juli 1964. Antalet i stats-tjänst kvarstående ordinarie provinsialläkare under nästa budgetår kan därför ännu inte anges. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att fastställa antalet provinsialläkartjänster, som för nästa budgetår skall uppföras på personalförteckningen.

Anslaget bör i enlighet med medicinalstyrelsens förslag uppföras med 830 000 kr., vilket innebär en minskning med 2 170 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga erforderliga ändringar i personalförteckningen för provinsialläkare i enlighet med vad jag föreslagit i det föregående;

b) godkänna följande avlöningsstat för provinsialläkare, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1964/65:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	475 000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	96 000
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	259 000

Summa kr. 830 000;

c) till *Provinsialläkare: Avlöningar* för budgetåret 1964/65 anvisa ett förslagsanslag av 830 000 kr.

[89] 31. Provinsialläkare: Omkostnader

	Anslag
1963/64	30 000
1964/65 (förslag)	43 000

Medicinalstyrelsen föreslår, att anslaget ökas med 70 000 kr.

	Anslag 1963/64	Mynd. förslag 1964/65	Dep:ts beräkn. 1964/65
1. Sjukvård m. m.	3 000	— 1 000	— 1 000
2. Reseersättningar	27 000	+ 69 500	+ 13 000
3. Expenser	—	+ 1 500	+ 1 000
		+ 70 000	+ 13 000

Departementschefen

Med hänvisning till beräkningen i den föregående sammanställningen föreslår jag, att anslaget ökas med 13 000 kr. och alltså uppföres med 43 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Provinsialläkare: Omkostnader* för budgetåret 1964/65 anvisa ett förslagsanslag av 43 000 kr.

[90] 32. Bidrag till provinsialläkarväsendet m. m.

	Anslag
1963/64	11 325 000
1964/65 (förslag)	24 500 000

Statsbidrag till landstingen för avlöning åt provinsialläkare utgår för det antal tjänster, som inrättats inom ramen för ett av Kungl. Maj:t fastställt högsta antal statsbidragsberättigande tjänster, minskat med det antal provinsialläkare, som kvarstår i statens tjänst. Bidrag utgår för varje tjänst med ett belopp per år motsvarande 120 procent av årslönen i lönegrad 21 löneklass 23 å löneplan A i statens löneförordning. Härutöver utgår statsbidrag till lönetillägg för så många tjänster som motsvarar antalet inom den statliga provinsialläkarorganisationen den 30 juni 1963 inrättade tjänster i lönegrupperna II—V å löneplan C i statens löneförordning.

Medicinalstyrelsen föreslår, att anslaget ökas med 13 675 000 kr.

1. Bidrag till provinsialläkare	24 608 400
2. Läkarestation i Dalby	370 000
	Avrundat kr. 25 000 000

Motiv

1. Medicinalstyrelsen beräknar antalet statsbidragsberättigande tjänster under budgetåret 1964/65 till 687, av vilka 12 ej kommer att uppehållas.

2. Styrelsen upprepar sitt i 1963 års statsverksproposition återgivna förslag, att staten skall bidra med halva investeringskostnaden för en läkarestation i Dalby avseende forskning och försöksverksamhet i öppen vård (se bil. 7 s. 268 ff.).

Departementschefen

Medicinalstyrelsen beräknar sammanlagda antalet statsbidragsberättigande provinsialläkartjänster under år 1964 till 687. Då statsbidrag endast utgår för tjänst, som uppehållits av ordinarie befattningshavare eller vikarie under minst halva året, är det dock tillräckligt att för budgetåret 1964/65 beräkna statsbidrag för 675 tjänster.

I 1963 års statsverksproposition (bil. 7 s. 272) föreslog jag ett samarbete med Malmöhus läns landsting för uppförande och drift av en läkarestation för forskning och försöksverksamhet i öppen vård i ett blivande Dalby provinsialläkardistrikt. Statens bidrag till kostnaderna för läkarestationens uppförande, inredning och utrustning borde enligt min uppfattning utgöra 25 procent, vilket motsvarar de statliga bidrag som i regel utgår vid utnyttjandet av kommunala sjukhus för undervisnings- och forskningsändamål. Riksdagen hade ingen erinran häremot och bemyndigade Kungl. Maj:t att i huvudsaklig överensstämmelse med vad jag sålunda förordat träffa avtal med landstinget.

Vid de överläggningar som härefter förevarit i frågan i samband med den fortsatta bearbetningen av det preliminära byggnadsprogrammet har det visat sig, att forskningslokalernas andel av totalytan kommer att överstiga 25 procent. Jag föreslår, att staten i stället accepterar en kostnadsfördelning enligt den s. k. identifikationsmetoden, dvs. en fördelning av kostnaderna i proportion till de olika verksamhetsgrenarnas andel i den totala byggnadsvolymen. Av den preliminärt upptagna totalkostnaden, 1 300 000 kr., skulle på staten därvid falla ca 450 000 kr. Bearbetningen av projektet fortsätter emellertid. En överenskommelse i frågan efter de angivna riktlinjerna kan inte anses äga prejudicerande verkan i andra fall. Några personalkostnader för den nya läkarstationen torde inte hinna uppstå under nästa budgetår.

Anslaget bör uppföras med totalt 24,5 milj. kr., vari inräknats de investeringskostnader för Dalby-projektet, som kan uppkomma under nästa budgetår.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att i huvudsaklig överensstämmelse med av mig i det föregående förordade grunder träffa avtal med Malmöhus läns landsting angående deltagande från statens sida i uppförandet m. m. av en läkarstation i Dalby för forskning och försöksverksamhet i öppen vård;

b) till *Bidrag till provinsialläkarväsendet m. m.* för budgetåret 1964/65 anvisa ett förslagsanslag av 24 500 000 kr.

G. Mentalsjukhus m. m.

[91] 1. Statens mentalsjukhus: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1962/63	184 500 000	209 805 729
1963/64	222 000 000	
1964/65 (förslag)	239 300 000	

Medicinalstyrelsen föreslår, att anslaget ökas med 20 700 000 kr.

1. Personalförändringar

	Ökn. el. minskn.
<i>Personal till följd av nytilkommande vårdplatser</i>	
2 överskötare Ao 13	+ 37 632
1 laboratorieassistent Ae 11	+ 16 824
1 avdelningsbiträde (för laboratorium)	+ 11 016
Minskning med 1 föreståndare Ao 15	— 21 084
<i>Personal för befintliga vårdplatser</i>	
A. Egentliga mentalsjukhus	
a) <i>Administrativ chefspersonal</i>	
2 sjukhusdirektörer Be 1	+ 99 432
befattningsarvode	+ 2 760
b) <i>Läkarpersonal</i>	
1 överläkare för internmedicin Be 1	+ 49 716
avlöningsförstärkning	+ 8 000
2 överläkare Bo 1	+ 99 432
avlöningsförstärkning	+ 16 000
hyresersättning	+ 8 400
1 bitr. överläkare Ao 27	+ 41 532
avlöningsförstärkning	+ 10 000
1 bitr. överläkare Ae 27	+ 41 532
avlöningsförstärkning	+ 10 000
7 förste läkare Ae 25	+ 259 896
avlöningsförstärkning	+ 70 000
3 underläkare Ae 23	+ 99 432
avlöningsförstärkning	+ 30 000
7 underläkare Ag 23	+ 232 008
avlöningsförstärkning	+ 70 000
Minskning med 1 bitr. överläkare Ao 27	— 41 532
avlöningsförstärkning	— 10 000
Minskning med 1 förste läkare Ao 25	— 37 128
avlöningsförstärkning	— 10 000
c) <i>Sjukvårdspersonal</i>	
Central sjukvårdspersonal:	
1 bitr. personalföreståndare Ae 14	+ 19 932
1 bitr. föreståndare (för yttre arbeten) Ao 14	+ 19 932
3 överskötare (för nattjänstgöring) Ae 13	+ 56 448
5 överskötare (för internöverläkares mottagning) Ae 13	+ 94 080
1 överskötare (för röntgenverksamhet) Ae 13	+ 18 816
8 laboratorieassistenter Ae 11	+ 134 592

	Ökn. el. minskn.
3 avdelningsbiträden (för medicinskt centrum) Ae 5.....	+ 33 048
Minskning med 1 överskötare Ao 13.....	— 18 816
Minskning med 1 laboratoriebiträde Ae 10.....	— 14 244
Sjukvårdspersonal på vårdavdelningar:	
3 överskötare Ae 13.....	+ 56 448
85 avdelningsbiträden Ae 5.....	+ 936 360
Personal för arbets- och sysselsättningsterapi:	
10 förste skötare Ae 11.....	+ 168 240
Personal för familjevård och hjälpverksamhet samt öppen vård:	
1 föreståndare Ae 15.....	+ 21 084
1 överskötare Ae 13.....	+ 18 816
Psykologer:	
7 psykologer Ae 25.....	+ 259 896
2 bitr. psykologer Ae 21.....	+ 59 280
Kuratorer:	
8 kuratorer Ae 16.....	+ 178 656
Sjukgymnaster:	
10 sjukgymnaster Ae 14.....	+ 177 960
B. Mentalsjukhus för psykiskt efterblivna	
a) Läkarpersonal	
2 överläkare Be 1.....	+ 99 432
avlöningsförstärkning.....	+ 16 000
hyresersättning.....	+ 4 200
1 underläkare Ae 23.....	+ 33 144
avlöningsförstärkning.....	+ 10 000
Minskning med 1 bitr. överläkare Ao 27.....	— 41 532
avlöningsförstärkning.....	— 10 000
b) Sjukvårdspersonal	
Central sjukvårdspersonal:	
2 överskötare (internöverläkares mottagning) Ao 13.....	+ 37 632
2 laboratorieassistenter (Eeg- och Ekg-undersökningar) Ae 11.....	+ 33 648
2 laboratoriebiträden Ae 10.....	+ 28 488
Sjukvårdspersonal på vårdavdelningar:	
1 överskötare (öppendörravdelning) Ao 13.....	+ 18 816
21 skötare Ae 10.....	+ 333 144
18 avdelningsbiträden Ae 5.....	+ 198 288
Minskning med 1 förste skötare (öppendörravdelning) Ao 11.....	— 16 824
Personal för arbets- och sysselsättningsterapi:	
1 lärare i gymnastik Ae 18.....	+ 24 996
1 terapiföreståndare Ao 13.....	+ 18 816
2 förste skötare Ao 11.....	+ 33 648
6 skötare Ae 10.....	+ 95 184
Psykologer:	
2 psykologer Ae 25.....	+ 74 256
2 bitr. psykologer Ae 21.....	+ 59 280
Kuratorer:	
1 kurator Ae 16.....	+ 22 332
Sjukgymnaster:	
2 sjukgymnaster Ae 14.....	+ 35 592
Lärarpersonal:	
1 lärare i kunskapsämnen Ae 16.....	+ 22 332
C. Kontorspersonal för samtliga sjukhus	
15 assistenter Ao 15.....	+ 316 260
1 assistent Ae 13.....	+ 18 816
10 kontorister Ao 9.....	+ 149 880
50 kanslibiträden Ae 7.....	+ 675 600
Minskning med 15 kassörer Ao 13.....	— 282 240
Minskning med 4 kanslibiträden Ae 7.....	— 54 048

	Ökn. el. minskn.
D. Ekonomipersonal för samtliga sjukhus	
Kök och servering:	
1 bitr. köksföreståndare Ao 10.....	+ 15 864
1 kokerska Ao 7.....	+ 13 512
2 bitr. kokerskor Ae 6.....	+ 25 656
3 ekonomibiträden Ae 5.....	+ 33 048
Förråd och diverse transporter:	
7 vaktmästare Ae 7.....	+ 94 584
2 ekonomibiträden (tvättbytesförråd) Ae 5.....	+ 22 032
Städning:	
2 städledare Ae 9.....	+ 29 976
Trädgård och jordbruk:	
1 förman Ae 10.....	+ 15 864
Minskning med 1 jordbruksbiträde Ae 7.....	— 13 512
Maskinavdelningarna:	
1 maskinchef Ao 17; minskning med 1 maskinchef Ao 15.....	+ 2 532
1 förste maskinist Ao 13; minskning med 1 maskinförman Ao 12.....	+ 1 020
1 förste reparatör Ao 11; minskning med 1 reparatör Ao 10.....	+ 960
1 förste reparatör Ao 11; minskning med 1 värmeskötare Ao 8.....	+ 2 580
2 reparatörer Ao 10; minskning med 2 eldare Ae 7.....	+ 4 704
1 reparatör Ao 10; minskning med 1 värmeskötare Ao 8.....	+ 1 620
Kostnader för vikarier, övertidsersättning, obekvämhetsstillägg m. m.....	+ 550 000
E. Extra arbetskraft.....	+ 280 000
2. Tjänsteförändringar	
a) Ordinariesättningar.....	—
b) Vissa arvodesfrågor.....	—
3. Löneomräkning.....	+ 13 950 024
4. Avlöningskostnader vid arbetshemmet för döva på Mogård.....	+ 400 000
	+ 26 700 000

Motiv

Det fastställda antalet vårdplatser vid de statliga mentalsjukhusen uppgick i januari 1963 till 22 234, varav 11 960 för män och 10 274 för kvinnor. Medelbeläggningen år 1962 uppgick till något högre tal. En viss överbeläggning finns sålunda alltjämt men denna är dock ojämnt fördelad mellan sjukhusen. En inte ringa del hänför sig till sjukhusen för vård av psykiskt efterblivna. Dessa sjukhus har också det största antalet exspektanter.

Under loppet av 1963 har Mellringe och Hälsinge sjukhus börjat beläggas i begränsad omfattning. Detta har inneburit viss avlastning för de sjukhus, som nu vårdar patienter tillhörande Örebro och Gävleborgs län. Som följd härav blir det under innevarande budgetår möjligt att vid de mentalsjukhus, som får sitt patientantal reducerat, genomföra dels en minskning av antalet fastställda vårdplatser, dels vissa personalinskränkningar. Styrelsen har med anledning härav anmodat sjukhuscheferna vid de berörda sjukhusen att i samband med patientöverflyttningarna omorganisera sjukhusen på sådant sätt, att personalorganisationen successivt överses för att avpassas till en lägre beläggning av sjukhuset. Som riktlinje vid beräkning

av personaltäteten har därvid relationstalet 2,6 patienter per sjukvårdstjänst på vårdavdelning ansetts lämplig.

Sedan denna omorganisation genomförts, avses den sålunda friställda sjukvårdspersonalen bli disponerad för att tillgodose önskemål beträffande personalförstärkningar, som direktionerna framfört för budgetåret 1964/65.

För budgetåret 1964/65 anser sig styrelsen med hänsyn härtill kunna begränsa sina äskanden särskilt beträffande skötarpersonal. Vad angår direktionernas önskemål om förstärkning av förmanspersonalen synes även viss återhållsamhet böra iakttagas i avvaktan på personaldelegationens slutbetänkande.

Däremot får det anses synnerligen angeläget, att upprustningen fortsätter beträffande personal med särskilt kvalificerade uppgifter såsom läkare, psykologer, kuratorer och sjukgymnaster.

Medelbeläggningen under år 1962 per läkartjänst — beräknad på i personalförteckningen för budgetåret 1963/64 upptagna tjänster — uppgick vid primärsjukhusen till 81,8, vid de två sekundärsjukhusen till 108,2 och vid sjukhusen för psykiskt efterblivna till 88,5. Motsvarande medelbeläggning per sjukvårdstjänst på vårdavdelning uppgick vid primärsjukhusen till 2,6, vid sekundärsjukhusen till 2,8, vid primärsjukhusens sekundäravdelningar till 4,6 och vid sjukhusen för psykiskt efterblivna till 2,2. Vad beträffar sjukhusen för psykiskt efterblivna måste dock beaktas, att personalen för det nya Salberga sjukhus medtagits, trots att detta sjukhus inte varit belagt under år 1962.

I sina anslagsäskanden för budgetåret 1963/64 hemställde styrelsen bl. a., att Gådeå sjukhus, som sedan många år fungerat som sekundärsjukhus, skulle erhålla ställning som primärsjukhus. Med hänsyn till det goda skick, vari sjukhuset befinner sig efter avslutade renoveringsarbeten samt dess omedelbara anslutning till Härnösands lasarett, får det anses föga rationellt att endast driva sjukhuset som sekundärsjukhus. Styrelsen finner denna fråga så angelägen, att styrelsen ånyo hemställer, att Gådeå sjukhus erhåller status som primärsjukhus. Någon utökning av personalorganisationen synes tills vidare inte påkallad härav.

Personal till följd av nytillkommande vårdplatser

Vid *S:ta Gertruds sjukhus* är en ny paviljong, MK 1, under uppförande och torde bli färdig att tagas i bruk under budgetåret 1964/65. Paviljongen kommer att bestå av sex vårdavdelningar om 30 vårdplatser var eller tillhoppa 180 vårdplatser. Enligt prop. 1961: 66 skall nuvarande paviljong M 2 rivas. Denna har två vårdavdelningar med 32 resp. 24 vårdplatser. Härifrån kan alltså personalbehovet för två vårdavdelningar i den nya paviljongen MK 1 fyllas, medan personalförstärkning är nödvändig för fyra av de nytillkommande vårdavdelningarna. Då styrelsen räknar med att den nödvändiga personalen nästan helt kan erhållas genom överflyttning av friställda tjänster

vid andra sjukhus, föreslår styrelsen blott inrättande av en tjänst som överskötare i Ao 13.

Forskningsavdelningen vid *S:t Lars' sjukhus* kommer att tillföras sammanlagt fyra vårdavdelningar i nybyggda paviljonger. Antalet vårdavdelningar vid sjukhuset kommer därmed att uppgå till 49. Vid sjukhuset finns f. n. 48 tjänster för överskötare. Med hänsyn till att personal redan beräknats för tre av ifrågakommande nya avdelningar samt till den goda personaltätheten vid sjukhuset (2,5) inskränker sig styrelsen till att föreslå, att en vakant och övertalig tjänst som föreståndare i Ao 15 utbytes mot en tjänst som överskötare i Ao 13.

Vid *Restads sjukhus* beräknas nybyggnaden för medicinskt centrum bli färdigställd under budgetåret 1964/65. Laboratoriet erhåller då större lokaler i tre våningar för sin år från år ökande belastning. En personalförstärkning är därför behövlig, varför styrelsen föreslår inrättandet av en tjänst som laboratorieassistent i Ae 11 och en tjänst som avdelningsbiträde i Ae 5.

Personal för befintliga vårdplatser

Administrativ chefspersonal vid egentliga mentalsjukhus

Sjukvården av i dag ställer vid de större sjukhusen så stora krav i administrativt hänseende på befattningshavare i chefsställning, att sjukhuschefskapet inte längre kan utgöra en bisyssla för läkare med stor arbetsbörda i egenskap av chefer för sjukvårdsavdelningar. Arbetsuppgifter av icke sjukvårdsmässig natur bör därför i möjligaste mån överföras från de överläkare, som nu tillika är sjukhuschefer till annan kvalificerad personal. Med hänsyn till att för sjukhusdirektörstjänst och andra högre sjukvårdsadministrativa tjänster särskilt utbildad arbetskraft f. n. icke finns och till härav föranledda rekryteringssvårigheter anser sig styrelsen böra begränsa sig till att föreslå, att en tjänst som sjukhusdirektör i Be 1 inrättas vid ett vart av *Restads* och *Säters sjukhus*. En av överläkarna bör härvid utses till chefsläkare. Sjukhusdirektören och chefsläkaren bör erhålla avlöningsförstärkning resp. befattningsarvode.

Läkarpersonal vid egentliga mentalsjukhus

Under det förflutna budgetåret har situationen beträffande tillgången på läkare vid mentalsjukhusen varit lika svårbemästrad som under tidigare år. Utannonserade tjänster har lockat få sökande, vartill kommer att de sökande oftast utgjorts av personer, som redan innehar tjänster inom mental- sjukvården och endast söker transport eller befordran vid eget sjukhus. Det sistnämnda gäller främst överläkartjänsterna. Tjänsterna för underläkare lockar sällan någon sökande alls. Den 1 februari 1963 var 60 procent av underläkartjänsterna i Ae 23 vakanta, vilket innebär någon försämring av läget gentemot föregående år. Underläkartjänsterna kan visserligen i viss utsträckning upprätthållas med vikarier — svenska medicine kandidater eller

danska medicine studerande — men de förordnades otillräckliga teoretiska kunskaper och ringa erfarenhet av praktisk sjukvård inom mentalsjukvården samt de täta ombytena på tjänsterna gör att vikariernas användbarhet är begränsad. Ej heller har tillgången ens på sådana vikarier varit tillräcklig. Styrelsen har på grund härav även i år nödgats utfärda sådana bestämmelser för medicine studerandes förordnande på underläkartjänst, som innebär en inte obetydlig och i och för sig föga önskvärd sänkning av kompetenskraven.

Som styrelsen framhöll i sina anslagsäskanden för budgetåret 1963/64, utgör det ringa antalet underläkartjänster vid de statliga mentalsjukhusen i jämförelse med de kommunala sjukhusen en faktor, som avhåller många från att söka tjänster. Ett litet antal underordnade tjänster vid ett sjukhus innebär nämligen bl. a. mer betungande jourtjänst för deras innehavare, mindre möjligheter till vidareutbildning genom överläkarens handledning på grund av den sistnämndes ökade arbetsbörda samt mindre stimulans för yrket genom kollegiala diskussioner i en vidare krets. Dessa skäl jämte det förhållandet, att läkartillgången torde förbättras inom en snar framtid gör att styrelsen — trots det stora antalet vakanser — finner det angeläget att föreslå inrättandet av ett antal läkartjänster för befintliga vårdplatser.

Bristen på läkare får även som följd att de från läkarsynpunkt förhållandevis personalkrävande öppna och halvöppna vårdformerna inte kan utbyggas i den takt som får anses medicinskt önskvärt.

I fråga om den internmedicinska verksamheten erinrar styrelsen om att vid *Ulleråkers sjukhus* finns en kroppssjukavdelning med 31 vårdplatser, vilken har stor omsättning av ett både psykiatriskt svårskött och allmänt sjukvårdstekniskt mycket krävande patientklientel. Vidare är inom sjukhusets geriatrika vårdenhet två vårdavdelningar med vardera 35 platser organiserade för det ur bl. a. somatisk synpunkt mest nedgångna och vårdbehövande åldringsklientelet. Styrelsen föreslår, att sjukhuset — utöver den redan befintliga överläkartjänsten — tillföres en tjänst som underläkare i Ae 23 för den internmedicinska vården.

Vid *S:t Jörgens sjukhus* har för den internmedicinska vården anlitas konsultläkare. Då det emellertid blivit allt svårare att erhålla kompetent läkare med tillräcklig tid att ägna sig åt konsultverksamheten vid sidan av sin övriga verksamhet, föreslår styrelsen att en tjänst som överläkare i Be 1 för den internmedicinska verksamheten inrättas vid sjukhuset.

Beträffande den psykiatriska sjukvården anför styrelsen följande.

Hittills föreliggande erfarenheter talar för att beläggningen av *Psykiatriska sjukhuset* under budgetåret 1964/65 kommer att till övervägande del bestå av de från läkarsynpunkt krävande patientkategorierna akut sjuka och senila, om upptagningsområdets behov skall tillgodoses. Därtill kommer att jourtjänsten är ytterst krävande, enär en mycket stor del av intagningarna

sker på sen kvällstid eller nattetid. Med nuvarande antal underläkare kan dessa efter jourdygnet inte erhålla den fritid, vartill de är berättigade. Styrelsen anser därför, att sjukhuset bör tillföras en tjänst som underläkare i Ae 23.

Beträffande *Restlads sjukhus* vill styrelsen liksom i sina anslagsäskanden för budgetåret 1963/64 förorda inrättandet av en tjänst som förste läkare i Ae 25. Sjukhuset har f. n. endast en förste läkartjänst.

Vid *Ryhovs sjukhus* saknar en av de fyra överläkaravdelningarna allttjämt en tjänst som förste läkare. Omfattningen av verksamheten vid sjukhuset motiverar en utökning av antalet läkartjänster. Styrelsen föreslår därför liksom tidigare inrättandet av en tjänst som förste läkare i Ae 25.

Vid *S:ta Annas sjukhus* finns f. n. en överläkare, en förste läkare och en underläkare. Omsättningen vid sjukhuset, som har ett upptagningsområde med över 100 000 invånare, har ökat starkt under senare år. Vid sjukhuset finns icke någon särskild läkare anställd för familjevård och hjälpverksamhet. Vidare förekommer ett stort antal social- och rättspsykiatriska undersökningar. Då det dessutom visat sig mycket svårt att vid semester eller sjukledighet för överläkaren-sjukhuschefen få kompetent vikarie, finner styrelsen det angeläget, att sjukhuset tillföres en tjänst som biträdande överläkare i Ae 27.

Under förutsättning av bifall till styrelsens i det föregående framförda förslag om att *Gådeå sjukhus* omändras till primärsjukhus anser styrelsen, med hänsyn till de då ändrade arbetsförhållandena, förste läkartjänsten i Ao 25 vid sjukhuset böra utbytas mot en tjänst som biträdande överläkare i Ao 27. Utöver nyssnämnda förste läkartjänst finns vid sjukhuset endast en överläkare och en underläkare.

Styrelsen anser, att specialavdelningen vid *S:t Sigfrids sjukhus*, som nu helt skötes av den biträdande överläkaren, bör förestås av en överläkare och föreslår inrättandet av en tjänst som överläkare i Bo 1 för denna avdelning. Av motsvarande skäl bör en tjänst som överläkare i Bo 1 inrättas för specialavdelningen vid *Sidsjöns sjukhus*. Härvid kan en tjänst som biträdande överläkare i Ao 27 indragas.

Styrelsen upprepar sitt önskemål från föregående budgetår om inrättande av en tjänst som underläkare i Ae 23 vid *Säters sjukhus*. Tjänsten är avsedd för sjukhusets två neurosavdelningar, som nu disponerar endast en underläkartjänst.

Vid *Ulleråkers* och *S:t Lars' sjukhus* är arbetsbelastningen på samtliga läkare särskilt stor på grund av dels sjukhusens storlek, dels de omfattande och speciella undervisningsuppgifterna. Detta försvårar alla sådana omläggningar av sjukvårdsarbetet, t. ex. organiserandet av en av varje läkare bedriven, rationell eftervård, som utgör ytterst betydelsefulla bidrag till att stimulera och förbättra rekryteringen till psykiaterbanan. En utökning av antalet läkartjänster vid sjukhus med akademisk och annan undervisning

kan för övrigt beräknas medföra större rekryteringsmöjligheter genom att sjukhusen via tillfälliga vikariat och långtidsförordnanden vid tillgång på många underläkartjänster har lättare att fånga upp och intressera för fortsatt psykiatrisk utbildning bl. a. de medicine kandidater och unga läkare, som ofta ganska länge tvekar i valet mellan olika specialiteter, innan de mera slutgiltigt bestämmer sig för viss utbildning.

Styrelsen bedömer synnerligen angeläget, att undervisningssjukhusen Ulleråker och S:t Lars förfogar över ett så stort antal tjänster för underordnade läkare att dessa sjukhus kan tjäna som rekryteringsbaser, vilka drager till sig och vidareutbildar för psykiatri intresserade medicine studerande och yngre läkare. På grund härav föreslår styrelsen inrättande av två tjänster för förste läkare i Ae 25 och tre tjänster för underläkare i Ag 23 vid Ulleråkers sjukhus samt två förste läkare i Ae 25 och fyra underläkare i Ag 23 vid S:t Lars' sjukhus.

Beträffande hjälpsamhet och familjevård föreligger vid S:t Sigfrids sjukhus ett trängande behov av ytterligare en läkartjänst på grund av överläkarens alltför stora arbetsbörda. Styrelsen föreslår, att vid sjukhuset inrättas en tjänst som förste läkare i Ae 25 för ifrågasvarande verksamhet.

Sjukvårdspersonal vid egentliga mentalsjukhus

Central sjukvårdspersonal

Beträffande behovet av ytterligare tjänster för personalföreståndare och övrig uppsyningspersonal anför styrelsen, att vårdplatsantalet vid S:t Jörgens sjukhus kommer under budgetåret 1964/65 att uppgå till inemot 670 platser, varför sjukhusets storlek och arbetsbelastningen på personalföreståndaren motiverar inrättandet av en tjänst för biträdande personalföreståndare. Styrelsen anhåller därför, att en tjänst för biträdande personalföreståndare i Ae 14 inrättas samt föreslår att en tjänst som överskötare i Ao 13 därvid föres på övergångsstat.

Vid Falbygdens sjukhus har den högt uppdrivna rehabiliteringsverksamheten medfört, att ett allt större antal patienter blivit disponibla för arbete utomhus. Terapiverkstäderna rymmer inte mer än hälften av det antal patienter, som skulle kunna sysselsättas där. För ledning av de patienter, som är lämpade för yttre arbeten, krävs därför utöver trädgårdsmästaren en sjukvårdsutbildad person i biträdande föreståndares ställning. Styrelsen föreslår inrättandet av en tjänst som biträdande föreståndare i Ao 14 för yttre arbeten vid Falbygdens sjukhus.

Styrelsen erinrar om att en förstärkning är angelägen beträffande överordnad personal för nattjänst. Även om ett antal nya tjänster tillförts sjukhusen de senaste åren bör en ytterligare utökning av denna kategori äga rum. Styrelsen hemställer därför, att ett vart av *Mariebergs*, *Frösö* och *Furunäsets sjukhus* erhåller en tjänst som överskötare med nattjänst-

göring. Totalt skulle sålunda inrättas tre tjänster för överskötare i Ae 13 avsedda för nattjänstgöring.

I fråga om sjukhusens medicinska centra anmäler styrelsen behov av ytterligare tjänster för överskötare vid internöverläkares mottagning. Styrelsen föreslår, att för ändamålet inrättas en tjänst som överskötare i Ae 13 vid ett vart av *S:ta Gertruds, Umedalens, Furunäsets, Källshagens* och *S:t Jörgens sjukhus* eller sammanlagt fem tjänster.

För arbetet på medicinskt centrum i övrigt, främst laboratorium och röntgen, behövs vidare ett antal tjänster. Sålunda bör vid *S:ta Maria sjukhus*, där planerad röntgenavdelning sannolikt kommer att tagas i bruk under budgetåret 1964/65, inrättas en tjänst som överskötare för röntgenverksamhet i Ae 13.

Vid *Ulleråkers sjukhus* är — trots viss omorganisation av EEG-laboratoriet — laboratoriets personal helt otillräcklig för laboratoriets verkliga kapacitet. Verksamheten vid *Gullberna sjukhus'* medicinska centrum har numera nått en sådan omfattning att en personalförstärkning är ofrånkomlig. Förstärkningen avses för EEG-undersökningar samt avlastning av vissa befattningshavare vid medicinskt centrum. Även vid *Sidsjöns sjukhus* har EEG-verksamheten starkt ökat och är nu så stor att ett trängande behov av personalförstärkning föreligger. Styrelsen föreslår, att vid ett vart av *Ulleråkers, Sidsjöns* och *Gullberna sjukhus* inrättas en tjänst som laboratorieassistent i Ae 11 för EEG-verksamheten eller tillhoppa tre dylika tjänster.

Vid *Restads sjukhus* har en tjänst som laboratoriebiträde inte kunnat till sättas på grund av den låga lönesättningen. Styrelsen, som redan i tidigare anslagsäskanden framhållit svårigheterna att tillsätta laboratoriebiträdestjänsterna vid de statliga mentalsjukhusen, finner tjänsten böra höjas till laboratorieassistent. Styrelsen anser vidare, att *S:ta Gertruds, Birgittas, Sundby* och *S:t Jörgens sjukhus*, som ej har dylika tjänster, bör tillföras var sin tjänst som laboratorieassistent. Styrelsen föreslår sålunda, att fem tjänster såsom laboratorieassistent i Ae 11 inrättas och att en tjänst som laboratoriebiträde i Ae 10 i samband därmed indrages.

Vid *Psykiatriska sjukhuset* samt *Källshagens* och *Gådeå sjukhus* saknas avdelningsbiträden vid medicinskt centrum, varför styrelsen föreslår inrättandet av en tjänst vid ett vart av sjukhusen eller sammanlagt tre tjänster för avdelningsbiträde i Ae 5.

På grund av bl. a. svårigheterna att erhålla laboratorieutbildad personal på de vid sjukhusens medicinska centra inrättade förste skötartjänsterna hemställer styrelsen om bemyndigande att vid behov få utbyta ifrågavarande tjänster för förste skötare i Ae 11 mot tjänster för laboratorieassistenter i Ae 11, enär tillgången på laboratorieutbildad personal kan förväntas öka.

Vårdavdelningspersonal

Genom omorganisation vid *Furunäsets sjukhus* har vissa lokaler, som f. n.

är föremål för renovering, kunnat frigöras för användning som vårdavdelning. I dessa lokaler avses bli inrättad en rehabiliteringsavdelning för 10 kvinnliga lugna långtidssjuka, som återvunnit arbetsförmågan och sysselsättes inom sjukhuset. För denna avdelning föreslår styrelsen inrättandet av en tjänst som överskötare i Ae 13. Avdelningens behov av övrig personal beräknar styrelsen kunna täcka genom överflyttning av friställda tjänster vid andra sjukhus.

Vid *Psykiatriska sjukhuset* finns för manliga avdelningarna 5 och 7 en överskötare och för kvinnliga avdelningarna 6 och 8 likaledes en överskötare. Varje överskötare svarar härvid för ca 50 vårdplatser. Till sin karaktär är avdelningarna avsedda för akut sjuka. Med hänsyn till avdelningarnas storlek och krävande arbetsuppgifter finner styrelsen personalförstärkning nödvändig. Styrelsen föreslår därför, att två tjänster för överskötare i Ae 13 inrättas vid sjukhuset. Det övriga personalbehovet torde kunna fyllas genom överflyttning av friställda tjänster vid andra sjukhus.

Den under senare år tillkomna behandlingen med aktiveringsterapi i grupper och intensifiering av den individuella terapin i samband med kemoterapi ställer större anspråk på de personella resurserna än tidigare. Den ökade tillströmningen av patienter i hög ålder kräver även mycket personal, då dessa patienter till stor del är sängliggande och följaktligen mycket arbetskrävande. Vidare må erinras om att vid de sjukhus, där grundutbildning av elever i mentalsjukvård äger rum, ett visst antal tjänster för skötare måste hållas vakanta för att tjäna som utbildningsplats för elever, under den tid dessa fullgör tjänstgöring på vårdavdelning. Då eleverna dels måste gå ifrån avdelningarna ett antal timmar varje vecka för lektioner, dels självfallet inte kan besitta någon större rutin och erfarenhet i det praktiska sjukvårdsarbetet på vårdavdelning, innebär elevernas tjänstgöring på skötartjänst, att sjukhuset ej disponerar över den reella arbetskraft, som personalförteckningen utvisar. Personalen i förmansställning vid dessa sjukhus har vidare att biträda med elevernas undervisning vid den praktiska tjänstgöringen på vårdavdelningarna. Detta förhållande utgör ett extra arbetsmoment, som ej bör förbises.

Med hänsyn till det anförda, främst beträffande olägenheterna vid de sjukhus där elevutbildning bedrives, finner styrelsen det önskvärt med en allmän förstärkning av personalen på sjukhusens vårdavdelningar under nästa budgetår.

I avbidan på slutresultatet av den utredning om personalorganisationen vid mentalsjukhusen, som bedrives av mentalsjukvårdens personaldelegation, synes detta lämpligen böra ske genom att sjukhusen, främst utbildnings-sjukhusen, tillföres ett större antal avdelningsbiträden än vad som skett de senaste budgetåren.

Antalet avdelningsbiträden på vårdavdelningar uppgår fr. o. m. den 1 juli 1963 till drygt 500 vid de egentliga mentalsjukhusen. Antalet vårdavdelningar

uppgår till 667, varför antalet vårdavdelningar utan avdelningsbiträde utgör ca 167. Mot bakgrunden av det anförda föreslår styrelsen, att omkring hälften av dessa tjänster eller 85 inrättas fr. o. m. nästa budgetår med frihet för direktionerna att disponera tjänsterna så att nämnda olägenheter i möjligaste mån undvikas.

Personal för arbets- och sysselsättningsterapi

Verksamheten inom arbets- och sysselsättningsterapi vid mentalsjukhusen är alltjämt stadd i tillväxt. De moderna behandlingsmetoderna har medfört, att även större delen av de patienter, som tidigare ansågs psykiskt icke förbättringsbara, numera är så förbättrade att sysselsättning i någon form kan och bör igångsättas. Denna utveckling är personalkrävande bl. a. av den anledningen, att alla patienter på en avdelning av skilda skäl inte kan sysselsättas samtidigt, varför personal måste finnas för såväl dem som kan sysselsättas som för dem för vilka övervakning kräves. Då skötarpersonalen på vårdavdelningarna endast undantagsvis har särskild utbildning i arbetsterapi, bör ambuleringsterapeuter finnas för instruktion på vårdavdelningarna. Sådan personal saknas emellertid så gott som helt vid de flesta sjukhus. En avsevärd utbyggnad av arbets- och sysselsättningsterapi måste därför ske, om alla patienter, som är i sådant tillstånd att de kan sysselsättas, skall kunna aktiveras.

Med hänsyn till att tjänsterna för arbetsterapeuter alltjämt är placerade en lönegrad lägre än förste skötare med den kortare terapiutbildningen är det dock svårt att tillsätta tjänster för arbetsterapeuter. Styrelsen får därför föreslå inrättandet av ytterligare ett antal tjänster för förste skötare i arbetsterapi vid vissa sjukhus, främst avsedda för *S:ta Gertruds, Birgittas, S:t Sigfrids, Furunäsets, Gullberna* och *S:t Jörgens sjukhus* eller tillhoppa sex tjänster för förste skötare i Ae 11.

Styrelsen har vidare för avsikt att liksom under tidigare år söka stimulera blivande arbetsterapeuter att praktisera vid ett antal lämpligt belägna sjukhus. Medel till arvode till praktikanter har styrelsen upptagit under slagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal.

Mentalsjukhusens behov av särskilda befattningshavare med uppgift att bereda patienterna sysselsättning på de tider, då arbetsterapi inte bedrivs, samt att organisera och leda utflykter för patienterna, annan fritidsverksamhet, idrott m. m., är ännu långt ifrån täckt. Styrelsen föreslår därför, att vid ett vart av följande sjukhus, vilka nu inte har någon tjänst för ändamålet, inrättas en tjänst som förste skötare i Ae 11 för socio-terapeutiska arbetsuppgifter, nämligen vid *Ryhovs, Birgittas, Umedalens* och *S:t Olofs sjukhus* eller tillhoppa fyra tjänster.

Personal för familjevård och hjälpverksamhet samt öppen vård

På grund av upptagningsområdets storlek — till arealen ungefär en fjärdedel* — *Bihang till riksdagens protokoll 1964. 1 saml. Nr 1. Bil. 7*

del av hela landets yta — blir hjälpverksamhetsresorna inom *Furunäsets sjukhus'* upptagningsområde mycket tidsödande och besök kan därför inte genomföras hos försöksutskrivna patienter i önskvärd utsträckning. De försöksutskrivnas antal är stort och även familjevården är omfattande. Det är därför inte möjligt för de två nu befintliga föreståndarna att hinna med sina arbetsuppgifter. Styrelsen föreslår, att en tjänst för föreståndare i Ae 15 inrättas vid *Furunäsets sjukhus*.

Under budgetåret 1962/63 har *öppenvårdverksamhet* påbörjats på försök vid vissa mentalsjukhus. Verksamheten har utformats delvis efter mönster från kroppssjukvården och de psykiatriska lasarettsklinikerna. Den omfattar dels öppna mottagningar vid mentalsjukhusen, dels dagsjukhusvård såväl inom befintliga avdelningar som vid särskilt för ändamålet upplåtna avdelningar och dels s. k. skyddade verkstäder för att underlätta övergången till en normal arbetsmiljö. I 1963 års statsverksproposition har föreslagits, att medel anslås till en utvidgning av verksamheten. Det skulle ankomma på Kungl. Maj:t att sedermera taga närmare ställning till ett av mentalsjukvårdsberedningen framlagt förslag till personalorganisation.

Under förutsättning att tjänstens inrättande överensstämmer med den personalorganisation, som Kungl. Maj:t fastställer för ändamålet, föreslår styrelsen, att vid *Säters sjukhus* inrättas en tjänst som överskötare i Ae 13 för öppen vård.

Psykologer

Tjänster för psykologer finns f. n. vid åtta mentalsjukhus. Ulleråkers och S:t Lars' sjukhus har två tjänster vardera, varav den ena är placerad i Ae 25 och den andra i Ae 21. Karsuddens sjukhus har en tjänst i Ae 25. Sju mentalsjukhus har en tjänst var för biträdande psykolog i Ae 21.

På ett större resp. medelstort mentalsjukhus är arbetsuppgifterna alltför omfattande för att kunna utföras av endast en psykolog per sjukhus. Redan av detta skäl bör vid dessa sjukhus finnas två tjänster, varav en för psykolog i Ae 25 och en för biträdande psykolog i Ae 21. Vidare medför det förhållandet, att flertalet psykologtjänster vid sjukhusen endast är avsedda för biträdande psykologer i Ae 21, dvs. med fil. kand.-examen, att arbetet får mindre bredd än önskvärt. Det är därför angeläget, att antalet tjänster i Ae 25 för psykologer med fil. lic.-examen ökas. Härigenom motverkas även den känsla av isolering, som på detta nya arbetsfält visat sig försvåra rekryteringen av psykologer.

Med hänsyn härtill och då en betydande ökning inträtt i antalet licentianter i ämnena psykologi och pedagogik föreslår styrelsen, att en tjänst som psykolog i Ae 25 inrättas vid ett vart av följande sjukhus, vilka nu har tjänster för biträdande psykolog, nämligen *S:ta Maria, Restad, Ryhov, Sidsjön, Falbygden* och *S:t Jörgen*. Vid *S:t Jörgens sjukhus* föreslås en tjänst som biträdande psykolog i Ae 21. Slutligen bör *Umedalens sjukhus* tillföras

en tjänst för psykolog i Ae 25 och en tjänst för biträdande psykolog i Ae 21.

För anlåtande av psykologer vid de sjukhus, som saknar tjänster, bör vidare under anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal beräknas oförändrat belopp för avlöning till arvodesanställda psykologer.

För att stimulera psykologstuderande att efter avlagd examen söka psykologtjänster vid mentalsjukhusen avser styrelsen att även i fortsättningen uppmuntra dem till praktikanttjänstgöring. Medel till ersättning åt praktikanter upptages därför under anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal.

Kuratorer

Såsom medicinalstyrelsen anfört i samband med sina anslagsäskanden under de senaste budgetåren behöver kuratorsorganisationen vid mentalsjukhusen utbyggas. Vid samtliga 24 mentalsjukhus finns nu sammanlagt 37 kuratorstjänster, vilket uppenbarligen är för litet för ett vårdplatsantal av ca 20 400. En vid Lunds universitet utförd undersökning av förhållandena vid ett kommunalt mentalsjukhus med 1 500 vårdplatser angående behovet av kuratorsverksamhet har bl. a. givit vid handen, att ca 87 procent av hela klientelet varit aktuellt hos någon av sjukhusets sex kuratorer. Inte enbart straffriförklarade patienter är i behov av kurators hjälp utan även det långtidssjuka klientelet är arbetskrävande, i synnerhet i samband med försöksutskrivning till hem för lättskötta psykiskt sjuka, familjevård etc. Det antal patienter, som en kurator kan betjäna, torde tills vidare inte rimligen böra överstiga 400. Enligt mentalsjukvårdsdelegationens betänkande III angående mentalsjukvårdens planering och organisation bör varje överläkaravdelning ha en kurator. Delegationen har därvid utgått från 280 vårdplatser som norm för en överläkaravdelning. Enligt denna beräkning skulle erfordras 74 kuratorer. Oavsett beräkningsgrund synes behovet av kuratorer ännu på långt när inte vara täckt. Härtill kommer, att kuratorer behövs i hjälpverksamheten och för sjukhusens öppna vård. Genom den alltjämt ökande utskrivningen vid sjukhusen har behovet av kuratorshjälp ökat för patienterna.

Styrelsen finner det angeläget att i möjligaste mån avlasta läkarna och även sjukvårdspersonalen arbete av kurativ art. Inrättande av ett större antal kuratorstjänster skulle enligt vad som framkommit vid en överläggning med representanter för kuratorernas fackliga organisationer, socialinstitut m. fl. medföra en ökad benägenhet att söka sådana tjänster vid mentalsjukhusen.

För att underlätta rekryteringen till kuratorstjänsterna avser styrelsen även att anordna praktikanttjänstgöring vid de mentalsjukhus, som är belägna på orter, där socionomutbildning bedrives. En förutsättning för att handledd praktik skall kunna givas dessa praktikanter är att ett tillräckligt

antal kuratorstjänster finns vid ifrågavarande sjukhus. Styrelsen har under anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal upptagit ett belopp för arvode till praktikanter för budgetåret 1964/65.

Styrelsen föreslår inrättandet av följande ytterligare tjänster för kuratorer, nämligen en tjänst som kurator i Ae 16 vid vart och ett av *Mariebergs, S:ta Gertruds, Ryhovs, S:t Sigfrids, Frösö, Furunäsets, Gullberna* och *S:t Jörgens sjukhus*, vilka nu inte har kuratorstjänster i denna lönegrad.

Sjukgymnaster

Tjänster för sjukgymnaster finns nu vid 18 mentalsjukhus. Sex sjukhus saknar alltså sådana tjänster. Den ökade intagningen av patienter i de högre åldersgrupperna medför en ständig ökning av antalet fall, som kräver sjukgymnastisk behandling. Enligt styrelsens mening bör nu de sjukhus, som saknar sjukgymnast, erhålla tjänst för sådan. Vidare bör vissa av de större sjukhusen, som redan har en tjänst för sjukgymnast, erhålla ytterligare en tjänst, eftersom en ensam sjukgymnast inte kan behandla alla de patienter, som behöver sjukgymnastik.

Styrelsen föreslår, att ett vart av följande fem sjukhus, vilka nu saknar tjänst för sjukgymnast, erhåller sådan tjänst, nämligen *Gullberna, S:t Olofs, S:ta Anna* och *Gådeå sjukhus* samt *Psykiatriska sjukhuset*. Vidare föreslår styrelsen, att *S:ta Maria, S:t Lars', Restads, Mariebergs* och *Ryhovs sjukhus*, vilka nu har vardera en tjänst, tillföres ytterligare en tjänst. Sammanlagt föreslår styrelsen sålunda inrättandet av tio tjänster för sjukgymnast i Ae 14.

Läkar- och sjukvårdspersonal vid mentalsjukhus för psykiskt efterblivna

Läkarpersonal

En av överinspektören för vården av psykiskt efterblivna m. m. under år 1962 verkställd inventering av psykiskt efterblivna intagna på vårdanstalter och mentalsjukhus utvisar bl. a., att av antalet på kommunala och enskilda plananstalter hösten 1962 vårdade psykiskt efterblivna med komplikationer (1 081) nära hälften (478) är barn i åldern under 17 år. På förslag av numera mentalsjukvårdsberedningen har 1963 års riksdag (prop. nr 63; rskr 175) därför beslutat, att vid det nya sjukhuset i Sala för vård av höggradigt psykiskt efterblivna 180 vårdplatser (fördelade på två paviljonger om vardera 90 platser) övergångsvis skall disponeras för vård av höggradigt psykiskt efterblivna barn i åldern 7—16 år. Uppförande av annat särskilt sjukhus för dessa barn har ännu inte beslutats av statsmakterna. Med hänsyn härtill synes det angeläget, att liksom vid *Vipeholms sjukhus* en läkare med kompetens som överläkare anställs vid *Salberga sjukhus* för de för barn avsedda vårdavdelningarna. Härigenom kan man försäkra sig om att

de intagna barnen blir föremål för tillräckligt intensiva undersökningar och studier, varigenom de oftast synnerligen intrikata sjukdomstillstånd, som det här är fråga om, i någon mån kan klarläggas. I personalstaten för det nya sjukhuset är upptagen bl. a. en tjänst som biträdande överläkare i Ao 27. Styrelsen föreslår, att denna tjänst utbytes mot en överläkartjänst i Be 1, vilken bör besättas med en barnpsykiatriskt utbildad läkare eller ev. en pediatriker med barnpsykiatrisk utbildning.

Styrelsen anser det betydelsefullt, att ytterligare utbyggnad av den internmedicinska vården inom vårdgrenen sker, särskilt som patienterna vid mentalsjukhusen för psykiskt efterblivna, vilka karakteriseras av intellektuell och social oförmåga och inte av mental sjukdom, i större utsträckning än som är fallet med mentalsjuka har komplikationer av icke psykisk art. Vid Vipeholms sjukhus finns en överläkartjänst för internmedicin inrättad och sådan tjänst finns fr. o. m. innevarande budgetår även vid Salberga och Källshagens sjukhus. Styrelsen föreslår, att en sådan tjänst som överläkare i Be 1 inrättas jämväl vid *Västra Marks sjukhus*. Detta synes vad beträffar läkartjänsterna vara den mest adekvata åtgärden för att avhjälpa föreliggande brister vid sjukhuset.

Vid *Vipeholms sjukhus* föreligger behov av ytterligare en läkare. Läkartätheten på sjukhuset är — internöverläkaren medräknad — en läkare på 137 patienter. Detta är särskilt med hänsyn till jourtjänsten betungande för sjukhusets läkare. Styrelsen föreslår därför inrättande av en tjänst som underläkare i Ae 23. Denne bör i huvudsak stå till förfogande för internöverläkaren, vilket för sjukhusets speciella klientel visat sig vara av behovet påkallat.

Central sjukvårdspersonal

Styrelsen finner sig böra upprepa sin framställning från föregående år om inrättande av en tjänst som överskötare i Ao 13 vid *Salberga sjukhus* för biträde åt internöverläkaren på dennes mottagning samt i mån av tid även åt de båda andra överläkarna. Modern medicinering måste anses kräva, att internöverläkarna har kvalificerad sjukvårdspersonal som medhjälpare. Apparatur för EEG-undersökningar skall installeras i sjukhusets nya del. Styrelsen föreslår därför vidare, att en tjänst som laboratorieassistent i Ae 11 inrättas med uppgift att bl. a. handha EEG- och EKG-undersökningar.

Även vid *Vipeholms sjukhus* erfordras en tjänst som överskötare för internöverläkarmottagningen. Med hänsyn till klienteletts art och förekommande specialmedicinering för bl. a. epileptiker måste regelbundna laboratorieundersökningar av patienterna ske. Styrelsen föreslår därför, att två tjänster som laboratoriebiträde i Ae 10 inrättas. Efter upprättande av personalstaten för den nya barnavdelningen vid sjukhuset har det vidare visat sig erforderligt med en laboratorieassistent i Ae 11 för handhavandet av

EEG- och EKG-undersökningar. Apparatur för sådana undersökningar — avsedd för hela sjukhusets behov — kommer att inrymmas i den nya barnavdelningen.

Vårdavdelningspersonal

För barnavdelningarna och vuxenavdelningarna för de mest svårskötta vid Vipeholms sjukhus finns tolv skötare per avdelning om 40 patienter. Samtliga avdelningar vid *Salberga sjukhus* har sex skötare per avdelning om 30 patienter. För att i varje fall de sex barnavdelningarna vid detta sjukhus skall erhålla samma personaltäthet, som visat sig erforderlig vid Vipeholms sjukhus, måste ytterligare tre skötartjänster per sådan avdelning eller sålunda 18 tjänster tillkomma. Styrelsen föreslår därför, att 18 tjänster som skötare i Ae 10 inrättas, vilka tjänster i första hand bör avses för barnsköterskor.

Härjämte föreslår styrelsen, att vid den s. k. öppendörravdelningen om 21 vårdplatser i det befintliga *Salberga sjukhus* en tjänst som förste skötare i Ao 11 utbytes mot en tjänst som överskötare i Ao 13. Detta har begärts av personalorganisationen vid sjukhuset med tillstyrkan av direktionen och styrelsen finner denna begäran sakligt motiverad.

Styrelsen finner det angeläget, att den vid *Vipeholms sjukhus* påbörjade omläggningen av skötarnas arbetsuppgifter fullföljes, så att skötarna alltmera kan tagas i anspråk för aktivering av patienterna. Härvid uppstår ökat behov av avdelningsbiträden. Sjukhuset har f. n. 42 tjänster som avdelningsbiträde, dvs. 1,6 tjänster per vårdavdelning (27 avdelningar) och en tjänst med placering på laboratoriet. Denna personaltäthet medger inte att skötarna helt kan befrias från städning och kökssysslor. Patientförflyttningar och byte av patienter med andra institutioner medför, att patientmaterialet fortsätter att försämrats och bli mera svårskött. Ehuru styrelsen i likhet med direktionen anser ytterligare en tjänst per avdelning i och för sig önskvärd, finner sig styrelsen dock tills vidare böra stanna vid att föreslå tolv nya tjänster som avdelningsbiträde i Ae 5 vid sjukhuset. Personal-tätheten blir då två biträden per avdelning.

Vid *Västra Marks sjukhus* gör klientelet tilltagande ålder och svårsköthet en förstärkning av skötarpersonalen påkallad. Klientelet består i allt större utsträckning av gravt hjärnskadade patienter. Styrelsen föreslår, att två tjänster som skötare i Ae 10 inrättas. Därjämte bör tre tjänster som avdelningsbiträde tillkomma vid de avdelningar, som saknar sådana tjänster.

Vid *Västra Ny sjukhus* bör anställas en skötare i Ae 10 för nattjänstgöring på de två avdelningar, där f. n. endast en skötare tjänstgör. För att lösgöra skötarpersonal till i högre grad sjukvårdande uppgifter föreslås vidare inrättande av ytterligare tre tjänster som avdelningsbiträde i Ae 5. Vid bifall härtill skulle det komma att finnas ett biträde per avdelning.

Personal för arbets- och sysselsättningsterapi

Såväl direktionen som vederbörande personalorganisation vid *Salberga sjukhus* har hemställt om en förste skötare för socioterapeutiska arbetsuppgifter. Då erfarenheterna av motsvarande befattningshavares arbete på Källshagens sjukhus är goda, föreslår styrelsen, att en tjänst som förste skötare i Ao 11 för nämnda arbetsuppgifter inrättas vid *Salberga sjukhus*.

Vid *Västra Ny sjukhus* måste f. n. en tapetserarmästare handleda tre arbetsgrupper i olika byggnader, vilket inte är tillfredsställande. Styrelsen föreslår därför inrättande av två tjänster som skötare i Ae 10 för sysselsättnings- och arbetsterapin. Vid sjukhuset finns f. n. ingen befattningshavare speciellt avsedd för ledning av patienternas friskgymnastik och idrott vid de nu färdigställda anläggningarna. För ändamålet bör inrättas en tjänst som lärare i gymnastik i Ae 18. Klientelet vid sjukhuset är av sådan art, att undervisning för rehabilitering även i dessa avseenden bör meddelas av en inom området speciellt utbildad kapacitet.

Vid *Vipeholms sjukhus* väntas en terapibygnad med 125 arbetsplatser bli färdigställd under budgetåret 1964/65. Vid sjukhuset finns för arbetsterapi en arbetsterapeut i Ae 10 jämte två andra befattningshavare (skötare). För att terapibygnaden skall kunna utnyttjas föreslår styrelsen inrättande av en tjänst som terapiföreståndare i Ao 13, en tjänst som förste skötare i Ao 11 och fyra tjänster som skötare i arbetsterapi i Ae 10. Hinder bör givetvis inte möta att besätta dessa tjänster med arbetsterapeuter, därest sökande med sådan utbildning anmäler sig.

Psykologer

F. n. finns ingen tjänst inrättad för psykologpersonal på mentalsjukhusen för psykiskt efterblivna, utan endast arvodesanställda konsulter. Enligt styrelsens uppfattning föreligger ett stort behov av psykologpersonal vid dessa sjukhus. Psykologerna medverkar i den medicinsk-psykiatriska diagnostiken, vid rådgivning beträffande vård, undervisning och yrkesutbildning ävensom vid individuell behandling av de psykiskt efterblivna. Psykologerna engageras jämväl i viss handledning och utbildning av vårdpersonal. Psykologteam — bestående av en psykolog i Ae 25 (med fil. lic.) och en psykolog i Ae 21 (bitr. psykolog med fil. kand.) — bör därför tillföras sjukhusen för psykiskt efterblivna. Då den nuvarande situationen inte medger någon nyrekrytering genom praktiktjänstgöring vid dessa institutioner, är det angeläget, att man i första hand tillfredsställer behovet av psykologpersonal vid sjukhusen i närheten av universiteten. Av erfarenhet vet man, att tjänster vid sådana sjukhus har stora möjligheter att få innehavare med goda kvalifikationer.

Styrelsen föreslår därför, att tjänster för en psykolog i Ae 25 och en i Ae 21 (biträdande psykolog) inrättas vid vart och ett av *Salberga* och *Vipeholms sjukhus*, varvid f. n. utgående arvoden till psykologpersonal vid dessa

sjukhus kan bortfalla. För att bereda Västra Marks och Västra Ny sjukhus möjlighet att konsultera fackpsykologisk expertis bör ett arvode av 20 000 kr. beräknas till båda sjukhusen.

Kuratorer

Vid *Vipeholms sjukhus* har aldrig funnits någon kurator, vilket varit en stor brist vid kontakt med anhöriga och myndigheter. Särskilt inför den förestående omflyttningen av patienterna är behovet av en sådan befattningshavare stort. Styrelsen föreslår därför, att en tjänst som kurator i Ae 16 inrättas vid sjukhuset.

Sjukgymnaster

Salberga sjukhus har tillgång till gymnastiklokaler. Åtminstone 100 patienter vid sjukhuset beräknas erfordra sjukgymnastik på grund av vanförhet och rörelsesvårigheter. Med hänsyn härtill anser styrelsen, att två sjukgymnaster erfordras vid sjukhuset. Då emellertid sjukhuset inte kan beräknas bli fullbelagt nästkommande budgetår, begränsar styrelsen sitt förslag till att avse inrättande av en tjänst som sjukgymnast i Ae 14.

Beträffande *Vipeholms sjukhus* upprepar styrelsen sin föregående år gjorda hemställan om inrättande av ytterligare en sjukgymnasttjänst vid sjukhuset. Överinspektörens för vården av psykiskt efterblivna m. m. verkställda inventering utvisar bl. a., att 83 på detta sjukhus intagna patienter är vanföra och behöver kontinuerlig behandling, vilket inte medhinnes av sjukhusets ende sjukgymnast. Bl. a. av denna anledning har tjänsten endast delvis varit besatt under året.

Lärarpersonal

Såsom styrelsen föregående år framhöll är den skolmässiga undervisningen för många patienter en viktig del i rehabiliteringsarbetet. Styrelsen upprepar därför sin framställning om anställande vid *Västra Marks sjukhus* av en lärare i kunskapsämne i Ae 16, varvid arvode till konsult inte längre behöver utgå. Den vid sjukhuset bedrivna försöksverksamheten på området har visat, att många patienter eftermognat så att det varit möjligt lära dem läsa och skriva. Tillräckligt patientunderlag finns för en heltidsanställd befattningshavare.

Kontorspersonal för samtliga sjukhus

För sjukhusdirektörer, sjukhuschefer, övriga överläkare och biträdande överläkare — sammanlagt 146 tjänstemän — som alla till sitt förfogande bör ha kvalificerat skriv- och expeditjonsbiträde, finns 140 tjänster som kon-

torist eller kanslibitråde. Sex tjänster som kanslibitråde i Ae 7 bör därför tillkomma.

Den administrativa chefen (sjukhusdirektör eller sjukhuschef) biträdes vid tjugotre sjukhus av en kontorist samt vid övriga sjukhus, nämligen *Psykiatriska sjukhuset, Gådeå, Västra Marks* och *Västra Ny sjukhus* av ett kanslibitråde. Då de administrativa uppgifterna även på dessa sjukhus vuxit och numera ställer större krav på chefens biträde, föreslås utbyte av fyra tjänster som kanslibitråde i Ae 7 mot tjänster som kontorist i Ao 9.

Vid bifall till styrelsens i det föregående framlagda förslag om inrättande av två tjänster som sjukhusdirektör samt fyra tjänster som överläkare och biträdande överläkare bör ytterligare två tjänster som kontorist i Ao 9 och fyra tjänster som kanslibitråde i Ae 7 inrättas.

Den under de senaste åren pågående upprustningen och intensifieringen av sjukvården ställer allt större krav även på förvaltningspersonalen. Sjukhusintendenterna och deras närmaste medhjälpare på kontoren hinner på flera håll numera inte ägna tillräcklig tid åt väsentliga arbetsuppgifter, som därför måste skjutas åt sidan på ett för sjukhusdriften otillfredsställande sätt. Detta kan endast till en del avhjälpas genom att kontoren tillföres fler skrivbiträden. För att tillgodose de mest angelägna behoven av tjänster föreslås, att *Mariebergs sjukhus* erhåller en tjänst som assistent i Ae 13 samt *Umedalens, Sidsjöns, S:t Jörgens* och *Vipeholms sjukhus* var sin tjänst som kontorist i Ao 9.

Under en följd av år har arbetsmängden på sjukhusens avlönings- och kassakontor ökat samtidigt som en del nya kvalificerade uppgifter tillkommit. Detta har medfört en förskjutning av åliggandena mellan tjänstemännen så att kassören numera helt ägnar sig åt kvalificerat arbete och dennes medhjälpare biträder med de mer rutinmässiga göromålen. Detta har delvis beaktats av statsmakterna, som tillfört tretton sjukhus var sin tjänst som assistent i Ao 15. Styrelsen anser, att förhållandena nu utvecklas så att även övriga femton sjukhus bör erhålla samma organisation och föreslår därför inrättande av femton tjänster som assistent i Ao 15. Vid bifall härtil kan femton tjänster som kassör i Ao 13 indragas.

Utöver vad som ovan framgår har under de senaste åren tillkommit ett flertal tjänster, vars innehavare för sitt arbete är beroende av tillgång till skrivhjälp. Sålunda har tjänster tillkommit för sjukhusdirektörer, läkare, psykologer, kuratorer, instruktionsköterskor, föreståndare och personalföreståndare. Den samtidiga ökningen av skrivpersonalen har icke på långt när motsvarat behovet. Det är därför nödvändigt, att nya tjänster tillkommer inom denna personalgrupp. Då det för ett rationellt utnyttjande av arbetskraften är angeläget att avlasta uppgifter av mer kvalificerad art på skrivpersonal, anser styrelsen det inte vara ändamålsenligt att utöka antalet biträden för skriv- och kontorsgöromål utan föreslår i stället, att fyrtio tjänster som kanslibitråde i Ae 7 tillföres sjukhusen.

Ekonomipersonal för samtliga sjukhus

Personal i kök och servering

För det utbyggda *Salberga sjukhus* erfordras en biträdande köksföreståndare i Ao 10, en kokerska i Ao 7, två tjänster som biträdande kokerska i Ae 6 samt tre ekonomibiträden i Ae 5.

Personal i förråd och för diverse transporter

Med hänsyn till utbyggnaden av *Furunäsets sjukhus* samt angelägenheten av att vissa arbetsuppgifter, som nu åvilar skötarpersonal, överföres till förråds- och transportpersonal föreslås inrättande av en vaktmästartjänst i Ae 7 vid sjukhuset.

Då det visat sig allt svårare att vid *S:ta Maria sjukhus* ombesörja vissa transporter med anlitanade av patienter föreslår styrelsen, att en tjänst som vaktmästare i Ae 7 tillföres sjukhuset.

Även *Mariebergs, Ryhovs, Umedalens, Sidsjöns* och *S:t Jörgens sjukhus* har svårigheter att ordna transportverksamheten på ett rationellt sätt med nuvarande personalorganisation. Styrelsen föreslår därför, att även dessa sjukhus tillföres var sin tjänst som vaktmästare i Ae 7.

Tvättgodsmängden vid sjukhusen fortsätter att öka. Härigenom har arbetsbelastningen på personalen i tvättbytesförråden vuxit. Vid *S:t Lars'* och *Ryhovs sjukhus* har arbetsmängden nu fått en sådan omfattning, att ytterligare en tjänst som ekonomibitråde i Ae 5 bör tillföras vardera sjukhuset.

Personal för städning

Tillkomsten av nya lokaler medför ökat behov av städningpersonal vid sjukhusen. Då en effektiv ledning av städningsarbetet är av stor betydelse ur ekonomisk synpunkt, anser styrelsen det angeläget, att i varje fall *Ulleråkers* och *S:t Lars' sjukhus* tillföres var sin tjänst som städledare. Eftersom en städledare bör ha ingående kännedom om städmetoder, golvbehandling etc. och dessutom besitta ett visst mått av pedagogisk förmåga, bör minst lönegrad Ae 9 komma i fråga.

Personal för trädgård och jordbruk

På grund av det stora avståndet mellan *Säters sjukhus* och den under sjukhuset lydande sekundäravdelningen i *Pärby* är det mindre ändamålsenligt, att arbetsledningen inom jordbruket vid det senare sjukhuset åvilar befallningsmannen vid *Säter*. Ett av jordbruksbiträdena vid *Pärby sjukhus* har därför fått ansvaret för den direkta skötseln av jordbruket och skogen. Dessutom ansvarar han för transporterna. Med hänsyn härtill föreslår styrelsen, att en tjänst som jordbruksbitråde i Ae 7 utbytes mot en tjänst som förman i Ae 10.

Maskinpersonal

Sedan den fasta maskinanläggningen vid *Salberga sjukhus* numera hänförs till klassificeringsgrupp 5 föreslår styrelsen, att nuvarande personalorganisation för maskinavdelningen — en maskinchef i Ao 15, en maskinförman i Ao 12, en reparatör i Ao 10, tre värmeskötare i Ao 8 och två eldare i Ae 7 — utbytes mot följande av maskinpersonalberedningen föreslagna organisation, nämligen en maskinchef i Ao 17, en förste maskinist i Ao 13, två förste reparatörer i Ao 11, två reparatörer i Ao 10 och två värmeskötare i Ao 8.

Vidare föreslås, att en tjänst som värmeskötare i Ao 8 vid *Karsuddens sjukhus* utbytes mot en tjänst som reparatör i Ao 10.

Personal på övergångsstat

Vid bifall till styrelsens förslag om inrättande av en tjänst som biträdande personalföreståndare i Ae 14 vid S:t Jörgens sjukhus skulle på övergångsstat förda tjänster ökas med en överskötare i Ao 13.

Till följd av innehavarnas avgång kan följande på övergångsstat förda tjänster indragas, nämligen fyra läkare i Ao 23, en kassör i Ao 12, en föreståndarinna i Ao 11, en arbetsterapeut i Ao 10, en överskötare i Ao 10, en arbetsterapeut i Ao 9, en slöjdföreståndare i Ao 9, två hantverksföreståndare i Ao 9, en befallningsman i Ao 9 samt en reparatör i Ao 9.

Avlöningar till extra arbetskraft

Av anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal äger styrelsen använda ett belopp av högst 1 420 000 kr. för avlönande av extra arbetskraft.

Under hänvisning till den återhållsamhet, som styrelsen iakttagit i sina yrkanden om nya tjänster, samt till den under året genomförda höjningen av lönenivån föreslås en uppräknig av det för extra arbetskraft anvisade beloppet med 280 000 kr. till 1 700 000 kr.

Ordinariesättningar

Styrelsen anser, att personalorganisationen, i den mån så är sakligt befogat, bör vara lika vid de olika sjukhusen och föreslår därför, att följande icke ordinarie och extra tjänster ordinariesättes, nämligen vid *S:t Lars' sjukhus* en reparatör i Ag 10, vid *Frösö sjukhus* en reparatör i Ae 10, vid *Falbygdens sjukhus* två kontorister i Ae 9, en hantverksföreståndare i Ae 11 (skrädderi), en hantverkare i Ae 9 (skrädderi), två hantverkare i Ae 9 (sy- och vävsalar), en biträdande köksföreståndare i Ae 12 och en förste förrådsförman i Ae 11 samt vid *Gullberna sjukhus* två förste reparatörer i Ae 11, en hantverkare i Ae 9 (skrädderi), två hantverkare i Ae 9 (sy- och vävsalar) och en trädgårdsmästare i Ae 11.

Vissa arvodesfrågor

Biblioteksverksamheten bland patienter vid de statliga mentalsjukhusen ligger i allmänhet under den standard, som råder vid kommunala sjukhus. Patientbibliotekens uppgift är att bereda patienterna avkoppling och möjligheter till studier under sjukdomstiden. Om de är väl utbyggda och skötta av sakkunnig personal, kan de vara ett värdefullt medel i strävandena att återföra patienten till hälsa.

För att erhålla en uppfattning om vad som borde göras för att upprusta biblioteken har styrelsen låtit verkställa en utredning om biblioteksverksamheten vid sjukhusen. Enligt utredningen bör en betydande förbättring ske av biblioteksservicen vid sjukhusen. Styrelsen föreslår, att det för innevarande budgetår för biblioteksgöromål anvisade beloppet uppräknas med 125 000 kr.

Av den under omkostnadsanslaget för statens mentalsjukhus anvisade anslagsposten till övriga utgifter, delposten läkemedel m. m., har hittills för tillsyn av sjukhusens läkemedelsförråd till för ändamålet anlitad apotekare utgått ersättning, varierande mellan 800 och 140 kr. per år och sjukhus. I syfte att öka apotekarnas medverkan i skötseln av läkemedelsförråden ämnar styrelsen höja denna ersättning. Samtidigt har styrelsen ansett det lämpligt att upptaga medlen under arvodesposten.

Då den fr. o. m. innevarande budgetår företagna uppräknningen av arvodesposten inte till fullo torde bli utnyttjad, beräknar styrelsen, att kostnaderna för här angivna ändamål inte behöver medföra en ökning av anslaget.

Avlöningskostnader vid arbetshemmet för döva på Mogård

Beträffande arbetshemmet för döva på Mogård har chefen för ecklesiastikdepartementet i 1963 års statsverksproposition anført bl. a., att någon organisatorisk ändring tills vidare inte bör ske i avvaktan på utredning rörande den framtida användningen av Charlottendals särskola.

Styrelsen beräknar dock liksom föregående år ett preliminärt belopp av 400 000 kr. i avlöningskostnader för nämnda anstalt.

Departementschefen

De senaste årens reformarbete på det sjukvårdsorganisatoriska området har inriktats på att få en gemensam huvudman för sjukvårdens olika grenar. Målsättningen har varit att samla all sjukvård — såväl öppen som sluten vård — under landstingen och de landstingsfria städerna. Därigenom har det ansetts möjligt att komma fram till en förbättrad planering av utbyggnaden inom sjukvården och en mera långtgående integration av olika vårdområden och vårdformer. Såväl medicinska som samhällsekonomiska skäl har ansetts tala för en sådan utveckling. Dessa principer har i 1962 års sjuk-

vårdslag kommit till uttryck i stadgandet, att landstingens vårdnadsskyldighet omfattar all såväl öppen som slutna sjukvård, i den mån inte annan drar försorg därom.

En första åtgärd för att förverkliga tanken på ett enhetligt huvudmannaskap inom hälso- och sjukvården vidtogs genom 1961 års riksdagsbeslut om överförande fr. o. m. den 1 juli 1963 av provinsialläkarväsendet till landstingen. Denna reform har gett möjligheter till en bättre samordning än tidigare av den öppna och slutna sjukvården.

Det andra steget i fråga om hälso- och sjukvårdens sammanförande till landstingen har tagits genom det beslut om landstingens övertagande av statens mentalsjukvård m. m. som fattats vid 1963 års höstriktsdag. Landstingen skall för denna nya uppgift erhålla ersättning från staten på grundval av särskilda avtal. Beslutet innebär, att landstingen den 1 januari 1967 skall, med vissa smärre undantag, överta huvudmannaskapet för den av staten bedrivna mentalsjukvården och vården för epileptiker. Denna reform kan väntas föra med sig, att mentalsjukvårdens nuvarande isolering från sjukvårdsorganisationen i övrigt brytes. Men reformen är av betydelse även från en annan synpunkt. Den markerar nämligen den ändrade attityd till psykiskt sjuka och mentalsjukvård, som alltmer trängt igenom och som möjliggjorts genom de stora medicinska framstegen inom psykiatrin.

Framstegen i behandlingsformerna inom mentalsjukvården kan belysas med några uppgifter om patientomsättningen vid sjukhusen. För samtliga mentalsjukhus uppgick patientomsättningen — räknat efter antalet intagningar i procent av medelbeläggningen — år 1950 till 39 procent, 1955 till 57 procent, 1960 till 87 procent och 1962 till 94 procent. För primärsjukhusen, dvs. mentalsjukhusen med eget upptagningsområde, var motsvarande siffra år 1962 ca 105 procent. Detta skulle innebära, att den genomsnittliga vårdtiden för en patient vid ett primärsjukhus är knappt ett år. Vid bedömningen av denna siffra måste emellertid beaktas, att en förhållandevis stor del av patienterna vid mentalsjukhusen fortfarande utgöres av sedan många år tillbaka kroniskt sjuka åldringar. Den genomsnittliga vårdtiden för en akut insjuknad patient är därför nedbringad till betydligt mindre än ett år.

Jämsides med framstegen inom den psykiatriska vården har sambandet mellan somatiska och mentala sjukdomsyftningar tilldragit sig ökad uppmärksamhet. Sålunda har under senare år samtliga större mentalsjukhus tillförts överläkartjänster för internmedicin och medel anvisats för anlåtande av konsulterande läkare inom andra specialiteter. Ett gemensamt huvudmannaskap för kropps- och mentalsjukvården torde göra det möjligt att tillgodose mentalsjukhusens behov av service i olika avseenden på ett smidigare sätt. Vidare underlättas en samordning med resurserna inom bl. a. lasarettpsykiatrin samt sjukhemsorganisationen för mentalsjuka.

Inför den förestående huvudmannaskapsreformen bör upprustningen av mentalsjukvården fortsätta i oförminskad takt. I enlighet härmed föreslår

jag i det följande inrättande av 120 nya tjänster, som praktiskt taget samtliga är avsedda för befintliga vårdplatser. Mitt förslag innebär bl. a. att 14 läkartjänster skulle tillkomma, varav fyra avses för en ny forskningsavdelning vid S:t Jörgens sjukhus. Nettoökningen av de nya tjänsterna fördelar sig i övrigt med 73 tjänster för sjukvårdspersonal, 27 tjänster för administrations- och kontorspersonal samt sex tjänster för ekonomipersonal. Jag vill i detta sammanhang framhålla angelägenheten av att medicinalstyrelsen i samband med överflyttningen av patienter till nyuppförda mentalsjukhus vidtar sådana omDispositioner i personalorganisationen, att tjänster omflyttas från de sjukhus där beläggningen kan minskas till andra sjukhus med mindre tillfredsställande personaltäthet för att därigenom åstadkomma en utjämnning de olika sjukhusen emellan.

Innan jag övergår till att behandla de av medicinalstyrelsen framlagda förslagen vill jag erinra om att forskningsavdelningar inrättats vid Ulleråkers och S:t Lars' sjukhus i enlighet med principbeslut av 1959 års riksdag (prop. 79; SU 102; rskr 255). I nämnda proposition underströks önskvärdheten av att en sådan avdelning kom till stånd bl. a. även i Göteborg, men något beslut därom var inte möjligt att då fatta. Jag vill här anmäla, att chefen för ecklesiastikdepartementet senare denna dag avser att vid behandlingen av avlöningsanslaget för Göteborgs universitet föreslå inrättande av en forskningsavdelning med förläggning till S:t Jörgens sjukhus. Förslaget innebär, att denna avdelning, som avses komma att omfatta ca 120 vårdplatser, skall förestås av en professor i psykiatri vid nämnda universitet, vilken tillika skall vara överläkare vid sjukhuset, samt att forskningsavdelningen även i övrigt skall organiseras efter samma linjer som vid de redan inrättade forskningsavdelningarna vid Ulleråkers och S:t Lars' sjukhus. I enlighet härmed bör vid S:t Jörgens sjukhus inrättas en tjänst som biträdande överläkare i Ae 27, tre underläkartjänster i Ae 23, en tjänst som föreståndare i Ae 15, en tjänst som kanslibitråde i Ae 7 och en tjänst som biträde för skriv- och kontorsgöromål i Af 2—Ae 5. Vidare bör under arvodesposten beräknas bl. a. ett belopp av 24 200 kr. för arvode till professorn i egenskap av överläkare vid sjukhuset.

Tillkomsten av forskningsavdelningen vid S:t Jörgens sjukhus anser jag innebära en synnerligen angelägen utökning av resurserna för forskning och specialistutbildning inom psykiatrin.

Vad beträffar medicinalstyrelsens förslag om personal till följd av nytillkommande vårdplatser tillstyrker jag inrättande av en tjänst som över-skötare i Ao 13 vid S:ta Gertruds sjukhus. Vidare bör en tjänst som föreståndare i Ao 15 vid S:t Lars' sjukhus utbytas mot en tjänst som över-skötare i Ao 13.

I fråga om personal för befintliga vårdplatser vill jag först erinra om att tjänster som s j u k h u s d i r e k t ö r fr. o. m. innevarande budgetår finns inrättade vid fem mentalsjukhus. Då jag i likhet med medicinalstyrelsen anser en förstärkning av den administrativa ledningen vid de större sjuk-

husen vara angelägen föreslår jag, att en tjänst som sjukhusdirektör i Be 1 inrättas vid vart och ett av Restads och Sätters sjukhus. Sjukhusdirektören vid Restads sjukhus bör — därest så visar sig lämpligt — vara skyldig att vara sjukhusdirektör även vid Källshagens sjukhus. En av överläkarna bör härvid utses till chefsläkare. Sjukhusdirektören och chefsläkaren bör erhålla särskilda arvoden med 1 380 resp. 2 760 kr. per år.

I fråga om läkarpersonalen föreslår jag, att en tjänst som överläkare i Be 1 för internmedicin inrättas vid Västra Marks sjukhus. Beträffande den psykiatriska sjukhusvården förordar jag en utökning av läkarpersonalen med nio tjänster, nämligen en förste läkare i Ae 25 vid ett vart av S:ta Anna, Vipeholms, Restads och Sätters sjukhus samt en underläkare i Ae 23 vid Psykiatriska sjukhuset och två underläkare i Ag 23 vid vart och ett av Ulleråkers och S:t Lars' sjukhus.

Mina förslag beträffande läkarpersonalen innebär alltså — inkl. forskningsavdelningen vid S:t Jörgens sjukhus — att 14 nya läkartjänster skulle tillkomma vid sjukhusen.

Jag vill i detta sammanhang anmäla, att mentalsjukvårdens personaldelegation framlagt förslag om inrättande av särskilda utbildningstjänster för psykiatrer vid vissa statliga och kommunala mentalsjukhus samt vid psykiatriska lasarettkliniker för att förbättra rekryteringen av läkare till mentalsjukvården. Även för egen del anser jag det angeläget, att rekryteringen till psykiaterbanan stimuleras. Med hänsyn till att erinringar framkommit vid remissbehandlingen av personaldelegationens förslag torde denna fråga dock fordra ytterligare överväganden.

Vad gäller sjukvårdspersonalen vill jag beträffande den *centrala sjukvårdspersonalen* tillstyrka inrättande vid Mariebergs sjukhus av en tjänst som överskötare i Ao 13 för natttjänst. För internöverläkarens vid Umedalens sjukhus mottagning bör vidare inrättas en tjänst som överskötare i Ae 13.

Som förstärkning av laboratoriepersonalen föreslår jag inrättande av sammanlagt fyra tjänster, nämligen en röntgenassistent i Ae 11 vid S:ta Maria sjukhus och en laboratorieassistent i Ae 11 vid ett vart av Gullberna, Vipeholms och Salberga sjukhus. Därjämte bör inrättas en tjänst som avdelningsbiträde i Ae 5 vid Källshagens sjukhus för medicinskt centrum.

Den centrala sjukvårdspersonalen skulle sålunda — inkl. forskningsavdelningen vid S:t Jörgens sjukhus — utökas med åtta tjänster.

I fråga om *vårdavdelningspersonalen* föreslår jag, att 18 tjänster som barnsköterska i Ae 6 inrättas för barnavdelningarna vid Salberga sjukhus. Vidare bör vid nämnda sjukhus en tjänst som förste skötare i Ao 11 utbytas mot en överskötartjänst i Ao 13. Vid Västra Marks sjukhus föreslår jag inrättande av tre tjänster som avdelningsbiträde i Ae 5. Därutöver bör inrättas 18 tjänster som avdelningsbiträde i Ae 5 med placering vid vårdavdelningar, som saknar sådana tjänster.

En aktiv *arbets- och sysselsättningsterapi* är ett värdefullt stöd åt den

medicinska behandlingen. I likhet med medicinalstyrelsen anser jag det därför angeläget, att denna verksamhet utbygges ytterligare. Jag föreslår inrättande av sammanlagt 12 tjänster för arbets- och sysselsättningsterapi, nämligen en terapiföreståndare i Ao 13 vid Vipeholms sjukhus och 11 tjänster som förste skötare i Ae 11. Fyra av förste skötartjänsterna bör avses för socio-terapeutiska arbetsuppgifter och en för friskgymnastik och idrott vid Västra Ny sjukhus.

För *familjevård och hjälperksamhet* bör inrättas en tjänst som föreståndare i Ae 15 vid Furunäsets sjukhus.

Beträffande den *kliniskt-psykologiska verksamheten* föreslår jag, att en tjänst som psykolog i Ae 25 inrättas vid vart och ett av Umedalens och Vipeholms sjukhus samt en tjänst som psykolog i Ae 21 vid Salberga sjukhus. För anställande av extra psykologer bör beräknas oförändrat belopp, ca 84 000 kr.

Såsom medicinalstyrelsen framhållit bör *kuratorsverksamheten* utbyggas väsentligt. Jag förordar, att en tjänst som kurator i Ae 16 inrättas vid ett vart av Ryhovs, S:t Sigfrids, S:ta Gertruds, Mariebergs och Furunäsets sjukhus samt en tjänst som kurator i Ae 15 vid Vipeholms sjukhus.

Den *sjukgymnastiska verksamhet*, som sedan några år bedrivs vid sjukhusen, har varit till stor nytta för patientvården och avsett såväl sådana patienter, som på grund av somatiska sjukdomar kräver sjukgymnastisk behandling, som de vilka på grund av sin psykiska sjukdom är inaktiva och rörelsehämmade. Jag förordar därför, att organisationen förstärkes med tre tjänster som sjukgymnast i Ae 14, närmast avsedda för Gullberna, S:t Lars' och Salberga sjukhus. Det f. n. anvisade beloppet på 60 000 kr. för avlönande av extra sjukgymnaster bör därvid bibehållas oförändrat.

Sammanfattningsvis innebär mina förslag beträffande sjukvårdspersonal — inberäknat personal för nytillkommande vårdplatser — en ökning med 73 tjänster.

I fråga om administrations- och kontorspersonalen föreslår jag, att sex tjänster som kanslibitråde i Ae 7 inrättas vid överläkarexpeditioner m. m. Med anledning av att jag i det föregående föreslagit två nya sjukhusdirektörstjänster och en ny överläkartjänst bör även inrättas två tjänster som kontorist i Ao 9 och en tjänst som kanslibitråde i Ae 7. Medicinalstyrelsens förslag om inrättande av en tjänst som assistent i Ae 13 vid Mariebergs sjukhus och en tjänst som kontorist i Ao 9 vid ett vart av Vipeholms, S:t Jörgens, Sidsjöns och Umedalens sjukhus tillstyrker jag. Vidare bör inrättas nio tjänster som biträde för skriv- och kontorsgöromål i Af 2—Ae 5. Därjämte bör i enlighet med medicinalstyrelsens förslag fyra kanslibiträdestjänster i Ae 7 utbytas mot tjänster som kontorist i Ao 9. Ökningen i fråga om administrations- och kontorspersonal skulle alltså — inberäknat förenämnda sjukhusdirektörstjänster och tjänster för kontorspersonal vid forskningsavdelningen vid S:t Jörgens sjukhus — uppgå till sammanlagt 27 tjänster.

Beträffande ekonomipersonalen tillstyrker jag såvitt avser *personal i verkstäder och arbetssalar* medicinalstyrelsens förslag till ändrad organisation av maskinpersonalen vid Salberga sjukhus. I enlighet med styrelsens förslag bör vidare en tjänst som värmeskötare i Ao 8 vid Karsuddens sjukhus utbytas mot en tjänst som reparatör i Ao 10 samt en tjänst som reparatör i Ag 10 vid S:t Lars' sjukhus ordinariesättas.

Vad gäller *kökspersonalen* föreslår jag inrättande vid Salberga sjukhus av en tjänst som biträdande köksföreståndare i Ao 12, en tjänst som kokerska i Ao 7, två tjänster som kokerska i Ae 6 och en tjänst som ekonomibiträde i Ae 5. Vidare bör två ekonomibiträdestjänster överflyttas från Vipeholms till Salberga sjukhus i samband med planerad överflyttning av patienter mellan dessa sjukhus. Därjämte föreslår jag, att tjänsten som köksföreståndare i Ao 15 vid Salberga sjukhus utbytes mot en tjänst som köksföreståndare i Ao 18.

I fråga om *personalen för förråd och diverse transporter* föreslår jag, att en tjänst som vaktmästare i Ae 7 inrättas vid ett vart av Ryhovs, Sidsjöns och Furunäsets sjukhus. Vid vartdera av Ryhovs och S:t Lars' sjukhus bör dessutom inrättas en tjänst som ekonomibiträde i Ae 5 med placering i tvättbytesförråd.

Vad beträffar *personal för trädgård och jordbruk* biträder jag medicinalstyrelsens förslag om utbyte av en tjänst som jordbruksbiträde i Ae 7 vid Pärilby sekundäravdelning mot en tjänst som förman i Ae 10.

Sammanfattningsvis innebär alltså mina förslag beträffande ekonomipersonalen — förutom angivna tjänsteutbyten m. m. — att tio nya tjänster inrättas.

I enlighet med medicinalstyrelsens förslag bör 14 på övergångsstat förda tjänster indragas, nämligen fyra läkare i Ao 23, en kassör i Ao 12, en föreståndarinna i Ao 11, en arbetsterapeut i Ao 10, en överskötare i Ao 10, en arbetsterapeut i Ao 9, en slöjdföreståndare i Ao 9, två hantverksföreståndare i Ao 9, en befallningsman i Ao 9 och en reparatör i Ao 9.

Vid bifall till vad jag sålunda föreslagit skulle vid mentalsjukhusen inrättas sammanlagt (14 + 73 + 27 + 10) 124 nya tjänster. Då emellertid indragningen av de i det föregående nämnda tjänsterna på övergångsstat i realiteten innebär en minskning med fyra tjänster skulle nettotillskottet av nya tjänster uppgå till 120.

Vid vissa mentalsjukhus har påbörjats försöksverksamhet med *öppen vård*. Denna verksamhet har hittills omfattat öppna mottagningar vid Falbygdens och Sätters sjukhus samt dagsjukhusvård vid S:t Lars', S:ta Maria och Sidsjöns sjukhus. Erfarenheterna från de två sjukhus, som bedrivit organiserad öppen mottagning, har varit övervägande goda och verksamheten har haft en relativt stor omfattning. Försöksverksamheten beträffande dagsjukhusvård har varit av mera blygsam omfattning men bestyrkt uppfattningen om denna vårdforms betydelse vid övergången mellan sjuk-

husvård och patientens vistelse i hemmet. Under innevarande budgetår beräknas också försöksverksamhet med bl. a. industriell arbetsdrift komma att påbörjas vid Ryhovs och Restads sjukhus. Mentalsjukvårdsberedningen har helt nyligen framlagt förslag om utökning av den öppna vårdverksamheten. Då jag även för egen del finner det angeläget, att ifrågavarande försöksverksamhet utvidgas, föreslår jag, att medel beräknas för nästa budgetår för — utöver redan befintliga 15 tjänster — fem nya tjänster för denna verksamhet. Jag förordar, att det får ankomma på Kungl. Maj:t att sedermera ta närmare ställning till beredningens förslag till personalorganisation.

Kostnaderna för nu föreslagna personalförstärkningar m. m. kan beräknas till sammanlagt omkring 2 400 000 kr.

Med hänsyn till förordade personalförstärkningar bör medelsanvisningen för vikarier ökas med 360 000 kr.

För avlöningar till extra arbetskraft föreslår jag i likhet med medicinalstyrelsen en ökning av medelsanvisningen med 280 000 kr. till 1 700 000 kr.

I fråga om arvodesposten vill jag anmäla att medicinalstyrelsen framlagt förslag om en betydande materiell och personell upprustning av biblioteken vid mentalsjukhusen. I en första etapp skulle ingå bl. a. inventering av samtliga bibliotek, katalogisering av bokbestånden samt upprättande av detaljerade förslag till upprustning av biblioteken. För att möjliggöra detta bör det under arvodesposten upptagna beloppet för biblioteksgöromålen uppräknas med 115 000 kr. Dessa kostnader samt de arvodeskostnader som föranledes av vad jag förordat i det föregående torde emellertid rymmas inom ramen för det under arvodesposten för innevarande budgetår anvisade beloppet. Jag föreslår därför, att arvodesposten upptages med oförändrat belopp, 1 050 000 kr.

Med anledning av vad chefen för ecklesiastikdepartementet kommer att anföra senare denna dag vid anmälan av avlönings- och omkostnadsanslagen för statens dövskolor m. m. torde medel komma att erfordras under förevarande anslag för avlöningar vid arbetshemmet för döva på Mogård under nästa budgetår. För ändamålet beräknar jag ett belopp av ca 430 000 kr. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att senare ta ställning till den närmare utformningen av personalorganisationen vid Mogårdshemmet.

För löneomräkning bör anslaget slutligen ökas med 13 800 000 kr.

Vad jag nu förordat medför en ökning av medelsbehovet under anslaget med i runt tal 17 300 000 kr. Anslaget bör sålunda uppföras med 239 300 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för statens mentalsjukhus, som föranledes av vad jag föreslagit i det föregående;

b) godkänna följande avlöningsstat för statens mentalsjukhus, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1964/65:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsvis	77 400 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, förslagsvis	1 050 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, förslagsvis	88 700 000
4. Rörligt tillägg, förslagsvis	72 150 000

Summa kr. 239 300 000;

c) till Statens mentalsjukhus: Avlöningar för budgetåret 1964/65 anvisa ett förslagsanslag av 239 300 000 kr.

[92] 2. Statens mentalsjukhus: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1962/63	66 700 000	68 907 921
1963/64	76 150 000	
1964/65 (förslag)	84 550 000	

Medicinalstyrelsen föreslår, att anslaget ökas med 9 140 000 kr.

	Anslag 1963/64	Mynd. förslag 1964/65	Dep:ts beräkn. 1964/65
1. Sjukvård m. m. åt befattningshavare	450 000	+	50 000
2. Reseersättningar	475 000	—	—
3. Övriga expenser	1 300 000	+	100 000
4. Ersättning till föreningen Kronprinsessan Victorias kustsanatorium för vård av vissa psykiskt efterblivna	2 900 000	+	100 000
5. Omkostnader för arbetshemmet för döva på Mogård	—	—	+
6. Övervakning av vissa försöksutskrivna patienter	175 000	+	75 000
7. Inventarier	2 900 000	+	700 000
8. Tvätt och renhållning	5 300 000	+	1 000 000
9. Utspisning	30 800 000	+	5 300 000
10. Linne, gång- och sängkläder	4 200 000	+	300 000
11. Läkemedel m. m.	12 000 000	+	500 000
12. Familjevård	3 000 000	+	600 000
13. Bilar och transporter	840 000	+	60 000
14. Arbets- och sysselsättningsterapi m. m.	1 700 000	+	300 000
15. Viss öppen vård	—	—	+
16. Diverse utgifter	610 000	+	55 000
		+	9 140 000
		+	8 400 000

Motiv

7. För att möjliggöra anskaffning av modern medicinsk utrustning, utbyte av motorfordon samt fortsatt höjning av inventariestandarden på vårdavdelningarna bör delposten till inventarier uppräknas med sammanlagt 700 000 kr.

8. Under nästa budgetår kommer ytterligare sjukhus att övergå till tvätt vid försvarets fabriksverks tvättinrättningar och utlämning av sophämtning och städning på entreprenad. Med hänsyn bl. a. härtill samt till inträffade prisstegringar på rengöringsmedel bör delposten till tvätt och renhållning uppräknas med 1 000 000 kr. till 6 300 000 kr.

9. Anslagsbeloppet för kosthållningen är för innevarande budgetår beräknat efter 3: 41 kr. per patient och dag, motsvarande ett livsmedelstal i konsumentindex av 200. Livsmedelstalet för juli 1963 var 206, vilket motsvarar ett kostpris av 3: 51 kr. per patient och dag vid oförändrad standard.

De senaste årens rön inom näringsforskningen har medfört rekommendationer av bl. a. statens institut för folkhälsan om en något annorlunda näringsämnesfördelning i kosten än vad som tidigare tillämpats. Framför allt bör halten av äggvita, mineralämnen och vitaminer ökas samt fettmängden nedbringas. En sådan ändring i kostsammansättningen medför emellertid ökade kostnader, då det förutsätter övergång till ett dyrare råvarusortiment. Det är vidare önskvärt, att sjukhusen i större omfattning får möjligheter att övergå till bearbetade livsmedel — hel- eller halvfabrikat — eftersom detta i många fall är förmånligare än egen bearbetning av råvaran. För nämnda ändamål erfordras en uppräkningskostnad till 4 kr. per patient. Med en beräknad medelbeläggning av 23 500 patienter per dag skulle för patientkostnaden erfordras 34 310 000 kr. Årskostnaden för de i personalkosten ingående livsmedlen beräknas till 1 800 000 kr.

12. För att stimulera familjevården, vilken är en synnerligen värdefull avlastning för den egentliga sjukvården, är det ofrånkomligt med en höjning av ersättningen till vårdfamiljerna. Styrelsen föreslår därför, att delposten uppräknas till 3 600 000 kr.

14. Den under mentalsjukhusens avlöningsanslag föreslagna upprustningen av sjukhusens bibliotek innefattar även en betydande upprustning av bibliotekens bokbestånd. Delposten bör därför uppräknas till 2 000 000 kr.

Departementschefen

Med hänvisning till den föregående sammanställningen föreslår jag, att anslaget ökas med sammanlagt 8 400 000 kr. och alltså uppföres med 84 550 000 kr.

Mitt förslag innebär bl. a. en ökning av medelsanvisningen under delposten till inventarier med 500 000 kr. till 3 400 000 kr. Av sistnämnda be-

lopp avses 2 500 000 kr. för s. k. löpande inventarieanskaffning och 900 000 kr. för engångsanskaffning av viss kostnadskrävande materiel.

För budgetåret 1963/64 har delposten till utspisning beräknats med utgångspunkt i ett kostpris för samtliga mentalsjukhus av 3: 41 kr. per patient och dag. För att möjliggöra en lämpligare näringsämnesfördelning i kosten samt övergång i ökad omfattning till hel- och halvfabrikat av livsmedel bör dagkostnaden i enlighet med medicinalstyrelsens förslag uppräknas till 4 kr. Den koststandard, som därmed uppnås, bör bibehållas även vid ev. prisförändringar.

Såsom jag anfört under mentalsjukhusens avlöningsanslag har medicinalstyrelsen framlagt förslag till utrustning av biblioteksverksamheten vid mentalsjukhusen. Förslaget innebär bl. a. en betydande utökning och förnyelse av bokbestånden vid sjukhusbiblioteken. Då jag anser biblioterapi kunna vara ett värdefullt komplement till den medicinska behandlingen föreslår jag en uppräknning av delposten till arbets- och sysselsättningsterapi med 200 000 kr. till 1 900 000 kr.

Mitt förslag innebär vidare, att två nya poster uppföres i omkostnadsstaten för statens mentalsjukhus. I konsekvens med vad jag anfört under mentalsjukhusens avlöningsanslag bör medel beräknas för omkostnader för arbetshemmet för döva på Mogård. Medelsbehovet härför beräknar jag för nästa budgetår till 240 000 kr. Vidare bör till viss öppen vård för nästa budgetår beräknas ett belopp av 245 000 kr. för förhyrning av särskilda platser för mentalsjukhuspatienter vid i kommunal regi bedrivna skyddade verkstäder. En rehabiliteringsverksamhet i sådana former torde bli ett värdefullt led i återanpassningen av patienterna till arbetslivet. Det bör få ankomma på Kungl. Maj:t att träffa avtal angående denna verksamhet med vederbörande kommunala huvudmän. Över huvud taget anser jag det nödvändigt för patienternas rehabilitering, att ett intimt samarbete råder mellan sjukhusen och arbetsvårdsorganen.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens mentalsjukhus: Omkostnader* för budgetåret 1964/65 anvisa ett förslagsanslag av 84 550 000 kr.

[93] 3 .Kostnader för mentalsjukvårdsberedningen

	Anslag	Nettoutgift
1962/63	1 500 000	1 500 000
1963/64	1 500 000	
1964/65 (förslag)	1 500 000	

Mentalsjukvårdsberedningen föreslår, att anslaget uppföres med 2 000 000 kr.

Motiv

De kostnader, som skall bestridas från ifrågavarande anslag, hänför sig till programmerings- och utredningsverksamhet samt arvoden, resor, expenser m. m.

För fortlöpande översyn och komplettering av tidigare upprättade planer för upprustning av hitintills genomgångna mentalsjukhus samt utarbetande av principplaner för S:t Olofs, S:ta Maria, Sidsjöns, Umedalens och Furunäsets sjukhus erfordras för budgetåret 1964/65 ca 500 000 kr. Vidare avser beredningen att under nästa budgetår utarbeta en plan för vården av de psykiskt efterblivna, som f. n. är att hänföra till den statliga vårdsektorn. I samband härmed kommer att undersökas lämpliga förläggningsplatser för eventuella nya vårdenheter inom detta vårdområde samt utföras programutredningar för de nya enheterna. Kostnaderna härför beräknas uppgå till ca 250 000 kr. För fortsatt utredningsarbete beträffande förläggning och utformning av rättspsykiatriska kliniker och undersökningsstationer räknas med ett medelsbehov av ca 50 000 kr. Kostnaderna för programutredningar i fråga om sådana byggnadsobjekt, som avses att framläggas i samband med beredningens anslagsäskanden för budgetåret 1965/66, uppskattas till ca 200 000 kr.

De övriga kostnaderna för beredningens verksamhet jämte kostnaderna för mentalsjukvårdens personaldelegation kan uppskattas till i runt tal 1 000 000 kr. Därvid har räknats med en väsentlig ökning av beredningens arbetsbörda i anslutning till de förhandlingar angående landstingskommunernas övertagande av statens mentalsjukvård m. m., som avses komma till stånd mellan statens nämnd för förhandlingar med kommuner och resp. landsting i enlighet med de i prop. 1963: 171 uppdragna riktlinjerna.

Den totala medelsförbrukningen för det fortsatta programmerings- och utredningsarbetet m. m. under nästa budgetår beräknas sålunda uppgå till i runt tal 2 000 000 kr.

Departementschefen

Med hänsyn till svårigheterna att nu förutse omfattningen av mentalsjukvårdsberedningens arbetsuppgifter under nästa budgetår bör anslaget uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kostnader för mentalsjukvårdsberedningen* för budgetåret 1964/65 anvisa ett förslagsanslag av 1 500 000 kr.

[94] 4. Utrustning av nya mentalsjukhus m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1962/63	7 300 000	5 431 389
1963/64	6 463 000	
1964/65 (förslag)	2 464 000	

Mentalsjukvårdsberedningen föreslår, att anslaget uppföres med 2 464 000 kr.

Utrustning av nya sjukhus

1. Karsuddens sjukhus	90 000
2. Salberga sjukhus	263 000

Utrustning av nybyggnader och renoverade byggnader vid befintliga sjukhus

3. Ulleråkers sjukhus	99 500
4. Sundby sjukhus	385 000
5. Sekundärvdelningarna Ribbingelund och Rosöga	192 000
6. Ryhovs sjukhus	235 000
7. S:ta Gertruds sjukhus	30 000
8. S:t Lars' sjukhus	25 000
9. S:t Jörgens sjukhus	446 000
10. Restads sjukhus	576 000
11. Sätters sjukhus	80 000
12. Umedalens sjukhus	40 000
13. Frösö sjukhus	2 500

Summa kr. **2 464 000**

Motiv

1. För utrustning av Karsuddens sjukhus i Katrineholm har för budget-åren 1962/63 och 1963/64 anvisats sammanlagt 2 687 000 kr. Under utrustningsarbetet har beredningen emellertid funnit, att viss ytterligare utrustning behöver anskaffas, i första hand till sjukhusets centralradioanläggning. Sålunda bör denna anläggning utvidgas betydligt. Kostnaderna här- för beräknas till 50 000 kr.

I stället för tidigare beslutad 8-kanalig EEG-apparat bör upphandlas en 16-kanalig sådan apparat. De tillkommande kostnaderna beräknas till 12 000 kr.

För utrustning av fyra rum i sjukhusets administrationsbyggnad, vilka tidigare betecknats såsom reservrum, bör vidare beräknas ett belopp av 10 000 kr.

För möblering av nio enkelrum och ett sällskapsrum, belägna i Katrineholms stad och avsedda för vikarier vid sjukhuset, bör beräknas ett medelsbehov av 16 000 kr.

Beredningen föreslår, att sammanlagt 90 000 kr. anvisas för ifrågavarande kompletteringar av utrustningen.

2. För påbörjande av utrustningen av den nya sjukhusdelen vid Salberga sjukhus i Sala för vård av höggradigt psykiskt efterblivna har för budget-åren 1962/63 och 1963/64 anvisats preliminära belopp av 1 300 000 resp. 1 100 000 kr. eller sammanlagt 2 400 000 kr.

Det numera inom beredningen uppgjorda utrustningsförslaget omfattar totalt 2 663 000 kr. Beloppet fördelar sig enligt följande:

Administration och medicinskt centrum	444 700
Köksbyggnad.....	190 500
Panncentralen	34 800
Gymnastikbyggnaden.....	33 100
Vårdavdelningarna	1 485 116
Övrigt	314 330
Allmän varuskatt	160 454

Beredningen föreslår, att för slutförandet av utrustningen vid sjukhuset för nästa budgetår anvisas resterande belopp, 263 000 kr.

3. I enlighet med ett av medicinalstyrelsen upprättat förslag pågår f. n. vid Ulleråkers sjukhus renovering av beredskapspaviljongen Bp 59. Paviljongen kommer efter renoveringen att inrymma 31 platser. Arbetena beräknas vara avslutade innevarande budgetår. Beredningen föreslår, att 45 000 kr. anvisas för viss komplettering av befintlig utrustning.

För utrustning av det nya centralköket och en nybyggnad för matsalar och rörelseterapi vid sjukhuset har hittills anvisats 258 800 kr. Beredningen föreslår, att ytterligare 54 500 kr. anvisas för komplettering av denna utrustning med armatur, klädskap i omklädnadsrum samt viss inredning i tvättbytesförrådet.

För utrustning vid Ulleråkers sjukhus bör sålunda anvisas sammanlagt 99 500 kr.

4. Beslutad renovering av paviljong K 14 vid Sundby sjukhus beräknas vara genomförd våren 1965. För modernisering och komplettering av utrustningen i denna paviljong, som efter renoveringen kommer att inrymma 60 platser, föreslår beredningen en medelsanvisning av 108 000 kr.

Vid sjukhuset skall vidare uppföras byggnader för arbets- och sysselsättningsterapi m. m. Byggnadsarbetena beräknas vara avslutade i juni 1965. Beredningen föreslår, att 277 000 kr. anvisas för utrustning av dessa byggnader.

Sammanlagt erfordras alltså för utrustning vid Sundby sjukhus 385 000 kr.

5. Vid sekundäravdelningarna Ribbingelund och Rosöga bör befintliga sängar och möbler utbytas mot modernare och mera lämpliga sådana i samband med slutförandet av vissa renoveringsarbeten. Beredningen föreslår, att 192 000 kr. anvisas för ändamålet.

6. Vid Ryhovs sjukhus pågår uppförande av en ny vårdpaviljong, benämnd MK 3. Vidare skall vårdpaviljong M 3 renoveras. Paviljong MK 3 uppföres i åtta våningar med sammanlagt 210 platser. I bottenvåningen förläggas en avdelning för insulin- och elchockbehandling. En av de sju avdelningarna anordnas för somatisk vård. För påbörjande av utrustningen av dessa paviljonger har för innevarande budgetår anvisats ett preliminärt belopp om 300 000 kr. Därvid beräknades byggnaderna vara färdigställda höst-

ten 1964. Enligt sedermera justerade tidsplaner skall paviljong MK 3 vara färdigställd i maj 1964 och paviljong M 3 i oktober 1965. Med hänsyn till tidsplanen för renoveringen av paviljong M 3 bör det preliminärt anvisade beloppet utnyttjas i sin helhet för utrustning av paviljong MK 3. Beredningen föreslår, att 497 000 kr. får disponeras för inköp av utrustning till sistnämnda vårdpaviljong.

Medicinalstyrelsen har medgivit, att paviljong MK 2 ombygges till bostadshus för ogift personal. Bostadshuset kommer därefter att inrymma 26 enkelrum. Arbetena, som bedrivs i egen regi, beräknas vara avslutade våren 1964. För utrustning av bostadshuset föreslår beredningen en medelsanvisning av 38 000 kr.

För utrustning vid Ryhovs sjukhus bör sålunda anvisas 235 000 kr.

7. För utrustning vid S:ta Gertruds sjukhus av beslutad byggnad för fritidscentrum, inrymmande försäljningskiosk, lokaler för servering samt en samlingssal, bör anvisas 30 000 kr. Byggnadsarbetena beräknas vara slutförda sommaren 1964.

8. För påbörjande av utrustningen av två nya vårdpaviljonger vid S:t Lars' sjukhus — MK 81 och MK 82 — har 1963 års riksdag anvisat ett preliminärt belopp av 200 000 kr. Byggnaderna beräknas vara färdigställda under september 1964. Beredningen har funnit, att ett sammanlagt belopp av 225 000 kr. erfordras för utrustning av dessa paviljonger. Ytterligare 25 000 kr. bör sålunda anvisas.

9. Vid S:t Jörgens sjukhus pågår uppförande av en vårdpaviljong, benämnd MK 4, med 116 vårdplatser samt en byggnad för arbets- och rörelseterapi. Vidare skall ett personalbostadshus med 32 enkelrum och åtta lägenheter på vardera ett rum och kokvrå samt sovalkov och badrum uppföras vid sjukhuset. Vårdpaviljongens tillkomst innebär en motsvarande utökning av sjukhusets vårdplatsantal. Dessa byggnader beräknades ursprungligen vara färdigställda hösten 1963. Med hänsyn härtill anvisade 1962 års riksdag tills vidare 300 000 kr. för påbörjande av utrustningen. Enligt sedermera justerade tidsplaner skall paviljong MK 4 vara färdigställd i januari 1964, byggnaden för arbets- och rörelseterapi i januari 1965 och bostadshuset i november 1965.

Beredningen föreslår, att för utrustning av paviljong MK 4 och byggnaden för arbets- och rörelseterapi får användas 400 000 resp. 346 000 kr. Därvid har slutlig ståndpunkt inte tagits till anskaffande av i direktionens utrustningsförslag upptagna skrivmaskiner och diktafoner, avsedda för vårdavdelningarna inom paviljong MK 4, förrän mentalsjukvårdens personaldelegation tagit ställning till vissa principfrågor beträffande sådan utrustning på vårdavdelningar.

Med hänsyn till att nämnda bostadshus beräknas bli färdigställt först i november 1965 bör det preliminärt anvisade beloppet utnyttjas i sin helhet under nästa budgetår för utrustning av paviljong MK 4 samt byggnaden

för arbets- och rörelseterapi. För utrustning vid S:t Jörgens sjukhus bör sålunda anvisas 446 000 kr.

10. För utrustning av beslutad byggnad vid Restads sjukhus för behandling och diagnostik samt rörelseterapi och öppen vård föreslår beredningen en medelsanvisning av 576 000 kr.

11. Genom beslut den 22 mars 1963 har Kungl. Maj:t bemyndigat medicinalstyrelsen att anordna en provisorisk vårdavdelning inom paviljongerna M 4 resp. K 3 vid Sätters sjukhus. Dessa vårdavdelningar avses att användas vid evakuering av patienter från andra paviljonger inom sjukhuset i samband med reparationer samt i beredskapssyfte. De båda avdelningarna, som inrymmer sammanlagt 40 platser, beräknas vara färdigställda under sommaren 1964. Beredningen föreslår, att 33 000 kr. anvisas för utrustning av dessa avdelningar.

I samband med ombyggnad av sjukhusets centralkök erfordras anskaffning av vissa nya inventarier. Beredningen beräknar medelsbehovet för detta ändamål till 47 000 kr.

För utrustning vid Sätters sjukhus bör sålunda anvisas sammanlagt 80 000 kr.

12. I enlighet med ett av medicinalstyrelsen upprättat förslag pågår f. n. vid Umedalens sjukhus renovering av vårdavdelningarna KB 2 och KA 3 inom paviljong K 3. Avdelningarna inrymmer sammanlagt 84 vårdplatser. Arbetena beräknas vara avslutade sommaren 1964. Avdelningarnas nuvarande möbelbestånd är otidsenligt och hårt nedslitet. Beredningen föreslår, att 40 000 kr. anvisas för anskaffning av nya möbler för dessa avdelningar.

13. För innevarande budgetår har för utrustning av den nya panncentralen vid Frösö sjukhus anvisats ett preliminärt belopp av 30 000 kr. En del lokaler inom centralen har redan färdigställts. Arbetena i övrigt beräknas vara slutförda våren 1964. Beredningen har funnit, att medelsbehovet för utrustning av panncentralen uppgår till 32 500 kr. Ytterligare 2 500 kr. bör sålunda anvisas.

Departementschefen

För utrustning av nya statliga mentalsjukhus samt nyuppförda och renoverade byggnader vid befintliga sjukhus har mentalsjukvårdsberedningen anmält ett medelsbehov av 2 464 000 kr. Av detta belopp hänför sig 353 000 kr. till utrustning av nya sjukhus — Karsuddens sjukhus i Katrineholm och den nya sjukhusdelen vid Salberga sjukhus — och 2 111 000 kr. till utrustning vid befintliga sjukhus. Jag har inte något att erinra mot de av beredningen framförda utrustningsförslagen. Då byggnadsarbetena beräknas vara färdigställda i sådan tid att medelsbehov för utrustning kan beräknas uppkomma under nästa budgetår, beräknar jag medelsbehovet under anslaget för budgetåret 1964/65 i enlighet med beredningens förslag till 2 464 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Utrustning av nya mentalsjukhus m. m.* för budgetåret 1964/65 anvisa ett reservationsanslag av 2 464 000 kr.

[95] 5. Utbildning av mentalsjukvårdspersonal: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1962/63	5 860 000	6 871 832
1963/64	6 710 000	
1964/65 (förslag)	7 140 000	

Medicinalstyrelsen föreslår, att anslaget ökas med 639 000 kr.

	Ökn. el. minskn.
1. <i>Personalförändringar</i>	
7 instruktionssköterskor Ae 17.....	+ 165 312
2. <i>Övriga förslag</i>	
a) Högre utbildning av mentalsjukvårdselever:	
Lön till elever	+ 541 418
Ersättning från huvudman	— 201 420
b) Vidareutbildning:	
Arvode till föreläsare	+ 15 000
c) Extra högre kurs:	
Arvode till föreläsare	+ 32 000
d) Extraordinariesättningar	—
3. <i>Löneomräkning</i>	+ 86 690
	+ 639 000

Motiv

Intresset för grundutbildningen är alltjämt stort bland yrkesväljande ungdomar. Av i runt tal 2 400 sökande antogs 673 under år 1962.

1. Endast vid tre av de 18 mentalsjukhus, där grundutbildning av sjukvårdspersonal äger rum, finns två instruktionsskötersketjänster inrättade. För att undervisningen skall kunna bedrivas på ett rationellt och från pedagogisk synpunkt tillfredsställande sätt bör denna organisation utbyggas successivt till att omfatta samtliga undervisningssjukhus. Det må nämnas, att de i landstingsregi drivna Hälsinge och Mellringe sjukhus räknar med vardera två instruktionsskötersketjänster. Med hänsyn härtill föreslår styrelsen, att ytterligare sju tjänster som instruktionssköterska i Ae 17 inrättas.

2. a) F. n. mottager sjuksköterskeskolorna årligen ca 100 mentalsjukvårdselever för högre utbildning. Antalet sökande till kurserna överskrider avsevärt det antal, som kan antagas. Vid en av styrelsen i februari 1963 företagen undersökning framgick, att endast 301 av befintliga ca 2 600 förmanstjänster uppehölls av legitimerade sjuksköterskor. För att öka rekryteringen till dessa tjänster och kunna besätta dem med välutbildad personal bör antalet utbildningsplatser tills vidare utökas med 45. Styrelsen har därför upptagit förhandlingar med vederbörande lokala huvudman angående elevplatser. Merkostnaden för elevlöner beräknas till sammanlagt 541 418 kr. Härifrån kan beräknas avgå 201 420 kr., motsvarande lands-

tingens ersättning för den tid som elever fullgör praktisk tjänstgöring vid lasarett.

2. b) Stort behov föreligger av vidareutbildning i form av föreläsningsserier och diskussioner för olika kategorier sjukvårdspersonal. Kostnaderna för föreläsningssarvoden beräknas till 15 000 kr.

2. c) Under de två senaste budgetåren har medel anvisats för anordnande av extra högre kurser vid vissa sjukhus. Då vakanssituationen kan komma att motivera anordnande av sådana kurser även under nästa budgetår bör ett belopp av 32 000 kr. beräknas för ändamålet.

2. d) F. n. finns sammanlagt 52 tjänster som instruktionssköterska i Ae 17/15 och två i Ag 17/15. De två sistnämnda tjänsterna är placerade vid Falköpings och Norrtälje lasarett, där kompletteringskurser för äldre förmanspersonal bedrivs. Med hänsyn till dels att undervisning av detta slag torde komma att fortgå under avsevärd tid framåt, dels att extra tjänster är synnerligen svåra att rekrytera, bör dessa två tjänster fr. o. m. nästa budgetår överföras till extra ordinarie stat.

Departementschefen

Såväl yrkesväljande ungdomar som anställd sjukvårdspersonal visar stort intresse för utbildningen inom mentalsjukvården. Detta gäller både grundutbildningen och den högre utbildningen, vilken sker vid sjuksköterskeskola.

Grundutbildningen bör under nästa budgetår fortsätta i oförändrad omfattning. Det innebär en årlig intagning av omkring 700 elever.

Den högre utbildningen vid sjuksköterskeskola bör ökas med 45 elever per år. Den årliga utbildningskapaciteten kommer därigenom att uppgå till ca 150 elever. I enlighet med medicinalstyrelsens förslag beräknar jag merkostnaden för elevlöner till ca 541 000 kr. och ersättningen från landstingen för elevernas praktiska tjänstgöring vid lasarett till ca 201 000 kr.

Sedan hösten 1962 har anordnats extra högre utbildningskurser, omfattande sex månaders teoretisk och praktisk undervisning. Med hänsyn till den rådande bristen på kompetenta sökande till tjänster som förste skötare vid mentalsjukhusen bör medel för anordnande av sådana kurser beräknas även för nästa budgetår. Under arvodesposten beräknar jag en ökning av medelsanvisningen med 7 000 kr.

I enlighet med medicinalstyrelsens förslag bör två extra tjänster som instruktionssköterska extraordinariesättas. Anslaget bör vidare uppräknas med 80 000 kr. för löneomräkning.

Då en del av eleverna i den högre utbildningen vid sjuksköterskeskola innehär ordinarie tjänst som skötare bör deras löner även under den tid de genomgår högre utbildning redovisas på en anslagspost för avlöningar till ordinarie personal. Jag föreslår därför, att 500 000 kr. uppföres på en anslagspost för avlöningar till ordinarie tjänstemän och att anslagsposten för

avlöningar till övrig icke-ordinarie personal samtidigt minskas med motsvarande belopp.

Vad jag nu förordat medför en anslagsökning med i runt tal 430 000 kr. Anslaget bör alltså uppföras med 7 140 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för utbildning av mentalsjukvårdspersonal, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1964/65:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsvis	500 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, förslagsvis	540 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, förslagsvis	4 050 000
4. Rörligt tillägg, förslagsvis	2 050 000

Summa kr. 7 140 000;

b) till *Utbildning av mentalsjukvårdspersonal*: Avlöningar för budgetåret 1964/65 anvisa ett förslagsanslag av 7 140 000 kr.

[96] 6. Utbildning av mentalsjukvårdspersonal: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1962/63	565 000	717 684
1963/64	815 000	
1964/65 (förslag)	965 000	

Medicinalstyrelsen föreslår, att anslaget ökas med 205 000 kr.

	Anslag 1963/64	Mynd. förslag 1964/65	Dep:ts beräkn. 1964/65
1. Resersättningar	580 000	+ 100 000	+ 50 000
2. Ersättning till sjuksköterskeskolor för högre utbildning av mentalsjukvårdspersonal	140 000	+ 100 000	+ 100 000
3. Diverseutgifter	60 000	+ 5 000	—
		+ 205 000	+ 150 000

Motiv

Uppräkningen av omkostnadsanslaget motiveras främst av den under avlöningsanslaget för utbildning av mentalsjukvårdspersonal föreslagna utökningen av elevantalet i den högre utbildningen.

Departementschefen

Med hänvisning till beräkningen i den föregående sammanställningen föreslår jag, att anslaget ökas med 150 000 kr. och alltså uppföres med 965 000 kr. Därvid har under anslagsposten till diverse utgifter inräknats medel för bestridande av vissa kostnader i samband med kursavslutningar. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Utbildning av mentalsjukvårdspersonal: Omkostnader* för budgetåret 1964/65 anvisa ett förslagsanslag av 965 000 kr.

[97] 7. Bidrag till driften av vissa mentalsjukhus

	Anslag	Nettoutgift
1962/63	2 700 000	664 409
1963/64	14 000 000	
1964/65 (förslag)	16 600 000	

Medicinalstyrelsen föreslår, att anslaget ökas med 2 600 000 kr.

Kungl. Maj:t har godkänt avtal dels den 29 december 1961 med Örebro läns landsting om driften av Mellringe sjukhus och dels den 6 juni 1962 med Gävleborgs läns landsting om driften av Hälsinge sjukhus. Enligt avtalen skall staten i princip ersätta landstingen för driftkostnaderna. Härvid skall ersättningen utgå efter beräkningsgrunder, som anknutits till kostnaderna för driften av Falbygdens sjukhus. Sjukhusen har delvis tagits i bruk under år 1963. Byggnads- och utrustningsarbetena vid sjukhusen torde komma att fortskrida så att samtliga vårdplatser — vid Mellringe sjukhus 717 och vid Hälsinge sjukhus 660 — kan fullbeläggas senast under sista halvåret 1964.

Medelsbehovet under nästa budgetår för ersättning till landstingen för driften av de båda sjukhusen beräknar styrelsen till i runt tal 16 600 000 kr.

Departementschefen

I likhet med medicinalstyrelsen beräknar jag medelsbehovet under anslaget för nästa budgetår till 16 600 000 kr., vilket innebär en ökning av medelsanvisningen med 2 600 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driften av vissa mentalsjukhus* för budgetåret 1964/65 anvisa ett förslagsanslag av 16 600 000 kr.

[98] 8. Bidrag till mentalsjukvården i Stockholm, Göteborg och Malmö

	Anslag	Nettoutgift
1962/63	48 000 000	50 700 100
1963/64	53 000 000	
1964/65 (förslag)	58 000 000	

Medicinalstyrelsen föreslår, att anslaget ökas med 7 000 000 kr.

Enligt särskilda avtal har städerna Stockholm, Göteborg och Malmö förbundit sig att med vissa undantag ombesörja vården av mentalt sjuka svenska medborgare med hemortsrätt i dessa städer. Som ersättning härför utgår statsbidrag, som beräknas med utgångspunkt från kostnaderna för driften och upprustningen av statens mentalsjukhus.

En beräknad fortsatt stegring av kostnaderna för den statliga mentalsjukvården under innevarande och kommande budgetår medför ökad belastning på anslaget. Med ledning av belastningen under senare år föreslår styrelsen, att anslaget för budgetåret 1964/65 uppräknas till 60 000 000 kr.

Departementschefen

Under detta anslag beräknar jag en ökning av medelsanvisningen med 5 000 000 kr. för nästa budgetår. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till mentalsjukvården i Stockholm, Göteborg och Malmö* för budgetåret 1964/65 anvisa ett förslagsanslag av 58 000 000 kr.

[99] 9. Bidrag till anordnande av psykiatriska kliniker vid lasarett

	Anslag	Nettoutgift
1962/63	125 000	588 000
1963/64	1 000	
1964/65 (förslag)	500 000	

Medicinalstyrelsen föreslår, att anslaget uppföres med 500 000 kr.

Statsbidrag utgår med vissa undantag till landsting och stad, som inte deltagar i landsting, för uppförande och inrättande av psykiatriska lasarettssavdelningar med högst hälften av byggnadskostnaderna, dock högst med 6 000 kr. per plats vid nybyggnad eller därmed jämförlig på- eller tillbyggnad av befintlig sjukvårdsinrättning och i regel med högst 3 000 kr. per plats vid om- eller tillbyggnad av för annat ändamål använd byggnad.

Anslagsberäkningen framgår av följande sammanställning.

Ingående reservation den 1 juli 1963	919 600
Anslag 1963/64	1 000
Disponibelt 1963/64	920 600
Beräknade utbetalningar 1963/64	420 000
Beräknad utgående reservation 30 juni 1964	500 600
Beräknade utbetalningar 1964/65	1 206 000
Beräknat anslagsbehov 1964/65	705 400

Vid ingången av budgetåret 1963/64 fanns 920 600 kr. disponibelt på anslaget. Under innevarande budgetår beräknas 420 000 kr. komma att utbetalas från anslaget, varav 264 000 kr. hänför sig till en av Kungl. Maj:t beviljad ansökan om statsbidrag till en psykiatrisk klinik i Linköping och 156 000 kr. till en hos medicinalstyrelsen inneliggande framställning om statsbidrag till en psykiatrisk klinik i Örnsköldsvik. Enligt dessa beräkningar skulle alltså vid ingången av budgetåret 1964/65 föreligga en reservation på anslaget av 500 600 kr. Ansökningar om statsbidrag kan väntas beträffande psykiatriska lasarettkliniker i Karlstad, Uddevalla, Borås och Vänersborg. För statsbidrag till dessa kliniker, som redan tagits i bruk eller är under uppförande, torde erfordras sammanlagt 1 206 000 kr.

I enlighet härmed skulle det sammanlagda anslagsbehovet sålunda uppgå till 705 400 kr. Då det emellertid är ovissit i vad mån detta belopp kommer att tagas i anspråk under nästa budgetår, föreslår styrelsen, att anslaget avrundas nedåt till 500 000 kr.

Departementschefen

I enlighet med medicinalstyrelsens förslag bör anslaget för nästa budgetår beräknas till 500 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till anordnande av psykiatriska kliniker vid lasarett* för budgetåret 1964/65 anvisa ett reservationsanslag av 500 000 kr.

[100] 10. *Bidrag till driften av psykiatriska kliniker vid lasarett*

	Anslag	Nettoutgift
1962/63	1 100 000	697 647
1963/64	1 100 000	
1964/65 (förslag)	1 100 000	

Medicinalstyrelsen föreslår, att anslaget uppföres med oförändrat belopp.

Statsbidrag utgår med vissa undantag till driften av psykiatriska lasarettavdelningar med tre kronor för dag och patient, som är intagen på allmän sal eller därmed likställt rum.

Enligt av medicinalstyrelsen hittills fattade beslut kan bidrag beräknas utgå för 873 vårdplatser under år 1964. Hos styrelsen ineligger vidare en statsbidragsansökan avseende 52 vårdplatser. Därjämte kan ansökningar väntas beträffande ytterligare 160 vårdplatser vid kliniker, som är under uppförande eller redan tagna i bruk. Med hänsyn härtill samt till belastningen på anslaget föreslår styrelsen, att anslaget uppföres med oförändrat belopp.

Departementschefen

Anslaget bör såsom medicinalstyrelsen föreslagit uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driften av psykiatriska kliniker vid lasarett* för budgetåret 1964/65 anvisa ett förslagsanslag av 1 100 000 kr.

[101] 11. **Bidrag till anordnande av sjukhem för lättskötta psykiskt sjuka.** Till detta ändamål har för innevarande budgetår anvisats ett reservationsanslag av 110 000 kr. Vidare har till Bidrag till driften av sjukhem för lättskötta psykiskt sjuka för samma budgetår anvisats ett förslagsanslag av 2 300 000 kr.

Socialpolitiska kommittén har i november 1963 framlagt förslag om statligt lånestöd till byggande av sjukhem för långtidssjuka, däribland lättskötta psykiskt sjuka. Kommitténs förslag remissbehandlas f. n. och beredningen av ärendet har därför ännu inte kunnat slutföras. Då samtliga hithörande frågor lämpligen upptages till prövning i ett sammanhang, bör anslaget till bidrag till anordnande och driften av sjukhem för lättskötta psykiskt sjuka i riksstatsförslaget för nästa budgetår preliminärt uppföras med oförändrade belopp.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Bidrag till anordnande av sjukhem för lättskötta psykiskt sjuka* för budgetåret 1964/65 beräkna ett reservationsanslag av 110 000 kr.

[102] 12. **Bidrag till driften av sjukhem för lättskötta psykiskt sjuka.** Med hänvisning till vad som anförts under föregående punkt hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Bidrag till driften av sjukhem för lättskötta psykiskt sjuka* för budgetåret 1964/65 beräkna ett förslagsanslag av 2 300 000 kr.

[103] 13. Statens skol- och yrkeshem på Salbohed: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1962/63	585 000	700 914
1963/64	700 000	
1964/65 (förslag)	805 000	

Skolöverstyrelsen föreslår, att anslaget ökas med 191 000 kr.

1. <i>Personalförändringar</i>	Ökning
a) 1 lärare i hemkunskap Ae 15.....	21 084
b) 5 vårdare Ae 10.....	79 320
c) 4 ekonomibiträden Ae 5.....	48 816
d) Överflyttning från jordbrukets stat av 1 hantverkare Ae 9.....	14 988
2. <i>Tjänsteförändringar</i>	
Lönegradsförändringar.....	5 112
3. <i>Löneomräkning</i>	21 680
	191 000

Motiv

1. a) För innevarande budgetår har anvisats 6 200 kr. för viss undervisning i hemkunskap. För att möjliggöra en utökning av denna undervisning, vilken har stor betydelse bl. a. för elevernas sociala anpassning, bör en tjänst som lärare i hemkunskap i Ae 15 inrättas.

1. b) Byggnadsarbetena för det nya skolhemmet beräknas vara avslutade under nästa budgetår. Det nya skolhemmet är planerat för verksamhet i mindre grupper i syfte att ernå en mera hemlik och ur emotionell synpunkt lämpligare miljö. Den för varje elevgrupp ansvariga vårdaren bör ha sin tjänstgöring förlagd till denna grupp. För att denna princip skall kunna genomföras, erfordras en förstärkning av vårdpersonalen med fem tjänster som vårdare i Ae 10.

1. c) Tillkomsten av det nya skolhemmet medför behov av förstärkning även av ekonomibiträdespersonalen. Efter genomgång av arbetstidschema anser överstyrelsen det erforderligt, att minst fyra ekonomibiträdestjänster i Ae 5 inrättas.

1. d) Överstyrelsen upprepar tidigare framfört förslag om överflyttning från jordbrukets stat till hemmets personalstat av en tjänst som hantverkare. Befattningshavaren har numera sina arbetsuppgifter helt koncentrerade till skolan.

2. Överstyrelsen föreslår, att en assistenttjänst uppflyttas från Ae 17 till Ao 19 samt att tjänsten som kassör i Ao 13 ändras till bokhållare i Ao 15.

Yttrande

Statskontoret anser, att ytterligare erfarenheter bör erhållas av undervisningen i hemkunskap, innan beslut fattas om inrättande av en tjänst som lärare i ämnet. Ämbetsverket föreslår, att medel anvisas för viss försöksundervisning i hemkunskap vid yrkeshemmet.

I fråga om den föreslagna utökningen av antalet tjänster som vårdare och ekonomibiträden anför statskontoret, som tagit del av dagordning, arbetstidsschema m. m., att de begärda tjänsterna torde erfordras för ett genomförande av den »lilla gruppens princip».

Beträffande skolöverstyrelsens förslag om överflyttning från jordbrukets stat till personalstaten av tjänsten som hantverkare erinrar statskontoret om att statskontoret tidigare tillstyrkt en sådan överflyttning med den reservationen, att ev. arbete för jordbrukets räkning borde belasta jordbruksdriften. Med hänsyn till att hantverkaren enligt skolans styrelse inte har några arbetsuppgifter inom skolans jordbruks- och trädgårdsdrift anser ämbetsverket, att den föreslagna överflyttningen nu bör ske. Därigenom uppnås bl. a. en riktigare kostnadsfördelning. Statskontoret förutsätter, att posten »Avlöningar och dagsverken» på utgiftssidan i jordbrukets specialstat minskas i motsvarande grad.

Departementschefen

Den av 1961 års riksdag beslutade upprustningen av statens skol- och yrkeshem på Salbohed har numera påbörjats. Sålunda har byggnadsarbetena för det nya skolhemmet igångsatts under hösten 1963. De beräknas vara avslutade våren 1965. Anläggningen kommer att inrymma — förutom skollokaler m. m. — 28 elevhemsplatser, fördelade på två byggnader med vardera två elevgrupper om sju elever. Tillkomsten av den nya skolanläggningen medför inte någon utökning av platsantalet vid hemmet men innebär genom uppdelningen av eleverna i mindre grupper betydligt förbättrade möjligheter till differentiering och individuell behandling och därmed också goda förutsättningar för framgångsrik behandling. Genomförandet av »den lilla gruppens princip» förutsätter dock en kraftig personalförstärkning vid hemmet.

I likhet med skolöverstyrelsen föreslår jag, att fem tjänster som vårdare i Ae 10 och fyra tjänster som ekonomibitråde i Ae 5 inrättas för det nya skolhemmet. Med hänsyn till att personal för det nya skolhemmet torde komma att erfordras tidigast fr. o. m. den 1 januari 1965 räknar jag med endast halv årskostnad för nämnda tjänster.

Skolöverstyrelsens förslag om överförande från jordbrukets stat till hemmets personalstat av en tjänst som hantverkare i Ae 9 kan jag också tillstyrka.

Ämbetsverkets förslag om inrättande av en tjänst som lärare i hemkunskap anser jag mig — i avvaktan på ytterligare erfarenheter av denna verksamhet — endast kunna biträda såtillvida, att jag föreslår en uppräkningsanslag med 6 000 kr. för att möjliggöra en utökning av undervisningen i hemkunskap, i första hand för yrkesskolans elever.

Anslaget bör vidare uppräknas med 20 000 kr. för löneomräkning.

Vad jag nu förordar medför en anslagsökning med i runt tal 105 000 kr. Anslaget bör alltså uppföras med 805 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för statens skol- och yrkeshem på Salbohed, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1964/65:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	157 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	10 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	400 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	238 000
	Summa kr. 805 000;

b) till *Statens skol- och yrkeshem på Salbohed: Avlöningar* för budgetåret 1964/65 anvisa ett förslagsanslag av 805 000 kr.

[104] 14. Statens skol- och yrkeshem på Salbohed: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1962/63	301 000	142 496
1963/64	260 000	
1964/65 (förslag)	234 000	

Skolöverstyrelsen föreslår, att anslaget minskas med 11 000 kr.

	Anslag 1963/64	Mynd. förslag 1964/65	Dep:ts beräkn. 1964/65
<i>Utgifter</i>			
1. Bränsle, lyse och vatten	60 000	— 10 000	— 10 000
2. Övriga expenser	8 000	+ 1 500	+ 1 500
3. Undervisning samt kostnader för idrotts- och lekmaterial	10 000	— 5 000	— 5 000
4. Ferieresor för elever m. m.	8 000	+ 3 000	+ 3 000
5. Diverse omkostnader	8 500	— 5 000	— 5 000
6. Yrkesundervisning	—	+ 6 000	+ 6 000
<i>Inkomster</i>			
7. Av befattningshavare erlagda ersättningar för kost...	5 500	+ 1 000	+ 1 000
8. Överskott på särskilda rörelsegrenar: Jordbruksdriften	1 000	—	+ 15 000
9. Avrundning		+ 500	+ 500
		Nettoutgifter kr.	— 11 000
			— 26 000

Departementschefen

Med hänvisning till beräkningen i den föregående sammanställningen föreslår jag, att anslaget minskas med 26 000 kr. och alltså uppföres med 234 000 kr. Härvid har jag bl. a. räknat med en ökning av överskottet på

jordbruksdriften med 15 000 kr., motsvarande lönekostnaderna för den hantverkare som jag under föregående punkt föreslagit skola överföras från jordbrukets stat till hemmets personalstat.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens skol- och yrkeshem på Salbohed: Omkostnader* för budgetåret 1964/65 anvisa ett förslagsanslag av 234 000 kr.

[105] 15. **Statens skol- och yrkeshem på Salbohed: Utrustning.** Något anslag för detta ändamål finns inte upptaget i gällande riksstat.

Mentalsjukvårdsberedningen föreslår efter samråd med bl. a. medicinalstyrelsen och skolöverstyrelsen, att 168 000 kr. anvisas för utrustning av det nya skolhemmet vid statens skol- och yrkeshem på Salbohed.

Motiv

Skolhemmet på Salbohed, som beräknas vara uppfört våren 1965, kommer att bestå av två elevhemsbyggnader för vardera 14 elever och en skolbyggnad. Elevhemsbyggnaderna inrymmer — förutom elevrummen — kök, matrum och dagrum, jourrum, isoleringsrum, klädvårdsrum samt bastu och badrum. I skolbyggnaden inrymmer tre skolsalar med grupprium, slöjdsal, lärarrum, bibliotek och materielrum samt panncentral.

Utrustningsförslaget för skolhemmet innefattar en totalkostnad av 168 000 kr. Förutom möbler och armatur för byggnadernas olika lokaler omfattar utrustningsförslaget undervisningsmateriel — såsom audio-visuell materiel samt materiel för undervisning i trä- och metallslöjd — köks- och serveringsutrustning för köken i förläggingsbyggnaderna samt i begränsad omfattning linne och sängkläder. Vid utarbetandet av förslaget har hänsyn tagits till vad som fortsättningsvis kan nyttjas av den befintliga utrustningen. Denna utrustning är emellertid mycket starkt försliten och kan utnyttjas endast i ytterst ringa omfattning. Någon nyanskaffning har inte skett under en följd av år med hänsyn till de planerade nybyggnaderna.

Av den sammanlagda utrustningskostnaden på 168 000 kr. avser 69 282 kr. förläggingsbyggnaderna, 43 050 kr. skolbyggnaden, 11 830 kr. elarmatur, 33 850 kr. utrustning i övrigt och 9 988 kr. allmän varuskatt.

Departementschefen

Såsom mentalsjukvårdsberedningen anfört kan det nya skolhemmet på Salbohed beräknas vara uppfört våren 1965. Behov av medel för utrustning av skollokalerna skulle alltså föreligga under nästa budgetår. Beredningens utrustningsförslag anser jag mig i huvudsak kunna godtaga. Medelsbehovet torde dock kunna begränsas till 150 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens skol- och yrkeshem på Salbohed: Utrustning* för budgetåret 1964/65 anvisa ett reservationsanslag av 150 000 kr.

[106] 16. *Statens skol- och yrkeshem i Vänersborg och Laxå: Avlöningar*

	Anslag	Nettoutgift
1962/63	1305 000	1366 976
1963/64	1403 000	
1964/65 (förslag)	560 000	

¹ Anslaget till *Statens skol- och yrkeshem i Vänersborg: Avlöningar*

Skolöverstyrelsen föreslår, att anslaget ökas med 310 000 kr.

1. <i>Personalförändringar</i>	Ökning
a) 1 husmor Ae 12	17 796
b) 1 yrkesmästare Ae 11	16 824
c) 1 hantverkare Ae 9	14 988
d) 8 vårdare Ae 10	126 912
e) 8 ekonomibiträden Ae 5	97 632
2. <i>Tjänsteförändringar</i>	
a) Lönegradsförändringar	3 744
b) Vissa arvodesfrågor	3 190
3. <i>Löneomräkning</i>	28 914
	+ 310 000

Motiv

Byggnadsarbetena för det nya yrkeshemmet för flickor i Laxå beräknas vara avslutade under nästa budgetår. Därefter skall den nuvarande verksamheten vid Vänersborgshemmet överflyttas till Laxå. Tillkomsten av yrkeshemmet i Laxå innebär en utökning av elevantalet från f. n. drygt 30 till 48 elever.

1. a) Vid det nuvarande flickhemmet i Vänersborg har rektor hittills även fått utöva sådana arbetsuppgifter, som ankommer på en husmor. Vid en skola av den storleksordning som yrkeshemmet i Laxå bör finnas inrättad en särskild tjänst som husmor i Ae 12.

1. b) Vid det nya hemmet skall den yrkestränande verksamheten utökas med bl. a. tvättundervisning. Överstyrelsen anser, att denna verksamhet kan ledas av en yrkesmästare i tvätt och föreslår inrättande av en sådan tjänst i Ae 11.

1. c) Vid det nya hemmet torde stort behov finnas av en befattningshavare, som kan svara för hemmets maskinella utrustning, tillsyn av byggnader och anläggningar m. m. Överstyrelsen föreslår därför, att en tjänst som hantverkare i Ae 9 inrättas.

1. d—e) Det nya yrkeshemmet i Laxå är — i likhet med skolhemmet vid Salbohed — planerat för verksamhet i mindre grupper. Detta kräver god tillgång på främst vårdpersonal. En betydande förstärkning av ekonomibiträdespersonalen erfordras även. Överstyrelsen föreslår inrättande av åtta tjänster som vårdare i Ae 10 och åtta tjänster som ekonomibiträde i Ae 5.

2. a) Eleverna vid Vänersborgshemmet har sedan flera år bestått huvudsakligen av yrkeselever. Det nya Laxåhemmet kommer tills vidare att uteslutande ha karaktär av yrkeshem. Det är därför lämpligt, att i samband med flyttningen omändra de nuvarande lärartjänsterna i hemkunskap och slöjd till yrkeslärartjänster i A 16.

2. b) Med hänsyn till den planerade utökningen av verksamheten vid det nya hemmet bör arvodena till räkenskapsföraren och psykiatern höjas med 1 400 resp. 1 340 kr. I övrigt hänför sig uppräkningsen av arvodesposten till redan genomförda arvodesregleringar.

Yttrande

Statskontoret tillstyrker inrättande av det föreslagna antal tjänster som vårdare och ekonomibiträden vid det nya yrkeshemmet i Laxå. Vidare tillstyrker ämbetsverket, att vid det nya hemmet inrättas en tjänst som yrkesmästare för undervisning i tvätt. Däremot är statskontoret f. n. inte berett att tillstyrka inrättande av den föreslagna tjänsten som husmor. Ämbetsverket anser, att erfarenhet måste vinnas hur organisationen vid det nya yrkeshemmet kommer att fungera i administrativt hänseende, innan en husmorstjänst inrättas. Beträffande den föreslagna tjänsten som hantverkare anför statskontoret, att ämbetsverket för sin del inte kan finna tillräckliga skäl för inrättande av en sådan tjänst. Med hänsyn till att anläggningen i Laxå är helt ny torde behovet av särskild personal för underhåll och reparationer under de närmaste åren vara litet. Innan tjänsten inrättas bör enligt statskontoret närmare utrönas möjligheterna att anlita utomstående för de berörda uppgifterna och kostnaderna beräknas för ett sådant tillvägagångssätt. Ämbetsverket saknar underlag för att kunna bedöma, om den dagliga skötseln av värmeanläggningen kräver en särskild befattningshavare.

Departementschefen

Sedan 1961 års riksdag fattat principbeslut om att statens skol- och yrkeshem i Vänersborg skulle nedläggas och ersättas med ett nytt yrkeshem för flickor samt 1963 års riksdag beslutat att det nya hemmet skulle förläggas till Laxå, har uppförandet av detta hem påbörjats under hösten 1963. Byggnadsarbetena beräknas vara avslutade våren 1965.

Med hänsyn till osäkerheten om tidpunkten för anläggningens färdigställande och därmed också för överflyttningen av den nuvarande verksamheten vid Vänersborgshemmet till yrkeshemmet i Laxå anser jag mig inte kunna

göra någon uppdelning av kostnaderna på resp. hem utan behandlar båda hemmen i ett sammanhang.

Överflyttningen av verksamheten till Laxå innebär bl. a., att samtliga vid Vänersborgshemmet inrättade tjänster skall flyttas över till det nya hemmet i Laxå. Därutöver erfordras dock en kraftig personalförstärkning.

Tillkomsten av det nya flickhemmet i Laxå medför en ökning av antalet elevplatser till 48 mot f. n. drygt 30 vid Vänersborgshemmet. Dessa platser är fördelade på tre elevhemsbyggnader med vardera två elevgrupper med åtta elever. Genom uppdelningen i mindre grupper skapas förutsättningar för en framgångsrik behandling. En verksamhet i sådana former kräver en relativt riklig personaltillgång. Jag tillstyrker därför skolöverstyrelsens förslag om inrättande av åtta tjänster som vårdare i Ae 10 och åtta tjänster som ekonomibiträde i Ae 5 för det nya hemmet i Laxå. Då yrkesutbildningen vid detta hem kommer att omfatta undervisning i tvätt tillstyrker jag också, att en tjänst som yrkesmästare i Ae 11 inrättas. Med hänsyn till att personal för det nya yrkeshemmet i Laxå torde komma att erfordras tidigast fr. o. m. den 1 januari 1965 räknar jag med endast halv årskostnad för dessa nya tjänster.

I enlighet med skolöverstyrelsens förslag bör vidare en slöjdlärare i Ao 15, en slöjdlärare i Ae 15 och en lärare i hemkunskap i Ae 15 utbytas mot tre tjänster som yrkeslärare i Ae 17 (i husligt arbete). För innehav av tjänst som yrkeslärare i Ae 17 skall gälla att vederbörande uppfyller de krav, som gäller beträffande sådan tjänst vid kommunala och landstingskommunala yrkesskolor. I annat fall skall vederbörande placeras i Ag 15. Undervisningsskyldigheten för yrkeslärare skall vara 36 veckotimmar och läsåret skall beträffande yrkesundervisningen, efter skolöverstyrelsens bestämmande, omfatta 39—41 veckor.

Under arvodesposten beräknar jag en ökning av medelsbehovet med 3 000 kr. Anslaget bör vidare uppräknas med 29 000 kr. för löneomräkning.

Vad jag nu förordat medför en anslagsökning med 157 000 kr. Anslaget bör sålunda uppföras med 560 000 kr. I enlighet med vad jag anfört i det föregående är detta belopp avsett att täcka lönekostnaderna vid såväl Vänersborgshemmet som det nya hemmet i Laxå. Med hänsyn härtill bör anslagets benämning för nästa budgetår ändras till Statens skol- och yrkeshem i Vänersborg och Laxå: Avlöningar.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att fastställa den personalförteckning för statens skol- och yrkeshem i Vänersborg och Laxå, som föranledes av vad jag föreslagit i det föregående;

b) godkänna följande avlöningsstat för statens skol- och yrkeshem i Vänersborg och Laxå, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1964/65:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	56 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	14 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	320 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	170 000

Summa kr. 560 000;

c) till *Statens skol- och yrkeshem i Vänersborg och Laxå: Avlöningar* för budgetåret 1964/65 anvisa ett förslagsanslag av 560 000 kr.

[107] 17. *Statens skol- och yrkeshem i Vänersborg och Laxå: Omkostnader*

	Anslag	Nettoutgift
1962/63	105 000	115 500
1963/64	117 000	
1964/65 (förslag)	151 000	

¹ Anslaget till *Statens skol- och yrkeshem i Vänersborg: Omkostnader*

Skolöverstyrelsen föreslår, att anslaget ökas med 54 000 kr.

	Anslag 1963/64	Mynd. förslag 1964/65	Dep:ts beräkn. 1964/65
<i>Utgifter</i>			
1. Sjukvård m. m. åt befattningshavare	1 000	+ 1 000	+ 500
2. Reseersättningar	4 000	+ 1 000	+ 10 000
3. Bränsle, lyse och vatten	17 000	+ 8 000	+ 3 000
4. Övriga expenser	3 000	+ 2 000	+ 2 000
5. Inköp och underhåll av inventarier	4 000	— 1 000	— 1 000
6. Renhållning	4 500	+ 1 500	+ 500
7. Utspisning för personal och elever	42 000	+ 18 000	+ 8 000
8. Beklädnad och sängkläder	18 000	+ 12 000	+ 7 000
9. Hälso- och sjukvård	10 000	+ 2 000	+ 1 000
10. Elevbelöningar	6 500	+ 3 500	+ 1 500
11. Utgifter för öppen vård	5 000	+ 3 000	+ 1 000
12. Ferieresor för elever m. m.	5 000	+ 3 000	+ 1 500
13. Diverse omkostnader	3 000	—	+ 3 000
<i>Inkomster</i>			
14. Av befattningshavare erlagda ersättningar för bostad och kost	9 000	—	+ 4 000
		+ 54 000	+ 34 000

Motiv

Skolöverstyrelsens förslag till uppräkningsanslaget motiveras av att det nya yrkeshemmet i Laxå beräknas vara färdigställt under nästa budgetår.

Departementschefen

Med hänvisning till beräkningen i den föregående sammanställningen föreslår jag, att anslaget ökas med 34 000 kr. Därvid har jag — av skäl som anförts under föregående punkt — beaktat kostnaderna för överflyttning av personal, patienter och viss utrustning från Vänersborgshemmet till det nya yrkeshemmet i Laxå samt den ökning i övrigt av medelsbehovet för omkostnader, som kan uppkomma under den senare hälften av nästa budgetår med anledning av att hemmet i Laxå då beräknas ha tagits i bruk. Anslaget benämning bör för nästa budgetår ändras till Statens skol- och yrkeshem i Vänersborg och Laxå: Omkostnader.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens skol- och yrkeshem i Vänersborg och Laxå: Omkostnader* för budgetåret 1964/65 anvisa ett förslagsanslag av 151 000 kr.

[108] 18. **Urustning för statens yrkeshem i Laxå.** Något anslag för detta ändamål finns inte upptaget i gällande riksstat.

Mentalsjukvårdsberedningen föreslår, efter samråd med bl. a. medicinalstyrelsen och skolöverstyrelsen, att 362 000 kr. anvisas för utrustning av det nya statliga yrkeshemmet i Laxå för flickor.

Motiv

Det nya yrkeshemmet för flickor kommer att bestå av tre förläggningsbyggnader för vardera 16 elever, skolbyggnad med lärosal med grupprium, kombinerad gymnastik- och samlingsal, skolkök, arbetssal, vävsal, syrum, handarbetssal, bibliotek och lärarrum, administrationsbyggnad samt byggnader för centralkök och panncentral. De sammanlagda utrustningskostnaderna på 362 000 kr. fördelar sig enligt följande, nämligen förläggningsbyggnaderna 104 704, skolbyggnaden 86 995, administrationsbyggnaden 28 049, centralkök 23 361, panncentral 6 680, el-armatur 32 700, utrustning i övrigt 57 879 samt allmän varuskatt 21 632 kr.

Byggnadsarbetena för det nya flickhemmet beräknas vara slutförda våren 1965.

Vid utarbetandet av förslaget har hänsyn tagits till vad som fortsättningsvis kan nyttjas av den befintliga utrustningen vid hemmet i Vänersborg. Därvid har dock befunnits, att endast en ringa del av denna utrustning kan användas vid det nya hemmet. Beträffande skolbyggnaden påpekas, att kostnaderna för undervisningsmateriel blir högre jämfört med motsvarande kostnader enligt utrustningsförslaget för det nya skolhemmet på Salbohed. Storleken av kostnaderna för nämnda materiel vid hemmet i

Laxå måste emellertid ses mot bakgrunden av att antalet lokaler för praktisk undervisning m. m. på grund av hemmets karaktär är väsentligt större där än vid skolhemmet på Salbohed.

Departementschefen

Då byggnadsarbetena för det nya yrkeshemmet i Laxå kan beräknas vara slutförda våren 1965 erfordras under nästa budgetår medel för anskaffning av utrustning till hemmet. Beredningens utrustningsförslag kan jag i huvudsak godtaga. Medelsbehovet torde dock kunna begränsas till 330 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Utrustning för statens yrkeshem i Laxå* för budgetåret 1964/65 anvisa ett reservationsanslag av 330 000 kr.

[109] 19. Bidrag till anordnande av särskolor och vårdanstalter för psykiskt efterblivna

	Anslag	Nettoutgift
1962/63	5 000 000	4 196 793
1963/64	5 000 000	
1964/65 (förslag)	5 000 000	

I. *Skolöverstyrelsen* föreslår, att anslaget i vad avser bidrag till särskolor uppföres med 3 400 000 kr.

II. *Medicinalstyrelsen* föreslår, att för bidrag till vårdanstalter upptages ett belopp av likaså 3 400 000 kr.

Statsbidrag utgår till landsting och landstingsfria städer för anordnande av sådan särskola och vårdanstalt, som avses i lagen den 4 juni 1954 om undervisning och vård av vissa psykiskt efterblivna och som upptagits i godkänd plan, s. k. plananstalt. Statsbidrag kan även utgå till enskild, förening eller stiftelse för anordnande av plananstalt eller skola eller anstalt, som godkänts för mottagande av efterblivna elever eller patienter från hela riket, s. k. rixanstalter. Statsbidrag utgår i princip med högst 12 000 kr. per godkänd internatplats vid särskola, högst 9 000 kr. för varje godkänd internatplats på vårdanstalt och med högst 9 000 kr. för varje godkänd plats vid externatskola och extern vård-, arbets- eller sysselsättningsavdelning.

Anslagsberäkningen framgår av följande sammanställningar:

1. *Skolöverstyrelsens del:*

Ingående reservation den 1 juli 1963	594 615
Anslag 1963/64	2 500 000
Disponibelt den 1 juli 1963	3 094 615
Beräknade utbetalningar 1963/64	2 817 700
Beräknad utgående reservation den 30 juni 1964	276 915

212 *Statsverkspropositionen år 1964: Bil. 7: Socialdepartementet*

Beräknad anslagsförbrukning 1964/65	3 684 000
Anslagsbehov 1964/65	3 407 085
	Avrundat 3 400 000

2. *Medicinalstyrelsens del:*

Ingående reservation den 1 juli 1963	2 289 287
Anslag 1963/64	2 500 000
Disponibelt den 1 juli 1963	4 789 287
Beräknade utbetalningar 1963/64	4 750 000
Beräknad utgående reservation den 30 juni 1964	39 287
Beräknad anslagsförbrukning 1964/65	3 450 000
Anslagsbehov 1964/65	3 410 713
	Avrundat 3 400 000

Departementschefen

Enligt skolöverstyrelsens och medicinalstyrelsens framställningar skulle det aktuella medelsbehovet för statsbidrag till anordnande av särskolor och vårdanstalter för psykiskt efterblivna — efter avdrag av för ändamålet disponibla medel — uppgå till sammanlagt ca 6 800 000 kr. Det torde emellertid vara tveksamt, om alla de med statsbidragsansökningarna avsedda byggnadsföretagen kan komma att färdigställas i sådan tid att medelsbehov av denna storleksordning uppkommer redan under budgetåret 1964/65. Med hänsyn härtill föreslår jag, att anslaget för nästa budgetår uppföres med oförändrat belopp, 5 000 000 kr.

Jag hemställer, att Kongl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till anordnande av särskolor och vårdanstalter för psykiskt efterblivna* för budgetåret 1964/65 anvisa ett reservationsanslag av 5 000 000 kr.

[110] 20. Bidrag till driften av särskolor för psykiskt efterblivna

	Anslag	Nettoutgift
1962/63	13 100 000	12 793 797
1963/64	15 000 000	
1964/65 (förslag)	16 200 000	

Skolöverstyrelsen föreslår, att anslaget ökas med 1 448 000 kr.

Statsbidrag kan utgå till landsting och stad utanför landsting samt till enskild, förening eller stiftelse för driften av sådana särskolor eller vårdanstalter, som är plan- eller rixsanstalter. Statsbidrag utgår dels i form av bidrag till lönekostnaderna för rektorer och lärare vid särskolor och dels såsom bidrag till övriga driftkostnader med visst belopp per plats eller elev.

	Ökn. el. minskn.
1. Statsbidrag till avlöning åt rektorer och lärare	+ 968 000
2. Statsbidrag till övriga driftkostnader	+ 215 200
3. Särskilt statsbidrag till lärarlöner vid vissa enskilda sjukhem	+ 200 000
4. Särskild försöksverksamhet vid särskolor	+ 65 000
5. Avrundning	— 200
	+ 1 448 000

1. Statsbidrag till bestridande av rektors- och lärarlöner budgetåret 1964/65 torde komma att utgå med 11 980 000 kr. Ökningen 968 000 kr. hänför sig till beräknad ökning av antalet lärartjänster med omkring tio (221 180 kr.) samt automatiska lönehöjningar och medel till avgifter för allmän tilläggs pension (746 820 kr.).

2. Antalet godkända internatplatser beräknar överstyrelsen för kalenderåret 1964 till 2 860, vilket innebär oförändrat statsbidrag med 3 432 000 kr. Under samma kalenderår beräknas antalet externa elever till 2 000 och antalet familjevårdsfall till 224. Statsbidraget till dessa båda elevgrupper kan beräknas till 444 000 kr.

Till föreningen Sävstaholmsskolorna utgår enligt särskilt avtal utöver statsbidrag till rektors- och lärarlöner samt godkända internatplatser särskilt bidrag till driften av Sävstaholms och Söderhaga skolhem. Detta särskilda bidrag torde under år 1963 komma att uppgå till 1 162 720 kr. Under förutsättning att avtalet förnyas beräknas det särskilda bidraget under budgetåret 1964/65 komma att uppgå till ca 1 200 000 kr.

Överstyrelsen föreslår vidare, att 1 200 kr. ställes till överstyrelsens förfogande för anordnande av informations- och konferensverksamhet för särskolerektorer angående aktuella problem.

Medelsåtgången för övriga driftkostnader torde således kunna beräknas till sammanlagt 5 077 200 kr. Detta innebär en höjning av denna del av anslaget med 215 200 kr.

3. Psykotiska barn beredes f. n. vård huvudsakligen vid vissa i enskild regi drivna s. k. läkepedagogiska institut, som av medicinalstyrelsen är godkända som enskilda sjukhem. Den terapeutiska verksamheten vid institutionerna utgör för flertalet elever skolundervisning på förskole-, grundskole- eller yrkesskolenivå. Statsbidrag till hemmen kan utgå fr. o. m. budgetåret 1963/64 genom att medel beviljats för särskilda avtal med institutionerna. Skolverksamheten blir emellertid inte härigenom reglerad med några bestämmelser, vilket bl. a. påverkar lärarnas anställningsförhållanden. Skolöverstyrelsen föreslår i samråd med medicinalstyrelsen, att särskilt statsbidrag till lärarlöner efter de för särskolorna gällande grunderna införes vid ifrågavarande institutioner. För budgetåret 1964/65 kan kostnaderna härför beräknas till 200 000 kr.

4. Vid det allmänna skolväsendet har under mer än ett decennium be-

drivits försöksverksamhet beträffande såväl skoladministrationen som pedagogiska och metodiska frågor.

Skolöverstyrelsen, som finner det synnerligen angeläget att särskild försöksverksamhet snarast möjligt påbörjas vid särskolor för psykiskt efterblivna, hemställer att under nästa budgetår få disponera 65 000 kr. för sådana försök vid landstingens särskolor.

Yttrande

Statskontoret finner det motiverat att de s. k. läkepedagogiska instituten jämställes med likartade institutioner i fråga om statliga bidrag. Med hänsyn till bl. a. att den undervisning, som nu bedrivs vid dessa hem, synes vara av en med undervisningen vid särskolorna jämförbar karaktär tillstyrker ämbetsverket, att statsbidrag beviljas enligt skolöverstyrelsens förslag.

Departementschefen

För statsbidrag till avlöning åt rektorer och lärare beräknar jag en ökning av medelsbehovet med 870 000 kr.

I fråga om statsbidraget till övriga driftkostnader vill jag erinra om att Kungl. Maj:t med stöd av riksdagens bemyndigande genom beslut den 13 december 1963 godkänt ett mellan skolöverstyrelsen och föreningen Sävstaholmsskolorna såsom huvudman för Söderhaga och Sävstaholms skolhem preliminärt träffat avtal rörande verksamheten vid nämnda båda hem. Avtalet innebär bl. a., att särskilt statsbidrag till driftkostnaderna må utgå med belopp, motsvarande de efter vederbörlig granskning av hemmens räkenskaper och förvaltning funna verkliga underskotten å hemmens drift under avtalstiden, dock vid Sävstaholms skolhem med högst 16 408 kr. och vid Söderhaga skolhem med högst 16 880 kr. för varje av skolöverstyrelsen godkänd i avtalet avsedd vårdplats. Kostnaderna för det särskilda statsbidraget skulle i enlighet härmed kunna uppskattas till omkring 1 160 000 kr. Avtalet gäller emellertid endast under år 1963. För tiden därefter måste nytt avtal träffas. Medelsbehovet för det särskilda statsbidraget under budgetåret 1964/65 beräknar jag i likhet med skolöverstyrelsen till i runt tal 1 200 000 kr. Detta innebär i jämförelse med innevarande budgetår en ökning av medelsanvisningen med 200 000 kr. Jag förutsätter, att det liksom hittills får ankomma på Kungl. Maj:t att träffa nytt avtal om den fortsatta verksamheten vid de båda hemmen.

Skolöverstyrelsens beräkningar av medelsbehovet i övrigt för statsbidrag till övriga driftkostnader anser jag mig även kunna godtaga. För dessa ändamål beräknar jag alltså en ökning av medelsbehovet med ca 15 000 kr., varav ca 1 200 kr. för konferenser för särskolornas rektorer.

Fr. o. m. innevarande budgetår har medel anvisats under anslaget till

Bidrag till driften av anstalter för psykopatiska och nervösa barn m. m. för bidrag till driften av vissa enskilda s. k. läkepedagogiska institut. Dessa bidrag beräknas täcka ca 40 procent av driftkostnaden. För att möjliggöra en förstärkning av skolundervisningen vid dessa institutioner samt en ytterligare minskning av vårdnadshavarnas kostnader föreslår jag i likhet med skolöverstyrelsen, att ifrågavarande institutioner beredes möjlighet att erhålla särskilt statsbidrag till lärarlöner efter de för särskolorna gällande grunderna. Då emellertid huvudmännen för en del av dessa hemnumera förklarar sig inte vilja komma i åtnjutande av sådant statsbidrag beräknar jag — från utgångspunkten att endast 50 procent av statsbidraget kommer att belasta anslaget under första redovisningsåret i form av förskott — medelsbehovet för särskilt statsbidrag till lärarlöner vid vissa enskilda sjukhem under budgetåret 1964/65 till i runt tal 100 000 kr.

Vad jag nu förordat innebär, att anslaget behöver ökas med 1 185 000 kr. Anslagsbeloppet bör härvid avrundas till 16 200 000 kr.

Beträffande styrelsens förslag om anvisande av medel för särskild försöksverksamhet vid särskolor får jag hänvisa till vad chefen för ecklesiastikdepartementet senare denna dag kommer att anföra vid anmälan av reservationsanslaget till Pedagogiskt utvecklingsarbete.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driften av särskolor för psykiskt efterblivna* för budgetåret 1964/65 anvisa ett förslagsanslag av 16 200 000 kr.

[111] 21. **Bidrag till driften av vårdanstalter för psykiskt efterblivna.** För detta ändamål har innevarande budgetår anvisats ett förslagsanslag av 11 300 000 kr. Medicinalstyrelsen har beräknat medelsbehovet under anslaget för nästa budgetår till 11 500 000 kr.

Förhandlingar har förts med Västernorrlands läns landsting angående upplåtelse av gamla lasarettet i Sollefteå för vård av blinda och höggradigt vanföra psykiskt efterblivna. I avvaktan på förslag i frågan bör anslaget i riksstatsförslaget för nästa budgetår preliminärt upptagas med oförändrat belopp.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Bidrag till driften av vårdanstalter för psykiskt efterblivna* för budgetåret 1964/65 beräkna ett förslagsanslag av 11 300 000 kr.

[112] 22. Vilhelmsro sjukhus: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1962/63	2 310 000	2 289 806
1963/64	2 780 000	
1964/65 (förslag)	2 910 000	

Medicinalstyrelsen föreslår, att anslaget ökas med 160 000 kr.

	Ökning
1. <i>Personalförändringar</i>	
a) 2 skötare Ao 10	31 728
b) 1 kontorist Ae 9	14 988
2. <i>Extra arbetskraft</i>	9 000
3. <i>Löneomräkning</i>	104 284
	160 000

Motiv

1. a) Personaltätheten är fortfarande inte tillfredsställande vid ett av arbetshemmen för vuxna och vid ett av skolhemmen. Styrelsen föreslår därför inrättande av två tjänster som skötare i Ao 10.

1. b) Förvaltningen av patienternas privata medel har ökat alltmer i omfattning och tar för stor del av föreståndarens arbetstid i anspråk, vilken i stället borde ägnas åt sjukvårdande uppgifter. En tjänst som kontorist i Ae 9 för förvaltningen och redovisningen av patienternas privata medel bör därför inrättas.

2. På grund av genomförd nedsättning av lärarnas undervisningsskyldighet måste timlärare anlitas under sammanlagt tolv veckotimmar för vissa viktiga uppgifter såsom testning, särskilda tal- och läsövningar samt skolköksundervisning. Dessutom bör rektors undervisningsskyldighet nedsättas med minst tre veckotimmar. Medelsbehovet beräknas till sammanlagt ca 9 000 kr.

Departementschefen

Jag tillstyrker, att ytterligare en tjänst som skötare i Ae 10 inrättas vid sjukhuset. Vidare biträder jag styrelsens förslag om ökning av medelsanvisningen med 9 000 kr. för extra arbetskraft. För löneomräkning bör anslaget slutligen ökas med 105 000 kr.

Vad jag nu förordat medför en anslagsökning med 130 000 kr. Anslaget bör alltså uppföras med 2 910 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för Vilhelmsro sjukhus, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1964/65:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsvis	1 030 000

2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	14 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	970 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	896 000
	Summa kr. 2 910 000 ;

b) till *Vilhelmsro sjukhus*: Avlöningar för budgetåret 1964/65 anvisa ett förslagsanslag av 2 910 000 kr.

[113] 23. *Vilhelmsro sjukhus*: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1962/63	562 000	538 150
1963/64	625 000	
1964/65 (förslag)	644 000	

Medicinalstyrelsen föreslår, att anslaget ökas med 35 000 kr.

	Anslag 1963/64	Mynd. förslag 1964/65	Dep:ts beräkn. 1964/65
1. Sjukvård m. m. åt befattningshavare.....	3 800	+ 1 200	+ 1 200
2. Resersättningar.....	3 000	+ 1 000	+ 1 000
3. Övriga expenser.....	14 000	+ 2 000	+ 2 000
4. Inventarier.....	66 600	— 22 600	— 30 600
5. Utspisning.....	225 000	+ 30 500	+ 30 500
6. Läkemedel m. m.....	55 000	+ 15 000	+ 10 000
7. Arbets- och sysselsättningsterapi m. m.....	26 000	+ 7 000	+ 4 000
8. Diverse utgifter.....	7 600	+ 900	+ 900
		+ 35 000	+ 19 000

Departementschefen

Med hänvisning till beräkningen i den föregående sammanställningen föreslår jag, att anslaget ökas med 19 000 kr. och alltså uppföres med 644 000 kr. Därvid har inräknats 16 000 kr. för engångsanskaffning av inventarier. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vilhelmsro sjukhus*: Omkostnader för budgetåret 1964/65 anvisa ett förslagsanslag av 644 000 kr.

[114] 24. Bidrag till epileptikeranstalter

	Anslag	Nettoutgift
1962/63	1 775 000	1 634 740
1963/64	1 800 000	
1964/65 (förslag)	1 800 000	

I. *Medicinalstyrelsen* föreslår, att styrelsens andel av anslaget upptages med oförändrat belopp, 1 616 000 kr.

II. *Skolöverstyrelsen* beräknar medelsbehovet för statsbidrag till rektors- och lärarlöner vid Margarethahemmet till 213 000 kr.

Statsbidrag till driften av epileptikeranstalt kan utgå till landsting och stad utanför landsting samt till förening eller stiftelse ävensom efter särskilt medgivande till enskild, som driver sådan anstalt. Statsbidrag utgår dels i form av bidrag till lönekostnaderna för rektorer och lärare och dels såsom bidrag till övriga driftkostnader med visst belopp per plats eller elev.

I. Enligt gällande bestämmelser utgår statsbidrag med 2 000 kr. för godkänd internatplats samt med 300 kr. för i kontrollerad familjevård utackorderad epileptiker.

Medicinalstyrelsen beräknar antalet internatplatser vid epileptikeranstalterna under nästa budgetår till ca 800. Medelsbehovet för statsbidrag för detta ändamål bör sålunda beräknas till oförändrat belopp eller 1 600 000 kr. Till statsbidrag för de i kontrollerad familjevård utackorderade epileptikerna beräknas likaledes oförändrat belopp, 6 000 kr.

För innevarande budgetår har anvisats 10 000 kr. för bestridande av kostnader för anlitande av en sjukgymnast med uppgift att ge personalen vid landets nio epileptikerhem handledning rörande frisk- och sjukgymnastik för patienter med motilitetsrubbningsar och i samråd med hennens läkare själv ge patienterna sjukgymnastisk behandling. Styrelsen beräknar för nästa budgetår oförändrat belopp för ändamålet.

Till bidrag till epileptikeranstalter bör således för budgetåret för medicinalstyrelsens del anvisas 1 616 000 kr.

II. Då statsbidraget till rektors- och lärarlöner utbetalas i efterskott, skall ifrågavarande bidrag till Margarethahemmet beräknas på under läsåret 1963/64 befintliga tjänster. Hemmet torde under nämnda läsår ha förutom rektorstjänsten fyra ordinarie och en icke-ordinarie lärartjänster i kunskapsämnen — därav två i lönegrad A 19 och tre i lönegrad A 16 — samt en ordinarie lärartjänst i slöjd, en icke-ordinarie lärartjänst i hemkunskap och en icke-ordinarie förskollärartjänst. Det för budgetåret 1964/65 utgående statsbidraget till avlöning av rektor och lärare vid Margarethahemmet kan således — med beaktande av bidrag till avgifter för allmän tilläggs pension och kompensation för höjda folkpensionsavgifter — beräknas till 212 136 kr. eller i runt tal 213 000 kr.

Departementschefen

I likhet med medicinalstyrelsen beräknar jag antalet internatplatser vid epileptikeranstalterna under nästa budgetår till ca 800. Medelsbehovet för platsbidrag kan i enlighet härmed beräknas till oförändrat belopp, omkring 1 600 000 kr. Till statsbidrag för de i kontrollerad familjevård utackorderade epileptikerna beräknar jag likaledes oförändrat belopp, 6 000 kr. För innevarande budgetår har medel anvisats för att bereda personalen vid epileptikerhemmen tillfälle till handledning av sakkunnig sjukgymnast när

det gäller sjukgymnastisk behandling av barn med rörlighetsrubbingar. Jag anser det angeläget, att denna verksamhet kan fortsätta. För ändamålet bör beräknas ett oförändrat belopp av 10 000 kr. Medicinalstyrelsens andel av anslaget bör sålunda beräknas till 1 616 000 kr.

Skolöverstyrelsens beräkning av medelsbehovet för statsbidrag till kostnaderna för avlöning av rektor och vissa lärare vid Margarethahemmet kan jag likaså tillstyrka. Det innebär, att medelsanvisningen för detta ändamål ökas med 31 000 kr. till 213 000 kr.

Det sammanlagda medelsbehovet kan alltså beräknas till 1 829 000 kr. Anslagsbeloppet bör avrundas till 1 800 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till epileptikeranstalter* för budgetåret 1964/65 anvisa ett förslagsanslag av 1 800 000 kr.

[115] 25. **Bidrag till driften av anstalter för psykopatiska och nervösa barn m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1962/63	325 000	333 820
1963/64	1 200 000	
1964/65 (förslag)	1 150 000	

Medicinalstyrelsen föreslår, att anslaget uppföres med 1 225 000 kr.

Statsbidrag utgår till sådan anstalt för psykopatiska och nervösa barn, som drives av landsting, stad utanför landsting, barnavårdsförbund, förening eller stiftelse och som för ändamålet godkänts av medicinalstyrelsen, med två kronor per dag och vårdad elev, dock högst hälften av anstaltens verkliga kostnader och inte för större antal vårdplatser än det av medicinalstyrelsen såsom normal beläggning fastställda.

Till driften av den enda enskilda anstalten av förevarande slag, Mellansjö skolhem, utgår statsbidrag enligt särskilt avtal.

Det av medicinalstyrelsen utbetalade bidraget till de kommunala anstalterna har för budgetåret 1962/63 uppgått till i runt tal 43 000 kr. Styrelsen beräknar — med hänsyn till viss eftersläpning med utbetalning av statsbidrag — medelsbehovet för statsbidrag till dessa anstalter för budgetåret 1964/65 till i runt tal 50 000 kr.

Kungl. Maj:t har den 14 december 1962 godkänt avtal med föreningen Mellansjö skolhem rörande verksamheten vid och bidrag till driften av skolhemmet under år 1963. Avtalet innebär bl. a., att särskilt statsbidrag skall utgå till driftkostnaderna med 8 300 kr. för vårdplats och år. Medelsbehovet för det särskilda statsbidraget enligt avtalet kan sålunda efter ett platsantal av 36 beräknas till ca 300 000 kr. Avtalet har emellertid uppsagts av föreningen fr. o. m. den 1 januari 1964. Bl. a. för att bibehålla nuvarande relation mellan statsbidrag och vårdavgifter kan en höjning av platsbidraget

med ca åtta procent komma att erfordras. Med hänsyn härtill föreslår styrelsen, att medelsanvisningen för nästa budgetår till Mellansjöhemmet upptages till 325 000 kr.

Under anslaget har dessutom för innevarande budgetår medel beräknats till driften av de enskilda sjukhemmen Mikaelgården, Solbergahemmet, Mora Park och Saltå arbetsskola, samtliga i Järna, Kristoffergården i Hölö, samt Dormsjöskolan, Karisgården och Erik Ersgården i Dalarna med tillhopa drygt 200 vårdplatser för psykotiska barn. Det skulle därvid ankomma på Kungl. Maj:t att efter förslag av medicinalstyrelsen med berörda parter träffa avtal, vilka borde utformas efter analoga grunder, som gäller för bidrag till Mellansjö skolhem.

Medicinalstyrelsen finner det lämpligt att beräkna medelsbehovet under budgetåret 1964/65 för statsbidrag till ifrågavarande institutioner till samma belopp som för innevarande budgetår, nämligen 850 000 kr.

Det totala medelsbehovet under anslaget för nästa budgetår beräknas sålunda till 1 225 000 kr.

Departementschefen

Det av föreningen Mellansjö skolhem drivna hemmet för vård av psykopatiska och nervösa barn är det enda enskilda hem av detta slag, som f. n. åtnjuter statsbidrag till verksamheten enligt särskilt avtal. Jag vill erinra om att Kungl. Maj:t med stöd av riksdagens bemyndigande genom beslut den 14 december 1962 godkänt avtal med föreningen rörande verksamheten vid och bidrag till driften av ifrågavarande skolhem under år 1963. Avtalet innebär bl. a., att särskilt statsbidrag till driftkostnaderna skulle utgå med 8 300 kr. per vårdplats och år. Vårdavgiften för vid hemmet intagen, vilken avgift enligt avtalet skulle fastställas av medicinalstyrelsen efter granskning av förslag till inkomst- och utgiftsstat för hemmet, utgör fr. o. m. den 1 januari 1963 34 kr. 50 öre per dag och barn. Såsom medicinalstyrelsen framhållit har emellertid föreningen uppsagt avtalet fr. o. m. den 1 januari 1964. Jag förutsätter, att det liksom hittills får ankomma på Kungl. Maj:t att träffa nytt avtal rörande den fortsatta verksamheten vid hemmet. Medelsbehovet för det särskilda statsbidraget till föreningen enligt det för år 1963 gällande avtalet kan efter ett platsantal av 36 uppskattas till omkring 300 000 kr. Bl. a. för att bibehålla hittills gällande relation mellan statsbidrag och vårdavgifter kan emellertid, såsom medicinalstyrelsen anfört, en höjning av platsbidraget erfordras.

Medelsbehovet för statsbidrag till de kommunala anstalterna uppskattar jag i likhet med medicinalstyrelsen till 50 000 kr.

Genom beslut den 13 december 1963 har Kungl. Maj:t med stöd av riksdagens bemyndigande godkänt avtal om statsbidrag till fem s. k. läkepedagogiska institut, nämligen Solbergahemmet, Mikaelgården, Kristoffergården, Mora Park och Saltå arbetsskola. Beslutet innebär, att statsbidrag fr. o. m.

den 1 januari 1964 utgår med 40 procent av driftkostnaderna för sammanlagt ca 170 vårdplatser. Medelsbehovet för ändamålet beräknas för nästa budgetår till ca 800 000 kr. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att även i fortsättningen träffa erforderliga avtal med ifrågavarande institutioner.

I enlighet med det anförda beräknar jag medelsbehovet under anslaget till 1 150 000 kr., vilket innebär en minskning med 50 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till Bidrag till driften av anstalter för psykopatiska och nervösa barn m. m. för budgetåret 1964/65 anvisa ett förslagsanslag av 1 150 000 kr.

H. Universitetssjukhus m. m.**[116] 1. Karolinska sjukhuset: Avlöningar**

	Anslag	Nettoutgift
1962/63	47 832 000	48 928 616
1963/64	62 898 000	
1964/65 (förslag)	67 160 000	

Direktionen för karolinska sjukhuset föreslår, att anslaget ökas med 5 683 000 kr.

Personalförändringar

	Ökn. el. minskn.
1. Kansli- och personalavdelningen:	
1 assistent Ae 17 vid avlöningssektionen	+ 25 488
Medel till anställning av extra personal vid avlöningssektionen	+ 45 000
1 kanslibitråde Ae 7 vid organisationssektionen	+ 15 204
Medel till anställning av extra personal vid organisationssektionen	+ 60 000
2. Ekonomiavdelningen:	
1 ekonomidirektör Bo 1, chef för avdelningen; minskning med 1 sjukhusintendent Ao 27	+ 7 008
kameralsektionen:	
1 sektionschef Ao 25; minskning med 1 biträdande sjukhusintendent Ao 23 ..	+ 3 780
1 assistent Ae 19	+ 28 260
intendentursektionen:	
1 sektionschef Ae 25	+ 38 520
1 biträdande sektionschef Ao 23; minskning med 1 assistent Ao 21	+ 3 420
1 assistent Ae 19; minskning med 1 assistent Ag 17	+ 2 772
1 assistent Ae 17	+ 25 488
1 assistent Ae 17; minskning med 1 assistent Ae 15	+ 2 496
1 förrådsförvaltare Ao 14; minskning med 1 föreståndarinna Ao 14	—
1 kontorist Ae 9	+ 16 884
fastighetssektionen:	
1 sektionschef Ae 25; minskning med 1 byggnadsingenjör Ag 21	+ 7 200
1 verkmästare Ae 15	+ 22 992
driftsektionen:	
1 sektionschef Ao 25; minskning med 1 förste driftingenjör Ao 23	+ 3 780
1 ingenjör Ae 19	+ 29 260
1 verkstadsförman Ao 15; minskning med 1 verkstadsförman Ao 13	+ 2 256
1 hisstekniker Ao 13; minskning med 1 förste reparatör Ao 11	+ 2 040
1 materialförvaltare Ae 10; minskning med 1 förste förrådsman Ae 8	+ 1 728
1 kanslibitråde Ae 7	+ 15 204
3. Medicinska kliniken:	
1 biträdande överläkare Ae 27	+ 42 708
4. Endokrinologiska kliniken:	
1 laborator Be 1	+ 49 716
2 laboratorieassistenter Ae 11	+ 37 392
1 undersköterska Ae 7	+ 15 204

	Ökn. el. minskn.
5. Kirurgiska kliniken:	
1 undersköterska Ae 7.....	+ 15 204
6. Brännskadeavdelningen:	
2 översköterskor Ae 12, därav 1 på halvtid	+ 29 556
7. Plastikkirurgiska kliniken:	
1 undersköterska Ae 7.....	+ 15 204
1 sjukvårdsbiträde Ae 5.....	+ 13 716
1 kanslibitråde Ae 7.....	+ 15 204
8. Allmänna anesthesiavdelningen:	
1 underläkare Ae 23 jämte avlöningsförstärkning.....	+ 44 740
2 sjuksköterskor Ae 11.....	+ 37 392
9. Kvinnokliniken:	
1 sjuksköterska Ae 10.....	+ 17 760
1 undersköterska Ae 7.....	+ 15 204
3 barnsköterskor Ae 6, därav 1 på halvtid.....	+ 37 060
1 sjukvårdsbiträde Ae 5.....	+ 13 716
10. Ögonkliniken:	
1 biträdande överläkare Ae 27.....	+ 42 708
1 fotograf Ae 9.....	+ 16 884
2 undersköterskor Ae 7.....	+ 30 408
2 sjukvårdsbiträden Ae 5.....	+ 27 432
11. Öronkliniken:	
1 biträdande överläkare Ae 27.....	+ 42 708
1 kurator Ae 15 på halvtid.....	+ 11 496
1 undersköterska Ae 7.....	+ 15 204
1 sjukvårdsbiträde Ae 5.....	+ 13 716
12. Audiologiska avdelningen:	
1 överläkare Be 1 i barnaudiologi, personlig för docenten B. O. Barr, varvid 1 tjänst som biträdande överläkare i Ae 27 vid öronkliniken icke samtidigt uppehålles	+ 7 008
1 hörselvårdsassistent Ae 9.....	+ 16 884
13. Tandavdelningen:	
1 överläkare Be 1 med docenten N. G. Mårtensson som förste innehavare av tjänsten	+ 49 760
1 biträdande övertandläkare Ae 24 på halvtid jämte tantiémersättning 6 000 kr/år (tandkirurgi).....	+ 24 294
1 biträdande övertandläkare Ae 24 på halvtid jämte tantiémersättning 6 000 kr/år (protetik).....	+ 24 294
1 biträdande övertandläkare Ae 24 på halvtid jämte tantiémersättning 6 000 kr/år (cariologi med endodonti).....	+ 24 294
Arvode till specialisttandläkare i käkprotetik	+ 4 000
1 tandtekniker Ae 11.....	+ 18 696
1 tandsköterska Ae 7.....	+ 15 204
Avgår enligt a)—d) ovan dels 1 föreståndare Ae 21, dels arvode till 1 bitr. tandläkare, dels ock arvode till 1 tandläkare vid thoraxklinikerna.....	— 62 204
14. Radiumhemmets allmänna avdelning:	
1 underläkare Ae 23.....	+ 38 740
1 tekniskt biträde Ae 8.....	+ 16 032
1 undersköterska Ae 7.....	+ 15 204
1 kanslibitråde Ae 7 på halvtid.....	+ 7 602
1 ekonomibitråde Ae 5 på halvtid.....	+ 6 858

224 *Statsverkspropositionen år 1964: Bil. 7: Socialdepartementet*

	Ökn. el. minsk.
15. Allergologiska kliniken:	
1 undersköterska Ae 7.....	+ 15 204
1 kanslibitråde Ae 7 på halvtid.....	+ 7 602
16. Yrkesdermatologiska kliniken:	
1 översköterska Ae 13.....	+ 20 736
17. Psykiatriska kliniken:	
1 biträdande överläkare Ae 27.....	+ 42 708
1 ekonomibitråde Ae 5 på halvtid.....	+ 6 858
18. Barnmedicinska kliniken:	
1 laboratoriebiträde Ae 10.....	+ 17 760
1 fotograf Ae 9.....	+ 16 884
2 barnsköterskor Ae 6, därav 1 på halvtid.....	+ 21 636
11 barnsköterskor Ae 6, därav 1 på halvtid, för reglering av barnsjuksköterskelevernans arbetsförhållanden.....	+ 151 452
2 kontorsbiträden högst Ae 5, därav 1 på halvtid.....	+ 18 558
19. Barnkirurgiska kliniken:	
1 sjuksköterska Ae 10.....	+ 17 760
20. Barnpsykiatriska kliniken:	
1 skötare Ae 10.....	+ 17 760
21. Röntgenavdelningen för barn:	
1 biträdande överläkare Ae 27; minskning med 1 underläkare Ae 23.....	+ 1 968
1 sjuksköterska Ae 10.....	+ 17 760
22. Medicinska thoraxkliniken:	
1 kontorsbiträde högst Ae 5.....	+ 12 372
23. Kirurgiska thoraxkliniken:	
1 biträdande överläkare Ae 27 jämte avlöningsförstärkning.....	+ 54 708
24. Specialkardiologiska kliniken:	
1 underläkare Ae 23.....	+ 38 740
25. Thoraxklinikernas anesthesiavdelning:	
1 biträdande överläkare Ae 27 jämte avlöningsförstärkning; minskning med 1 underläkare Ae 23 jämte avlöningsförstärkning.....	+ 9 968
1 kanslibitråde Ae 7.....	+ 15 204
26. Thoraxklinikernas röntgendiagnostiska avdelning:	
1 sjukvårdsbiträde Ae 5.....	+ 13 716
1 kanslibitråde Ae 7.....	+ 15 204
27. Neurologiska kliniken:	
1 biträdande överläkare Ae 27.....	+ 42 708
2 underläkare Ae 23 jämte avlöningsförstärkning.....	+ 81 480
1 kanslibitråde Ae 7.....	+ 15 204
akut- och upptagningsavdelning:	
1 översköterska Ae 13.....	+ 20 736
2 översköterskor Ae 12, därav 1 på halvtid.....	+ 29 556
1 sjuksköterska Ae 11.....	+ 18 696
2 sjuksköterskor Ae 10.....	+ 35 520
5 undersköterskor Ae 7, därav 1 på halvtid.....	+ 68 418
4 sjukvårdsbiträden Ae 5.....	+ 54 864
1 ekonomibitråde Ae 5.....	+ 13 716

	Ökn. el. minskn.	
enskild vårdavdelning:		
1 översköterska Ae 13 fr. o. m. 1/1 1965	+	10 368
1 översköterska Ae 12 på 3/4-tid fr. o. m. 1/1 1965	+	7 389
1 sjuksköterska Ae 11 fr. o. m. 1/1 1965	+	9 348
2 sjuksköterskor Ae 10 fr. o. m. 1/1 1965	+	17 760
4 undersköterskor Ae 7, därav 1 på halvtid, fr. o. m. 1/1 1965	+	26 607
6 sjukvårdsbiträden Ae 5 fr. o. m. 1/1 1965	+	41 148
1 ekonomibitråde Ae 5 på halvtid fr. o. m. 1/1 1965	+	3 429
1 kontorsbitråde högst Ae 5 fr. o. m. 1/1 1965	+	6 186
28. Neurologiska rehabiliteringskliniken:		
1 ingenjör Ae 17	+	25 488
29. Neurokirurgiska kliniken:		
1 underläkare Ae 23 jämte avlöningsförstärkning	+	46 740
1 laboratorieassistent Ae 11	+	18 696
30. Nervklinikernas anestesivdelning:		
1 underläkare Ae 23 jämte avlöningsförstärkning	+	44 740
1 sjuksköterska Ae 11	+	18 696
31. Nervklinikernas röntgenavdelning:		
1 biträdande överläkare Ae 27	+	42 708
1 underläkare Ae 23 jämte avlöningsförstärkning	+	40 740
2 sjuksköterskor Ae 11	+	37 392
1 sjuksköterska Ae 10	+	17 760
2 sjukvårdsbiträden Ae 5	+	27 432
32. Röntgendiagnostiska institutionen:		
2 biträdande överläkare Ae 27; minskning med 2 underläkare Ae 23 jämte avlöningsförstärkning	+	3 936
33. Kliniskt-bakteriologiska centrallaboratoriet:		
4 laboratoriebiträden Ae 10	+	71 040
34. Kliniskt-fysiologiska centrallaboratoriet:		
1 sjuksköterska Ae 11	+	18 696
1 laboratorieassistent Ae 11	+	18 696
1 sjukvårdsbitråde Ae 5	+	13 716
1 ekonomibitråde Ae 5	+	13 716
1 kanslibitråde Ae 7 på halvtid	+	7 602
35. Kliniskt-kemiska centrallaboratoriet:		
1 biträdande överläkare Ae 27	+	42 708
1 laboratoriebitråde Ae 10	+	17 760
36. Kliniskt-neurofysiologiska centrallaboratoriet:		
1 biträdande överläkare Ae 27	+	42 708
1 sjuksköterska Ae 10	+	17 760
1 kanslibitråde Ae 7	+	15 204
37. Blodgivarcentralen:		
2 översköterskor Ae 12	+	39 408
1 tekniskt bitråde Ae 8	+	16 032
38. Patologiska avdelningen:		
1 förste laboratorieassistent Ae 13	+	20 736
1 kanslibitråde Ae 7 på halvtid	+	7 602

	Ökn. el. minskn.
39. Radiopatologiska institutionen:	
1 laborator Be 1.....	+ 49 716
1 förste laboratorieassistent Ae 13.....	+ 20 736
1 laboratorieassistent Ae 11.....	+ 18 696
Minskning med 2 laboratoriebiträden Ag 10.....	— 35 520
40. Avdelningen för fysioterapi och medicinsk rehabilitering:	
sektionen för rörelseterapi:	
2 sjukgymnaster Ae 14.....	+ 43 680
1 arbetsterapeut Ae 10.....	+ 17 760
arbetsberedningen:	
1 terapiföreståndare Ae 13.....	+ 20 736
1 arbetsterapeut Ae 10.....	+ 17 760
Lönegradsförändringar	+ 78 144
Löneomräkning m. m.	+ 2 561 111
	+ 5 683 000

Motiv

Direktionen för karolinska sjukhuset framhåller inledningsvis, att antalet vård dagar vid sjukhuset under budgetåret 1962/63 kunnat ökas med två procent och antalet intagna patienter med fyra procent, vilket återspeglar ett bättre utnyttjande av tillgängliga resurser.

För att effektivisera förvaltningen har provisoriska instruktioner utarbetats för huvuddelen av den arbetsledande personalen inom förvaltningen och sjukvården samt för sjuksköterskepersonalen, varvid eftersträvat att så långt möjligt genomföra delegering av beslutanderätt och arbetsuppgifter. Härigenom vunna erfarenheter ligger till grund för direktionens förslag till omorganisation av kameral- och intendenturavdelningen till en ekonomiafdelning. Direktionen tillerkänner sina äskanden i denna del högsta prioritet, då en effektiv och väl fungerande central administration utgör en oavvislig förutsättning för att alla de med sjukhusets ledning, drift och vidare utveckling sammanhängande arbetsuppgifterna skall kunna lösas tillfredsställande.

Hösten 1963 kommer arbetena att påbörjas med anordnande av en kombinerad postoperativ och intensivvårdsavdelning i centralblocket, varjämte planering pågår av motsvarande avdelningar vid thoraxklinikerna och barnklinikerna.

Vid sidan av mångfalden byggnadsåtgärder, som innefattas i normalt fastighetsunderhåll och löpande förbättringsarbeten, har vissa större ombyggnadsobjekt genomförts eller påbörjats. Sålunda har öronklinikens poliklinik helt ombyggt samt tvätt- och sopnedkast anordnats i centralblockets södra länga. En provisorisk sterilisationscentral är inom kort färdig att tagas i bruk, varjämte arbetena med anordnande av en tidsenlig akutmottagning kommer att avslutas under hösten 1963. Audiologiska avdelningen har beretts förbättrade lokaler. Tillbyggnad till den patologiska institutionen har färdigprojekterats och byggnadsarbetena pågår.

Det föreligger f. n. endast fem vårdavdelningar, som icke utnyttjas för vårdändamål. Fyra användes provisoriskt som personalbostäder och en är upplåten till karolinska institutets institution för medicinsk teknik.

Den neurologiska kliniken kommer i sin helhet att överflyttas till karolinska sjukhuset omkring den 1 oktober 1963, medan den neurokirurgiska

kliniken beräknas inflytta i de nya lokalerna omkring den 1 februari 1964.

Av karolinska institutets lärarkollegium till direktionen framförda förslag angående läkartjänster har beaktats vid direktionens prövning av inkomna framställningar i övrigt om nya läkartjänster vid karolinska sjukhuset och serafimerlasarettet.

Personalförändringar

1) Arbetsbördans ökning nödvändiggör personalförstärkningar. Avlöningssektionens arbetsledande personal måste förstärkas för åstadkommande av betryggande kontroll och nödvändigt samarbete med olika tjänsteställen samt upplysningsverksamhet bland sjukhuspersonalen. Kraven på utbildning och praktisk erfarenhet utesluter lägre löneställning än A 17 för föreslagen tjänst. Då införandet av databehandling kan medföra avlöningssektionens omorganisation samt ytterligare erfarenheter bör avvaktas beträffande organisationssektionen, bör övrigt personalbehov tillgodoses — förutom genom inrättande av en kanslibiträdestjänst vid organisationssektionen — genom anställning av extra personal vid sektionerna.

2) De ökade göromålen vid kameral- och intendenturavdelningen gör en förstärkning av avdelningens resurser nödvändig. Endast genom att tjänstemännen ständigt utnyttjas för övertidsarbete har arbetsuppgifterna hjälpligt bemästrats. Enligt direktionens bestämda mening är en omorganisation av avdelningen ofrånkomlig. Den ekonomiska förvaltningen är numera av sådan omfattning att det direkta ansvaret icke längre kan åvila en enda tjänsteman, sjukhusintendenten. Direktionens förslag till ny organisation innebär att de befogenheter och ansvarsområden, som nu åvilar sjukhusintendenten, överföres på fyra sektionschefer, en för var och en av kameral-, intendentur-, fastighets- och driftssektionen. Dessa sektioner bör såsom enhet benämnas ekonomiavdelningen. Chef för ekonomiavdelningen bör vara en ekonomidirektör med uppgift att leda verksamheten och bedriva erforderligt planeringsarbete samt med befogenhet att besluta i alla angelägenheter, som berör den ekonomiska förvaltningen, dock ej i sådana som innebär väsentlig ändring av sjukhusets organisation eller förändrade betingelser för sjukvårdens, undervisningens eller forskningens organisation eller inriktning.

Förslaget till inplacering i lönegrad av de olika tjänsterna beaktar nödvändigheten av att till avdelningen kunna knyta och vid densamma behålla sakkunnig och duglig personal, vilket utgör en absolut förutsättning för organisationens funktionsduglighet.

3) Läkarutbildningsberedningens program har upptagit en tjänst som klinisk lärare vid medicinska kliniken till följd av ökad intagning av medicine studerande från 30 till 40 per termin fr. o. m. vårterminen 1965. Direktionen föreslår, att i stället en tjänst som biträdande överläkare inrättas.

4) De senare årens kraftiga utveckling inom endokrinologien och den alltmer omfattande laboratoriediagnostiken gör det inte längre möjligt för klinikchefen-professorn att förestå de skilda verksamhetsgrenarna inom

klinikens och professurens område och samtidigt svara för det utvecklingsarbete som bör bedrivas vid de till kliniken anslutna laboratorier, vilka omfattar enheter för metabolisk kemi, hormonanalyser och cytogenetik ävensom utvecklingslaboratorier.

Vid ett successivt uppbyggande av den cytogenetiska analysverksamheten, som ej kan avvaras vid diagnosen av utvecklingsrubbingar och andra genetiskt betingade sjukdomar, bör i första hand inrättas en laboratorieassistenttjänst. För att metoder för analys av dels tillväxthormon, dels thyreotropt hormon, dels ock insulin i blod skall kunna utnyttjas för diagnostiska syften erfordras ytterligare åtminstone en laboratorieassistent. En förstärkning av vårdpersonalen är vidare oundgänglig.

5) Tjänsten erfordras vid operationsavdelningen som ersättning för in-
dragen sjuksköterskelevplats.

6) För vården av brännskadade har inrättats en särskild avdelning. För ändamålet har medicinska klinikens vårdavdelning 8 och dess personalorganisation tagits i anspråk. De brännskadade kräver emellertid intensiv övervakning och vård även nattetid. Härför nödvändig personalförstärkning har måst provisoriskt vidtagas. Stadigvarande behov härav föreligger.

7) Den operativa verksamheten vid plastikkirurgiska polikliniken har i samband med tillkomsten av en tjänst som biträdande överläkare och förflyttning till nya — provisoriska — lokaler ökat så avsevärt att personalen måst förstärkas med en undersköterska. Permanent behov av tjänsten föreligger. För bedrivande av operationsverksamheten i avsedd omfattning erfordras vidare en sjukvårdsbiträdestjänst.

Utökningen av den kliniska och polikliniska operationsverksamheten har föranlett bortflyttning av polikliniken från huvudkomplexet till lokaler i souterrängvåningen i den nya nervklinikbyggnaden. Ett kanslibitråde med uppgift att svara för kassa- och skrivgöromål erfordras för polikliniken.

8) Sjukvården vid postoperativa avdelningar bestrids av anesthesiavdelningens läkarpersonal. Detsamma blir fallet med sjukvården vid den intensivvårdsavdelning, som skall inrättas vid kirurgiska kliniken. Den nödvändiga successiva förstärkningen av läkarpersonalen bör ske genom att en ny tjänst som underläkare inrättas nästa budgetår. Det är vidare angeläget att kvinnoklinikens operationsavdelning får tillgång till en narkosköterska, samt att förbättrad övervakning och assistans av det urologiska klientelet åstadkommes på de båda cystoskopirummen vid kirurgiska klinikens operationsavdelning.

9) Den operativa verksamheten vid kvinnoklinikens gynekologiska operationsavdelning har under senare år ökat betydligt. Då sjuksköterskepersonalen varit underdimensionerad har en extra sjukskötersketjänst inrättats av direktionen. Behovet av denna tjänst är stadigvarande. Behovet av personalförstärkning vid polikliniken har föranlett direktionen att därstädes inrätta en extra underskötersketjänst, som befunnits oundgänglig. De begär-

da barnskötersketjänsterna utgör kompensation för av vederbörande sjuksköterskeskolor indragna sjuksköterskeelever. Biträdespersonalen vid förlösningssavdelningen är med hänsyn till de på densamma dygnet runt ankommande arbetsuppgifterna alltför fåtalig.

10) Överflyttningen av nervklinikerna till karolinska sjukhuset kan beräknas medföra en inte oväsentlig ökning av konsultationsfallen vid ögonkliniken. Övriga konsultationer torde också komma att öka. Ögonklinikens läkarpersonal måste förstärkas, vilket med hänsyn till konsultationsfallens ofta komplicerade natur bör ske genom att en tjänst som biträdande överläkare inrättas. Ur såväl diagnostisk som terapeutisk synpunkt anses numera fotografisk registrering av sjukliga förändringar i ögonen oundgänglig. För ändamålet finnes specialbyggda kameror som kräver specialutbildad fotograf. Såsom ersättning för av vederbörande sjuksköterskeskolor indragna sjuksköterskeelever erfordras vid envar av operationsavdelningen och polikliniken en undersköterska och vid vårdavdelningarna två sjukvårdsbiträden.

11) För sin kliniska och polikliniska verksamhet disponerar öronkliniken ett mindre antal biträdande överläkare per vårdplats än övriga universitetskliniker i landet. I samband med att nervklinikerna överflyttas till karolinska sjukhuset ställes särskilda lokaler till förfogande inom nervblocket för öronkonsultationerna. Den intensifiering av konsultationsverksamheten, som emotses, kräver icke minst med hänsyn till kontinuiteten en läkare i biträdande överläkares ställning.

En med halvtidstjänstgöring förenad tjänst som kurator inrättades den 1 juli 1961 vid audiologiska avdelningen. Genom en utökning av tjänstetiden till heltid kan kuratorn bestrida arbetsuppgifterna även vid öronkliniken med poliklinik och vid foniatriska polikliniken. Såsom ersättning för av vederbörande sjuksköterskeskolor indragna sjuksköterskeelever erfordras en undersköterska vid polikliniken och ett sjukvårdsbiträde vid en vårdavdelning.

12) Av skolöverstyrelsen har föreslagits uppförande inom stockholmsområdet av en skola för hjärnskadade barn, varvid förutsatts att barnaudiologiska avdelningen vid karolinska sjukhuset utbygges för handhavande av en stor del av det utredningsarbete, som erfordras för ifrågasvarande barn. Den direkta ledningen av den barnaudiologiska verksamheten vid karolinska sjukhuset har från starten handhåfts av biträdande överläkaren vid öronkliniken, docenten Bengt Olof Barr, vilken f. n. torde vara den främste specialisten inom området i Sverige. Under hans ledning har verksamheten nu nått en sådan omfattning att Barr måste beredas möjlighet att helt ägna sig åt densamma. Direktionen hemställer om inrättandet av en för Barr personligt tjänst som överläkare i barnaudiologi och förutsätter, vid bifall härtill, dels att hans tjänst som biträdande överläkare tills vidare skall hållas obesatt, dels ock att i samband med den nuvarande innehavarens av labora-

torstjänsten i audiologi avgång spörsmålet om ledningen av den audiologiska avdelningen upptages till förnyad prövning.

De fr. o. m. den 1 juli 1962 ändrade grunderna för bidrag till ortopediska hjälpmedel och hörapparater m. m. har resulterat i en stark ökning av antalet hörapparatfall. En utökning av antalet hörselvårdsassistenter är med hänsyn till den stora patienttillströmningen oundgänglig.

13) Enligt regionsjukvårdsbetänkandet bör vid varje regionsjukhus inrättas en arbetsenhet för behandling av käk- och ansiktsfrakturer, käkställningsanomalier, läpp-, käk- och gomdefekter samt för rekonstruktioner inom ansikte och käkar. I anslutning till denna tankegång bör den nuvarande tandavdelningen vid karolinska sjukhuset utvidgas med vissa odontologiska enheter för att slutligen ombildas till en fullständig tand- och käkavdelning. Det skall åligga avdelningen — förutom att behandla patienter och i viss utsträckning sjukhuspersonal — att hålla kontakt med tandläkarhögskolan i Stockholm i syfte att befrämja den odontologiska undervisningen och forskningen. Vidare bör till avdelningen förläggas såväl specialist- som vidareutbildning av läkare och tandläkare. Som föreståndare för avdelningen bör finnas en överläkare, vilken förutsättes skola besitta behörighet att utöva såväl läkar- som tandläkaryrket. Till avdelningen bör därjämte knytas erforderligt antal odontologiska specialister i tandkirurgi, protetik samt cariologi (med endodonti). Löneställning och avlöningsförstärkning för de föreslagna tjänsterna som biträdande övertandläkare har avvägs med hänsyn till nu utgående avlöningsförmåner till motsvarande befattningshavare vid lasarettstandpoliklinikerna. Direktionen förutsätter att tjänsteinnehavarna skall äga rätt till privatpraktik å sjukhuset under i genomsnitt 3 timmar per vecka. Vid tjänsternas tillsättning synes lärarkollegiet vid tandläkarhögskolan i Stockholm böra tillerkännas behörigt medinflytande.

Vidare bör enligt direktionens mening ett årligt arvode av 4 000 kr. beräknas för specialisttandläkare i käkprotetik. Den utökning av verksamheten, som vid bifall till direktionens förslag kommer att ske, nödvändiggör förstärkning av tandtekniker- och tandsköterskepersonalen. Direktionen förutsätter att den omorganiserade tandavdelningen jämväl skall tillgodose serafimerlasarettets behov.

14) Radiumhemmets kapacitet för poliklinisk strålbehandling har visat sig otillräcklig. Direktionen har därför ingått ett avtal, enligt vilket direktionen ca 4 timmar dagligen får disponera den koboltanläggning, som finns å Röda korsets sjukhus, för poliklinisk strålbehandling av radiumhemmets patienter. Härigenom kan behandlingsskapaciteten ökas med 40—50 behandlingar per vecka. Härför erfordras emellertid en ökning av allmänna avdelningens läkarpersonal med en underläkare, vars tjänstgöring avses skola fördelas mellan nyssnämnda anläggning och radiumhemmet.

Ökningen av verksamheten vid det kliniska laboratoriet nödvändiggör en

utökning av den laborerande personalen med en tjänst som tekniskt biträde. Såsom ersättning för en av vederbörande sjuksköterskeskola indragen sjuksköterskeelev vid en vårdavdelning erfordras en undersköterska. En utökning av den för sjukvården erforderliga administrativa personalen är nödvändig. Den nuvarande kanslibiträdestjänsten på halvtid föreslås utbytt mot dylik tjänst på heltid. F. n. bestrides halva lönen till ett vid isotopavdelningen tjänstgörande ekonomibiträde av statsmedel. Bitrådets arbetskraft erfordras emellertid numera helt för sjukhusarbetet.

15) Den utvidgade verksamhet, som möjliggjorts genom tillkomsten av nya lokaler för allergilaboratoriet, kräver ett tillskott med en undersköterska samt utökning av tjänstetiden för ett kanslibiträde.

16) En yrkesdermatologisk poliklinik har inrättats inom hudkliniken lokaler och fungerar som en remisspoliklinik. För verksamhetens bedrivande har det visat sig nödvändigt, att laboratorn-överläkaren disponerar en sjuksköterska. Direktionen har därför inrättat en extra tjänst som överköterska.

17) I och med överflyttningen till karolinska sjukhuset av neurologiska polikliniken har man att räkna med en betydande ökning av antalet konsultationsfall vid den psykiatriska polikliniken, vars läkarresurser är mycket underdimensionerade i relation till de krav som måste ställas. En förstärkning av läkarpersonalen vid psykiatriska polikliniken måste i första hand ske genom inrättande av en tjänst som biträdande överläkare. Vid polikliniken bör vidare tillkomma arbetskraft för utförande av ekonomibiträdesgöromål.

18) Den betydande ökningen av arbetsbelastningen på de kardiologiska och fysiologiska laboratorerna inom pediatrika blocket gör en personalförstärkning med ett laboratoriebiträde vid fysiologiska laboratoriet oundgänglig, varigenom viss rationalisering av verksamheten även möjliggöres.

Behovet av klinisk fotografering av patienter är framträdande. En fotograf medföljde från Norrtulls sjukhus redan vid barnklinikernas överflyttning till karolinska sjukhuset år 1951. Sedan det visat sig att han togs i anspråk för heltidstjänstgöring har direktionen inrättat en extra fotograf-tjänst.

Såsom förstärkning av den natttjänstgörande personalen vid intagningsavdelningen å barnklinikerna erfordras två tjänster som barnsköterska, varav den ena förbunden med halvtidstjänstgöring. För att kompensera indragning av tio barnsjuksköterskeelever i syfte att åstadkomma förbättrade tjänstgörings- och undervisningsförhållanden för återstående barnsjuksköterskeelever erfordras elva tjänster som barnsköterska, därav en förenad med halvtidstjänstgöring. På grund av de alltmer ökande göromålen har direktionen från december 1958 måst inrätta en extra kontorsbiträdestjänst på halvtid. Vid envar av avdelningarna 2 och 9 har under senaste året ett halvtidstjänstgörande skrivbiträde biträtt sjuksköterskepersonalen, var-

igenom sjuksköterskorna kunnat frigöras för mera primärt sjukvårdande arbetsuppgifter.

19) Särskilt med hänsyn till behovet av narkoshjälp är sjuksköterskepersonalen vid barnkirurgiska kliniken operationsavdelning underdimensionerad. Narkosläkarens verksamhet bör få stöd av en välutbildad narkos-sjuksköterska.

20) Vid barnpsykiatriska kliniken förekommer ett svårbehandlat pojkklientel. Personalen vid kliniken måste därför kompletteras med en manlig befattningshavare.

21) Vid röntgenavdelningen för barn utföres — utöver rutinmässiga undersökningar — ett stort antal speciella undersökningar, såsom thoraxdiagnostiska och urologiska samt till missbildningar knutna utredningar. Bristen på en biträdande överläkare vid avdelningen är kännbar. Härtill kommer att den planerade utvidgningen av utbildningskapaciteten medför ökade krav på undervisning och handledning. Sedan år 1957 har vid röntgenavdelningen för barn varit inrättad en extra sjukskötersketjänst såsom permanent ersättare för sjuksköterskepersonalen vid semestrar. Med hänsyn till svårigheterna att rekrytera tjänsten och det konstanta behovet av densamma erfordras en extra ordinarie tjänst.

22) Fr. o. m. den 1 juli 1963 har vid medicinska thoraxkliniken inrättats två tjänster som kontorsbiträde, därav ett på halvtid. Denna anordning lämnar sjuksköterskorna mera tid för arbetsledande uppgifter och patientvård. Ytterligare en tjänst bör inrättas för att tillgodose behovet av expeditjonsbiträden vid de två återstående avdelningarna vid kliniken.

23) Förfinade diagnostiska metoder, avancerade anesthesiologiska metoder och nyare rön rörande den postoperativa vården har jämte utvecklingen av operationstekniken möjliggjort, att ytterligare sjukdomar och missbildningar inom thoraxregionen numera kan bli föremål för framgångsrik behandling. Under den tid, tjänsten som laborator i experimentell kirurgi vid karolinska institutet innehades av Å. Senning, fyllde denne i huvudsak det starka behovet av ytterligare en biträdande överläkare i thoraxkirurgi vid thoraxkirurgiska kliniken. Ifrågavarande laboratorstjänst har nu tillsatts med ny innehavare, som har sin vetenskapliga verksamhet inriktad på ett annat område. Man kan därför icke räkna med att han skall göra en aktiv insats i den thoraxkirurgiska operationsverksamheten. En tjänst som biträdande överläkare är av behovet starkt påkallad.

24) 1962 års vårriksdag har godtagit ett förslag om inrättande inom thoraxblocket av en specialkardiologisk klinik om ca 18 vårdplatser, för vilken läkarbehovet beräknats till 1 överläkare och 1 underläkare. Av dessa tjänster har överläkartjänsten tillkommit fr. o. m. den 1 juli 1962 och är under tillsättning. Verksamheten vid kliniken torde komma att igångsättas under senare delen av innevarande budgetår. Den för kliniken drift erforderliga underläkartjänsten bör stå till förfogande fr. o. m. den 1 juli 1964.

25) Thoraxklinikernas anesthesiavdelning har kunnat temporärt disponera en till kirurgiska thoraxkliniken hörande underläkartjänst. Den omfattande verksamheten utvisar behov av denne läkare. Det är emellertid ur sjukvårdens synpunkt angeläget att någon av läkarna vid avdelningen — utöver överläkaren — besitter större kompetens och långvarig erfarenhet beträffande den operativa och postoperativa verksamheten inom thoraxkirurgin. Med hänsyn härtill bör en nytillkommande tjänst vara avsedd för biträdande överläkare. Det för sjukvården oundgängliga behovet av sekreterarehjälptjänst åt anesthesiavdelningens läkare tillgodoses f. n. genom en av direktionen inrättad extra kanslibitträdestjänst.

26) För skötseln av apparaturen vid thoraxklinikernas röntgendiagnostiska avdelning erfordras ytterligare ett sjukvårdsbiträde. De röntgenologiska undersökningarna medför skrivgöromål av stor omfattning. En förstärkning av kontorspersonalen är oundgänglig.

27) Överflyttningen av neuroklinikerna från serafimerlasarettet till det nya byggnadskomplexet beräknas ske under hösten 1963. Omkring den 1 januari 1964 beräknas tre vårdavdelningar vid neurologiska kliniken vara i drift. En viss utökning i förhållande till nuläget av poliklinikverksamheten torde därvid kunna ske. De två återstående vårdavdelningarna vid neurologiska kliniken — akut- och upptagningsavdelningen om 14 vårdplatser samt den enskilda vårdavdelningen likaledes om 14 vårdplatser — beräknas kunna öppnas, den förstnämnda omkring den 1 juli 1964 och den senare omkring den 1 januari 1965. De tre biträdande överläkarna vid neurologiska kliniken skall vid överflyttningen till karolinska sjukhuset disponeras så, att en förestår polikliniken, en förestår dispensären för patienter, som lider av epilepsi och vissa andra sjukdomar, samt en ägnar sig åt den slutna vården. Erfarenheten visar att det vid en neurologisk universitetsklinik ur medicinsk synpunkt är behövligt med en biträdande överläkare för 24 sängar. En mycket viktig uppgift för de biträdande överläkarna är den neurologiska konsultationsverksamheten, som ej kan anförtros underläkare under utbildning. Dessa fall kräver också betydligt mer tidskrävande utredning än flertalet konsultationsfall inom de flesta övriga specialiteter. Under hänvisning till det anförda hemställer direktionen om inrättande av ytterligare en tjänst som biträdande överläkare vid kliniken.

En ny tjänst som underläkare erfordras för akut- och upptagningsavdelningen, som avses skola öppnas omkring den 1 juli 1964. Med hänsyn till att polikliniken snarast möjligt bör erhålla full kapacitet ur undervisningssynpunkt samt till behovet av att intensifiera poliklinikverksamheten är vidare en ökning av antalet vid polikliniken tjänstgörande underläkare ofrånkomlig.

Vid överflyttningen till karolinska sjukhuset måste kliniken erhålla egen poliklinikkassa. Den nuvarande kontorspersonaluppsättningen är ej dimensionerad för att ombesörja jämväl dessa göromål. Äskade sjuksköterske-, sjukvårdsbiträdes- och ekonomibiträdestjänster måste inrättas från

den 1 juli 1964 för akut- och upptagningsavdelningen, samt från den 1 januari 1965 för den enskilda vårdavdelningen. En tjänst som kontorsbiträde erfordras fr. o. m. den 1 januari 1965 vid kliniken för att avlasta sjuksköterskorna med skrivgöromål m. m.

28) Vid neurologiska rehabiliteringsklinikens verkstad skall tillverkas individuellt avpassade tekniska hjälpmedel för patienterna. Där skall även bedrivas viss industriell arbetsträning av patienter. För dessa uppgifter behövs två befattningshavare, av vilka den ene bör intaga förmansställning.

De arbetsuppgifter, som skall åvila föreståndaren för verkstaden, är jämförliga med dem som ankommer på föreståndare vid statens arbetskliniks verkstadsavdelningar. Med hänsyn härtill bör en tjänst som ingenjör i Ae 17 inrättas. Den andra erforderliga tjänsten kan vänta.

29) De goda resurser i fråga om lokaler och personal, varöver neurokirurgiska kliniken kommer att förfoga i nybyggnaden, bör enligt direktiönens mening utnyttjas för en intensifierad neurokirurgisk verksamhet. En förstärkning av klinikens läkarpersonal med en underläkartjänst är emellertid en förutsättning härför. För rutinmässig diagnostik av intrakraniella expansiviteter inrättas vid kliniken ett echoencefalografiskt laboratorium. För driften vid laboratoriet fordras teknisk assistans av specialutbildad personal.

30) Efter överflyttningen till karolinska sjukhuset måste läkarna vid neuroklinikernas anesthesiavdelning medverka — förutom vid neurokirurgiska och neurotraumatologiska operationer samt röntgen- och neurofysiologiska undersökningar i narkos — vid vissa specialundersökningar vid neurologiska kliniken. Nya och mer komplicerade anesthesiologiska metoder är arbetsuppgifter som kräver större tidsinsats från narkosläkarnas sida. Den pre- och postoperativa kontrollen har också blivit mer omfattande. En ytterligare underläkartjänst bör därför inrättas. Förberedelse av narkoser, översyn och vård av narkosapparat och hithörande instrument m. m. är viktiga uppgifter, för vilka en narkosköterska erfordras.

31) Av åtta laboratorier vid neuroklinikernas röntgenavdelning är fyra nu utrustade. Ytterligare två laboratorier avses skola tagas i bruk nästa budgetår. Vid avdelningen kommer jämväl att utföras för psykiatriska kliniken och polikliniken erforderliga röntgenundersökningar. Avdelningen kommer eventuellt att även övertaga ett antal undersökningar beträffande radiumhemmets patienter. Härigenom torde väntetiderna vid röntgendiagnostiska institutionen kunna minskas. Föreslagen personalförstärkning utgör ett absolut minimum för att neuroklinikernas röntgenavdelning vid drift av sex laboratorier skall kunna funktionera tillfredsställande.

32) Röntgendiagnostiska institutionen arbetar på 4 avdelningar, som var och en förestås av en överläkare. Härtill kommer ett särskilt angiologlaboratorium, som står under ledning av en av överläkarna. För undersöknings-

och diagnostikverksamheten hör de olika överläkarna till sitt förfogande ha åtminstone en läkare i underordnad ställning med långvarig erfarenhet inom området. Hittills har detta krav kunnat tillgodoses genom upprepade omförordnanden av underläkare. Reglementet medger emellertid inte direktionen att, annat än i undantagsfall, omförordna underläkare, som innehåft förordnande vid institutionen sammanlagt sex år. Direktionen understryker angelägenheten av att frågan om inrättande av tjänster som biträdande överläkare vid institutionen vinner en tillfredsställande lösning. För nästa år bör två tjänster som biträdande överläkare inrättas i utbyte mot underläkartjänster.

33) I samband med överflyttningen till karolinska sjukhuset av neuroklinikerna är det nödvändigt att organisera ytterligare en odlingssektion vid kliniskt-bakteriologiska centrallaboratoriet. För sektionens verksamhet jämte den verksamhet, som i sjukhushygieniska sammanhang måste bedrivas vid de olika klinikerna i form av omgivningsundersökningar samt undersökningar på luft- och dammsmitta m. m., erfordras fyra laboratoriebiträden.

34) Det kliniskt-fysiologiska centrallaboratoriet kommer att beredas nära nog fördubblade lokaler. Med hänsyn till önskvärdheten av att onödig väntetid för såväl inläggande patienter som poliklinikpatienter för framtiden undvikas är det angeläget att de lokal- och utrustningsmässiga förutsättningarna för en utökning av både antalet undersökningar och undersökningsmetoder väl tillvaratas. De nu föreslagna tjänsterna avser att någorlunda nöjaktigt tillgodose det mest aktuella behovet av personalförstärkning.

35) På thoraxkirurgiska kliniken utföres avancerade operationer, som föregås av ett stort antal kemiska undersökningar. För att snabbt kunna bilda sig en uppfattning om blödningsriskerna och val av terapi har man måst inrätta ett koagulationslaboratorium. För mer komplicerade undersökningar beträffande brist på koagulationsfaktorer saknas emellertid utbildad läkare. Med hänsyn till den speciella utbildning och erfarenhet som erfordras bör för ändamålet inrättas en tjänst som biträdande överläkare.

Vid hudklinikens kemiska rutinlaboratorium föreligger stadigvarande behov av förstärkning av den laborerande personalen, vilket behov hittills tillgodosetts genom anlitande av extra arbetskraft.

36) De kraftigt ökande och delvis nya arbetsuppgifter, som väntar kliniskt-neurofysiologiska centrallaboratoriet efter överflyttningen till karolinska sjukhuset, kräver oundgängligen en förstärkning av laboratoriets läkarpersonal, nu 1 överläkare och 1 underläkare. Med hänsyn till att den komplicerade elektrofysiologiska undersökningstekniken kräver lång utbildning och stor erfarenhet bör personalförstärkningen ske i form av en tjänst som biträdande överläkare.

Arbetsbördan har under senaste år ökat för laboratoriets sjuksköterskepersonal. I samband med överflyttningen till karolinska sjukhuset avses jämväl kontorsgöromålen för psykiatriska klinikens EEG-laboratorium komma att

övertagas av laboratoriets expedition, varest redan från ingången av innevarande budgetår inrättats en extra kanslibiträdestjänst.

37) Fr. o. m. den 1 september 1962 har vid blodgivarcentralen införts kontinuerligt öppethållande. För att möjliggöra detta har direktionen bl. a. inrättat två tjänster som nattöversköterska. Behovet av de två natttjänstgörande sjuksköterskorna är permanent. Volymen av disk- och steriliseringsarbete vid blodgivarcentralen är mycket stor. Det är nödvändigt, att den härmed sysselsatta personalen får en effektiv arbetsledning. Härför är ett tekniskt biträde lämpligt. Innehavaren av tjänsten avses också kunna avlasta mer kvalificerad personal genom att övertaga vissa enklare rutinlaborationer.

38) Man bör räkna med en väsentlig utökning av den cytologiska undersökningsverksamheten i samband med genomförande av allmänna hälosundersökningar med cancerprov. En begränsad utökning av verksamheten vid patologiska institutionen torde kunna komma till stånd under nästa budgetår om begärd personalförstärkning erhålles. Av olika skäl åtgår alltför lång tid för diagnostik av preparat och utskrift av utlåtanden. En bidragande orsak härtill är bristen på skrivpersonal vid patologiska avdelningens expedition.

39) Den kliniska cytologin har utvecklats hastigt och utgör i dag en oumbärlig hjälpmetod i det kliniska arbetet. Behovet av utbildning av läkare i sådan diagnostik har blivit alltmer trängande. Verksamheten vid det sedan 1960 vid radiumhemmet och radiopatologiska institutionen inrättade cytologiska laboratoriet har undergått en snabb utveckling. Den rutindiagnostiska verksamheten har kunnat uppehållas endast genom att en med fondmedel avlönad läkare, motsvarande en biträdande överläkare, varit heltidsanställd vid laboratoriet sedan år 1959. Forskningsfonderna torde emellertid inte framdeles anse sig kunna anslå medel till avlöning av en tjänst på denna nivå, vars huvudsakliga arbetsuppgifter utgöres av undervisning och ledning av rutindiagnostisk verksamhet. Det är därför ytterst angeläget att en tjänst snarast tillskapas, som svarar mot de kompetenskrav som måste ställas på ledaren för ifrågavarande arbetsuppgifter.

Innehavarna av två extra laborariebiträdestjänster för cytologisk laborativ verksamhet bedriver sådan primär granskning av cytologiska preparat (screening) som kräver långvarig utbildning. Det är angeläget att de beredes en lönenivå i paritet med den som tillkommer motsvarande befattningshavare i kommunal tjänst. Den ena assistenten har att självständigt leda sådan undervisning, som anordnas av statlig myndighet. Med hänsyn härtill synes hennes tjänst böra placeras i A 13.

40) Ehuru antalet sjukgymnaster under de senare åren ökats är behovet av dylik personal ingalunda täckt. Kraven på rörelsebehandling har från så gott som samtliga kliniker ökats. Särskilt stora är svårigheterna vid psykiatriska kliniken och kirurgiska klinikerna. Även den omständigheten, att sjukgymnasterna samtidigt är instruktionsgymnaster, har nödgat direktio-

nen att inrätta två extra sjukgymnasttjänster. Stadigvarande behov av dessa tjänster föreligger. Ett mycket stort behov av arbetsterapi för inneliggande patienter måste på grund av personalbrist lämnas obeaktat vartill kommer att arbetsterapi inte alls kan bedrivas för poliklinikernas patienter. En successiv ökning av antalet arbetsterapeuter är oundgänglig. Den s. k. arbetsberedningen har till uppgift att ge dem av sjukhusets patienter, som är i behov därav, en medicinskt inriktad arbetsprövning och arbetsträning. Det är sålunda inte frågan om skyddad sysselsättning. Män och kvinnor ingår till ungefär lika antal i detta klientel. Vid fullt utvecklad verksamhet erfordras tre personer för bedrivandet av arbetsberedningens verksamhet. F. n. finns en tjänst som arbetsinstruktör vid arbetsberedningen. Två nya tjänster erfordras sålunda. Arbetsuppgifterna och ansvarsställningen, ej minst det ekonomiska ansvaret, för innehavaren av den ledande tjänsten är av den art att en placeering som terapiföreståndare i 13 lönegraden är motiverad.

Lönegradsförändringar

Direktionen föreslår uppflyttning i lönegrad av följande tjänster, nämligen

vid avlöningssektionen en kamrerare i Ae 21 till Ae 23, en assistent i Ae 13 till Ae 15, tre kontorister i Ae 9 till kansliskrivare i Ae 11 och två kanslibiträden i Ae 7 till kontorister i Ae 9,

vid urologiska kliniken ett kontorsbiträde i högst Ae 5 till kanslibitråde i Ae 7,

vid kvinnokliniken två kontorsbiträden i högst Ae 5 till kanslibiträden i Ae 7, varav det ena vid klinikens hormonlaboratorium,

vid audiologiska avdelningen en hörselvårdsassistent i Ae 8 till Ae 9,

vid radiumhemmets allmänna avdelning ett sjukvårdsbiträde i Ae 5 till undersköterska i Ae 7,

vid radiumhemmets gynekologiska avdelning ett sjukvårdsbiträde i Ae 5 till undersköterska i Ae 7,

vid hudkliniken ett kontorsbiträde i högst Ae 5 till kanslibitråde i Ae 7,

vid psykiatriska kliniken en biträdande psykolog i Ae 21 till psykolog i Ae 25 och två kontorsbiträden i högst Ae 5 till kanslibiträden i Ae 7,

vid barnmedicinska kliniken en arbetsterapeut i Ae 10 till förskollärare i Ae 12 och ett kontorsbiträde i högst Ae 5 till kanslibitråde i Ae 7,

vid barnkirurgiska kliniken ett kontorsbiträde i högst Ae 5 till kanslibitråde i Ae 7,

vid barnpsykiatriska kliniken ett kontorsbiträde i högst Ae 5 till kanslibitråde i Ae 7,

vid kliniskt-bakteriologiska centrallaboratoriet ett ekonomibitråde i Ae 5 till tekniskt biträde i Ae 8,

vid kliniskt-kemiska centrallaboratoriet ett fotobitråde i högst Ae 5 till tekniskt biträde i Ae 8,

vid patologiska avdelningen en laboratorieassistent i Ae 11 till förste laboratorieassistent i Ae 13,

vid snickarverkstaden en hantverkare i Ao 9 till hantverksföreståndare i Ao 10,

vid köksavdelningen en förste vaktmästare i Ao 9 till förste förrådsman i Ao 11, samt

vid sjukhuset i övrigt två vaktmästare i Ao 7 till operationsvaktmästare i Ao 9, fyra ekonomibiträden i Ae 5 (portvakter) till vaktmästare i Ae 7, en trädgårdsförman i Ae 8 till Ae 9 och två eldare i Ao 7 resp. Ae 7 till värmskötare i Ao 8 resp. Ae 8.

Yttranden

Centrala sjukvårdsberedningen, som yttrat sig över föreslagen omorganisation inom administrationen, framhåller, att det torde vara nödvändigt att ganska snart vid sjukhuset föra över alla arbetsuppgifter, som är anpassningsbara härför, på EDB-maskiner. Sjukhusets storlek och mängden av EDB-bearbetningsmöjliga arbetsuppgifter på den administrativa sidan, i vilka icke endast ingår de rent ekonomiska uppgifterna utan även personalregistreringsuppgifter m. m., gör att man kan förmoda att sjukhusets administration utan svårigheter skulle kunna täcka kapaciteten hos en mindre, kommersiell EDB-anläggning. Inom sjukhusområdet torde traditionen ha orsakat att man till en enhet, kallad intendenturavdelningen, hänför över huvud taget all ekonomisk verksamhet. Inom intendenturavdelningen kan man sålunda finna så vitt skilda verksamheter som kameralredovisning, tvätteri, transporter, panncentral, kök, förråd o. s. v. Beredningen ifrågasätter om man ej vid karolinska sjukhuset bör försöka pröva en mera funktionell uppdelning av administrationens uppgifter. Beredningens förslag innebär att de olika funktionerna vid karolinska sjukhusets administration uppdelas i tre huvudavdelningar och ett par smärre funktioner. Huvudavdelningarna skulle utgöras av ekonomiavdelningen, tekniska avdelningen och personalavdelningen. Förslaget torde enligt beredningens mening innebära en mera reell avlastning av den föreslagna ekonomidirektörens arbetsuppgifter. Ekonomiavdelningen renodlas så, att den mera kommer att motsvara vad man menar med en ekonomiavdelning i ett företag. Till den tekniska avdelningen hänföres en driftsektion, vilken omfattar kök, tvätteri, sterilisation etc., en sektion för fastighetsunderhållet samt en sektion för VVS- och elfunktionerna. Beredningen föreslår sålunda att begreppet driftsektion i detta fall får en annan mening än enligt sjukhusets förslag.

Som en allmän princip torde gälla att man inte gärna brukar sammanföra redovisning och inköp eller inköp och förråd under samma chefsfunktion. Detta är orsakat av internkontrollsynpunkter. Under inga omständigheter bör centralförrådet ligga under chefen för inköpssektionen. Centralförrådet bör ha en egen föreståndare, som skall vara direkt underställd ekonomi-

direktören. En annan lösning är att lägga centralförrådet under tekniska avdelningen.

Chefen för den tekniska avdelningen bör vara en överingenjör. Såsom en mera allmän synpunkt på sjukhusets totala organisation framhåller beredningen slutligen att antalet rapportörer direkt till överdirektören är så många, att allt måste göras för att avlasta vederbörande från uppgifter, som kan lösas genom delegering eller koncentration till färre rapportörer.

Statskontoret, som haft att yttra sig om förslagen avseende administrationsomorganisation, förordar centrala sjukvårdsberedningens förslag, men anser, att en byrådirektör bör avses för ledningen av den tekniska avdelningen samt att ledaren för ekonomiavdelningen bör ha tjänsteställning som avdelningsdirektör. Statskontoret ifrågasätter vidare en anknytning av personalläkaren och föreståndarinneorganisationen till personalavdelningen.

Medicinalstyrelsen tillstyrker endast den ena av begärda två underläkartjänster vid neurologiska kliniken. Till frågan om inrättande av nya läkartjänster vid neuroklinikernas anesthesi- och röntgenavdelningar ställer sig styrelsen avvaktande, i avbidan på att möjligheterna att överföra personal från motsvarande avdelningar vid serafimerlasarettet närmare klarlägges. Medicinalstyrelsen anser sig inte f. n. kunna tillstyrka tjänsten som biträdande överläkare vid psykiatriska kliniken. Ej heller tillstyrker styrelsen underläkartjänsten vid allmänna anesthesiavdelningen. I övrigt har medicinalstyrelsen ansett sig böra tillstyrka inrättandet av samtliga föreslagna läkartjänster. Framställningen om inrättande av tjänsterna som biträdande överläkare vid ögon- och öronklinikerna anser styrelsen dock böra bifallas allenast på så sätt, att samtidigt en underläkartjänst indrages å vardera kliniken.

Kanslern för rikets universitet, som överlämnar yttrande av *lärarkollegiet vid tandläkarhögskolan i Stockholm*, tillstyrker direktionens förslag om inrättande av en tjänst som biträdande överläkare vid medicinska kliniken i avvaktan på resultatet av 1963 års klinikutredning. Kanslern ansluter sig vidare till direktionens förslag beträffande övriga begärda tjänster som biträdande överläkare, vilka bedömes bli av värde för läkarutbildningen, samt tillstyrker jämväl, att de av direktionen begärda laboratorerna vid endokrinologiska kliniken och radiopatologiska institutionen kommer till stånd. Vad angår direktionens förslag rörande omorganisation av sjukhusets tandavdelning finner kanslern sig — i likhet med tandläkarhögskolans lärarkollegium — böra tillstyrka, att omorganisationen genomföres såsom ett provisorium i avvaktan på att ställning framdeles kan tagas till en mera definitiv anordning.

Departementschefen

Behovet av att lösa de alltmera besvärande lokalfrågorna vid karolinska sjukhuset — vilka särskilt accentuerats av den ökade läkarutbildningen,

den i princip beslutade inordningen av sjukhuset i storstockholms sjukvårdsorganisation samt regionsjukvårdens utbyggnad — har föranlett Kungl. Maj:t att genom beslut den 13 januari 1961 uppdraga åt direktionen för sjukhuset att i samråd med vederbörande statliga och kommunala myndigheter upprätta förslag till ny generalplan för sjukhuset. Generalplanedelegationen beräknas nu efter tre års arbete kunna lägga fram förslag till sådan generalplan innevarande år.

Den administrativa ledningen av sjukhuset utövas närmast under överdirektören av en byrådirektör i Ao 27 såsom chef för kansli- och personalavdelningen samt en sjukhusintendent i Ao 27 såsom chef för kameral- och intendenturavdelningen. Förstnämnda avdelning, som erhållit sin nuvarande utformning fr. o. m. innevarande budgetår (1963 års statsverksprop. bil. 7 p. 117), består av kansli, personalsektion och avlöningssektion. Kameral- och intendenturavdelningen är indelad i tre sektioner, nämligen uppbörds-, inköps- och fastighetssektionen. Till avdelningen hör även maskinavdelning, verkstäder, tvätt, kök, centralsterilisering m. m.

Direktionen har nu föreslagit, att kameral- och intendenturavdelningen ombildas till en ekonomiavdelning, bestående av kameral-, intendentur-, fastighets- och driftsektioner. I remissyttrande häröver har centrala sjukvårdsberedningen, som utgått från att sjukhuset relativt snart måste överföra samtliga härför lämpade arbetsuppgifter till automatiska databehandlingsmaskiner, lagt fram förslag till en helt ny organisation av sjukhusets administration. Huvudavdelningarna skulle därvid utgöras av ekonomiavdelningen, tekniska avdelningen och personalavdelningen. Statskontoret har i princip anslutit sig till beredningens förslag.

För egen del har jag inte funnit tiden mogen för ett genomförande av en helt ny administrativ organisation vid sjukhuset. Enligt min mening bör man i avvaktan på resultatet av pågående utredningar på detta område tills vidare i stort sett bibehålla nuvarande ordning. Vad direktionen anfört har emellertid övertygat mig om angelägenheten av att en personalförstärkning kommer till stånd vid kameral- och intendenturavdelningen, vilken såsom direktionen föreslagit bör benämnas ekonomiavdelning. I spetsen för denna avdelning bör ställas en avdelningsdirektör i Be 1. Jag tillstyrker därför inrättandet av en dylik tjänst. Vid bifall härtill kan den nuvarande tjänsten som sjukhusintendent i Ao 27 föras på övergångsstat. Det är angeläget att avdelningens chefstjänsteman i viss utsträckning kan frigöras från det löpande arbetet för att mer än f. n. kunna ägna sig åt planerings- och rationaliseringsuppgifter. Jag föreslår därför, att avdelningen tillföres en ny tjänst som sjukhusintendent i Ag 25, vars innehavare skall bereda avdelningsdirektören erforderlig avlastning. Det bör stå direktionen fritt att på sätt direktionen finner lämpligt infoga den nye befattningshavaren i organisationen.

Av direktionens i övrigt framförda förslag beträffande administrationen anser jag, att avlöningssektionen bör förstärkas med en tjänst som assistent

i Ae 17. Jag förordar även, att en tjänst som förrådsförvaltare i Ao 15 inrättas vid centralförrådet i utbyte mot nuvarande tjänst som föreståndarinna i Ao 14, samt beräknar därjämte medel för en tjänst som ingenjör i Ag 19 vid maskinavdelningen, vilken tjänst må finnas inrättad jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 21 december 1962. I övrigt torde det få ankomma på direktionen att inom ramen för tillgängliga anvisade medel tillgodose behovet av nödvändiga tillfälliga personalförstärkningar vid sjukhusets administration.

För den av 1961 års riksdag beslutade ökade läkarutbildningen i Stockholm (prop. 1961: 108) har läkarutbildningsberedningen föreslagit inrättande av en tjänst som klinisk lärare i samband med utökningen fr. o. m. våren 1965 av antalet medicine studerande vid karolinska sjukhusets medicinska klinik. Härefter har emellertid med stöd av Kungl. Maj:ts beslut den 28 juni 1963 tillkallats en särskild sakkunnig med uppgift att verkställa översyn av organisationen vid de statliga undervisningssjukhusens kliniker och avdelningar i vad avser ledningen av den sjukvårdande verksamheten och därtill knutna organisatoriska och administrativa arbetsuppgifter m. m. (1963 års klinikutredning). I avbidan på resultatet av denna utredning föreslår jag, att de med den utökade läkarutbildningen sammanhängande göromålen tills vidare bestrides av biträdande överläkare i stället för av kliniska lärare. Jag förordar således inrättande av en tjänst som biträdande överläkare i Ag 27 vid medicinska kliniken fr. o. m. den 1 januari 1965.

Vid den endokrinologiska kliniken bör, närmast motiverat av behovet av cytogenetisk analysverksamhet, inrättas en tjänst som laboratorieassistent i Ae 11. Såsom förstärkning av vårdpersonalen vid kliniken erfordras vidare en tjänst som undersköterska i Ae 7.

För att tillgodose personalbehov vid den kirurgiska kliniken på grund av bortfall av elevarbetskraft erfordras en tjänst som undersköterska i Ae 7.

Enär de vid brännskadeavdelningen vårdade patienterna kräver särskild övervakning nattetid, bör vid avdelningen inrättas två tjänster som överköterska i Ae 12, varav den ena förenad med halvtidstjänstgöring.

En tjänst som sjuksköterska i Ae 11 bör tillkomma vid den allmänna anesthesiavdelningen.

Vid kvinnoklinikens poliklinik erfordras en tjänst som undersköterska i Ae 7. Vidare bör två tjänster som barnsköterska i Ae 6 inrättas vid kvinnokliniken såsom ersättning för indragning av sjuksköterskeelever.

Vad beträffar ögonkliniken föreslår jag inrättande av en tjänst som undersköterska i Ae 7 och en tjänst som sjukvårdsbiträde i Ae 5 med hänsyn till bortfall av elevarbetskraft.

Av samma skäl erfordras en tjänst som undersköterska i Ae 7 vid öronkliniken. Förslag rörande logopedutbildning kommer senare denna dag att på föredragning av chefen för ecklesiastikdepartementet föreläggas riksdagen. Vid bifall till detta förslag bör för logopedutbildning och foniatrisk

verksamhet vid öronkliniken under förevarande anslag beräknas medel för dels en underläkare i Ag 23, dels två extra assistenter med av Kungl. Maj:t i särskild ordning bestämda löneförmåner m. m.

Barnaudiologiska laboratoriet vid sjukhuset tillkom år 1952 genom att Sveriges scoutförbund anslog medel till verksamhet för döva och starkt hörselskadade barn. Verksamhetens ledning har alltifrån begynnelsen handhåfts av biträdande överläkaren vid öronkliniken, docenten B. O. Barr. Fr. o. m. den 1 juli 1960 har sjukhuset helt övertagit driften och ansvaret för den barnaudiologiska verksamheten. Bl. a. hör utredningar rörande s. k. CP-barn till barnaudiologiens angelägnaste och svåraste uppgifter. För att Barr skall kunna erbjudas möjlighet att helt ägna sig åt den betydelsefulla barnaudiologiska verksamheten vid sjukhuset bör en personlig tjänst som överläkare i Be 1 i barnaudiologi inrättas för honom. Vid bifall till detta mitt förslag bör den av Barr f. n. innehavda biträdande överläkartjänsten vid öronkliniken inte uppehållas. Vidare bör, när nuvarande innehavare av tjänsten som laborator i audiologi avgår, frågan om ledningen av den audiologiska avdelningen på nytt upptagas till prövning.

Direktionens framställning rörande en hörselvårdsassistent vid audiologiska avdelningen anser jag böra bifallas på så sätt, att en tjänst som hörselvårdsassistent i Ag 8 tilldelas avdelningen.

Organisationen av tandläkarutbildningen i Stockholm kommer på längre sikt att bli beroende av hur tandläkarhögskolans lokalfråga blir löst. Vidare kommer vissa frågor sammanhängande med högskolans patientvårdande verksamhet att inom kort bli föremål för överläggningar mellan staten och Stockholms stad. Ett genomförande av direktionens förslag till utbyggnad av tandavdelningen vid sjukhuset skulle i viss mån innebära att berörda utbildningsfrågor föregripes. Mot bakgrund härav är jag nu endast beredd att tillstyrka inrättandet vid avdelningen av en tjänst som heltidsanställd föreståndare i Ag 27, förenad med ett särskilt arvode om 15 000 kr. för år. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att närmare besluta om tjänstens tillsättande och därmed sammanhängande spörsmål. Vid bifall till vad jag sålunda föreslagit bör en befintlig tjänst som föreståndare i Ae 21 vid tandavdelningen indragas så snart den blir ledig, vilket väntas ske under nästa budgetår i samband med att nuvarande innehavaren avgår med pension.

Karolinska sjukhusets och serafimerlasarettets behov av specialisttandvård i övrigt synes tills vidare kunna tillgodoses inom ramen för tillgängliga medel genom anlitande mot arvode av utomstående tandläkare. Jag har givetvis intet att invända mot att direktionen därvid — i samråd med lärarkollegiet vid tandläkarhögskolan i Stockholm — låter tandläkare från högskolan mot särskilt arvode bestrida på karolinska sjukhusets tandavdelning ankommande uppgifter, under förutsättning att sådan tjänstgöring ej inkräktar på vederbörandes tjänst vid högskolan. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att efter förslag av direktionen meddela närmare föreskrifter om ersättningsnormer m. m.

Karolinska sjukhuset får enligt avtal vissa timmar dagligen disponera en koboltanläggning på Röda korsets sjukhus för poliklinisk strålbehandling av radiumhemmets patienter. Med hänsyn härtill tillstyrker jag inrättande av en tjänst som underläkare i Ae 23 vid radiumhemmets allmänna avdelning, vars innehavare bl. a. skall tjänstgöra vid anläggningen. Vidare bör radiumhemmets laborerande personal förstärkas med en tjänst som tekniskt biträde i Ae 8. Såsom ersättning för bortfall av elevarbetskraft bör en tjänst som undersköterska i Ae 7 inrättas. En tjänst som undersköterska i Ae 7 bör slutligen inrättas i utbyte mot en tjänst som sjukvårdsbiträde i Ae 5 vid radiumhemmets allmänna avdelning.

Jag har vidare inte något att erinra mot att allergologiska kliniken, som erhåller nya lokaler, tillföres en tjänst som undersköterska i Ae 7 samt en tjänst som kanslibiträde i Ae 7 med halvtidstjänstgöring.

För tillgodoseendet av det ökande behovet av psykiatrisk expertis vid statens arbetsklirik i Stockholm föreslår jag inrättande vid karolinska sjukhusets psykiatriska klinik av en tjänst som biträdande överläkare i Ae 27. Tjänstens innehavare skall sålunda ha sin huvudsakliga tjänstgöring förlagd till arbetskliniken. Jag ämnar senare vid min anmälan av anslaget till arbetskliniken föreslå, att nuvarande årsarvode till en deltidanställd läkare vid arbetskliniken indras. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att utfärda närmare föreskrifter rörande med tjänsten förbunden tjänstgöringsskyldighet vid arbetskliniken m. m. På direktionens framställning här- om föreslår jag vidare, att en tjänst som psykolog i Ae 25 inrättas i utbyte mot befintlig tjänst som biträdande psykolog i Ae 21 vid den psykiatriska kliniken. Innehavaren av tjänsten skall ha avlagt filosofie licentiatexamen därest dispens från kravet inte i behörig ordning medgivits av medicinalstyrelsen.

För klinisk fotografering av patienter bör en tjänst som fotograf i Ae 9 inrättas vid den barnmedicinska kliniken. Vidare erfordras såsom förstärkning av natttjänstgörande personal vid barnklinikernas intagningsavdelning två tjänster som barnsköterska i Ae 6, varav den ena på halvtid. Inrättande av ytterligare sex tjänster som barnsköterska i Ae 6 vid barnmedicinska kliniken nödvändiggöres av vidtagen reglering av barnsjuksköterskelevernas arbetsförhållanden. De ökande kontorsgöromålen vid kliniken motiverar vidare att en tjänst som kontorsbiträde i reglerad befordringsgång inrättas. Vid barnmedicinska kliniken bör även en tjänst som förskollärare i Ae 12 inrättas i utbyte mot en tjänst som arbetsterapeut i Ae 10.

Med hänsyn till behovet av narkosassistans förordar jag inrättande av en tjänst som sjuksköterska i Ae 10 vid barnkirurgiska kliniken. Inrättandet av en tjänst som sjuksköterska i Ae 10 vid röntgenavdelningen för barn tillstyrkes även.

För att avlasta sjuksköterskepersonalen skrivgöromål bör vid medicinska thoraxkliniken inrättas en tjänst som kontorsbiträde i reglerad befordringsgång.

Vad direktionen anfört har övertygat mig om nödvändigheten av att en tjänst som biträdande överläkare i Ae 27 inrättas vid kirurgiska thoraxkliniken.

1962 års riksdag har beslutat att en specialkardiologisk klinik med ca 18 vårdplatser skall inrättas inom thoraxblocket (1962 års statsverksprop. bil. 13 p. 56). För verksamheten krävs en överläkare och en underläkare. Överläkartjänsten har tillkommit fr. o. m. den 1 juli 1962. För nästa budgetår bör en tjänst som underläkare i Ae 23 inrättas vid kliniken.

De nya nervklinikerna vid karolinska sjukhuset omfattar sammanlagt 186 vårdplatser. Vid neurologiska kliniken finns tre allmänna vårdavdelningar, envar med 24 platser, ävensom en akut- och upptagningsavdelning med 14 platser samt en enskild vårdavdelning med 14 platser, dvs. sammanlagt 100 vårdplatser. Neurokirurgiska kliniken består av tre allmänna vårdavdelningar, var och en med 24 platser, samt en enskild vårdavdelning med 14 platser.

Den neurologiska kliniken har överflyttats från serafimerlasarettet till karolinska sjukhuset under hösten 1963. Den neurokirurgiska kliniken beräknas kunna överflyttas under våren 1964.

Neurologiska klinikens akut- och upptagningsavdelning resp. enskilda vårdavdelning beräknas kunna öppnas den 1 juli 1964 resp. den 1 januari 1965. Till akut- och upptagningsavdelningen erfordras en tjänst som underläkare i Ae 23, vars inrättande jag sålunda tillstyrker. I övrigt finner jag mig för berörda avdelningar böra beräkna följande personal, nämligen *dels* för akut- och upptagningsavdelningen en översköterska i Ae 13, två översköterskor i Ae 12, varav en med halvtidstjänstgöring, en sjuksköterska i Ae 11, två sjuksköterskor i Ae 10, fyra undersköterskor i Ae 7, varav en med halvtidstjänstgöring, fyra sjukvårdsbiträden i Ae 5 och ett ekonomibitråde i Ae 5 med halvtidstjänstgöring *och dels* för den enskilda vårdavdelningen fr. o. m. den 1 januari 1965 en översköterska i Ae 13, en översköterska i Ae 12 med tre fjärdedels tjänstgöringstid, en sjuksköterska i Ae 11, en sjuksköterska i Ae 10, fyra undersköterskor i Ae 7, varav en med halvtidstjänstgöring, fem sjukvårdsbiträden i Ae 5 och ett ekonomibitråde i Ae 5 med halvtidstjänstgöring.

För skötseln av neurologiska klinikens poliklinikkassa erfordras slutligen ett kanslibitråde i Ae 7.

I den neurologiska rehabiliteringsklinikens verksamhet ingår såsom en viktig beståndsdel viss arbetsträning av patienter i en för ändamålet anordnad verkstad. För ledningen av denna arbetsträning bör inrättas en tjänst som ingenjör i Ae 17.

Ytterligare två laboratorier kommer att kunna tagas i bruk fr. o. m. nästa budgetår vid nervklinikernas röntgenavdelning. Detta medför behov av ytterligare en läkartjänst. Då viss möjlighet att överflytta ytterligare läkarpersonal från serafimerlasarettets röntgenavdelning synes föreligga, är jag

dock f. n. inte beredd att förorda inrättandet av föreslagen läkartjänst. Avdelningen bör emellertid tillföras en tjänst som sjuksköterska i Ae 11.

Röntgendiagnostiska institutionen arbetar på fyra avdelningar under var sin överläkare. Med hänsyn till att överläkarna till sitt förfogande bör ha läkare med långvarig erfarenhet, tillstyrker jag inrättande av två tjänster som biträdande överläkare i Ae 27 i utbyte mot två tjänster som underläkare i Ae 23 vid institutionen.

För den utökade verksamheten vid kliniskt-bakteriologiska centrallaboratoriet erfordras två laboratoriebiträden i högst Ae 9. Jag föreslår vidare, att en tjänst som tekniskt biträde i Ae 8 vid laboratoriet inrättas i utbyte mot en tjänst som ekonomibiträde i Ae 5. Jag vill dock i sammanhanget erinra om gällande kompetensföreskrifter för innehav av sådan tjänst, vilka framgår närmare av prop. 1962: 195.

I samband med utökningen av kliniskt-fysiologiska centrallaboratoriets lokaler bör en tjänst som laboratorieassistent i Ae 11 och en tjänst som ekonomibiträde i Ae 5 med halvtidstjänstgöring tillkomma.

En förstärkning av läkarpersonalen vid kliniskt-neurofysiologiska centrallaboratoriet framstår som nödvändig. Jag föreslår därför, att vid laboratoriet inrättas en tjänst som underläkare i Ae 23.

Vidare bör två tjänster som översköterska i Ae 12 inrättas vid blodgivarcentralen för nattjänstgöring.

I överensstämmelse med vad direktionen hemställt bör en tjänst som förste laboratorieassistent i Ae 13 och en tjänst som laboratorieassistent i Ae 11 inrättas vid radiopatologiska institutionen i utbyte mot två befintliga tjänster som laboratoriebiträde i Ag 10.

Jag finner skäl föreligga för inrättandet av en tjänst som sjukgymnast i Ae 14 vid sjukhusets avdelning för fysioterapi och medicinsk rehabilitering. Vid samma avdelning bör möjligheterna ökas för den s. k. arbetsberedningen att lämna patienterna en medicinskt inriktad arbetsprövning och arbetsträning. För den åsyftade verksamheten bör inrättas en tjänst som terapiföreståndare i Ae 13.

Förslag om inrättande av en personlig laboratur i pediatrik urologi för biträdande överläkaren vid barnkirurgiska kliniken, docenten N. O. Ericsson kommer senare denna dag på föredragning av chefen för ecklesiastikdepartementet att föreläggas riksdagen. Vid bifall till detta förslag bör tjänsten som biträdande överläkare i Ae 27 vid barnkirurgiska kliniken vid sjukhuset vakantsättas. I avvaktan på resultatet av 1963 års klinikutredning bör Ericsson emellertid bibehålla personlig ställning som biträdande överläkare utan tidsbegränsning vid kliniken. Till Ericsson utgående personligt lönetillägg bör omprövas. Det torde böra ankomma på Kungl. Maj:t att besluta om arvode till Ericsson. Chefen för ecklesiastikdepartementet torde även komma att föreslå inrättande på karolinska institutets stat av en personlig tjänst som tekniker i Ao 13 för fotografen vid sjuk-

huset L. Finn. Vid bifall härtill bör den av Finn innehavda tjänsten som fotograf i Ae 9 vid karolinska sjukhuset hållas vakant så länge Finn innehar nämnda tjänst i Ao 13 vid karolinska institutet.

Sammanfattningsvis innebär mina förslag, att 77 nya tjänster inrättas vid karolinska sjukhuset, därav åtta läkartjänster.

Jag beräknar vidare medel för de lönegradsförändringar, som chefen för civildepartementet föreslagit vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor. Anslaget bör slutligen ökas med 2 565 000 kr. för löneomräkning m. m.

Vad jag nu förordat medför en anslagsökning med sammanlagt 4 262 000 kr. Anslaget bör alltså uppföras med 67 160 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för karolinska sjukhuset, som föranledes av vad jag föreslagit i det föregående;

b) godkänna följande avlöningstat för karolinska sjukhuset, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1964/65:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	4 955 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	1 000 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	41 065 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	20 140 000

Summa kr. 67 160 000;

c) till *Karolinska sjukhuset*: *Avlöningar* för budgetåret 1964/65 anvisa ett förslagsanslag av 67 160 000 kr.

[117] 2. **Karolinska sjukhuset: Omkostnader**

	Anslag	Nettoutgift
1962/63	14 160 000	14 250 311
1963/64	16 400 000	
1964/65 (förslag)	16 968 000	

Direktionen för karolinska sjukhuset föreslår, att anslaget ökas med 1 754 000 kr.

	Anslag 1963/64		Mynd. förslag 1964/65		Dep:ts beräkn. 1964/65
1. Sjukvård m. m. åt personalen	80 000	+	8 000	+	8 000
2. Resersättningar	18 000	+	12 000	+	7 000
3. Bränsle, lyse, vatten	1 500 000	+	260 000	+	100 000
4. Övriga expenser	650 000	+	140 000	+	100 000
5. Inventariers underhåll och komplettering	2 400 000	+	172 000	+	100 000
6. Tvätt och renhållning	210 000	+	20 000	—	

7. Kosthåll.....	2 800 000	+	280 000	+	150 000
8. Läkemedel.....	3 200 000	+	300 000	+	100 000
9. Förbrukningsartiklar m. m. för sjukvården.....	5 455 000	+	545 000	—	
10. Diverse utgifter.....	87 000	+	17 000	+	3 000
			+ 1 754 000		+ 568 000

Motiv

Direktionen för karolinska sjukhuset framhåller, att antalet intagna patienter ökat med 4 procent och antalet vård dagar ökat med 2 procent under budgetåret 1962/63 jämfört med budgetåret 1961/62. Det förbättrade utnyttjandet av sjukhusets vårdresurser medför ökade utgifter under omkostnadsanslaget. För budgetåret 1964/65 beräknas antalet vård dagar öka med 15 procent i förhållande till budgetåret 1961/62. Bl. a. tillkomsten under innevarande budgetår av en modern akutmottagningsavdelning samt utnyttjandet av en Röda korset tillhörig koboltanläggning för sjukhusets poliklinikpatienter kommer att bidra till en intensifiering av den polikliniska verksamheten. Direktionen räknar på grund av anförda skäl med att medelsbehovet under de flesta anslagsposterna skall öka med i runt tal 10 procent.

5. Direktionen uppskattar återanskaffningskostnaden för den vid sjukhuset befintliga utrustningen per den 1 juli 1963 till 51 455 000 kr. samt hemställer om medel, motsvarande ca 5 procent av detta inventarievärde.

Departementschefen

Med hänvisning till beräkningen i den föregående sammanställningen föreslår jag, att anslaget ökas med 568 000 kr. och alltså uppföres med 16 968 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Karolinska sjukhuset: Omkostnader* för budgetåret 1964/65 anvisa ett förslagsanslag av 16 968 000 kr.

[118] 3. Karolinska sjukhuset: Utrustning

	Anslag	Nettoutgift
1962/63	5 100 000	3 082 180
1963/64	5 658 000	
1964/65 (förslag).....	1 300 000	

1. *Direktionen för karolinska sjukhuset* föreslår anvisande av 1 735 000 kr. eller — under viss förutsättning — 1 700 000 kr. till anskaffande av utrustning till karolinska sjukhuset.

2. *Karolinska sjukhusets utrustningskommitté* föreslår, att kommittén bemyndigas beställa utrustning till sjukhuset till ett värde av 400 000 kr.

Motiv

1. Från överläkarna vid olika kliniker och avdelningar har inkommit framställningar om nyinköp till ett sammanlagt belopp av 3 691 876 kr. Sjukhusets utrustning är i vissa delar föråldrad, vilket är beklagligt med

hänsyn till sjukhusets karaktär av undervisnings- och vidareutbildnings-sjukhus.

Direktionens förslag innebär en ökad medelsanvisning till nyutrustning för befintliga kliniker och avdelningar med 600 000 kr. Av det äskade beloppet avses omkring 600 000 kr. utnyttjas för inköp av ny apparatur till röntgendiagnostiska institutionen. Det kan ifrågasättas, om kostnaden i sin helhet skall belasta förevarande anslag, då ny apparatur i viss utsträckning kommer att ersätta redan befintlig och hithörande kostnader därför rätteligen skulle belasta den under omkostnadsanslaget uppförda delposten till inventariers underhåll och komplettering. Direktionen finner emellertid skäl tala för att hänföra all ifrågavarande apparatur till nyutrustning.

I förefintlig reservation å anslaget ingår 22 878 kr. 17 öre, som utgör återstoden av det anslag om 486 000 kr. som tidigare anvisats för utrustning av barnkliniken. Om denna återstod ställes till direktionens förfogande för nu föreslagna ändamål, kan medelsanvisningen för nästa budgetår minskas till i runt tal 1 700 000 kr.

2. Kommittén handhar frågan om utrustning av två personalbostadshus å karolinska sjukhusets område. Anslag till ifrågavarande utrustning synes icke behöva äskas för budgetåret 1964/65. Upphandlingsarbetet måste emellertid påbörjas under nämnda budgetår. Kommittén, som ännu inte verkställt utredning rörande utrustningsbehovet för lägenheterna, hemställer att beställningar får utläggas till ett värde av förslagsvis 400 000 kr.

Departementschefen

Jag föreslår, att 1 300 000 kr. anvisas för nyinköp av utrustning till befintliga kliniker och avdelningar vid karolinska sjukhuset under budgetåret 1964/65. Jag ansluter mig därvid till direktionens uppfattning, att inköp av ny apparatur till röntgendiagnostiska institutionen bör bestridas från förevarande anslag. Därest riksdagen inte har något att invända häremot, torde vidare de besparingar om ca 23 000 kr., som uppkommit vid barnklinikens utrustning, få ställas till direktionens förfogande för nu avsedda ändamål. Jag förordar slutligen, att riksdagens medgivande utverkas för utrustningskommittén att under nästa budgetår beställa utrustning till två nya personalbostadshus vid karolinska sjukhuset till ett värde av högst 400 000 kr., vilken kostnad får anses ligga inom ramen för det blivande utrustningsprogrammet för bostadshusen.

Anslaget torde således böra uppföras med 1 300 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) medgiva, att utrustning till två nya personalbostadshus vid karolinska sjukhuset må beställas till ett värde av högst 400 000 kr., att gäldas tidigast under budgetåret 1965/66;

b) till *Karolinska sjukhuset: Utrustning* för budgetåret 1964/65 anvisa ett reservationsanslag av 1 300 000 kr.

[119] 4. Serafimerlasarettet: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1962/63	11 681 000	12 450 915
1963/64	12 294 000	
1964/65 (förslag)	13 340 000	

Direktionen för karolinska sjukhuset föreslår, att anslaget ökas med 1 495 000 kr.

	Ökn. el. mnsk.
1. Personalförändringar	
a) Administrationen:	
1 kansliskrivare Ae 11	+ 18 696
b) Medicinska kliniken:	
1 biträdande överläkare Ae 27 (psykiater); minskning med nu utgående arvode till psykiatrisk konsult (6 000)	+ 36 708
1 biträdande överläkare Ae 27	+ 42 708
1 kurator Ae 15	+ 22 992
2 översköterskor Ae 12	+ 39 408
1 sjuksköterska Ae 10	+ 17 760
1 sjukvårdsbiträde Ae 5	+ 13 704
4 ekonomibiträden Ae 5	+ 54 864
c) Kirurgiska kliniken:	
1 biträdande överläkare Ae 27	+ 42 708
1 översköterska Ae 12	+ 19 704
1 sjuksköterska Ae 11 på halvtid	+ 9 348
1 sjuksköterska Ae 10	+ 17 760
2 undersköterskor Ae 7	+ 30 408
4 sjukvårdsbiträden Ae 5	+ 54 864
3 ekonomibiträden Ae 5	+ 41 148
d) Anestesiavdelningen:	
1 biträdande överläkare Ae 27 jämte avlöningsförstärkning	+ 54 708
1 översköterska Ae 12 på halvtid	+ 9 852
1 undersköterska Ae 7	+ 15 204
1 vaktmästare Ae 7 (sjukvårdare)	+ 15 204
2 sjukvårdsbiträden Ae 5	+ 27 432
1 kanslibitråde Ae 7	+ 15 204
e) Kliniskt-fysiologiska centrallaboratoriet:	
1 biträdande överläkare Ae 27; minskning med 1 underläkare Ae 23	+ 3 968
1 sjuksköterska Ae 10	+ 17 760
1 sjukvårdsbiträde Ae 5	+ 13 716
1 ekonomibitråde Ae 5	+ 13 716
f) Kliniskt-kemiska centrallaboratoriet:	
1 laboratorieingenjör Ae 21; minskning med 1 laboratorieingenjör högst Ae 15	+ 10 584
1 laboratorieassistent Ae 11	+ 18 696
2 tekniska biträden Ae 8	+ 32 064
1 ekonomibitråde Ae 5 på halvtid	+ 6 858
g) Gymnastikavdelningen:	
1 sjukgymnast Ae 14	+ 21 840
h) Föreståndarinneexpeditionen:	
1 föreståndarinna Ae 16	+ 24 204
1 kontorsbiträde högst Ae 5	+ 12 372
i) Cytologiska laboratoriet:	
avgår nuvarande arvode till föreståndare för cytologiska laboratoriet	— 5 000

	Ökn. e. minskn.
j) <i>Tandvård:</i>	
Avgår nuvarande arvode till tandläkare.....	— 3 600
k) <i>Personalbehov till följd av arbetstidsförkortning och elevindragning:</i>	
9 sjukvårdsbiträden Ae 5.....	+ 123 444
2. <i>Tjänsteförändringar</i>	
a) Lönegradsförändringar.....	+ 27 606
b) Extraordinariesättningar.....	—
3. <i>Löneomräkning</i>	+ 572 376
	+ 1 495 000

Motiv

Mellan representanter för staten och Stockholms stad har träffats en överenskommelse, som innebär, att en upprustning av serafimerlasarettet i vad avser byggnadsåtgärder skall ske i huvudsaklig överensstämmelse med ett program, som framlagts av 1962 års utredning om serafimerlasarettet i betänkande den 20 december 1962. Upprustningen skall i sin helhet vara avslutad den 1 juli 1967. Kostnaderna för densamma har uppskattats till i runt tal 11 000 000 kr. Direktionen har vid sina åskanden förutsatt att den träffade överenskommelsen kommer att godkännas. Det är emellertid för direktionen omöjligt att f. n. bedöma vilka byggnadsåtgärder, som kan komma att utföras under innevarande eller närmast följande budgetår som ett led i nyssnämnda upprustning. Direktionens anslagsåskanden har därför begränsats till att avse sådana personalförstärkningar, som krävs antingen för verksamheten i nuvarande omfattning eller för den vidgade verksamhet som, utan att nämnda upprustning avvaktas, omedelbart möjliggöres genom nervklinikernas förestående bortflyttning. I betydande utsträckning avser föreslagna personalförstärkningar tillgodoseende av behov, som uppkommit till följd av de under senare år lokalmässiga förbättringarna inom kirurgiska kliniken och anestesivdelningen. Beträffande medicinska kliniken föreslås bl. a. de nya tjänster som erfordras för att ledigblivande lokaler skall kunna utnyttjas effektivt.

För innevarande budgetår har 100 000 kr. anvisats under avlöningsanslagets icke-ordinariepost för oförutsebart personalbehov. Direktionen förutsätter, att motsvarande medel får disponeras jämväl under kommande budgetår.

1. a) En förstärkning av den för handläggning av personal- och avlöningsärenden avsedda personalen är ofrånkomlig. På innehavaren av en ny tjänst skall företrädesvis ankomma granskning av avlöningsuträkningar, förande av tjänstematriklar, upprättande av förslag till lönegrads- och löneklassplaceringar m. m. Med hänsyn härtill bör tjänsten placeras som kansliskrivare i Ae 11.

1. b) Antalet psykiatriska konsultationer vid medicinska kliniken uppgår till omkring 140 per år, motsvarande 6—7 procent av patientantalet. Danska uppgifter talar för ett behov av psykiatrisk medverkan i den internmedicinska vården motsvarande 30 procent av klientelet, vartill kommer psykiaterns medverkan vid behandling, undervisning och forskning. Behovet av en heltidstjänstgörande läkare för ändamålet är klart dokumenterat.

I enlighet med förslag av karolinska institutets lärarkollegium äskas vidare en tjänst som biträdande överläkare, vilken ersätter en av läkarutbildningsberedningen föreslagen ny tjänst som lärare i medicin på institutets stat, förenad med befattning som biträdande överläkare.

Vid serafimerlasarettet finnes f. n. två kuratorer, av vilka endast den ena kan disponeras av medicinska kliniken. Det invärtesmedicinska klientelet har numera en sådan karaktär, att de sociala problemen måste ägnas allt större uppmärksamhet.

Medicinska kliniken avdelning 7 fungerar numera som intensivvårdsavdelning, å vilken vårdas bl. a. ett stort antal patienter med hjärtinfarkt med hög dödlighetsprocent. Den för avdelningen avsedda vårdpersonalen, i synnerhet nattpersonalen, är otillräcklig. Två översköterskor för nattjänstgöring bör tillkomma. Bristen på sjuksköterskepersonal medför att medicinska polikliniken ej fungerar tillfredsställande ur vare sig sjukvårds- eller undervisningssynpunkt. En förskjutning av verksamheten till invärtesmedicinsk utredningspoliklinik bör vidare genomföras. Härför erfordras förstärkning med en sjuksköterska. En tjänst som sjukvårdsbiträde erfordras på grund av genomförandet av s. k. mjuk arbetstid. För städning, diskning m. m. i de laboratorielokaler, som tillförs medicinska kliniken i samband med neurologiska kliniken bortflyttning, erfordras slutligen fyra ekonomi-biträden.

1. c) Sedan åtskilliga år har direktionen begärt utökning av antalet biträdande överläkare vid kirurgiska kliniken främst med hänsyn till undervisningens behov. Den katedrala undervisningen kan nämligen f. n. inte i sin helhet ombesörjas av kliniken egna läkare. Vidare har den nyligen genomförda ombyggnaden av kirurgiska kliniken operationsavdelning skapat förutsättningar för en väsentlig utvidgning och effektivisering av operationsverksamheten samt för upptagande av nya komplicerade operationsmetoder. Detta ställer ökade krav på såväl läkarna som den övriga vårdpersonalen. Efter neurokirurgiska kliniken bortflyttning kommer kirurgiska kliniken att helt sakna det stöd för undervisning och sjukvård, som förekomsten av kirurgiska specialiteter vid moderdisciplinens sida innebär. För att minska härmed förenade olägenheter måste den subspecialisering, som nu bedrivs inom kliniken ram, ges ökade resurser. Genom inrättande av en tjänst som biträdande överläkare skulle fastare anställningsform kunna erbjudas kvalificerad läkarkraft med specialitetsinriktning.

Med anledning av år 1959 genomförd arbetstidsförkortning har direktionen måst inrätta en tjänst som nattöversköterska vid avdelning 12. Enär den kirurgiska polikliniken sjuksköterskepersonal ej kunnat frigöras för att biträda vid den handkirurgiska verksamheten har en halvtidstjänstgörande extra sjuksköterska måst anställas. En förstärkning av sjuksköterskepersonalen vid kirurgiska polikliniken för kvinnor med en sjuksköterska är nödvändig. På grund av att elevernas utbildning numera har omlagts,

vilket innebär att eleverna inte i samma utsträckning som tidigare kan nyttjas som arbetskraft, krävs personalförstärkning vid den kirurgiska polikliniken med två undersköterskor. Som personalförstärkning till följd av genomförandet av s. k. mjuk arbetstid krävs två nya sjukvårdsbiträden. Vid operationsavdelningen erfordras en tjänst som sjukvårdsbiträde. För nattjänstgöring vid kirurgiska polikliniken har sedan hösten 1961 funnits en av direktionen inrättad extra tjänst som sjukvårdsbiträde. Behovet av tjänsten är stadigvarande. Till följd av om- och tillbyggnad av kirurgiska operationsavdelningen har en utökning av antalet städningssområden måst ske, vilken föranlett en förstärkning av städningsspersonalen med tre extra ekonomibiträden.

1. d) Arbetsbördan vid anesthesiavdelningen, som f. n. lånar en underläkare från kirurgiska kliniken, gör behovet av förstärkning av läkarpersonalen oavvisligt. För att en kvalificerad narkosläkare skall kunna rekryteras erfordras en tjänst som biträdande överläkare. För den kombinerade intensivvårds- och postoperativa avdelningen erfordras såsom avlösning på natten en översköterska på halvtid. Vid anesthesiavdelningen finns f. n. inte någon tjänst som undersköterska. En underskötersketjänst har måst lånas från den numera efter ombyggnad åter ianspråktagna vårdavdelningen 13. Anordningen bör bibehållas. Visst tungt arbete vid anesthesiavdelningen har visat sig alltför krävande för den kvinnliga personalen. För hithörande arbetsuppgifter bör därför lämpligen avses manlig tjänsteman. Som förstärkning av personalen vid den kombinerade postoperativa och intensivvårdsavdelningen har från vårdavdelning 13 måst överföras två sjukvårdsbiträdestjänster. Dessa erfordras emellertid numera vid sistnämnda avdelning. Överläkaren vid anesthesiavdelningen saknar slutligen egen skrivpersonal.

1. e) Ett behov av en successiv breddning av verksamheten vid kliniskt-fysiologiska centrallaboratoriet föreligger. Verksamheten har under de senaste åren så utvidgats, att det icke längre är möjligt för överläkaren-laboratorn att tillfredsställande fullgöra alla honom åvilande uppgifter. Vid hans sida bör därför finnas en läkare i ansvarsställning med uppgift att organisera och leda rutinarbetet.

Vid kärllaboratoriet krävs förstärkning med en sjuksköterska. Till detta laboratorium förlagda undersökningar har hittills till övervägande del utförts av personal anställd på forskningsmedel. Undersökningarna ingår emellertid numera såsom en del av den sjukvårdande verksamheten. Personalen vid hjärkateteriseringsavdelningen nödgas f. n. i stor utsträckning ägna sig åt arbete vilket kan omhändreras av mindre kvalificerad personal. Under åren 1960—1961 utökades laboratoriet med ca 120 m², vilket medfört behov av en förstärkning av städpersonalen.

1. f) Med nuvarande knappa tillgång på läkare med utbildning inom klinisk kemi är det angeläget att till kliniskt-kemiska laboratorier kunna knyta

teknisk personal med sådan särskild utbildning att avancerad apparatur kan rationellt utnyttjas. Som ett led i strävandena att till laboratorieverksamhet knyta personal med sådan utbildning bör en tjänst som laboratorieingenjör i Ae 21 tillkomma i utbyte mot tjänst som laboratorieingenjör i Ae 15.

Innehavaren av den föreslagna laboratorieassistenttjänsten avses skola handha kvalificerade analyser, som f. n. i icke ringa utsträckning måste utlämnas till andra laboratorier. Innehavaren av tjänsten avses därjämte skola medverka vid utveckling av nya analysmetoder. Till följd av den ökande belastningen på laboratoriet har sedan våren 1962 två extra tjänster som institutionsbiträde funnits inrättade vid laboratoriet. Behovet av dessa tjänster är stadigvarande. De bör permanentas med den förändrade tjänstbenämningen tekniskt biträde. På grund av ökade laboratorieutrymmen, som ställts till förfogande i laboratoriets souterrängvåning, har behovet av arbetskraft för städning m. m. ökat.

1. g) Nya behandlingsformer, såsom pre- och postoperativ andningsgymnastik, samt inte minst tillkomsten av nya intensivvårdsavdelningar har kommit att ställa ökade krav på gymnastikavdelningen.

1. h) Vid karolinska sjukhuset har under senare år kunnat genomföras ett flertal reformer under medverkan av föreståndarinneorganisationen därstädes, syftande till en förbättring av såväl patient- som personalvården ävensom ökad effektivitet. Motsvarande åtgärder har inte varit möjliga att genomföra vid serafimerlasarettet till följd av föreståndarinneorganisationens otillräcklighet. Direktionen placerar därför begärd föreståndarinnetjänst i hög angelägenhetsgrad.

Ytterligare skrivhjälp bör tillföras föreståndarinneorganisationen i syfte att avlasta föreståndarinnorna enklare men tidskrävande göromål.

1. i) Av 1962 års utredning om serafimerlasarettet har bl. a. föreslagits att den nuvarande cytologiska laboratorieverksamheten avvecklas.

1. j) Direktionen hänvisar till vad den föreslagit under karolinska sjukhusets avlöningsanslag beträffande förstärkning av tandvårdsorganisationen vid karolinska sjukhuset.

1. k) Som ersättning för bortfall av sjuksköterskeelevarbetskraft har fyra sjukvårdsbiträdestjänster inrättats. Bortfallet av elevarbetskraft har i övrigt måst kompenseras genom anlitan av extra arbetskraft. Kostnaderna för avlöning till extra personal för hithörande ändamål har hittills kunnat rymmas inom till förfogande ställda medel. Sedan den under senare år företagna upprustningen av lasarettet numera i huvudsak avslutats och sjukvårdsarbetet intensifierats, beräknas ifrågakvarande kostnader inte längre kunna rymmas inom anslaget.

2. a) Löneställningen för sjukhusintendenten vid lasarettet har inte ändrats sedan 1937. Till sjukhusintendenten har delegerats på överdirektören ankommande beslutanderätt i vissa grupper av ärenden, varjämte sjukhus-

intendenten är föredragande inför direktionen och överdirektören. De statliga tjänster, med vilka sjukhusintendentstjänsten tidigare ansetts böra jämföras i lönehänseende, har under senare tid omprövats. Direktionen föreslår med anledning härav att en extra tjänst som sjukhusintendent i Ag 25 inrättas, därvid nuvarande tjänst som sjukhusintendent i Ao 23 föres å övergångsstat. Innehavaren av tjänsten som sjukhusintendent i Ao 23 uppehåller högre statlig tjänst utanför lasarettet.

Direktionen föreslår vidare uppflyttning i lönegrad av följande tjänster, nämligen

vid administrationen ett kontorsbiträde i högst Ae 5 till kanslibiträde i Ae 7,

vid kirurgiska kliniken två kontorsbiträden i högst Ae 5 till kanslibitraden i Ae 7,

vid anesthesiavdelningen fyra undersköterskor i Ae 7, därav en med halvtidstjänstgöring, till tekniska biträden i Ae 8,

vid lasarettet i övrigt två sjukvårdsbiträden i Ae 5 till undersköterskor i Ae 7, en sömmerska i Ae 6 till förrådsman i Ae 7, en eldare i Ao 7 till värmeskötare i Ao 8, en kokerska i Ao 7 till första kokerska i Ao 8, tre kokerskor i Ae 7 till första kokerskor i Ae 8, en överstaderska i Ae 6 till Ae 7, en biträdande tvättföreståndare i Ae 6 till förrådsman i Ae 7 och två ekonomibiträden i Ae 5 till vaktmästare (portvakter) i Ae 7.

2. b) Direktionen föreslår extraordinariesättning av tio sjukvårdsbiträdestjänster.

Yttranden

Medicinalstyrelsen anser, att framställningen om inrättande av en tjänst som biträdande överläkare vid anesthesiavdelningen bör bifallas på sådant sätt att en underläkartjänst samtidigt indrages. I övrigt tillstyrkes inrättande av samtliga begärda läkartjänster.

Kanslern för rikets universitet tillstyrker direktionens förslag om inrättande av en tjänst som biträdande överläkare vid medicinska kliniken i avvaktan på resultatet av 1963 års klinikutredning samt ansluter sig till direktionens förslag beträffande övriga begärda tjänster om biträdande överläkare, vilka bedömes bli av värde för läkarutbildningen.

Departementschefen

Inledningsvis vill jag erinra om att Kungl. Maj:t med stöd av riksdagens bemyndigande (jfr prop. 1963:190) genom beslut den 19 december 1963 godkänt en överenskommelse med Stockholms stad om byggnadsåtgärder för upprustning av serafimerlasarettet. Målsättningen för upprustningen av lasarettet skall vara att sjukvård, undervisning och forskning skall kunna godtagbart bedrivas vid lasarettet intill dess nya medicinska och kirurgiska kliniker vid S:t Görans sjukhus tages i bruk, vilket jämlikt tidigare träffad

överenskommelse med staden skall ske senast den 31 december 1976 (prop. 1961: 198).

I likhet med direktionen finner jag det motiverat, att en extra tjänst som sjukhusintendent i Ag 25 inrättas vid serafimerlasarettet. Nuvarande tjänst som sjukhusintendent i Ao 23 bör därvid föras å övergångsstat. En viss förstärkning av lasarettets administration är nödvändig. Jag tillstyrker sålunda på av direktionen anförda skäl inrättande av en tjänst som kansli-skrivare i Ae 11.

För den av 1961 års riksdag beslutade ökade läkarutbildningen i Stockholm (jfr prop. 1961: 108) har läkarutbildningsberedningen föreslagit inrättande av en tjänst som klinisk lärare i samband med utökningen fr. o. m. våren 1965 av antalet medicine studerande vid serafimerlasarettets medicinska klinik. Därefter har emellertid tillkallats en särskild sakkunnig med uppgift att verkställa översyn av organisationen vid de statliga undervisningssjukhusens kliniker och avdelningar i vad avser ledningen av den sjukvårdande verksamheten och därtill knutna organisatoriska och administrativa arbetsuppgifter m. m. I avbidan på resultatet av denna utredning föreslår jag — liksom jag tidigare gjort under karolinska sjukhusets avlöningsanslag — att de med den utökade läkarutbildningen sammanhängande göromålen tills vidare bestrides av biträdande överläkare i stället för av kliniska lärare. Jag förordar således inrättande av en tjänst som biträdande överläkare i Ag 27 vid medicinska kliniken fr. o. m. den 1 januari 1965. Vidare bör en tjänst som sjukvårdsbiträde i Ae 5 tillföras kliniken.

Vid den kirurgiska kliniken bör tillkomma en tjänst som undersköterska i Ae 7, två tjänster som sjukvårdsbiträde i Ae 5 och tre tjänster som ekonomibiträde i Ae 5.

Anestesiavdelningen har behov av en mera kvalificerad läkarkraft vid överläkarens sida. Med anledning härav föreslår jag, i överensstämmelse med vad medicinalstyrelsen anført, att en tjänst som biträdande överläkare i Ae 27 inrättas vid avdelningen i utbyte mot en tjänst som underläkare i Ae 23. Den nya tjänsten bör förenas med avlöningsförstärkning på 12 000 kr. per år. I övrigt torde vid avdelningen böra inrättas en tjänst som undersköterska i Ae 7, en tjänst som vaktmästare i Ae 7 samt två tjänster som sjukvårdsbiträde i Ae 5. Vidare föreslår jag, att fyra tjänster som tekniskt biträde i Ae 8, varav en med halvtidstjänstgöring, inrättas vid anestesiavdelningen i utbyte mot motsvarande antal tjänster som undersköterska i Ae 7.

Vid kliniskt-kemiska centrallaboratoriet bör inrättas en tjänst som forskningsingenjör i Ae 19 i utbyte mot en tjänst som laboratorieingenjör i högst Ae 15.

Föreståndarinneorganisationen vid serafimerlasarettet bör förstärkas med en tjänst som föreståndarinna i Ae 16.

Enär den nuvarande cytologiska laboratorieverksamheten skall avveck-

las enligt förslag av 1962 års utredning om serafimerlasarettet, bör utgående arvode till föreståndare för cytologiska laboratoriet — 5 000 kr. per år — indragas.

För att tillgodose personalbehov, som uppkommit på grund av arbetstidsförkortning samt bortfall av elevarbetskraft, erfordras nio tjänster som sjukvårdsbiträde i Ae 5.

Liksom för innevarande budgetår bör under anslaget upptagas ett belopp av 100 000 kr. för att möta oförutsebara personalbehov i samband med lasarettets upprustning. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att bestämma om medlens användning.

Jag beräknar vidare medel för de lönegradsförändringar, som chefen för civildepartementet föreslagit vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor. Slutligen föreslår jag, att tio tjänster som sjukvårdsbiträde extraordinariesättes. Anslaget bör vidare ökas med 625 000 kr. för löneomräkning.

Vad jag nu förordat medför en anslagsökning med sammanlagt 1 046 000 kr. Anslaget bör alltså uppföras med 13 340 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för serafimerlasarettet, som föranledes av vad jag föreslagit i det föregående;

b) godkänna följande avlöningsstat för serafimerlasarettet, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1964/65:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	1 270 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	410 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	7 680 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	3 980 000

Summa kr. 13 340 000;

c) till *Serafimerlasarettet*: *Avlöningar* för budgetåret 1964/65 anvisa ett förslagsanslag av 13 340 000 kr.

[120] 5. *Serafimerlasarettet: Omkostnader*

	Anslag	Nettoutgift
1962/63	3 423 000	3 919 202
1963/64	3 955 000	
1964/65 (förslag)	3 529 000	

Direktionen för karolinska sjukhuset föreslår, att anslaget minskas med 317 000 kr.

	Anslag 1963/64	Mynd. förslag 1964/65	Dep:ts beräkn. 1964/65
1. Inventariers underhåll och komplettering	630 000	— 330 000	— 330 000
2. Tvätt och renhållning	290 000	— 45 000	—
3. Läkemedel	800 000	+ 50 000	—
4. Förbrukningsartiklar m. m. för sjukvården	1 150 000	—	— 100 000
5. Diverse utgifter	12 000	+ 8 000	+ 4 000
		— 317 000	— 426 000

Motiv

1. Direktionen föreslår, att medel för nyanskaffning av inventarier och apparatutrustning för nästa budgetår anvisas under reservationsanslaget till Bidrag till vissa om- och tillbyggnadsarbeten vid serafimerlasarettet m. m. Med hänsyn härtill beräknas under förevarande delpost medel endast för löpande utgifter.

Departementschefen

Medel för engångsanskaffning av inventarier och apparatutrustning bör i överensstämmelse med direktionens förslag beräknas under reservationsanslaget till Bidrag till vissa om- och tillbyggnadsarbeten vid serafimerlasarettet m. m. i samband med anvisande av medel för fortsatt upprustning av lasarettet.

Med hänvisning till beräkningen i den föregående sammanställningen föreslår jag, att anslaget minskas med 426 000 kr. och alltså uppföres med 3 529 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Serafimerlasarettet: Omkostnader* för budgetåret 1964/65 anvisa ett förslagsanslag av 3 529 000 kr.

[121] 6. Bidrag till vissa om- och tillbyggnadsarbeten vid serafimerlasarettet m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1962/63	430 000	450 400
1963/64	705 000	
1964/65 (förslag)	3 000 000	

Direktionen för karolinska sjukhuset föreslår, att 1 000 000 kr. anvisas för anskaffande av utrustning till serafimerlasarettet under budgetåret 1964/65.

Departementschefen

Enligt en av Kungl. Maj:t den 19 december 1963 godkänd överenskom-
9 — Bihang till riksdagens protokoll 1964. 1 saml. Nr 1. Bil. 7

melse med Stockholms stad om byggnadsåtgärder för upprustning av serafimerlasarettet (prop. 1963: 190) skall en omfattande upprustning av serafimerlasarettet vidtagas. Staden skall därvid bestrida 60 procent av byggnadskostnaderna. Staten skall svara för 40 procent av sagda kostnader samt för hela utrustningskostnaden. Byggnadsåtgärderna skall omhänderas av byggnadsstyrelsen. Karolinska sjukhusets utrustningskommitté kommer att ombesörja utrustningsanskaffningen. Upprustningen av lasarettet i dess helhet skall enligt överenskommelsen vara avslutad senast den 1 juli 1967.

Något detaljerat förslag angående de byggnads- och utrustningsåtgärder, som med anledning av överenskommelsen skall vidtagas vid lasarettet, föreligger ännu inte. Byggnadskostnaderna har preliminärt uppskattats till totalt drygt 11 milj. kr., varav ca 4 milj. kr. skulle komma att falla på staten. Kostnaderna för erforderlig utrustningsanskaffning i samband med upprustningen har uppskattats till ca 3,6 milj. kr. Hittills har av statsmedel för ändamålet anvisats 1,6 milj. kr., varav för utrustning 1,2 milj. kr.

I enlighet med direktionens förslag förordar jag, att för fortsatt anskaffning av utrustning under nästa budgetår anvisas 1 milj. kr. Som jag anfört under föregående punkt, förutsätter jag, att kostnaden för engångsanskaffning av inventarier och apparaturutrustning för lasarettets behov i fortsättningen helt bestrides från förevarande anslag. Vidare föreslår jag, att 2 milj. kr. anvisas för bestridande av statens andel av kostnaderna för sådana i upprustningsprogrammet ingående byggnadsåtgärder, som beräknas kunna utföras under budgetåret 1964/65, motsvarande en total ram för byggnadsverksamheten under nämnda budgetår av 5 milj. kr.

Under förutsättning att riksdagen inte har något att erinra däremot torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att inom ramen för sålunda anvisade medel närmare besluta om vilka byggnads- och utrustningsåtgärder, som bör vidtagas vid lasarettet under budgetåret 1964/65.

Anslaget bör alltså uppföras med 3 milj. kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till vissa om- och tillbyggnadsarbeten vid serafimerlasarettet m. m.* för budgetåret 1964/65 anvisa ett reservationsanslag av 3 000 000 kr.

[122] 7. **Avlöning av vissa underordnade läkare vid Sabbatsbergs och S:t Görans sjukhus**

	Anslag	Nettoutgift
1962/63	553 000	521 925
1963/64	618 000	
1964/65 (förslag)	709 000	

Vid för medicinsk utbildning och forskning upplåtna sjukhusenheter vid Sabbatsbergs och S:t Görans sjukhus skall läkare, som inte uteslutande

anställes för undervisningens och forskningens behov, tillsättas, avlönas och pensioneras av staten, varvid Stockholms stad tillskjuter halva löne- och pensionskostnaden.

Direktionen för karolinska sjukhuset föreslår, att anslaget ökas med 75 750 kr.

	Ökning
1. Personalförändringar	
a) Kvinnokliniken å Sabbatsbergs sjukhus:	
1 biträdande överläkare Ae 27 i st. f. 1 underläkare Ae 23	+ 3 984
b) Patologiska institutionen å Sabbatsbergs sjukhus:	
1 biträdande överläkare Ae 27 i st. f. 1 underläkare Ae 23 vid cytologiska laboratoriet	+ 3 984
1 underläkare Ae 23 vid cytologiska laboratoriet	+ 17 370
2. Tjänsteförändringar	
a) Kvinnokliniken å Sabbatsbergs sjukhus:	
Visst ökat arvode till konsulterande pediatriker	+ 2 750
3. Löneomräkning	+ 47 662
	75 750

Motiv

1. a) Vid de större universitetsklinikerna har inrättats tjänster för gynekologer med psykiatrisk skolning med hänsyn till de psykosomatiska rubbningarnas betydelse inom obstetrik och gynekologien. Sedan 1957 finns vid karolinska sjukhuset en tjänst som biträdande överläkare för psykosomatisk obstetrik och gynekologi. Motsvarande tjänst har nyligen tillkommit vid allmänna barnbördshuset i Stockholm.

För att tillgodose behovet av psykiatrisk expertis vid kvinnokliniken å Sabbatsbergs sjukhus har en underläkartjänst för ändamålet inrättats fr. o. m. den 1 juli 1961. Direktionen och Stockholms stads sjukvårdsstyrelse anser, att vunna erfarenheter talar för en omvandling av underläkartjänsten till tjänst som biträdande överläkare, vilket särskilt motiveras av behovet av kontinuitet beträffande utbildningen, forskningen och sjukvården.

1. b) Stockholms stad har beslutat utvidga den cytologiska avdelningen vid patologiska institutionen å Sabbatsbergs sjukhus till ett centralt laboratorium för gynekologisk cytologisk diagnostik för Stockholm, vilket bl. a. skall möjliggöra cytologisk diagnos å vaginalprov från kvinnor, som söker vid stadens samtliga kvinnopolikliniker och mödravårdscentraler. Verksamheten bör under institutionsföreståndaren förestås av en biträdande överläkare med erforderlig specialutbildning. Vidare erfordras en underläkare.

2. a) Den nya vårdavdelningen för prematura barn m. fl. inom kvinnokliniken å Sabbatsbergs sjukhus, varom särskilt avtal träffats (prop. 1963: 65), står nu färdig att tagas i bruk. Arbetstiden för den konsulterande pediatrikern vid kvinnokliniken är f. n. beräknad till 6 timmar per vecka. Ombesörjandet av läkarvården vid prematuravdelningen beräknas medföra en ytterligare arbetstid av 3 timmar per vecka. Årsarvodet till den konsulterande pediatrikern bör i överensstämmelse härmed uppräknas till 16 500 kr.

Yttranden

Statskontoret, som hänvisar till det av statsmakterna godkända särskilda avtalet angående utbyggnaden av patologiska institutionen vid Sabbatsbergs sjukhus (se prop. 1963:65), anser det framgå, att de med den utvidgade verksamheten vid cytologiska laboratoriet förbundna läkarlönerna avsetts skola utan särskild överenskommelse omfattas av sabbatsbergsavtalets kostnadsfördelningsregler.

Kanslern för rikets universitet ansluter sig till direktionens förslag om inrättande av ifrågavarande biträdande överläkartjänster, som bedömes bli av värde för läkarutbildningen.

Medicinalstyrelsen tillstyrker inrättandet av samtliga föreslagna läkartjänster.

Departementschefen

Vid kvinnokliniken å Sabbatsbergs sjukhus bör behovet av psykosomatisk vård tillgodoses genom inrättande av en tjänst som biträdande överläkare i Ae 27 i utbyte mot en vid kliniken befintlig tjänst som underläkare i Ae 23.

Behovet av cytologiska undersökningar i kampen mot cancersjukdomarna motiverar en utvidgning av den cytologiska avdelningen vid patologiska institutionen å Sabbatsbergs sjukhus. För ändamålet inrättades fr. o. m. den 1 juli 1963 en underläkartjänst. Den hälsokontroll i form av cytologisk diagnos av vaginalprov från kvinnor, som avses bedrivas vid institutionen, erfordrar emellertid inrättande av ytterligare en tjänst som underläkare i Ae 23. Jag biträder direktionens förslag härom.

Den konsulterande pediatriker, som f. n. tjänstgör 6 timmar i veckan vid kvinnokliniken, bör ombesörja jämväl sjukvården vid kvinnoklinikens nyinrättade prematuravdelning. Sysslorna härmed beräknas kräva en arbetstid av 3 timmar i veckan. Årsarvodet till konsulterande pediatriker bör med anledning härav höjas från nuvarande 11 000 kr. till 16 500 kr.

Anslaget bör vidare ökas med 60 000 kr. för löneomräkning.

Vad jag nu förordat medför en anslagsökning med 91 000 kr. Anslaget bör alltså uppföras med 709 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för Sabbatsbergs och S:t Görans sjukhus, som föranledes av vad jag föreslagit i det föregående;

b) godkänna följande avlöningsstat för Sabbatsbergs och S:t Görans sjukhus, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1964/65:

Avlöningsstat

Utgifter:

1. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	16 500
2. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	980 000
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	421 500

Summa kr. 1 418 000

Särskilda uppbördsmedel:

Bidrag från Stockholms stad	709 000

Nettoutgift kr. 709 000;

c) till *Avlöning av vissa underordnade läkare vid Sabbatsbergs och S:t Görans sjukhus* för budgetåret 1964/65 anvisa ett förslagsanslag av 709 000 kr.

[123] 8. Bidrag till vissa Stockholms stad tillhöriga sjukhus

	Anslag	Nettoutgift
1962/63	1 120 000	948 064
1963/64	1 400 000	
1964/65 (förslag)	2 900 000	

Bidrag utgår f. n. enligt avtal om den medicinska undervisningen vid vissa sjukhus, som tillhör Stockholms stad, i huvudsak för kostnaderna för vissa byggnadsarbeten och viss utrustning vid Sabbatsbergs och S:t Görans sjukhus med 25 procent, för driftkostnaderna vid kvinnokliniken och bakteriologiska centrallaboratoriet vid Sabbatsbergs sjukhus med 10 resp. 2 procent samt för driftkostnaderna vid psykiatriska kliniken vid S:t Görans sjukhus med 10 procent. Vidare utgår bidrag till läkarlöner och utrustning m. m. för viss undervisning vid Epidemisjukhuset i Stockholm, S:t Eriks och S:t Görans sjukhus samt Södersjukhuset. (Jfr prop. 1948: 213, 1958: 87, 1959: 12, 1961: 198 och 1963: 65.)

Byggnads- och utrustningsbidrag

Nämnden för undervisningssjukhusens utbyggande har uppskattat kostnaderna för nybyggnadsarbeten vid S:t Görans och Sabbatsbergs sjukhus — för barnklinik och sängbyggnad resp. för patologiska institutionen — till 6 250 000 kr. och kostnaderna för utrustning till patologiska institutionen vid Sabbatsbergs sjukhus till 200 000 kr., sammanlagt 6 450 000 kr. Statsbidraget för dessa arbeten beräknas av nämnden till i runt tal 1 600 000 kr.

Driftbidrag**Sabbatsbergs sjukhus**

För *kvinnokliniken* beräknas bidraget om 25 procent till anskaffning av vissa inventarier till 4 600 kr. Vårddagkostnaden för hela sjukhuset för år 1964 beräknas till 120 kr. 50 öre och antalet vård dagar vid kvinnokliniken till 54 000. Kostnaderna för kliniken blir sålunda 6 507 000 kr. och det tio-procentiga bidraget 650 700 kr. Sammanlagt beräknas statsbidraget till avrundat 655 000 kr.

För *bakteriologiska centrallaboratoriet* beräknas bidraget om 25 procent för anskaffning av inventarier till 19 365 kr. och driftbidraget i övrigt om 2 procent till 58 285 kr., sammanlagt avrundat 77 700 kr.

S:t Görans sjukhus

Vårddagkostnaden vid sjukhuset för år 1964 torde komma att understiga dagkostnaden vid Sabbatsbergs sjukhus. Bidraget skall i sådant fall enligt avtalet beräknas med sistnämnda dagkostnad — 120 kr. 50 öre — som underlag. Antalet vård dagar vid psykiatriska kliniken beräknas till 29 000. Driftkostnaderna blir således 3 494 500 kr. och statens bidrag om 10 procent i runt tal 350 000 kr.

Ersättning för viss undervisning

Karolinska institutets lärarkollegium har beräknat bidraget för undervisningen i klinisk epidemiologi vid Epidemisjukhuset i Stockholm till 180 602 kr. och bidraget för obduktionsundervisningen vid S:t Eriks och S:t Görans sjukhus samt Södersjukhuset till 45 076 kr., sammanlagt i runt tal 225 000 kr.

Departementschefen

De förhandlingar om ett nytt avtal om upplåtelse av S:t Görans sjukhus för undervisning och forskning, som förutsättes i överenskommelsen den 20 oktober 1961 med Stockholms stad angående nytt undervisningssjukhus i Stockholm m. m. (prop. 1961: 198), har ännu ej slutförts. Vid beräkningen av bidragen för nästa budgetår utgår jag därför från hittills gällande bidragsgrunder.

De av nämnden för undervisningssjukhusens utbyggande gjorda beräkningarna avser bl. a. bidrag till den nya barnkliniken vid S:t Görans sjukhus, som enligt nyssnämnda överenskommelse skall ersätta Kronprinsessan Lovisas barnsjukhus, samt bidrag till sängbyggnad vid S:t Görans sjukhus och till nybyggnad vid patologiska institutionen vid Sabbatsbergs sjukhus. I fråga om sistnämnda byggnad vill jag erinra om vad som uttalades i propositionen 1963: 65 om angelägenheten av att kostnaderna i möjligaste mån hållas nere. Nämndens uppskattning av medelsbehovet för byggnads- och utrustningsbidrag anser jag i och för sig kunna godtagas. För ändamålet bör således beräknas ca 1 600 000 kr.

Uppskattningen av statsbidragen till vissa driftkostnader har inte givit mig anledning till erinran. För dessa bidrag beräknar jag således omkring 1 300 000 kr.

Anslaget bör alltså upptagas med i runt tal 2,9 milj. kr., vilket innebär en ökning med 1,5 milj. kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till vissa Stockholms stad tillhöriga sjukhus* för budgetåret 1964/65 anvisa ett förslagsanslag av 2 900 000 kr.

[124] 9. **Bidrag till vissa driftkostnader vid Kronprinsessan Lovisas barnsjukhus**

	Anslag	Nettoutgift
1962/63	1 400 000	1 312 739
1963/64	1 400 000	
1964/65 (förslag)	1 400 000	

Bidrag utgår enligt avtal för den medicinska undervisningen vid Kronprinsessan Lovisas barnsjukhus i huvudsak med hälften av vissa läkarlöner och läkarpensioner samt med 10 procent av övriga driftkostnader. (Jfr prop. 1951: 123, 1957: 104 och 1963: 65.)

Styrelsen för Kronprinsessan Lovisas barnsjukhus har hemställt om bidrag till kostnaderna under år 1964 för läkarlöner och läkarpensioner med 809 358 kr., och till driftkostnaderna i övrigt med 680 887 kr., samt om ersättning för användning av sjukhusbyggnaderna med 6 875 kr. Sammanlagt beräknas statsbidraget till 1 497 120 kr., avrundat 1 500 000 kr.

Departementschefen

Med stöd av riksdagens bemyndigande (jfr prop. 1963: 65) har Kungl. Maj:t den 10 augusti 1963 godkänt avtal rörande ombyggnad av Kronprinsessan Lovisas barnsjukhus. Ombyggnaden avser upprustning av panncentralen samt anordnande av en hiss i kirurgbyggnaden, och kostnaderna härför har beräknats till sammanlagt 993 500 kr. Vidare ingår omläggning av det elektriska ledningsnätet, vilken kostnadsberäknats till 525 000 kr. Enligt avtalet utgör statens andel 25 procent av kostnaderna för förstnämnda arbeten och 10 procent av kostnaderna för de elektriska arbetena, sammanlagt ca 300 000 kr. Beloppet skall enligt bemyndigandet bestridas från förevarande anslag.

Den av styrelsen för barnsjukhuset gjorda uppskattningen av medelsbehovet för nästa budgetår föranleder i och för sig ingen erinran från min sida. Med hänsyn till belastningen synes anslaget emellertid kunna uppföras

med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till vissa driftkostnader vid Kronprinsessan Lovisas barnsjukhus* för budgetåret 1964/65 anvisa ett förslagsanslag av 1 400 000 kr.

[125] 10. **Akademiska sjukhuset i Uppsala: Avlöningar till läkare**

	Anslag	Nettoutgift
1962/63	5 356 000	5 642 183
1963/64	6 080 000	
1964/65 (förslag)	7 020 000	

Direktionen för akademiska sjukhuset i Uppsala föreslår, att anslaget ökas med 1 220 000 kr.

		Ökn. el. minskn.
1. Personalförändringar		
a) Medicinska kliniken:		
1 biträdande överläkare Ae 27	+	41 532
Minskning med 2 biträdande överläkare Ae 27 vid tillkomst av 2 lärartjänster	—	83 064
b) Ortopediska kliniken:		
1 underläkare Ae 23	+	33 144
c) Anestesiavdelningen:		
1 underläkare Ae 23	+	33 144
d) Radioterapeutiska kliniken:		
1 överläkare Be 1	+	49 716
e) Dermatologiska kliniken:		
1 biträdande överläkare Ae 27; minskning med 1 underläkare Ae 23	+	8 388
1 underläkare Ae 23	+	33 144
f) Psykiatriska kliniken:		
1 överläkare Be 1	+	49 716
g) Barnkirurgiska kliniken:		
1 överläkare Be 1; minskning med 1 biträdande överläkare Ae 27	+	8 184
1 underläkare Ae 23	+	33 144
h) Barnkliniken (barnkardiologi):		
1 överläkare Be 1; minskning med 1 biträdande överläkare Ae 27	+	8 184
1 underläkare Ae 23	+	33 144
i) Neurokirurgiska kliniken:		
1 biträdande överläkare Ae 27	+	41 532
1 underläkare Ae 23	+	33 144
j) Röntgendiagnostiska avdelningen:		
2 underläkare Ae 23	+	66 288
k) Kliniskt-kemiska centrallaboratoriet:		
1 biträdande överläkare Ae 27 ¹	+	20 766
1 underläkare Ae 23 ¹	+	16 572
l) Kliniskt-fysiologiska centrallaboratoriet:		
1 biträdande överläkare Ae 27 ¹	+	20 766
m) Blodgivarcentralen:		
1 överläkare Be 1; minskning med 1 biträdande överläkare Ae 27 ¹	+	4 092
2. Löneomräkning m. m.	+	768 464
		+ 1 220 000

¹ Förslagen avser tiden 1/1—30/6 1965.

Motiv

1. a) Vid den till medicinska kliniken hörande njur- och dialysavdelningen finns f. n. en underläkare. Direktionen anser, att de — främst för region-sjukvården — nödvändiga resurserna för dialysbehandling endast kan komma till stånd, om avdelningen tills vidare kan disponera en biträdande överläkare och en underläkare i avvaktan på dialyscentralens framtida placering och organisatoriska ställning. Avdelningen har på grund av personalbrist ännu inte kunnat öppnas.

Fr. o. m. den 1 juli 1964 skall i överensstämmelse med i prop. 1961: 108 framlagda förslag två tjänster som biträdande överläkare vid medicinska kliniken utbytas mot lärartjänster i numera Ae 27.

1. b) Direktionen föreslår, att den genom en donation tillkomna s. k. »gåskolan» fr. o. m. den 1 juli 1964 infogas i sjukhusets organisation. Vid gåskolan har en extra läkare tjänstgjort sedan verksamhetens början år 1960. Vid sjukhusets ortopediska klinik bör inrättas en tjänst för en underläkare med tjänstgöring vid gåskolan.

1. c) Den anesthesiologiska verksamheten har en stor betydelse som service-disciplin för kirurgins olika grenar, för postoperativ vård och för intensivvård. Med anledning härav behövs ett förhållandevis stort antal läkarbefattningar vid anesthesiavdelningen. Direktionen finner det angeläget att antalet underläkartjänster utökas vid avdelningen.

1. d) Den nya radioterapeutiska klinikbyggnaden påbörjas hösten 1963 och beräknas stå färdig under budgetåret 1965/66. Med hänsyn till de mycket stora kostnader, som skall nedläggas på klinikens komplicerade apparatur, bör överläkartjänsten, avsedd för den nya kliniken för gynekologisk radioterapi, tillkomma redan 1 juli 1964. Härigenom kan den, som har ansvaret för apparaturens användning, under färdigställande och utrustning av kliniken taga ställning till därunder uppkommande frågor, vilkas lösning får långtgående tekniska och ekonomiska konsekvenser. F. n. utföres den gynekologiska radiumbehandlingen av en biträdande överläkare vid kvinnokliniken i samarbete med chefen för den allmänt radioterapeutiska kliniken. Enär kvinnokliniken är i behov av ytterligare läkartjänster, bör tjänsten som biträdande överläkare bibehållas vid kvinnokliniken även sedan den nya kliniken för gynekologisk radioterapi övertagit vården av gynekologiska tumörfall.

1. e) Den dermatologiska vården bedrivs i stor omfattning polikliniskt. Den polikliniska vården får ökade resurser när hudkliniken under våren 1965 övertar den tidigare medicinska polikliniken. Det är angeläget att det även för den öppna vården finns en biträdande överläkare.

Vården av patienter med könssjukdomar är f. n. förlagd till en poliklinik, som drives utanför sjukhuset i Uppsala stads regi. Vid denna tjänstgör en av den dermatologiska klinikens läkare. Statsbidrag utgår för läkaren, svarande mot kostnaderna för en halv underläkarbefattning. Från stadens sida 9* — Bihang till riksdagens protokoll 1964. 1 saml. Nr 1. Bil. 7

har föreslagits att verksamheten överflyttas till sjukhuset. Detta är numera möjligt sedan kliniken erhållit utökade lokaler i den f. d. medicinska klinikbyggnaden och det skulle även innebära en stor fördel för undervisningen i venereologi. Då kliniken övertar könsmottagningen och under våren 1965 utökar den polikliniska verksamheten, kommer detta att tillsammans kräva en ny underläkarbefattning. Därvid kan det nuvarande statsbidraget för läkare vid könspolikliniken indragas.

1. f) Antalet alkoholskadade i behov av lasarettsvård ökar. Ungefär hälften av de manliga patienterna vid psykiatriska kliniken är alkoholskadade. Dessa patienter måste även skötas i poliklinisk eftervård och rehabiliteras. En till kliniken knuten läkare bör ha hand om den slutna och öppna vården av de alkoholskadade samt övervaka eftervård och rehabilitering. För att erhålla kontinuitet bör en överläkartjänst inrättas.

1. g) I prop. 1960: 159 föreslogs anordnande av en barnkirurgisk klinik vid akademiska sjukhuset. Sjukhuset har f. n. inom den kirurgiska kliniken en barnkirurgisk avdelning under en särskilt utbildad biträdande överläkare. Direktionen anser det nödvändigt att verksamheten leds av en överläkare.

Vid avdelningen finns en underläkartjänst, vilket är otillräckligt för avdelningens verksamhet. Avdelningens två läkare belastas f. n. med en orimlig jourbörda för övervakningen av de inneliggande patienterna. Spädbarn kräver efter större ingrepp en mycket noggrann postoperativ kontroll.

1. h) Specialkardiologin är en utpräglad regionangelägenhet. De barnkardiologiska fallen kommer från samtliga län inom regionen. På grund av att verksamheten ännu inte utbyggs inom andra regioner kommer ca 20 procent av fallen från län utanför Uppsalaregionen. Under de senaste åren har antalet fall på väntelistan vuxit med ca 100 per år och listan upptar f. n. 500 anmälda fall. En ökning av de barnkardiologiska resurserna vid akademiska sjukhuset är därför angelägen. En jämförelse mellan läkarnas antal och verksamhetens omfattning vid olika barnkardiologiska avdelningar i landet utvisar att avdelningen i Uppsala har färre läkare än de övriga.

1. i) I fråga om neurokirurgisk psykiatri finns i Stockholm och Göteborg tjänster för överläkare och i Lund för biträdande överläkare. Underläkartjänster finns inte. Inrättas en högre läkartjänst torde den komma att sökas av psykiater med erfarenhet från detta särskilda område, som önskar en sluttjänst. Detta förhållande skulle enligt klinikchefen tala för att befattningen inrättas som överläkartjänst. Direktionen, som ej funnit stöd för antagandet att det inom landet f. n. finnes oplacerade psykiater, som har denna speciella kompetens och som skulle kunna tänkas söka en sådan överläkartjänst, hemställer om en tjänst som biträdande överläkare.

Den föreslagna underläkartjänsten motiveras av behovet av två operationslag samt av att jourtjänsten för läkarna eljest blir för betungande.

1. j) Tillkomsten av en ny röntgendiagnostisk avdelning med större kapacitet är angelägen. I avvaktan härpå måste avdelningens resurser så långt

det är möjligt byggas ut inom nuvarande lokaler. Behov av nya kvalificerade röntgenundersökningar har uppkommit. Från den öppna vården ökar behovet av röntgenundersökningar. Det är angeläget att detta tillgodoses så att utredningsarbete i största möjliga mån verkställs utan intagning på sjukhuset. Omfattande och kvalificerade undersökningar behöver i allt större omfattning utföras under pågående operation. En röntgenläkare bör därför samtidigt tjänstgöra vid centraloperationsavdelningen. Nämda behov motiverar inrättandet av två underläkarbefattningar vid avdelningen.

1. k) Kliniskt-kemiska centrallaboratoriet får under nästa budgetår nya lokaler i den s. k. centrallängan. Därvid får laboratoriet en särskild sektion för hormonundersökningar och intermediär metabolism för att tillgodose det behov av analyser, som kräves för den endokrinologiska verksamheten vid framför allt de gynekologiska, invärtesmedicinska och pediatrika klinikerna. Dessa analyser är mycket speciella och kräver kontinuitet i ledningen och övervakningen, varför en befattning för biträdande överläkare behövs för denna del av laboratoriets verksamhet från den 1 januari 1965.

Laboratoriet får i de nya lokalerna även en sektion för isotopundersökningar. Det ökade arbetet med isotopundersökningarna kräver en ökad insats även av läkarna. En annan omfattande och tidskrävande grupp av undersökningar är blodmorfologiska undersökningar av blod- och benmärgsutstryk, vilka på senare år utförts av en inom hämatologi specialutbildad läkare, som innehaft docentbefattning och extraläkareförordnande. Denna möjlighet kommer inte att finnas i fortsättningen. Slutligen har centrallaboratoriets verksamhet utökats beträffande ansvaret för och ledningen av de perifera kliniklaboratorierna. Angivna förhållanden motiverar att även en ny underläkartjänst inrättas vid laboratoriet från den 1 januari 1965.

1. l) Kliniskt-fysiologiska centrallaboratoriet har hittills haft helt otillräckliga lokaler. Det föreligger ett behov av att utvidga verksamheten i och med att nya lokaler blir disponibla under nästa budgetår. Verksamheten vid laboratoriet fördelar sig på ett stort antal undersökningsmetoder. Samtidigt har en viss specialisering blivit nödvändig. Det är inte möjligt för överläkaren att självständigt upprätthålla tillfredsställande skicklighet på dessa områden och beträffande samtliga de till dem hörande undersökningsmetoderna. Med hänsyn till den planerade verksamhetens omfattning och kvalificerade beskaffenhet bör laboratoriet tillföras en biträdande överläkartjänst. Tjänsten bör inrättas från den 1 januari 1965, då de nya lokalerna beräknas kunna tagas i bruk.

1. m) Verksamheten vid blodgivarcentralen, som tillkommit inom ramen för det kemiska centrallaboratoriet, har blivit alltmera omfattande och specialiserad. Den leds numera av en på området specialutbildad biträdande överläkare. Vid undervisningssjukhusen i Lund, Malmö och Göteborg är blodgivarcentralerna självständiga avdelningar, som förestås av överläkare. När blodgivarcentralen inom kort erhåller nya ändamålsenliga loka-

ler bör den vara en självständig avdelning under ledning av särskild överläkare.

Yttranden

Medicinalstyrelsen anser sig beträffande röntgendiagnostiska avdelningen endast böra tillstyrka en av de två begärda underläkartjänsterna. Vidare föreslås, att vid det kliniskt-kemiska centrallaboratoriet inte inrättas en ny underläkartjänst utan endast en tjänst som biträdande överläkare. Styrelsen tillstyrker inte heller bifall till inrättande av de begärda underläkartjänsterna vid anesthesiavdelningen och barnkliniken. I övrigt tillstyrkes inrättandet av samtliga föreslagna läkartjänster.

Kanslern för rikets universitet tillstyrker på av direktionen anförda skäl inrättandet av underläkartjänsterna vid barnkirurgiska och dermatologiska klinikerna samt finner övriga tjänster starkt motiverade ur andra synpunkter än dem han närmast har att beakta.

Departementschefen

På av direktionen anförda skäl tillstyrker jag inrättande vid medicinska kliniken av en tjänst som biträdande överläkare i Ae 27, avsedd för njur- och dialysavdelningen.

Vidare förordar jag inrättande vid sjukhusets ortopediska klinik av en tjänst som underläkare i Ae 23, avsedd för den genom donation tillkomna s. k. gåskolan, som fr. o. m. den 1 juli 1964 bör infogas i sjukhusets organisation.

Den nya kliniken för gynekologisk radioterapi beräknas stå färdig under budgetåret 1965/66. För kliniken bör fr. o. m. den 1 juli 1965 inrättas en tjänst som överläkare i Be 1. Direktionen har emellertid föreslagit, att överläkartjänsten skall inrättas redan fr. o. m. budgetåret 1964/65 för att innehavaren av tjänsten skall kunna aktivt medverka vid anskaffningen av den komplicerade utrustningen för kliniken. Med hänsyn till tillsättningsförfarandets längd föreslår jag, att direktionens framställning bifalles på så sätt, att beslut om tjänstens inrättande fr. o. m. den 1 juli 1965 fattas redan nu. Vid bifall härtill kan erforderliga åtgärder för tjänstens tillsättande vidtagas under det kommande budgetåret.

För att bereda läkarpersonalen vid sjukhusets barnkirurgiska avdelning nödvändig avlastning, bl. a. i fråga om den betungande jourtjänstgöringen, bör inrättas ytterligare en tjänst som underläkare i Ae 23.

Behovet av röntgenundersökningar vid sjukhuset ökar ständigt, särskilt från den öppna vården. Röntgendiagnostiska avdelningen måste därför förstärkas med en tjänst som underläkare i Ae 23.

I samband med att kliniskt-kemiska centrallaboratoriet under nästa budgetår får nya lokaler i den s. k. centrallängan erhåller laboratoriet en särskild sektion för bl. a. hormonundersökningar. Ledningen av sektionen bör

omhänderhas av en mera kvalificerad läkare. Jag föreslår med anledning härav, att en tjänst som biträdande överläkare i Ae 27 inrättas vid laboratoriet fr. o. m. den 1 januari 1965.

Vid flertalet undervisningssjukhus i landet är blodgivarcentralen en självständig avdelning med en överläkare som chef. I samband med att blodgivarcentralen vid akademiska sjukhuset flyttar in i nya lokaler, bör den på samma sätt få en självständig ställning. Jag föreslår därför, att tjänsten som biträdande överläkare i Ae 27 vid centralen fr. o. m. den 1 januari 1965 utbytes mot en tjänst som överläkare i Be 1.

Såsom jag anfört vid anmälan av karolinska sjukhusets avlöningsanslag har en särskild sakkunnig tillkallats med uppgift att verkställa viss översyn av organisationen vid de statliga undervisningssjukhusens kliniker och avdelningar m. m. I avbidan på resultatet av denna utredning bör det av direktionen föreslagna utbytet av två tjänster som biträdande överläkare vid medicinska kliniken mot särskilda lärartjänster ej komma till stånd.

Anslaget bör slutligen ökas med 769 000 kr. för löneomräkning.

Vad jag nu förordat medför en anslagsökning med 940 000 kr. Anslaget bör alltså uppföras med 7 020 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för akademiska sjukhuset i Uppsala, som föranledes av vad jag föreslagit i det föregående;

b) godkänna följande avlöningsstat för akademiska sjukhuset i Uppsala, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1964/65:

Avlöningsstat

1. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	700 000
2. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	4 490 000
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	1 830 000

Summa kr. 7 020 000;

c) till Akademiska sjukhuset i Uppsala: Avlöningar till läkare för budgetåret 1964/65 anvisa ett förslagsanslag av 7 020 000 kr.

[126] 11. Driftkostnader vid akademiska sjukhuset i Uppsala

	Anslag	Nettoutgift
1962/63	5 000 000	3 649 981
1963/64	3 900 000	
1964/65 (förslag)	6 000 000	

Enligt avtal med Uppsala läns landsting angående samarbete för driften

av akademiska sjukhuset erlägger landstinget ersättning till staten, motsvarande en på visst sätt beräknad kostnad för sjuka från Uppsala län (prop. 1951: 123 och 1953: 161). Vidare bidrar staten med 55 procent och landstinget med 45 procent av uppkommande driftunderskott för Uppsala sjuksköterskehems sjuksköterskeskola. Driftkostnaderna vid psykiatriska samt barn- och ungdomspsykiatriska klinikerna bestrides helt av staten.

Direktionen för akademiska sjukhuset i Uppsala föreslår att anslaget uppföres med 6 660 600 kr., vilket innebär en ökning med 2 760 600 kr.

	Anslag 1963/64		Mynd. förslag 1964/65		Dep:ts beräkn. 1964/65
1. Driftkostnader vid de psykiatriska samt barn- och ungdomspsykiatriska klinikerna	2 655 000	+	830 500	+	830 000
2. Bidrag till bestridande av driftkostnader vid sjukhuset i övrigt	889 000	+	1 976 100	+	1 316 000
3. Kostnader för täckande av driftunderskott vid Uppsala sjuksköterskehems sjuksköterskeskola	346 000	—	46 000	—	46 000
			+ 2 760 600		+ 2 100 000

1. Vid den psykiatriska kliniken föreslås utökning från halvtids- till heltidstjänstgöring av en tjänst som psykologassistent i A 21. Frågan rörande praktikantarvoden är under utredning. Med hänsyn till att centrala riktlinjer kan komma att utfärdas härom har direktionen upptagit 20 000 kr. för praktikantarvoden för psykologpraktikanter vid psykiatriska samt barn- och ungdomspsykiatriska klinikerna. Lönekostnadsökningen vid nämnda kliniker beräknas vid bifall till förslaget komma att uppgå till 35 600 kr.

De totala lönekostnaderna vid psykiatriska samt barn- och ungdomspsykiatriska klinikerna — fränsett läkarlönerna — torde komma att utgöra 3 146 000 kr. Omkostnaderna vid ifrågavarande kliniker beräknas stiga från 638 000 till 657 000 kr. Inkomsterna i fråga om legosängsavgifter och poliklinikmedel uppskattas till 317 500 kr. Det sammanlagda medelsbehovet för budgetåret 1964/65 torde således komma att utgöra 3 485 500 kr.

2. Personalökningar erfordras vid sjukhuset i samband med att vissa serviceavdelningar — främst kemiska, fysiologiska och neurofysiologiska centrallaboratorierna samt blodgivarcentralen — flyttar till nya lokaler. Vidare tillkommer personalbehov för medicinska klinikers njuravdelning med dialyscentral. För att möjliggöra igångsättning av driften vid den nya infektionskliniken erfordras viss personal för förberedelsearbeten. Kostnadsökningar förutses som en följd av bl. a. genomförande av kostutredningens förslag, anordnande av s. k. patienthotell samt utnyttjande av datamaskin i ökad utsträckning för fortsatt automatisering av såväl laboratorie- som förvaltningsarbetet.

Totalkostnaden för driften av sjukhuset — exkl. de psykiatriska och barnpsykiatriska klinikerna samt bortsett från läkarlönerna — har beräknats till 36 596 000 kr. I enlighet med gällande bidragsgrunder kan statens andel härav uppskattas till 2 865 100 kr.

3. Det årliga elevantalet vid sjuksköterskeskolan kommer att under budgetåret 1964/65 vara ca 110, eller 55 elever per kurs. Totala antalet elever beräknas komma att under första hälften av nämnda budgetår stiga till omkring 385 för att därefter på grund av planerad förkortning av utbildningstiden successivt minska till 350. Överflyttningen till nya lokaler ställer ökade krav i fråga om städning, transporttjänst m. m. Kostnaderna för driften av sjuksköterskeskolan — inkl. naturaförmåner m. m. till elever — beräknas bli 2 100 000 kr. under budgetåret 1964/65. Den ersättning för elevarbetskraft, som skolan uppbär, torde komma att uppgå till 1 565 000 kr. för samma budgetår. Underskottet 535 000 kr. skall enligt gällande avtal bestriktas av staten och Uppsala läns landsting med 55 resp. 45 procent vardera. Statens bidrag torde i enlighet härmed kunna beräknas till 300 000 kr.

Departementschefen

Genom beslut den 6 december 1963 har Kungl. Maj:t bl. a. uppdragit åt statens nämnd för förhandlingar med kommuner att upptaga förhandlingar med Uppsala läns landsting rörande översyn av gällande avtal angående samarbete för drift av akademiska sjukhuset i Uppsala. I förhandlingsuppdraget ingår bl. a. frågan om landstingets bidrag till kostnaderna för den allmänna tjänstepensioneringen av den vid sjukhuset anställda personalen och därmed sammanhängande spörsmål. Förhandlingarna kommer även att omfatta den i prop. 1960: 159 med förslag till riktlinjer för regionsjukvårdens utbyggande m. m. berörda frågan om ett inordnande av de psykiatriska samt barn- och ungdomspsykiatriska klinikerna i den för sjukhuset i övrigt gällande organisationen.

I avbidan på resultatet av berörda avtalsförhandlingar utgår jag vid min prövning av direktionens förslag för nästa budgetår från hittillsvarande grunder för samarbetet rörande sjukhuset.

Jag tillstyrker, att tjänsten som psykologassistent i A 21 vid den psykiatriska kliniken utökas från halvtids- till heltidstjänstgöring. Jag har inte heller något att invända emot att medel för praktikantarvoden beräknas på sätt direktionen föreslagit.

När det gäller beräkningen av anslagsbehovet för nästa budgetår vill jag framhålla följande. Enligt det fr. o. m. den 1 juli 1963 tillämpade avtalet om samarbete beträffande regionsjukvård vid akademiska sjukhuset i Uppsala (1963 års statsverksprop. bil. 7 p. 127) skall såsom grund för beräkningen av regionlandstingens driftersättningar ligga en beräkning av driftkostnaderna enligt kostnadsställesredovisningsmetoden för var och en av regionklinikerna, varvid åtskillnad skall göras mellan öppen och sluten vård. Tidigare har regionlandstingens driftersättningar utgått enligt det s. k. utomlänssavtalet. Då direktionen varit osäker på hur övergången till det nya systemet för driftersättningarnas beräkning kommer att inverka på storleken av sjukhusets inkomster, har direktionen vid anslagsberäkningen

medtagit relativt begränsade inkomsthöjningar för nästa budgetår. Man torde emellertid kunna räkna med en kraftigare ökning av inkomsterna för patienter från främmande län än den, som direktionen utgått ifrån. Avtalsenligt skall dessa inkomster helt tillgodoräknas statsverket och medför en minskning av statens andel av driftkostnaderna. I övrigt föranleder direktionens beräkning av anslagsbehovet ingen erinran från min sida.

Mot bakgrund av vad jag nu anfört samt med hänvisning till beräkningen i den föregående sammanställningen bör anslaget uppföras med 6 milj. kr., vilket innebär en ökning med 2,1 milj. kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Driftkostnader vid akademiska sjukhuset i Uppsala* för budgetåret 1964/65 anvisa ett förslagsanslag av 6 000 000 kr.

[127] 12. Utrustning vid akademiska sjukhuset i Uppsala

	Anslag	Nettoutgift
1962/63	1 570 000	2 370 000
1963/64	2 000 000	
1964/65 (förslag)	4 200 000	

Enligt avtal med Uppsala läns landsting m. fl. bestrider staten i regel 40 procent av kostnaderna för utbyggandet av akademiska sjukhuset i Uppsala, inklusive utrustningskostnaderna. Staten betalar vidare 55 procent av kostnaderna för utrustning av Uppsala sjuksköterskehems sjuksköterskeskola. I fråga om löpande anskaffning av utrustning till sjukhuset faller tills vidare enligt praxis halva kostnaden på staten. Utrustning för psykiatriska klinikerna vid sjukhuset bestrides dock helt av staten.

1. *Direktionen för akademiska sjukhuset i Uppsala* föreslår anvisande av 760 268 kr. för utrustning av vissa angivna kliniker och avdelningar m. m. vid sjukhuset, varvid — med undantag för å psykiatriska kliniken belöpande utrustningskostnader å tillhoppa 2 272 kr. — tills vidare förutsättes, att Uppsala läns landsting anslår lika stort belopp.

2. *Kommittén för akademiska sjukhusets i Uppsala utbyggande* föreslår anvisande av 3 853 000 kr. för bestridande av statens andel av de utrustningskostnader, vilka framgår av följande sammanställning.

Radioterapeutiska kliniken	600 000
Centrallängan, etapp I	6 800 000
Ögonkliniken	200 000
Infektionskliniken	950 000
Nya sjuksköterskeskolan, etapp II	700 000
Kommitténs verksamhet	120 000
Summa kr.	9 370 000
Statens andel härav (55 % betr. sjuksköterskeskolan och 40 % betr. övriga objekt)	3 853 000

Motiv

1. Klinikecheferna m. fl. har framlagt förslag om anskaffande av utrustning till ett belopp av sammanlagt ca 1 928 000 kr. Härav har direktionen tillstyrkt anskaffning till ett sammanlagt värde av omkring 1 149 000 kr. Direktionen äskar vidare medel för ekonomiförvaltningen m. m. med ca 215 000 kr., för oförutsedda utgifter med ca 125 000 kr. och för allmän varuskatt med ca 87 000 kr. De största posterna faller på sådana serviceavdelningar inom sjukhuset, vilka med hänsyn till sjukhusets utbyggnad och intensifieringen av sjukvården vid sjukhusets olika kliniker befunnits ha en otillräcklig kapacitet. Föreslagen utrustningsanskaffning innebär även vissa möjligheter till rationalisering av arbetet. Med tillämpning av hittills gällande fördelningsgrunder mellan staten och landstinget skulle statens bidrag — efter avdrag för vissa intäkter, som bokförs utrustningsanslaget — således komma att uppgå till 757 996 kr. jämte 2 272 kr. för psykiatriska kliniken eller sammanlagt 760 268 kr.

Gällande avtal om samarbete beträffande regionsjukvård vid sjukhuset kan föranleda en översyn av reglerna för kostnadsfördelningen även i vad avser underhållsmedel för byggnader och utrustning. Direktionen reserverar sig sålunda i fråga om kostnadsfördelningen.

2. Den planerade *radioterapeutiska kliniken* avses bli påbörjad under hösten 1963 och vara färdigställd i början av år 1966. Staten och landstinget har anvisat tillhoppa 600 000 kr. för bestridande av dellikvid för viss högvoltsapparat, vilken kostnadsberäknats till 2 500 000 kr. Till resterande dellikvid och till förskottslikvid för viss röntgenterapeutisk apparatur erfordras under nästa budgetår 600 000 kr.

Arbetena med uppförande av den *första etappen av centrallängan*, inrymmande lokaler för provisoriskt kliniskt-kemiskt centrallaboratorium, kliniskt-fysiologiskt laboratorium, medicinsk poliklinik, blodgivarcentral m. m., pågår och beräknas vara avslutade i mitten av år 1964. Staten och landstinget har anvisat totalt 1 600 000 kr. för viss laboratorieinredning. Kostnaderna för övrig utrustning beräknas uppgå till 6 520 000 kr. Viss specialutrustning för forskning skall emellertid enligt gällande regionvårdsavtal bekostas av medel från annat håll, vilket kan föranleda en minskning av det beräknade medelsbehovet. Särskilda expertutredningar avseende laboratorieinredning och viss speciell apparatur föranleder vidare en merkostnad av i runt tal 280 000 kr. Medelsbehovet uppgår därför till sammanlagt 6 800 000 kr.

Inom gamla medicinkliniken skall iordningställas lokaler för bl. a. provisorisk *ögonklinik*. Arbetena slutförs under första hälften av år 1965. Främst med anledning av att ögonkliniken vid överflyttningen till dessa lokaler utökas med en vårdavdelning erfordras komplettering av utrustning och inventarier till en beräknad kostnad av 200 000 kr.

Infektionskliniken, som omfattar en observationsavdelning, två vårdav-

delningar samt läkarmottagning m. m., beräknas vara färdigställd under första halvåret 1965. Medelsbehovet för anskaffande av utrustningen till kliniken under nästa budgetår beräknas till 950 000 kr.

Den andra byggnadsetappen för den nya *sjuksköterskeskolan*, omfattande ett elevbostadshus för 109 elever och en undervisningsbyggnad, skall avslutas under år 1965. Utrustningskostnaderna beräknas till 1 350 000 kr. I avvaktan på specificerat utrustningsförslag bör för nästa budgetår beräknas ett medelsbehov av 700 000 kr.

Slutligen beräknar kommittén för *kommitténs egen verksamhet* i vad avser utrustningsfrågorna ett medelsbehov av 120 000 kr.

Kommittén överlämnar utrustningsförslag beträffande första etappen av centrallängan, ögonkliniken och infektionskliniken samt hemställer att Kungl. Maj:t utverkar bemyndigande att medgiva den omdisponering av anvisade medel, som kan visa sig erforderlig.

Yttrande

1. *Centrala sjukvårdsberedningen* anser att, på sätt beredningen särskilt angivit, för anskaffning av utrustning bör beräknas totalt 1 419 655 kr., varav på staten skulle falla ca 717 000 kr.

Departementschefen

Såsom jag anfört vid anmälan av akademiska sjukhusets driftkostnadsanslag har Kungl. Maj:t uppdragit åt statens nämnd för förhandlingar med kommuner att upptaga förhandlingar med Uppsala läns landsting rörande översyn av gällande avtal angående samarbete för drift av akademiska sjukhuset i Uppsala. Vid dessa förhandlingar kommer bl. a. nuvarande fördelning mellan staten och landstinget av kostnaderna för den löpande utrustningsanskaffningen att omprövas. I avbidan på resultatet av avtalsförhandlingarna beräknar jag statens kostnadsandel i den löpande utrustningsanskaffningen under nästa budgetår i enlighet med hittillsvarande fördelningsgrunder.

Jag föreslår alltså, att av statsmedel anvisas 600 000 kr. för anskaffning av utrustning samt för oförutsedda utgifter. I beloppet har jag härvid inräknat hela kostnaden för sådan utrustning, som anskaffas till psykiatriska kliniken. Jag förutsätter, att Uppsala läns landsting beträffande utrustning till andra kliniker m. m. än psykiatriska kliniken bidrar med lika stort belopp, som av statsmedel anvisas härför. Därest resultatet av berörda avtalsförhandlingar skulle medföra en minskning av statens andel av ifrågasvarande utrustningskostnader, torde dock en motsvarande reducering av det av mig nu förordade bidraget få göras.

Jag övergår här efter till att behandla de förslag, som avser utrustning av nya kliniker och avdelningar m. m. vid sjukhuset. Statens andel av kostnaderna för denna utrustningsanskaffning utgör avtalsenligt 40 procent.

Till utrustning av den nya sjuksköterskeskolan erlägger staten dock 55 procent av totalkostnaderna.

Byggnadskommittén har med hänsyn till de långa leveranstiderna för radioterapeutisk apparatur tidigare erhållit bemyndigande att beställa utrustning till radioterapeutiska kliniken till ett värde av högst 2 200 000 kr., vilken utrustning ansetts ligga inom ramen för kommande utrustningsprogram (prop. 1962: 77). Vissa dellikvider måste emellertid erläggas redan vid beställningen av ifrågavarande apparatur. Hittills har staten och landstinget tillsammans anvisat totalt 600 000 kr. för detta ändamål. Även under nästa budgetår erfordras medel härför. Oaktat utrustningsförslaget i dess helhet ännu inte kunnat underställas Kungl. Maj:t, anser jag mig böra förorda, att för detta ytterligare medelsbehov anvisas 240 000 kr. utgörande statens andel.

Kommittén har vidare lagt fram program till dels fortsatt utrustning av den första etappen av centrallängan, dels kompletterande utrustning för ögonklinikens provisoriska lokaler inom gamla medicinkliniken, dels ock utrustning av infektionskliniken, vilka program totalt kostnadsberäknats till 6 520 000 kr., 200 000 kr. resp. 950 000 kr. Beträffande inredning och utrustning till centrallängan torde erforderliga expertutredningar föranleda merkostnader på ca 280 000 kr.

Vid min granskning av nämnda tre utrustningsprogram har jag funnit, att en viss begränsning av utrustningskostnaderna bör vara möjlig. Jag räknar således med att statens andel av kostnaderna för ifrågavarande utrustningsanskaffning — häri inräknat nämnda merkostnader — skall kunna hållas inom en ram av 2 980 000 kr., vilket belopp bör anvisas för nästa budgetår. Vid bifall härtill skulle de till ej fullt 8 milj. kr. beräknade totalkostnaderna minskas med en halv milj. kr. med den fördelning på de olika utrustningsobjekten, som kommittén finner lämpligast.

I övrigt äskar kommittén — förutom medel för kommitténs fortsatta verksamhet — medel till viss utrustning för ett elevbostadshus och en undervisningsbyggnad för den nya sjuksköterskeskolan. Detaljerat utrustningsförslag föreligger ännu inte, men totalkostnaden för utrustningen har av kommittén uppskattats till 1 350 000 kr. För nästa budgetår beräknar kommittén ett medelsbehov av 700 000 kr., varav på staten faller 385 000 kr. Den uppskattade totalkostnaden för utrustningen förefaller något hög. Då byggnadsarbetena för denna etapp av nya sjuksköterskeskolan kommer att avslutas under år 1965, måste emellertid utrustningsanskaffningen påbörjas under nästa budgetår. I avbidan på framläggandet av ett definitivt utrustningsprogram föreslår jag därför, att av statsmedel för ändamålet anvisas 330 000 kr. För kommitténs verksamhet bör vidare anvisas 50 000 kr.

Liksom för innevarande budgetår förutsätter jag, att statens andel i kostnaderna för kommitténs verksamhet beträffande utrustningsfrågor får bestridas från förevarande anslag.

Anslaget torde således böra uppföras med 4 200 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Utrustning vid akademiska sjukhuset i Uppsala* för budgetåret 1964/65 anvisa ett reservationsanslag av 4 200 000 kr.

[128] 13. Bidrag till anordnande av undervisning i klinisk epidemiologi vid epidemisjukhuset i Uppsala

	Anslag	Nettoutgift
1962/63	70 000	85 985
1963/64	80 000	
1964/65 (förslag)	90 000	

Enligt avtal med Uppsala läns landsting, rörande undervisning i klinisk epidemiologi vid epidemisjukhuset i Uppsala erlägger staten till lands-tinget ett belopp motsvarande löne- och pensionskostnader för en och en halv förste underläkartjänst och en halv kanslibiträdetsjänst samt därutöver 10 000 kr. (jfr 1961 års statsverksprop. bil. 13, p. 73).

För nästa budgetår bör medel anvisas för bestridande av statens bidrag under kalenderåret 1964. Jag beräknar för ändamålet 90 000 kr., vilket innebär en höjning med 10 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till anordnande av undervisning i klinisk epidemiologi vid epidemisjukhuset i Uppsala* för budgetåret 1964/65 anvisa ett förslagsanslag av 90 000 kr.

[129] 14. Bidrag till lasarettet i Lund

	Anslag	Nettoutgift
1962/63	11 300 000	7 702 963
1963/64	14 000 000	
1964/65 (förslag)	16 000 000	

Enligt avtal rörande utbildning av läkare vid lasarettet i Lund m. m. utgår i princip bidrag till kostnaderna för byggnadsarbeten med 25 och i vissa fall 40 procent, bidrag till kostnaderna för utrustning med 25 procent, samt bidrag till driften av lasarettet för de kostnader som efter antalet vård- dagar belöper på de för utbildning och forskning ianspråktaga vårdplatserna med 10 procent. Vidare utgår bidrag till barnpsykiatriska och psykiatriska klinikerna med belopp motsvarande de verkliga driftkostnaderna, dock med viss maximering. (Jfr prop. 1962: 77.)

Byggnads- och utrustningsbidrag

Nämnden för undervisningssjukhusens utbyggande har uppskattat kostnaderna för nybyggnadsarbeten -- block C—D, infektionskliniken och radiologiska kliniken m. m. — till sammanlagt 16 300 000 kr., för ombyggnads-, ändrings- och förbättringsarbeten till 1 160 000 kr. samt för anskaffning av utrustning till 4 500 000 kr., sammanlagt 21 960 000 kr. Statsbidraget för dessa arbeten beräknas till resp. 6 370 000, 290 000 000 och 1 350 000 kr., sammanlagt i runt tal 8 000 000 kr.

Driftbidrag

Enligt underhandsuppgifter från lasarettet i Lund beräknas vårdavgiftskostnaden för år 1964 till 151 kr. 10 öre och antalet statsbidragsberättigade vård dagar till 320 000. Statsbidraget bör således upptagas till 4 835 000 kr. För barnpsykiatriska och psykiatriska klinikerna beräknas dagkostnaden för år 1964 till 108 kr. 71 öre och antalet vård dagar till 28 000. Med tillägg av pensioneringskostnaden — 404 880 kr. — och avdrag för vårdavgifter — 145 000 kr. — skulle bidraget uppgå till 3 300 000 kr. Sammanlagda statsbidraget uppskattas alltså till i runt tal 8 000 000 kr.

Departementschefen

Lokalprogrammet för byggnadsetapperna C—D av centralblocket vid lasarettet i Lund har blivit betydligt mera omfattande än som förutsatts i gällande avtal. Förhandlingar har därför upptagits med landstinget om fördelningen av härav föranledda merkostnader. Resultatet av förhandlingarna torde emellertid inte komma att påverka anslagsbehovet under nästa budgetår.

Nämnden för undervisningssjukhusens utbyggande har i sitt förslag upptagit kostnader för bl. a. vissa nybyggnader vid lasarettet. Ehuru osäkerhet synes råda beträffande såväl kostnadernas verkliga storlek som den sannolika medelsåtgången har jag ansett mig böra godtaga beräkningen och föreslår sålunda, att 8 000 000 kr. anvisas för ändamålet.

I fråga om driftbidraget har jag i och för sig ingen erinran mot lasarettsdirektionens beräkning av medelsbehovet. Såsom framgår av vad jag senare anför under anslaget till Bidrag till driften av centralanstalter för radioterapi torde särskilt bidrag inte komma att utgå för tid efter år 1964. Enligt gällande avtal bör därefter i stället utgå bidrag med 10 procent av driftkostnaderna för radiologiska kliniken. I den mån medel för ändamålet erfordras under förevarande anslag torde de kunna rymmas inom ramen för beräknade belopp. Bidraget till den allmänna driften av lasarettet samt till psykiatriska och barnpsykiatriska klinikerna uppskattas därför i enlighet med förslaget till avrundat 8 000 000 kr.

Anslaget bör således uppföras med 16 milj. kr., vilket innebär en ökning med 2 milj. kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till lasarettet i Lund* för budgetåret 1964/65 anvisa ett förslagsanslag av 16 000 000 kr.

[130] 15. **Bidrag till Malmö allmänna sjukhus**

	Anslag	Nettoutgift
1962/63	5 300 000	5 106 989
1963/64	7 350 000	
1964/65 (förslag)	8 600 000	

Enligt avtal rörande Malmö allmänna sjukhus utgår byggnadsbidrag för byggnad som tages i anspråk för utbildning eller forskning med 25 procent, utrustningsbidrag med 25 procent, driftbidrag med 10 procent av den del av driftkostnaderna som efter antalet vård dagar belöper på de för utbildning och forskning ianspråktaga vårdplatserna samt visst bidrag till centraltandpoliklinik och käkcentral. Vid vissa sjukhusenheter utgår även bidrag till läkarlöner och läkarpensioner med en tredjedel av kostnaderna. (Se prop. 1963: 142.)

Byggnads- och utrustningsbidrag

Nämnden för undervisningssjukhusens utbyggnad har uppskattat kostnaderna för planerade nybyggnadsarbeten — centralförråd, telefonväxel, högspänningsställverk m. m. — till 4 990 000 kr., för ombyggnads-, ändrings- och förbättringsarbeten — bl. a. vid medicinska klinikerna, lungklinik och epidemisjukhuset — till 9 010 000 kr. samt för anskaffning av utrustning till 2 120 000 kr., sammanlagt 16 120 000 kr. Statsbidraget till dessa åtgärder beräknas till i runt tal 3 800 000 kr.

Driftbidrag

Malmö stads sjukvårdsstyrelse har beräknat löne- och pensionskostnaderna för år 1964 till 4 681 360 kr. 59 öre och statsbidraget härför till 1 560 453 kr. 53 öre. Vård dagkostnaden uppskattas till ca 121 kr. 62 öre och antalet vård dagar vid undervisningsklinikerna till 265 000 kr. Driftkostnaderna kommer således att uppgå till 32 229 300 kr. och statens andel härav till 3 222 930 kr. Driftbidraget till centraltandpoliklinik och käkcentral utgör oförändrat 40 000 kr. Sammanlagt beräknas driftbidraget till i runt tal 4 800 000 kr.

Departementschefen

Uppskattningen av statsbidragen för nästa budgetår grundar sig på bestämmelserna i det nya avtal rörande Malmö allmänna sjukhus, som redovisades för riksdagen i prop. 1963: 142.

Nämnden för undervisningssjukhusens utbyggande har i sitt förslag upptagit bidrag till vissa för sjukhuset gemensamma anläggningar samt till ombyggnadsarbeten vid medicinska klinikerna och lungkliniken. Ehuru en viss osäkerhet synes råda beträffande såväl storleken av kostnaderna som medelsåtgången, har jag dock ansett mig böra tills vidare godtaga beräkningen av byggnads- och utrustningsbidraget, vilket således upptages till avrundat 3 800 000 kr.

Driftbidraget beräknar jag i enlighet med sjukvårdsstyrelsens förslag till omkring 4 800 000 kr.

Anslaget bör alltså uppföras med sammanlagt 8 600 000 kr., vilket innebär en ökning med 1 250 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till Malmö allmänna sjukhus* för budgetåret 1964/65 anvisa ett förslagsanslag av 8 600 000 kr.

[131] 16. **Bidrag till vissa Göteborgs stad tillhöriga sjukhus**

	Anslag	Nettoutgift
1962/63	10 500 000	6 718 948
1963/64	12 000 000	
1964/65 (förslag)	16 000 000	

Enligt avtal om upplåtelse för medicinsk undervisning och forskning av Göteborgs stads sjukhus — bl. a. Sahlgrenska sjukhuset, Göteborgs barnsjukhus, Renströmska sjukhuset och Göteborgs epidemisjukhus — utgår bidrag till kostnaderna för vissa byggnadsarbeten och viss utrustning med i regel 25 procent samt till de driftkostnader som efter antalet vård dagar belöper på de för undervisning och forskning upplåtna vårdplatserna med 10 procent. (Se prop. 1958: 87, 1960: 69 och 71.)

Byggnads- och utrustningsbidrag

Nämnden för undervisningssjukhusens utbyggande har uppskattat kostnaderna för planerade nybyggnadsarbeten vid Sahlgrenska sjukhuset — barnklinik, röntgendiagnostikavdelning III m. m. — till 10 000 000 kr., kostnaderna för ombyggnads-, ändrings- och förbättringsarbeten vid Sahlgrenska sjukhuset — ortopediska kliniken m. m. — till 5 560 000 kr. samt kostnaderna för anskaffning av utrustning bl. a. vid Sahlgrenska sjukhuset — för ortopediska kliniken, jubileumsklinikens tillbyggnad m. m. — till

6 160 000 kr., sammanlagt 21 720 000 kr. Statsbidraget till dessa arbeten beräknas till 5 200 000 kr.

Driftbidrag

Det större akademiska konsistoriet vid universitetet i Göteborg framlägger följande av Göteborgs sjukvårdsstyrelse gjorda beräkningar av driftkostnaderna för år 1964.

	Dag- kostnad	Vård- dagar	Kostnad	Stats- bidrag
Sahlgrenska sjukhuset.....	148	622 800	112 268 000	10 665 000
Barnsjukhuset.....	155	40 700	11 749 000	725 000
Renströmska sjukhuset.....	100	55 000	6 343 000	635 000
Epidemisjukhuset.....	146	24 000	4 251 000	425 000
				12 450 000

Konsistoriet har ingen erinran mot den framlagda beräkningen men fäster uppmärksamheten på att en post betecknad andel i driftkostnader för sjukvårdsstyrelsens kansli medtagits.

Universitetskanslersämbetet instämmer i konsistoriets yttrande.

Departementschefen

Förhandlingar pågår om upplåtelse av ytterligare sjukhusenheter i Göteborg för utbildning och forskning. Resultatet torde emellertid inte komma att påverka medelsbehovet under nästa budgetår.

Nämnden för undervisningssjukhusens utbyggande har i sitt förslag uppdragit kostnader för bl. a. nybyggnad för barnklinik, ombyggnadsarbeten för ortopediska kliniken samt utrustning till jubileumskliniken. Viss osäkerhet råder emellertid beträffande såväl kostnadernas storlek som den sannolika medelsåtgången. Med hänsyn härtill torde byggnads- och utrustningsbidragen bära beräknas till omkring 4 000 000 kr.

Sjukvårdsstyrelsen har i underlaget för de statsbidragsberättigande kostnaderna medräknat även vissa centrala förvaltningskostnader. Såsom anförts vid anmälan av motsvarande anslag i 1962 och 1963 års statsverkspropositioner finns i gällande avtal ingen föreskrift härom. Jag kan därför inte tillstyrka, att bidrag får utgå för dessa kostnader.

Av vad jag senare anför under anslaget till Bidrag till driften av centralanstalter för radioterapi framgår, att särskilt bidrag inte torde komma att utgå för tid efter år 1964. Enligt gällande avtal bör därefter bidrag utgå med 10 procent av hela driftkostnaden för jubileumskliniken. På grund av statsbidragens konstruktion torde förevarande anslag ej nämnvärt påverkas härav för nästa budgetår. Med hänsyn härtill och till vad jag framhållit rörande förvaltningskostnaderna anser jag driftbidraget bära uppskattas till avrundat 12 000 000 kr.

Anslaget torde således bära uppföras med 16 milj. kr., vilket innebär en

ökning med 4 milj. kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till vissa Göteborgs stad tillhöriga sjukhus* för budgetåret 1964/65 anvisa ett förslagsanslag av 16 000 000 kr.

[132] 17. **Bidrag till lasarettet i Umeå**

	Anslag	Nettoutgift
1962/63	7 200 000	5 065 727
1963/64	5 100 000	
1964/65 (förslag)	7 400 000	

Bidrag utgår enligt avtal om utbildning av läkare i Umeå till kostnaderna för vissa byggnadsarbeten och viss utrustning vid lasarettet i Umeå med 25 procent samt för de driftkostnader som efter antalet vård dagar belöper på de för utbildning och forskning ianspråkta vårdplatserna med 10 procent. Därjämte utgår ett särskilt bidrag till Hällnäs sanatorium. (Jfr prop. 1962: 104.)

Byggnads- och utrustningsbidrag

Nämnden för undervisningssjukhusens utbyggande har uppskattat kostnaderna för planerade byggnadsarbeten — ny behandlingsbyggnad för kirurgi och medicin samt nybyggnader för bakteriologi, neurologi m. m. — till 12 200 000 kr. samt kostnaderna för anskaffning av utrustning till sammanlagt 2 500 000 kr. Statsbidraget för dessa åtgärder beräknas till i runt tal 4 200 000 kr.

Driftbidrag

Interimsstyrelsen för universitetet i Umeå har beräknat vård dagkostnaden till 114 kr. 6 öre och antalet vård dagar till 268 676. Driftkostnaden för av undervisningen disponerade vård platser blir således 30 645 185 kr. och statsbidraget härför 3 064 519 kr. Härtill kommer bidrag för läkarutbildning vid Hällnäs sanatorium med 10 procent av kostnaden för 9 000 vård dagar vid lasarettet, 102 654 kr. Sammanlagt uppgår statsbidraget till avrundat 3 170 000 kr.

Departementschefen

Nämnden för undervisningssjukhusens utbyggande redovisar kostnader för bl. a. ny behandlingsbyggnad för kirurgi och medicin samt nybyggnader för bakteriologi och neurologi. Dessa byggnadsarbeten har igångsatts och planeras i huvudsak vara färdiga under år 1966. I enlighet med nämndens förslag kan det statliga byggnads- och utrustningsbidraget uppskattas till omkring 4 200 000 kr.

Interimsstyrelsens beräkning av driftbidraget har ej givit mig anledning till erinran. För ändamålet beräknar jag således ca 3 170 000 kr.

Anslaget bör alltså uppföras med 7,4 milj. kr., vilket innebär en ökning med 2,3 milj. kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till lasarettet i Umeå* för budgetåret 1964/65
anvisa ett förslagsanslag av 7 400 000 kr.

[133] 18. Bidrag till anordnande av barnavdelningar vid lasarett m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1962/63	100 000	166 500
1963/64	200 000	
1964/65 (förslag)	50 000	

Bidrag utgår till nybyggnad för barnavdelningar vid lasarett med högst hälften av kostnaderna, dock högst 2 500 kr. per vårdplats, samt för om- eller tillbyggnad för samma ändamål med högst hälften av kostnaderna, dock i regel högst 1 250 kr. per vårdplats.

Ingående reservation 1 juli 1963.....	86 522
Anslag 1963/64.....	200 000
Disponibelt 1963/64.....	286 522
Beräknade utbetalningar 1963/64 och 1964/65.....	323 250
Anslagsbehov 1964/65	36 728
	Avrundat 87 000

Medicinalstyrelsen föreslår, att ytterligare 37 000 kr. anvisas för att täcka medelsbehovet för aktuella statsbidragsansökningar.

Departementschefen

Medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår förleder ingen erinran från min sida. Anslaget bör emellertid uppföras med avrundat 50 000 kr., vilket innebär en minskning med 150 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till anordnande av barnavdelningar vid lasarett m. m.* för budgetåret 1964/65 anvisa ett reservationsanslag av 50 000 kr.

[134] 19. Bidrag till driften av barnavdelningar vid lasarett m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1962/63	1 400 000	1 259 243
1963/64	1 500 000	
1964/65 (förslag)	1 500 000	

Bidrag utgår till driften av barnavdelningar vid lasarett med 2 kr. — i vissa fall högre belopp — för dag och barn.

Medicinalstyrelsen har — med hänsyn till hittills fattade statsbidragsbeslut avseende 2 182 vårdplatser och inneliggande ansökningar avseende 64 vårdplatser — uppskattat medelsbehovet till i runt tal 1 500 000 kr.

Departementschefen

Anslaget bör i enlighet med medicinalstyrelsens förslag uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driften av barnavdelningar vid lasarett m. m.* för budgetåret 1964/65 anvisa ett förslagsanslag av 1 500 000 kr.

[135] 20. Bidrag till anordnande av tuberkulossjukvårdsanstalter

	Anslag	Nettoutgift
1962/63	53 000	—
1963/64	80 000	
1964/65 (förslag)	1 000	

Bidrag utgår till uppförande av tuberkulossjukvårdsanstalt med högst hälften av byggnadskostnaden, dock högst 2 000 kr. för varje vårdplats.

Ingående reservation 1 juli 1963 (medicinalstyrelsens andel).....	64 264
Anslag 1963/64.....	80 000
Disponibelt 1963/64.....	144 264
Beräknade återbetalningar 1963/64.....	15 000
Beräknad utbetalning 1963/64.....	130 112
Beräknad utgående reservation 30 juni 1964.....	29 152
Beräknade utbetalningar 1964/65.....	—
Anslagsbehov 1964/65.....	1 000

Anslaget för budgetåret 1963/64 om 80 000 kr. utgör engångsbidrag till vissa byggnadsarbeten vid Österåsens sanatorium.

Medicinalstyrelsen — som räknar med ett medelsöverskott av 29 152 kr. — föreslår, att anslaget uppföres med ett formellt belopp av 1 000 kr.

Departementschefen

I enlighet med medicinalstyrelsens förslag förordar jag, att anslaget för nästa budgetår uppföres med ett formellt belopp av 1 000 kr., innebärande en minskning med 79 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till anordnande av tuberkulossjukvårdsanstalter* för budgetåret 1964/65 anvisa ett reservationsanslag av 1 000 kr.

[136] 21. **Bidrag till driften av tuberkulossjukvårdsanstalter**

	Anslag	Nettoutgift
1962/63	1 900 000	1 776 532
1963/64	1 760 000	
1964/65 (förslag)	1 500 000	

Bidrag utgår till driften av anstalter för lungtuberkulos och kirurgisk tuberkulos med vissa belopp per patient och dag, för täckande av driftunderskottet vid Österåsens sanatorium samt till vissa resor för patienter vid kustsanatorierna jämte vårdare.

I. *Medicinalstyrelsen* har — med beaktande av att tuberkulosfrekvensen ej kan förväntas sjunka i samma utsträckning som hittills — beräknat antalet underhållsdagar under år 1964 vid de anstalter för *lungtuberkulos* som ej tillhör Konung Oscar II:s jubileumsfond, till ca 550 000, varav ca 220 000 med förhöjt bidrag. Medelsbehovet beräknas till 1 347 000 kr.

Till driften av vårdplatser, som disponeras av vissa kommunala sjukvårdshuvudmän vid Österåsens sanatorium, beräknas ett bidrag av 33 000 kr.

Antalet fall av *kirurgisk tuberkulos* vid kustsanatoriet Apelviken beräknas till högst 40 och statens kostnader härför till avrundat 47 000 kr. Driftbidraget för dylika vårdfall vid S:t Görans sjukhus torde med hänsyn till 1962/63 års utgifter böra uppräknas till 6 000 kr.

Driftbidragen till tuberkulossjukvårdsanstalter beräknas således till i runt tal 1 430 000 kr.

Bidragen till resor för patienter vid kustsanatorierna jämte vårdare torde kunna rymmas inom ramen för övriga anslagsposter.

II. *Överstyrelsen för Konung Oscar II:s jubileumsfond* anmäler, att driften av Österåsens sanatorium för budgetåret 1962/63 ej medfört något underskott utan i stället överskott. För nästa budgetår bör därför beräknas allenast 100 000 kr. till förskott för sanatoriets drift.

Departementschefen

Till bidrag till driftkostnaderna vid anstalter för lungtuberkulos och kirurgisk tuberkulos bör i enlighet med medicinalstyrelsens förslag beräknas sammanlagt 1 430 000 kr. Vidare beräknar jag till förskott för driften av folksanatoriet Österåsen 100 000 kr.

Anslaget bör uppföras med 1 500 000 kr., vilket innebär en minskning med 260 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driften av tuberkulossjukvårdsanstalter* för budgetåret 1964/65 anvisa ett förslagsanslag av 1 500 000 kr.

[137] 22. Bidrag till anordnande av epidemivårdanstalter

	Anslag	Nettolnkomst
1962/63	1 000	3 080
1963/64	1 000	
1964/65 (förslag)	100 000	

Bidrag utgår till uppförande av epidemivårdanstalter med högst hälften av byggnadskostnaderna, dock högst 2 500 kr. per vårdplats.

Ingående reservation 1 juli 1963	22 364
Anslag 1963/64	1 000
Beräknad återbetalning av bidrag	231 584
Disponibelt 1963/64	254 948
Beräknad utbetalning	110 000
Behållning	144 948

Medicinalstyrelsen föreslår, att anslaget uppföres med ett formellt belopp om 1 000 kr.

Departementschefen

Frågan om ändrade avskrivningsregler vid återbetalning av beviljade anordnandebidrag utredes f. n. av kroppssjukvårdens statsbidragsutredning. I avvaktan på resultatet härav synes anslaget för nästa budgetår böra uppföras med 100 000 kr., vilket innebär en ökning med 99 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till anordnande av epidemivårdanstalter* för budgetåret 1964/65 anvisa ett reservationsanslag av 100 000 kr.

[138] 23. Bidrag till driften av epidemivårdanstalter

	Anslag	Nettoutgift
1962/63	400 000	178 164
1963/64	300 000	
1964/65 (förslag)	200 000	

Bidrag utgår till driften av epidemivårdanstalter med 2 kr. för dag och patient.

Medicinalstyrelsen har anfört, att antalet fall av smittsamma sjukdomar 1960 var ca 14 300, 1961 8 900, 1962 6 400 och under första halvåret 1963 omkring 2 500. Den mycket kraftiga ökningen, som föranletts av en uppgång av antalet fall av scharlakansfeber, synes numera ha försvunnit.

Med hänsyn till de oberäkneliga omslag i epidemifrekvensen som kan inträffa och till belastningen föreslås att anslaget uppföres med 250 000 kr.

Departementschefen

Anslaget torde för nästa budgetår böra uppföras med 200 000 kr., vilket innebär en minskning med 100 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driften av epidemivårdanstalter* för budgetåret 1964/65 anvisa ett förslagsanslag av 200 000 kr.

[139] 24. **Bidrag till anordnande av sjukhem för långvarigt kroppssjuka.** Under denna rubrik har för innevarande budgetår anvisats ett reservationsanslag av 500 000 kr. Vidare har till Bidrag till driften av sjukhem för långvarigt kroppssjuka för samma budgetår anvisats ett förslagsanslag av 5 500 000 kr.

Som jag anfört under anslaget till bidrag till anordnande av sjukhem för lättskötta psykiskt sjuka har socialpolitiska kommittén avgivit förslag om ett statligt lånestöd till byggande av sjukhem för långtidssjuka. Förslaget remissbehandlas f. n. och beredningen av samtliga hithörande frågor har inte kunnat slutföras. Anslagen till bidrag till anordnande och drift av sjukhem för långvarigt kroppssjuka bör därför i riksstatsförslaget preliminärt uppföras med oförändrade belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Bidrag till anordnande av sjukhem för långvarigt kroppssjuka* för budgetåret 1964/65 beräkna ett reservationsanslag av 500 000 kr.

[140] 25. **Bidrag till driften av sjukhem för långvarigt kroppssjuka.** Med hänvisning till vad jag anfört under föregående punkt hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Bidrag till driften av sjukhem för långvarigt kroppssjuka* för budgetåret 1964/65 beräkna ett förslagsanslag av 5 500 000 kr.

[141] 26. **Bidrag till driften av centralanstalter för radioterapi**

	Anslag	Nettoutgift
1962/63	2 400 000	2 670 456
1963/64	2 700 000	
1964/65 (förslag)	3 100 000	

Bidrag utgår till driften av två centralanstalter för radioterapi, som upprättats med medel ur Konung Gustaf V:s jubileumsfond och som är anslutna till lasarettet i Lund och Sahlgrenska sjukhuset i Göteborg, med 5 kr. 50 öre per dag och patient till Malmöhus läns landsting och med 6 kr. per dag och patient till Göteborgs stad, samt med hela kostnaden för röntgenbehandling och radiumapplikation å intagna patienter. Vidare utgår bl. a. bidrag till resor för patienter jämte vårdare.

Enligt *medicinalstyrelsen* utgör antalet statsbidragsberättigade vårdplatser vid *lundaanstalten* 80 och vid *göteborgsanstalten* 118. Antalet underhållsdagar beräknas till 26 500 resp. 41 000. Dagkostnadsbidraget beräknas till 145 750 resp. 246 000 kr.

Kostnaderna för *röntgenbehandling och radiumapplikation* har av sjukhusdirektionerna uppskattats för *lundaanstalten* till 1 025 315 kr. och för *göteborgsanstalten* till 1 629 000 kr. eller tillhoppa 2 654 315 kr. De ökande kostnaderna för sistnämnda anstalt beror bl. a. på den utökning av verksamheten, som blir en följd av att en ny s. k. miljonvoltavdelning kommer att tagas i bruk fr. o. m. ingången av år 1964.

Driftbidraget beräknas sålunda till 3 046 065 kr. Därutöver bör alltså finnas ett mindre belopp för vissa resekostnader. Sammanlagda anslagsbehovet uppskattas därför till 3 100 000 kr.

Departementschefen

De förhandlingar om avveckling av förevarande driftbidrag till centralanstalter för radioterapi i Lund och Göteborg, varom erinrats under motsvarande anslag i 1962 och 1963 års statsverkspropositioner, torde inom kort vara slutförda. Jag anser mig härvid böra räkna med att visst bidrag kan komma att utgå för år 1964 men ej för tid därefter. Då förutsättningar alltså saknas för ett närmare bedömande av medelsbehovet för nästa budgetår, förordar jag, att medelsanvisningen tills vidare upptages med det av medicinalstyrelsen föreslagna beloppet, 3 100 000 kr. I detta sammanhang vill jag erinra om att bidrag till anskaffning av utrustning till dessa två anstalter må utgå från förevarande anslag endast i den mån den är att hänföra till ersättningsanskaffning.

Slutligen förutsätter jag liksom för innevarande budgetår att det bidrag om 25 procent till uppförande och utrustning av radioterapeutiska kliniker vid regionsjukhusen i Linköping, Örebro och Umeå, som — enligt i prop. 1960: 159 angivna riktlinjer — kan komma att utgå under nästa budgetår, får bestridas från förevarande anslag.

Jag hemställer, att Kongl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driften av centralanstalter för radioterapi* för budgetåret 1964/65 anvisa ett förslagsanslag av 3 100 000 kr.

[142] 27. Bidrag till anordnande av förlossningsanstalter

	Anslag	Nettoutgift
1962/63	1 000	226 050
1963/64	100 000	
1964/65 (förslag)	100 000	

Bidrag utgår till uppförande eller inrättande av förlossningsanstalt med högst hälften av byggnadskostnaderna eller köpesumman; bidraget får dock ej överstiga vissa belopp per vårdplats.

Ingående reservation 1 juli 1963.....	106 167
Anslag 1963/64.....	100 000
Disponibelt 1963/64.....	206 167
Beräknade utbetalningar 1963/64 och 1964/65.....	285 000
Anslagsbehov 1964/65.....	78 833
	Avrundat
	80 000

Medicinalstyrelsen har beräknat medelsbehovet för budgetåret 1964/65 till avrundat 80 000 kr.

Departementschefen

Anslaget torde för nästa budgetår böra uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till anordnande av förlossningsanstalter* för budgetåret 1964/65 anvisa ett reservationsanslag av 100 000 kr.

[143] 28. Bidrag till Eugeniahemmet

	Anslag	Nettoutgift
1962/63	2 240 000	2 656 431
1963/64	2 535 000	
1964/65 (förslag)	2 535 000	

Eugeniahemmet utgör riksanstalt för barn med cerebral pares samt neurosedynskadade och andra svårt invalidiserade barn. Skolhemmet har ca 65 och sjukavdelningen ca 30 vårdplatser. Därjämte finns en särskild avdelning om 10 platser för CP-barn med hörselskador.

Medicinalstyrelsen har beräknat de fasta statsbidragen till sjukavdelningen, 2 kr. per barn och dag, till 22 000 kr.

Enligt fastställd inkomst- och utgiftsstat för budgetåret 1963/64 beräknas driftunderskottet för Eugeniahemmet till 2 419 000 kr., vilket belopp skall täckas under budgetåret 1964/65.

Medelsbehovet för budgetåret 1964/65 kan sålunda beräknas till 2 441 000 kr.

Medicinalstyrelsen har vidare tillstyrkt följande av styrelsen för Sällskapet Eugeniahemmet föreslagna nya tjänster:

	Ökning
1. Sjukavdelningen	
a) 1 översköterska Ae 12	17 760
b) 1 konsult för audiologiska undersökningar, arvode	3 000
2. Nya Hemmet	
1 vårdbiträde Ae 5	12 372
3. Pensionsavgifter, ca	2 400
	35 532

1. a) En sjukskötersketjänst för nattjänstgöring bör inrättas.

1. b) För undersökning av hörselrubbingar på barn med cerebral pares och läkemedelsskador bör en konsult knytas till Eugeniahemmets läkar-team.

2. Tjänsten är avsedd för nattjänstgöring som visat sig nödvändig till följd av patienternas försämrade hälsotillstånd.

Departementschefen

Frågan om huvudmannskapet och förläggningen av den i enlighet med prop. 1961: 170 planerade nya riksanstalten för svårt handikappade barn är f. n. föremål för en särskild utredning, som även har till uppgift att närmare undersöka hur högstadieundervisningen för handikappade ungdomar lämpligen bör organiseras. Utredningen torde komma att slutföras under år 1964, men förslag i ämnet hinner ej föreläggas årets riksdag.

I detta sammanhang vill jag anmäla, att medicinalstyrelsen i yttrande över väckt förslag om samordning mellan Eugeniahemmets sjukavdelning och Norrbackainstitutets ortopediska klinik ifrågasatt anknytning av sjukavdelningen till en pediatrik klinik, i första hand karolinska sjukhusets barnmedicinska klinik. Enligt min mening vore det i och för sig önskvärt om sjukavdelningen kunde anknytas till en större sjukhusenhet. Jag är emellertid inte nu beredd att taga ställning till frågan hur en sådan anknytning lämpligen bör ske. Därest riksdagen inte har något att invända däremot torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att närmare pröva de olika förslag som framkommit och de personalfrågor m. m. vid berörda institutioner, som härigenom kan aktualiseras.

Verksamheten vid Eugeniahemmet bör under nästa budgetår drivas enligt oförändrade riktlinjer. Jag vill erinra om att hemmet sedan hösten 1962 i samarbete med bl. a. Norrbackainstitutet, Svenska vanförevårdens centralkommitté och tekniska högskolan i Stockholm omhänderhar protesvården för barn med svåra läkemedelsskador.

Jag tillstyrker de förslag som framlagts av hemmets styrelse och medicinalstyrelsen om förstärkning av personalen med en överskötersketjänst i 10 — Bihang till riksdagens protokoll 1964. 1 saml. Nr 1. Bil. 7

Ae 12 och en tjänst som sjukvårdsbiträde i Ae 5. Vidare tillstyrker jag att 3 000 kr. beräknas för arvode till en konsult för audiologiska undersökningar.

Medelsanvisningen för nästa budgetår till täckande av driftunderskottet för innevarande budgetår och till fasta bidrag till hemmets sjukavdelning torde — med hänsyn bl. a. till att behov av ytterligare medel till fastighetsunderhåll kan komma att öka driftunderskottet — böra beräknas till oförändrat belopp.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till Eugeniahemmet* för budgetåret 1964/65
anvisa ett förslagsanslag av 2 535 000 kr.

I. Viss rehabiliteringsverksamhet

[144] 1. Statens arbetsklirik i Stockholm

	Anslag	Nettoutgift
1962/63	540 000	549 936
1963/64	630 000	
1964/65 (förslag)	653 000	

Styrelsen för statens arbetsklirik i Stockholm föreslår, att anslaget uppföres med 775 000 kr.

Förslaget till anslagsberäkning framgår av följande sammanställning.

Ingående reservation 1 juli 1963	36 402
Anslag 1963/64	630 000
Disponibelt 1963/64	666 402
Beräknad anslagsförbrukning 1963/64	666 000
Beräknad utgående reservation 30 juni 1964	—
Beräknad anslagsförbrukning 1964/65	775 000
Anslagsbehov 1964/65	775 000

Kostnaderna fördelas på följande sätt.

	Anslag 1963/64	Beräknade kostnader 1963/64	1964/65
1. Avlöningar och arvoden	545 000	560 563	614 542
2. Särskilda kostnader för forskning	25 000	25 000	60 000
3. Underhåll av byggnader m. m.	—	2 000	2 000
4. Kostnader för patientförläggning	2 000	2 000	22 000
5. Omkostnader i övrigt	82 000	100 500	100 500
Summa kr.	654 000	690 063	799 042
Avgår beräknade ersättningar för utförda arbeten	24 000	24 000	24 000
Nettoutgift kr.	630 000	666 063	775 042

Ökningen av avlöningar och arvoden fördelar sig enligt följande.

	Ökn. el. minskn.
<i>Personalförändringar</i>	
2 underläkare Ae 23 + 4 000 i st. f. 2 arvodesanställda underläkare	+ 5 576
En arvodestjänst för psykiater omvandlas till tjänst som bitr. överläkare och överföres på karollnska sjukhusets personalstat	— 30 780
1 psykolog Ae 25 i st. f. arvodesanställd psykolog	+ 31 047
1 översköterska Ae 13 i st. f. halvtidsanställd översköterska Ag 11	+ 11 388
1 sjukgymnast högst Ae 14 (halvtid)	+ 10 920
1 förrådsman Ae 9	+ 16 884
Vikarier m. m.	+ 700
<i>Tjänsteförändringar</i>	
Lönegradsförändringar	+ 8 244
Ordinarieättningar	—
<i>Löneomräkning</i>	+ 15 563
	+ 69 542

Motiv

1. F. n. finns vid arbetskliniken två heltidsanställda läkare med arvoden fastställda av Kungl. Maj:t. Styrelsen anser i likhet med Sveriges läkarförbund att dessa läkare bör erhålla såväl en tryggare anställningsform som förbättrade löneförmåner. Anställningsförhållandena bör regleras i enlighet med vad som gäller för sådana underläkare, vilkas tjänst är förenad med ringa eller obetydliga inkomster från öppen vård, exempelvis statligt anställda underläkare vid neurologisk eller barnpsykiatrisk klinik, där särskild avlöningsförstärkning utgår som kompensation för frånvaron av extrainkomster.

På grund av svårigheter att besätta den nuvarande tjänsten som psykiater, vilken är förenad med årsarvode och en tjänstgöringstid om minst 4½ timmar per dag, bör tjänsten indragas och i stället en tjänst som biträdande överläkare inrättas vid karolinska sjukhusets psykiatriska klinik med tjänstgöringsskyldigheten huvudsakligen förlagd till arbetskliniken.

Sedan 1955 har vid arbetskliniken funnits anställda dels en psykolog med begränsad tjänstgöringsskyldighet, dels en biträdande psykolog på heltid. Psykologen är tjänstledig och kommer sannolikt inte att åter träda i tjänst, varför verksamheten f. n. handhas av den biträdande psykologen. Den ansvarsfulla ledningen av den psykologiska undersökningsverksamheten och forskningen måste handhas av en väl utbildad person med behörighet som psykolog, för vilken fordras licentiatexamen jämte praktisk erfarenhet. Den befintliga deltidsbefattningen bör omvandlas till en tjänst som psykolog i Ae 25.

Arbetskliniken har en heltids- och en halvtidsanställd sjuksköterska. Båda medverkar vid medicinska och fysiologiska undersökningar och provtagningar samt förekommande laboratoriearbete. De skall dessutom medverka i forsknings- och utbildningsarbetet. Arbetsuppgifterna är numera av sådan omfattning att de kräver heltidsinsats av två översköterskor. Styrelsen hemställer ånyo att halvtidstjänsten ombildas till en heltidstjänst.

Genom att antalet klienter ökat vid kliniken under senare år och utbildningsverksamheten fått en större omfattning har de sjukgymnastiska arbetsuppgifterna blivit så omfattande att de inte kan medhinnas av en enda befattningshavare. Styrelsen föreslår därför att en halvtidstjänst för sjukgymnast inrättas i högst Ae 14.

Tillsynen och skötseln av verktygs- och materialförråden hinner inte utföras av garageförmannen utan har kommit att åvila ingenjörerna, varigenom andra och viktigare arbetsuppgifter blir eftersatta. Styrelsen hemställer ånyo om inrättande av en heltidstjänst som förrådsman.

Enligt styrelsen bör en tjänst som förste assistent uppflyttas från Ae 16 till Ae 19, en extra tjänst som kurator uppflyttas från A 15 till A 16 och därvid ombildas till en extra-ordinarie tjänst samt två tjänster som kontorsbiträde i högst Ae 5 uppflyttas till tjänster som kanslibiträde i Ae 7.

Tjänsten som biträdande psykolog i Ag 21 och en tjänst som ekonomi-biträde i Ag 3 bör ombildas till extra-ordinarie tjänster.

2. Det är enligt styrelsen av vikt att kvalificerade läkare m. fl. kan knytas till arbetskliniken för vissa bestämda uppgifter inom rehabiliteringsforskningen. Styrelsen har därför ånyo velat beräkna medel för avlönande av en särskild forskarasistent.

4. Ökningen med 20 000 kr. betingas av att patientförlägningsfrågan torde erhålla sin lösning under 1964/65. Detta beräknas medföra bl. a. kostnader för avlönande av en sjukvårdsutbildad husmor.

Departementschefen

Arbetsklinikens behov av psykiatrisk expertis bör tillgodoses i samverkan med karolinska sjukhuset på det sätt som klinikens styrelse förordat. Vid min anmälan av anslaget till Karolinska sjukhuset: Avlöningar har jag därför föreslagit inrättande vid sjukhusets psykiatriska klinik av en tjänst som biträdande överläkare i Ae 27. Tjänstgöringsskyldigheten för innehavaren bör huvudsakligen vara knuten till arbetskliniken. Nuvarande årsarvode till en deltidsanställd läkare kan vid bifall till mitt förslag upphöra.

Klinikstyrelsens förslag till förstärkning av den psykologiska expertisen biträder jag såtillvida att jag föreslår att en tjänst som biträdande psykolog i Ag 21 utbytes mot en tjänst som psykolog i Ae 25. Jag beräknar dessutom 5 000 kr. till arvode åt en deltidsanställd biträdande psykolog.

Vidare tillstyrker jag att en halvtidstjänst som sjukgymnast i högst Ae 14 inrättas. Till vikarier m. m. bör beräknas ytterligare 700 kr.

Jag beräknar slutligen medel för de lönegradsförändringar som chefen för civildepartementet föreslagit vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor.

Kostnaderna under detta anslag för angivna personalförändringar beräknar jag till ca 30 000 kr. Liksom för innevarande budgetår beräknar jag 30 000 kr. för tillfällig personal. Inberäknat kostnader för löneomräkning m. m. uppgår medelsbehovet för avlöningar och arvoden till 558 000 kr.

Till särskilda kostnader för forskning beräknar jag ett belopp av 25 000 kr., till underhåll av byggnader m. m. 2 000 kr., till kostnader för patientförläggning 2 000 kr. samt till övriga omkostnader ett till 90 000 kr. förhöjt belopp. Liksom klinikstyrelsen räknar jag med att ersättningar för utförda arbeten kommer att inbringa 24 000 kr.

Vad jag nu förordat medför ett anslagsbehov av 653 000 kr., vilket innebär en ökning med 23 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens arbetsklirik i Stockholm* för budgetåret 1964/65 anvisa ett reservationsanslag av 653 000 kr.

[145] 2. **Invaliditetsförebyggande åtgärder m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1962/63	116 200 000	116 199 997
1963/64	119 600 000	
1964/65 (förslag)	21 300 000	

¹ Anslaget² till Åtgärder till förebyggande och hävande av invaliditet

Från anslaget äger riks försäkringsverket efter individuell prövning bestrida kostnader för behandling och vård till förebyggande och hävande av invaliditet, i den mån sådana åtgärder eljest ej kan antagas komma till stånd eller verkets ingripande på grund av andra förhållanden anses erforderligt. I viss utsträckning avser anslaget även annan verksamhet i syfte att förebygga eller häva arbetsoförmåga eller befordra folkhälsan.

På anslaget fanns vid utgången av budgetåret 1962/63 en reservation av 60 680 kr.

Riksförsäkringsverket föreslår, att anslaget uppföres med 21 400 000 kr.

Utgifterna under budgetåret 1962/63 samt de för innevarande och nästa budgetår beräknade kostnaderna framgår av följande sammanställning.

Ändamål	Utgifter 1962/63	Beräkning för		Ökning
		1963/64	1964/65	
<i>Individuell verksamhet</i>				
1. Vård på riks försäkringsverkets sjukvårdsanstalter	15 002 525	18 100 000	19 800 000	+ 1 700 000
2. Vård på sommarkurorter	369 890	800 000	875 000	+ 75 000
3. Viss specialvård	341 142	300 000	325 000	+ 25 000
4. Läkareundersökning och observation ..	272 103	190 000	190 000	—
5. Resekostnader	14 337	10 000	10 000	—
Summa 1—5	15 999 997	19 400 000	21 200 000	+ 1 800 000
<i>Annan verksamhet</i>				
6. Vissa bidrag	200 000	200 000	200 000	—
Summa kr.	16 199 997	19 600 000	21 400 000	+ 1 800 000

Motiv

1. Platsantalet vid riks försäkringsverkets sjukvårdsanstalter beräknas vid ingången av budgetåret 1964/65 fortfarande utgöra 1 044. En höjning av medelkostnaden per vård dag är att motse främst med hänsyn till ökade personalkostnader samt stegrade kostnader för driften i övrigt. Denna höjning beräknas medföra en ökad belastning av anslaget med ca 1 700 000 kr.

2. Riksförsäkringsverkets bidrag till vård å sommarkurort har sommaren 1963 som regel utgått med högst 29 kr. per vård dag. Medelutgiften för vård å sommarkurort har därvid beräknats till 34 kr. per dag. Med hänsyn till ökade kostnader torde hädanefter till sommarkurort hänvisade patienter icke kunna beredas vård för lägre avgift än 37 kr. per dag. Verket har därför att räkna med en höjning av sitt bidrag till i regel högst 32 kr. per vård-

dag. I de undantagsfall då någon ersättning för vården inte utgår från sjukförsäkringen kommer vårdavgiften å 37 kr. att i sin helhet erläggas av verket. Antalet vård dagar beräknas bli i stort sett detsamma som de senaste åren. Kostnaderna för vård å sommarkurorterna beräknar verket för nästa budgetår till 875 000 kr.

3. Denna vård avser bl. a. svårare former av hudsjukdomar samt talfel. Med hänsyn till utgifterna för nästföregående budgetår beräknas för ändamålet 325 000 kr. för budgetåret 1964/65.

Departementschefen

Utbyggnaden av samhällets rehabiliteringsverksamhet innefattar en rad särskilda åtgärder från statens sida. Med den under senare år betydligt ökade och mera differentierade bidragsgivningen har verksamheten utvidgats och effektiviserats i väsentliga hänseenden. Erfarenheten har visat att det kan uppkomma mycket angelägna behov som inte kunnat förutses, exempelvis behovet av bidrag för forsknings- och utvecklingsarbete rörande proteser åt de neurosedynskadade barnen. För detta har Svenska vanförevårdens centralkommitté (SVCK) beviljats ett särskilt bidrag om 100 000 kr. För att kunna möta sådana oförutsedda behov bör förevarande reservationsanslag ändras till förslagsanslag. Anslagsrubriken bör ändras till Invaliditetsförebyggande åtgärder m. m. I anslaget för nästa budgetår bör inräknas 100 000 kr. i fortsatt bidrag till protesforskning m. m.

Riksförsäkringsverket har för individuell invaliditetsförebyggande verksamhet beräknat medelsbehovet till 21,2 milj. kr. Anslagsberäkningen för denna verksamhet bör godtagas, vilket jämfört med innevarande budgetår innebär en ökning med 1,8 milj. kr. För verksamheten bör som hittills gälla ett maximerat anslagsbelopp. Under en särskild post för annan verksamhet har verket tagit upp samma belopp som för innevarande budgetår, 200 000 kr. Denna verksamhet har till stor del avsett beviljande av bidrag till badanläggningar. Med hänsyn till bl. a. att denna bidragsgivning har upphört, bör ifrågavarande post inte längre upptagas.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Invaliditetsförebyggande åtgärder m. m.* för budgetåret 1964/65 anvisa ett förslagsanslag av 21 300 000 kr.

[146] 3. Bidrag till ortopediska hjälpmedel m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1962/63	7 200 000	7 806 411
1963/64	12 700 000	
1964/65 (förslag)	18 000 000	

Från anslaget utgår statsbidrag med hela kostnaden för anskaffande och reparation av särskilt angivna ortopediska hjälpmedel såsom proteser, rull-

stolar, vissa stödjebandage m. m. samt för anskaffande av elektriska hjärtstimulatorer och vissa förband.

Förslag angående bidragsbestämmelser

Medicinalstyrelsen föreslår, att bestämmelsen om statsbidrag till anskaffande av colostomi- och ileostomiförband m. m. vidgas till att gälla även förband och påsar, som erfordras för patient, vilken opererats med öppning i huden för avledande av urin utan mellankopplad tarmdel. Merkostnaderna för statsverket vid en sådan ändring av bidragsbestämmelserna torde bli tämligen ringa.

Anslagsframställning

Medicinalstyrelsen anför att under budgetåret 1962/63 har, förutom från förevarande anslag, bidrag till ortopediska hjälpmedel m. m. utgått från anslagen Bidrag till driften av tuberkulossjukvårdsanstalter, Bidrag till välföreanstalter m. m. och Bidrag till Eugeniahemmet. Sålunda har för ortopediska hjälpmedel m. m. sammanlagt utbetalats 11 129 777 kr., varav på första halvåret 1962 belöper 4 556 027 kr. och på andra halvåret 1962 6 573 750 kr. Därtill kommer under föregående budgetår icke utbetalat statsbidrag för andra halvåret 1962 till Sahlgrenska sjukhuset i Göteborg och lasarettet i Umeå, varifrån rekvisitioner numera inkommit på ett sammanlagt belopp av 1 118 819 kr. för ortopediska hjälpmedel. Den verkliga kostnaden för sistnämnda halvår uppgår sålunda till 7 692 569 kr. Därest statsbidrag från förevarande anslag utgått för hela år 1962 efter numera gällande grunder, kan medelsbehovet sålunda beräknas ha uppgått till nära 15 400 000 kr.

För nya kliniker i Danderyd, Uddevalla, Lidköping och Gävle kan statsbidragsbehovet för år 1964 approximativt beräknas till sammanlagt 1 400 000 kr.

Det torde under år 1962 ännu icke ha varit allmänt känt, att nya vidgade statsbidragsbestämmelser trätt i kraft. Med hänsyn härtill och till den fortgående intensifieringen av verksamheten inom området, resulterande bl. a. i kontinuerlig tillkomst av ändamålsenligare och därmed oftast dyrbarare hjälpmedel (t. ex. elektriskt driven rullstol) har styrelsen beräknat ett behov av ytterligare omkring 2 milj. kr.

Styrelsen har sålunda beräknat medelsbehovet för statsbidrag till ortopediska hjälpmedel m. m. för budgetåret 1964/65 till 18 800 000 kr. och föreslår att anslaget uppföres med detta belopp.

Departementschefen

Bestämmelserna om statsbidrag till ortopediska hjälpmedel m. m. innefattar nu i huvudsak stödjebandage, proteser, rullstolar och vissa invalidvagnar samt elektriska hjärtstimulatorer och vissa särskilt angivna förband.

Bidrag för inköp av andra hjälpmedel för underlättande av den dagliga livsföringen för rörelsehindrade och andra handikappade har sedan år 1960 utgått genom en av De vanföras riksförbund (DVR) bedriven försöksverksamhet. Denna verksamhet har varit av utomordentlig betydelse och jag anser att verksamheten till den del den avser de särskilda tekniska hjälpmedlen bör ges permanent karaktär. Jag har därvid efter samråd med DVR funnit det mest ändamålsenligt att bestämmelser om statsbidrag till sådana hjälpmedel intages i en kungörelse om statsbidrag till ortopediska hjälpmedel m. m. Därigenom bör nuvarande väntetider kunna elimineras eller i vart fall väsentligt nedbringas.

Statsbidrag bör utgå till för handikappade särskilt avsedda hjälpmedel, ägnade att påtagligt underlätta sådana till den dagliga livsföringen hörande åtgärder som intagande av dygnsvila, på- och avklädning, hygieniska bestyr, förflyttning, motionering, läsning, intagande av mat och dryck även som husliga sysslor, dock med undantag av motordrivna hushållsapparater. Här angivna hjälpmedel bör ordinerars av läkare vid ortopedisk lasarettsklinik, vanförestalt eller motsvarande eller av läkare som har tillsyn över träningslägenhet.

Medicinalstyrelsens förslag om ändring av bestämmelserna rörande colostomi- och ileostomiförband m. m. bör genomföras samtidigt med att de tidigare bestämmelserna överföres till den för ortopediska och tekniska hjälpmedel gemensamma kungörelse som tidigare nämnts. De nya bestämmelserna bör gälla från den 1 juli 1964.

Jag beräknar medelsbehovet för budgetåret 1964/65 till 18 milj. kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna de av mig förordade ändringarna av grunderna för bidrag till ortopediska hjälpmedel m. m., att gälla fr. o. m. den 1 juli 1964;

b) till *Bidrag till ortopediska hjälpmedel m. m.* för budgetåret 1964/65 anvisa ett förslagsanslag av 18 000 000 kr.

[147] 4. Bidrag till hörapparater

	Anslag	Nettoutgift
1962/63	3 000 000	2 598 357
1963/64	5 000 000	
1964/65 (förslag)	5 000 000	

Från anslaget utgår statsbidrag för hörapparater med belopp motsvarande hela anskaffningskostnaden, dock högst 400 kr. Då uppenbart behov föreligger av specialapparat för svårare hörselnedsättning kan bidrag till dyrare apparat medgivas med högre belopp.

Medicinalstyrelsen föreslår, att anslaget uppföres med 6 000 000 kr.

Medelsbehovet är svårt att närmare beräkna med hänsyn till den korta tid, under vilken gällande statsbidragsbestämmelser varit tillämpliga. För andra halvåret 1962 har hittills utbetalats bidrag på sammanlagt ca 2 500 000 kr. Utgifterna för första halvåret 1963 kan med utgångspunkt från redan gjorda utbetalningar och inneliggande rekvisitioner beräknas till ca 2 800 000 kr. För budgetåret 1964/65 torde böra räknas med ett medelsbehov av 6 000 000 kr.

Departementschefen

Medicinalstyrelsen har under andra halvåret 1962 från anslaget utbetalt i runt tal 2,5 milj. kr. och har beräknat utgifterna för första halvåret 1963 till ca 2,8 milj. kr.

Medelsbehovet för nästa budgetår uppskattar jag till 5 milj. kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till hörapparater* för budgetåret 1964/65
anvisa ett förslagsanslag av 5 000 000 kr.

[148] 5. **Bidrag till Svenska vanförevårdens centralkommitté**

	Anslag
1963/64	200 000
1964/65 (förslag)	250 000

Av anslaget för budgetåret 1963/64 avser 45 000 kr. forskning rörande proteser och stödjebandage samt 155 000 kr. centralkommitténs tekniska verksamhet. Tidigare ingick bidragen i det under elfte huvudtiteln upptagna förslagsanslaget Bidrag till vanförestalter m. m. För 1961/62 anvisades 30 000 resp. 100 000 kr. och för 1962/63 45 000 resp. 100 000 kr. Sistnämnda år tillerkändes centralkommittén ett särskilt bidrag med 100 000 kr. för forsknings- och utvecklingsarbete rörande proteser åt neurosedynskadade barn.

Svenska vanförevårdens centralkommitté (SVCK) hemställer om anslag för protes- och bandageforskning med 150 000 kr., för allmän teknisk utvecklingsverksamhet med 200 000 kr., för samhällsplanerings- och bostadsforskning med 96 000 kr., för påbyggnad av SVCK:s nuvarande lokaler med 300 000 kr. samt, i framställning gemensam med De blindas förening och Hörselfrämjandets riksförbund, för drift av elektrotekniskt laboratorium med 100 000 kr.

Bidraget till *forskning rörande stödjebandage och proteser* handhas av ett särskilt forskningsråd. Den planerade forskningen avser bl. a. kroppens reaktioner för belastning i anslutning till bandage och proteser samt fort-

sättning av arbetet med proteser och andra tekniska hjälpmedel för neurosedynskadade barn. För detta forsknings- och utvecklingsarbete hemställer SVCK om anslag med 150 000 kr.

Den *tekniska verksamhet* SVCK bedriver omfattar utveckling av hjälpmedel för förflyttning och för den dagliga livsföringen, arbets- och hushållsredskap, terapeutiska hjälpmedel samt konsultering rörande inredning och planering av bostäder och offentliga byggnader.

Kostnaderna för den tekniska verksamheten 1962 utgjorde 834 800 kr., varav erfarenhetsmässigt en tredjedel hänför sig till konstruktions- och utvecklingsarbete av allmän betydelse. Bidraget för innevarande budgetår, 155 000 kr., har kompletterats med ett bidrag av 45 000 kr. från allmänna arvsfonden för utveckling av tekniska hjälpmedel för barn. SVCK hemställer nu om ett bidrag med 200 000 kr. för denna verksamhet.

SVCK fäster särskild vikt vid att samhällsplanering med beaktande av de handikappades behov aktualiseras. SVCK hemställer ånyo om ett bidrag för fullföljande av planerad verksamhet rörande den del av rehabiliteringsverksamheten som omfattar *bostads- och samhällsmiljön*. För att biträda vid fullgörandet av dessa uppgifter bör anställas en arkitekt på heltid, var till kommer vissa konsultarvoden och kostnader för skrivhjälp m. m. För denna samhällsplanerings- och bostadsforskning hemställer SVCK om ett bidrag av 96 000 kr.

SVCK:s verksamhet har i huvudsak berört rörelsehindrade och därvid främst avsett skiftande slag av hjälpmedel och miljöproblem. Verksamheten har emellertid på grund av bristande resurser inte omfattat gruppen elektrotekniska hjälpmedel. Behovet av sådana hjälpmedel har inte enbart aktualiserats för rörelsehindrade utan även för syn- och hörselskadade. Sålunda hade De blindas förening, Hörselfrämjandets riksförbund och SVCK var för sig planer på att upprätta egna elektrotekniska laboratorier i syfte att föra ut vid vetenskapliga institutioner redan vunna rön till för de handikappade praktiskt användbara produkter. Sedan detta blev bekant har förutsättningarna för ett samarbete undersökts och utmynnat i planer på ett gemensamt *elektrotekniskt laboratorium* inom SVCK. En förutsättning är att lokalutrymmen på 150—200 m² kan ställas till förfogande. Driftkostnaderna har beräknats till ca 250 000 kr. per år, varav 150 000 för första egentliga verksamhetsåret (1964). Som bidrag till sistnämnda kostnad hemställer SVCK, De blindas förening och Hörselfrämjandets riksförbund gemensamt om ett driftbidrag till SVCK med 100 000 kr.

Vidare hemställer SVCK om ett anslag av 300 000 kr. för *påbyggnad av SVCK:s nuvarande byggnad*. Påbyggnaden avser ca 875 m² och är motiverad av ökat krav på lokalutrymmen för såväl nuvarande verksamhet som för det planerade elektrotekniska laboratoriet.

Sammanlagt hemställer SVCK sålunda om bidrag med 846 000 kr.

Till SVCK:s framställning har fogats ett särskilt yttrande av De van-

föras riksförbund (DVR), vari föreslås att SVCK:s verksamhet anknytes till samhällets rehabiliteringsorgan och att staten tar hela det ekonomiska ansvaret för verksamheten. Vidare förordas bl. a. att forskning rörande ortopediska hjälpmedel överföres till universitetsklinikerna samt tillverkning och distribution till de ortopediska klinikerna. Slutligen föreslår DVR att bostads- och samhällsplaneringsfrågor även vad det gäller rörelsehandikappade inordnas i den utrednings- och forskningsverksamhet, som bedrivs av statens institut för byggnadsforskning, statens standardiseringskommission och vid de tekniska högskolorna.

Yttranden

Medicinalstyrelsen har avgivit yttrande över SVCK:s framställning såvitt angår den tekniska verksamheten, forskningen rörande stödjebandage och proteser samt samhällsplanerings- och bostadsforskningen. Styrelsen tillstyrker bifall till framställningarna rörande den tekniska verksamheten och forskningen rörande stödjebandage och proteser. Under åberopande av vad som anförts i 1963 års statsverksproposition och av DVR anser sig medicinalstyrelsen inte kunna tillstyrka framställningen om anslag till SVCK för samhällsplanerings- och bostadsforskning.

Centrala rehabiliteringsberedningen (CRB) erinrar om att SVCK i princip ställt sig positiv till den av CRB förordade integrationen av rehabiliteringsverksamheten. Intill dess praktiska förutsättningar härför föreligger anser beredningen det värdefullt, att SVCK beredes tillfälle att tills vidare fortsätta och utvidga sin verksamhet så att verksamheten längre fram på lämpligt sätt kan inordnas i det större sammanhang beredningen skisserat. Under hänvisning härtill tillstyrker CRB bifall till SVCK:s framställningar.

Departementschefen

Till den av Svenska vanförevårdens centralkommitté (SVCK) bedrivna forskningen rörande stödjebandage och proteser räknar jag även för nästa budgetår med ett statsbidrag av 45 000 kr. Bidraget i övrigt bör höjas med 50 000 kr. I fråga om forsknings- och utvecklingsarbetet rörande proteser åt neurosedlynskade barn vill jag hänvisa till vad jag anfört vid anmälan av anslaget till Invaliditetsförebyggande åtgärder m. m.

SVCK:s framställning om byggnadsanslag är jag f. n. ej beredd att ta slutlig ställning till. I anledning av SVCK:s framställning om bidrag till samhällsplanerings- och bostadsforskning må nämnas, att Kungl. Maj:t den 13 december 1963 uppdragit åt statens institut för byggnadsforskning att företaga en utredning om samhällsplanering för handikappade.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till Svenska vanförevårdens centralkommitté* för budgetåret 1964/65 anvisa ett anslag av 250 000 kr.

[149] 6. Bidrag till De vanföras riksförbund

	Anslag	Nettoutgift
1962/63	350 000	350 000
1963/64	425 000	
1964/65 (förslag)	600 000	

Av anslaget för innevarande budgetår avser 350 000 kr. bidrag till inköp och distribution av hjälpmedel för underlättande av den dagliga livsföringen för rörelsehindrade och andra handikappade samt hjälpmedel för handikappade husmödrar. Resten av anslaget, 75 000 kr., utgör bidrag till riksförbundets verksamhet i övrigt.

De vanföras riksförbund (DVR) hemställer om bidrag med 1 milj. kr. till tekniska hjälpmedel samt 150 000 kr. till förbundets verksamhet i övrigt.

Riksförbundet har bl. a. tagit till uppgift att söka tillgodose de svårt handikappades behov av kontakt, sysselsättning och utbildning. Utöver kurser för höggradigt vanföra ungdomar och för äldre vanföra har kursverksamheten omfattat en vårdkurs för personer som under många år skött svårt invaliderade anförvanter.

Förbundets kurativa verksamhet omfattar bostads-, transport- och sysselsättningsproblem. Vidare utgör den tillsammans med övrig verksamhet ett led i strävandena att spåra upp och få kontakt med vanföra, som inte har nåtts av samhällets hjälpåtgärder.

Riksförbundet tar emot höggradigt vanföra för rekreationsvistelse vid förbundets anläggningar. Sjukhus och vårdinstitutioner utnyttjar i allt större utsträckning förbundets rekreationshem för uppevistande patienter, som behöver en tids avkoppling från vårdmiljön. Under den tid av året förbundets barnkoloni inte utnyttjats för koloniverksamhet har byggnaderna använts för ett av förbundet drivet internat åt elever i en anpassningskurs för höggradigt vanföra ungdomar som anordnats av överstyrelsen för yrkesutbildning.

Förbundets kostnader för driften av rekreationshem, barnkoloni och internat uppgick för år 1962 till 97 165 kr. Härtill kommer investeringsanslag från förbundets invalidfond med 214 400 kr. Kostnaderna för kursverksamheten uppgår till 60 000 kr. och för kurativ verksamhet till 40 000 kr. Förbundets nettokostnader för den skyddade verkstaden vid inackorderingshemmet i Tranås har för år 1963 beräknats till omkring 46 000 kr. Förbundet hemställer för budgetåret 1964/65 om bidrag med 150 000 kr. för förbundets verksamhet.

Anslaget till tekniska hjälpmedel för budgetåret 1962/63 täckte i huvudsak endast vid årets ingång inneliggande ansökningar. Under första hälften av innevarande budgetår har antalet inkomna ansökningar ökat väsentligt. För ansökningar, vilka icke kan beviljas med medel som står till förfogande för innevarande budgetår beräknades i oktober anslagsbehovet

överstiga 500 000 kr. I mycket stor utsträckning inkommer ansökningar från rehabiliteringskliniker, träningslägenheter för handikappade och motsvarande institutioner. Patienten är därvid i regel i direkt behov av de ordinerade hjälpmedlen vid återvändande till sitt hem eller för att klara den dagliga livsföringen. Förbundet hemställer därför att statsbidraget till inköp och distribution av tekniska hjälpmedel måtte för budgetåret 1964/65 utgå med 1 milj. kr. med möjlighet till tilläggsanslag om behov härav framkommer.

Departementschefen

Vid anmälan tidigare denna dag av anslaget Bidrag till ortopediska hjälpmedel m. m. har jag förordat, att bestämmelser rörande statsbidrag för anskaffande av för handikappade särskilt avsedda hjälpmedel för underlätande av den dagliga livsföringen tillsammans med nuvarande bestämmelser om bidrag till ortopediska hjälpmedel fr. o. m. den 1 juli 1964 bör ingå i en gemensam statsbidragskungörelse. Undantag har gjorts för hushållsmaskiner. För sådana hjälpmedel till handikappade som inte kommer att omfattas av den förordade utvidgningen av statsbidragsbestämmelserna bör till De vanföras riksförbund (DVR) för budgetåret 1964/65 utgå ett bidrag med 400 000 kr. För innevarande budgetår finner jag det motiverat att förstärka bidraget till DVR med 200 000 kr. Jag förordar, att detta belopp upptages på tilläggsstat. Härom gör jag hemställan senare denna dag.

I överensstämmelse med vad som kommer att förordas av chefen för inrikesdepartementet vid anmälan av anslaget Bidrag till viss bostadsförbättringsverksamhet bör medel för bidrag till inköp och installation av hydrauliska lyftplattor för rullstolsinvalider anvisas under förevarande anslag. Efter samråd med DVR föreslår jag att för budgetåret 1964/65 ett bidrag med 100 000 kr. utgår till riksförbundet för ifrågasvarande ändamål.

Stödet till riksförbundets verksamhet i övrigt bör ökas från 75 000 kr. till 100 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till De vanföras riksförbund* för budgetåret 1964/65 anvisa ett anslag av 600 000 kr.

[150] 7. Bidrag till De blindas förening

	Anslag	Nettoutgift
1962/63	550 000	550 000
1963/64	730 000	
1964/65 (förslag)	1 000 000	

Av anslaget för innevarande budgetår avser 512 000 kr. bidrag till avlöningar och omkostnader för den genom De blindas försäljningsaktiebolag

bedrivna depåverksamheten för försäljning av arbetsmaterial till blinda hantverkare samt försäljning av dessas hantverksprodukter. 100 000 kr. avser bidrag till inköp och distribution av bandspelare för blinda. Resten av anslaget, 118 000 kr., utgör bidrag till föreningens verksamhet i övrigt, i första hand för lokal konsulentverksamhet för blinda och för utgivande av *De blindas* veckoblad.

Förslag angående utbildning av ledarhundar

De blindas förening har sedan år 1938 bedrivit viss utbildning av ledarhundar för blinda. Resultatet har dock i vissa fall inte varit helt tillfredsställande, i första hand beroende på det otillräckliga underlaget för en effektiv och rationell verksamhet.

Behovet av ledarhundar i vårt land kan beräknas till 15—20 årligen. Detta behov är alltför litet för underlag för ett särskilt centrum inom en rimlig kostnadsram. Det syntes därför vara en god lösning av problemen, då arméhundskolan i Sollefteå fick bemyndigande att utbilda även ledarhundar. Skolan har fast personal och förfogar dessutom över en kennel med omkring 250 hundar, bland vilka det inte borde vara särskilt svårt att finna lämpligt material till 15—20 ledarhundar per år. Verksamheten var till en början avsedd att drivas på försök under två år räknat från den 1 april 1961, men försöksperioden har sedermera utsträckts till den 30 juni 1964.

Erfarenheterna av arméhundskolans utbildning av ledarhundar har varit helt tillfredsställande, och de ökade möjligheter som samarbetet med detta dressyrcentrum erbjuder synes skapa förutsättningar för ytterligare förbättringar.

Kostnaden för utbildning av 15 ledarhundar, samträning, kontroll av utbildningsresultat och därav föranledda åtgärder samt kontroll då hund står till skolans förfogande har för budgetåret 1964/65 beräknats till 55 000 kr.

Föreningen hemställer att arméns hundskola i Sollefteå även efter den 30 juni 1964 skall handha utbildning av ledarhundar för blinda och att erforderliga medel för den angivna verksamheten skall anvisas såsom anslag till chefen för armén.

Anslagsframställning

De blindas förening hemställer om bidrag med 544 000 kr. till kostnaderna för föreningens försäljningsaktiebolag, 50 000 kr. till utgivande av *De blindas* veckoblad, 231 000 kr. till konsulentverksamhet och 270 000 kr. till bandspelare.

De blindas förening har vid beräkning av kostnaderna för försäljningsaktiebolaget utgått från kostnaderna år 1962. Dessa utgjorde då 516 176 kr., varav för löner och arvoden 323 021 kr. För budgetåret 1964/65 beräknas en ökning av posten löner och arvoden till 340 000 kr. Kostnaderna för pen-

sionsavgifter beräknas till 32 300 kr. och för övriga omkostnader 171 700 kr. Bolagets kostnader skulle sålunda komma att uppgå till 544 000 kr., vilket i förhållande till anslaget för innevarande budgetår innebär en ökning med 32 000 kr.

Kostnaderna för veckobladet beräknas efter avdrag för anslag från annat håll till 50 000 kr.

Kostnaderna för konsulentverksamheten uppgick år 1962 till 439 934 kr., varav 57 000 kr. kunde täckas av statsanslaget. Blindorganisationerna tillsköt av egna medel 153 934 kr. och därutöver 350 585 kr. till de genom konsulentverksamheten aktualiserade hjälpbehoven. För budgetåret 1964/65 har kostnaderna beräknats till 497 483 kr. Föreningen har hos landsting och städer utanför landsting för år 1964 begärt anslag om sammanlagt 266 500 kr. Föreningen hemställer om 231 000 kr. i statligt bidrag för konsulentverksamheten.

Talboken är ett av de få medel som på ett tidigt stadium kan stimulera de synskadades aktivitet samt återställa och bibehålla den psykiska balansen hos de skadade. Härtill kommer att talbokstekniken utgör den enda möjligheten för mer än 80 procent av alla synskadade att få tillgång till böcker och tidningar samt att den efter hand har fått en dominerande betydelse inom studiarbetet för synskadade. Föreningen räknar med att det erfordras ett tillskott av 600 bandspelare per år för att inom en femårsperiod tillgodose föreliggande behov. Kostnaden härför under 1964/65 beräknas till 270 000 kr.

Utöver kostnaden för utbildning av ledarhundar beräknas anslagsbehovet sålunda till 1 095 000 kr.

Departementschefen

Statsbidraget till De blindas förenings depåverksamhet för blinda hantverkare bör räknas upp med 32 000 kr. till 544 000 kr. med hänsyn till höjda kostnader.

För att ytterligare befordra den verksamhet, som föreningen bedriver i syfte att göra talboken i ökad grad tillgänglig för blinda, finner jag det motiverat att bidraget till inköp och distribution av bandspelare för blinda — med bifall till föreningens framställning — ökas med 170 000 kr. till 270 000 kr.

Utbildningen av ledarhundar för blinda har kunnat ordnas på ett tillfredsställande sätt genom den försöksverksamhet som bedrivits vid arméhundskolan i Sollefteå sedan april 1961. Jag föreslår, att 55 000 kr. ställes till De blindas förenings förfogande för nästa budgetår som bidrag till kostnader för utbildning av ledarhundar och därmed sammanhängande åtgärder.

Beträffande den verksamhet i övrigt för vilken föreningen nu åtnjuter stöd från detta anslag föreslår jag att bidraget höjes med 13 000 kr. till 131 000 kr.

Anslaget bör alltså uppföras med 1 milj. kr., vilket innebär en ökning med 270 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till De blindas förening* för budgetåret 1964/65 anvisa ett anslag av 1 000 000 kr.

[151] 8. **Bidrag till Hörselfrämjandets riksförbund**

	Anslag	Nettoutgift
1962/63	1180 000	1180 000
1963/64	225 000	
1964/65 (förslag)	300 000	

¹ Anslaget under femte huvudtiteln till Bidrag till Hörselfrämjandets rehabiliteringscentral och anslaget under åttonde huvudtiteln till Bidrag till Hörselfrämjandet

Av anslaget för innevarande budgetår avser 130 000 kr. bidrag till kostnaderna för riksförbundets rehabiliteringsverksamhet, 60 000 kr. bidrag till pedagogiska kurser och 35 000 kr. bidrag till förbundets centralbyrå.

Hörselfrämjandets riksförbund hemställer om bidrag med 198 234 kr. till Hörselfrämjandets rehabiliteringscentral, med 103 720 till pedagogisk terapi för vuxna hörselskadade, med 50 000 kr. till förbundets allmänna verksamhet och med 29 000 kr. till inrättandet av en tjänst som socialsekreterare.

För rehabiliteringscentralen har kostnaderna beräknats till 198 234 kr.

För pedagogisk terapi för vuxna hörselskadade har kostnaderna beräknats till 103 720 kr. Utöver nybörjar- och fortsättningskurser av det slag som tidigare anordnats avser förbundet att anordna koncentrerade kurser för hörselskadade, som bor på orter, där möjlighet till specialundervisning saknas.

Med hänsyn till den allmänna löneutvecklingen och ytterligare ålders-tillägg för konsulent och övriga anställda, hemställer förbundet att anslaget till förbundets allmänna verksamhet måtte höjas till 50 000 kr.

Förbundet anför, att alltför få hörselskadade f. n. vänder sig till hörcentraler och arbetsvårdsexpeditioner. Behov föreligger att stimulera den lokala sociala hörselvården, såsom uppspårande och informerande verksamhet om rehabiliterande åtgärder bland hörselskadade ungdomar och hörselskadade i arbetsför ålder. Förbundet hemställer om statsbidrag med 29 000 kr. för inrättande av en tjänst som socialsekreterare vid förbundets kansli för ifrågasvarande verksamhet.

Sammanlagt hemställer förbundet sålunda om bidrag med 380 954 kr.

Yttranden

Arbetsmarknadsstyrelsen och *centrala rehabiliteringsberedningen (CRB)*, som avgivit yttranden över riksförbundets framställning såvitt angår reha-

biliteringscentralen och kostnaderna för inrättande av en tjänst som socialsekreterare, tillstyrker bifall härtill.

Skolöverstyrelsen har yttrat sig över framställningen om bidrag till pedagogisk terapi och bidrag till riksförbundets allmänna verksamhet. Styrelsen tillstyrker statsbidrag med 86 000 kr. till pedagogisk terapi för vuxna hörselskadade och med 50 000 kr. till riksförbundets sociala och allmänt upplysande verksamhet.

Departementschefen

Hörselfrämjandets riksförbund har hemställt om bidrag för inrättande av en tjänst som socialsekreterare och om bidrag till förbundets allmänna verksamhet. Jag finner det motiverat, att det statliga stödet till riksförbundets centralbyrå ökas med 29 000 kr. till 64 000 kr.

Vad beträffar bidraget till anordnande av pedagogiska kurser för vuxna hörselskadade tillstyrker jag i överensstämmelse med skolöverstyrelsens förslag en höjning med 26 000 kr. till 86 000 kr.

För verksamheten vid rehabiliteringscentralen finner jag det motiverat att öka statsbidraget med 20 000 kr. till 150 000 kr.

Anslaget bör alltså uppföras med 300 000 kr. Det innebär i förhållande till de för innevarande budgetår anvisade anslagsmedlen en ökning med 75 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till Hörselfrämjandets riksförbund* för budgetåret 1964/65 anvisa ett anslag av 300 000 kr.

J. Utbildning av sjukvårdspersonal

[152] 1. Barnmorskeläroanstalten i Stockholm: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1962/63	192 000	195 822
1963/64	228 000	
1964/65 (förslag)	230 000	

Medicinalstyrelsen föreslår, att anslaget ökas med 57 000 kr.

	Ökn. el. minskn.
1. <i>Personalförändringar</i>	
a) 1 läkaramanus Ag 23.....	+ 34 740
b) 1 instruktionsbarnmorska Ae 15/17.....	+ 25 488
c) Arvoden till tillfälliga lärare vid repetitionskurser.....	— 5 500
2. <i>Tjänsteförändringar</i>	
Ordinarie sättnng.....	—
3. <i>Löneomräkning</i>	+ 2 272
	+ 57 000

Motiv

Antalet vakanta tjänster i sluten vård uppgick den 1 april 1963 till 82 (12 %) mot 95 (14 %) vid samma tidpunkt år 1962. Av de vakanta tjänsterna uppehölls 21 (35 år 1962) inte av vikarie. I öppen vård var den 1 juli 1963 antalet vakanta tjänster 68 (14,8 %) mot 82 (16,7 %) den 1 juli 1962. Av de vakanta tjänsterna i öppen vård uppehölls 44 (54 år 1962) inte av vikarie.

Antalet nytutexaminerade barnmorskor beräknas med nuvarande elevintagning vid barnmorskeläroanstalterna komma att årligen uppgå till ca 125. Preliminära uppgifter för år 1962 angående barnmorskornas yrkesaktivitet visar ett betydande underskott på barnmorskor. Medicinalstyrelsen avser, att så snart ske kan undersöka möjligheterna att öka utbildningskapaciteten vid barnmorskeläroanstalten i Göteborg.

1. a) Med hänsyn till behovet av klinikundervisning meddelad av läkare beträffande patologiska förlossningsfall och gynekologiska fall samt för att bereda möjlighet till forskning bör en tjänst som amanuens inrättas.

1. b) Det har visat sig att antalet instruktionsbarnmorskor är otillräckligt för en fullgod undervisning åt det ökade antalet elever, varför ytterligare en tjänst som instruktionsbarnmorska erfordras.

1. c) Under innevarande budgetår anordnas en särskild kompletterings-

och repetitionskurs om två månader för icke sjuksköterskeutbildade barnmorskor. Under nästa budgetår behöver endast anordnas de två ordinarie repetitionskurserna.

Styrelsen föreslår ordinariesättning av en tjänst som instruktionsbarnmorska.

Departementschefen

Av medicinalstyrelsen föreslagna personal- och tjänsteförändringar anser jag mig inte kunna tillstyrka.

Ersättning till tillfälliga lärare vid barnmorskeläroanstalten bör utgå enligt de normer, som vid varje tidpunkt tillämpas vid S:t Eriks sjuksköterskeskola. Med hänsyn härtill beräknar jag anslagsposten till arvoden till biträdande överlärare och tillfälliga lärare till 47 000 kr., vilket innebär en höjning med 1 000 kr. Anslaget bör vidare ökas med 1 000 kr. för löneomräkning.

Vad jag nu förordat medför en anslagsökning med 2 000 kr. Anslaget bör alltså uppföras med 230 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) godkänna följande avlöningsstat för barnmorskeläroanstalten i Stockholm, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1964/65:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	76 000
2. Arvoden till biträdande överlärare och tillfälliga lärare, <i>förslagsvis</i>	47 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ..	50 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	57 000

Summa kr. 230 000;

- b) till *Barnmorskeläroanstalten i Stockholm: Avlöningar* för budgetåret 1964/65 anvisa ett förslagsanslag av 230 000 kr.

[153] 2. *Barnmorskeläroanstalten i Stockholm: Omkostnader*

	Anslag	Nettoutgift
1962/63	169 000	293 766
1963/64	229 000	
1964/65 (förslag)	289 000	

Medicinalstyrelsen föreslår, att anslaget ökas med 63 000 kr.

	Anslag 1963/64	Mynd. förslag 1964/65	Dep:ts beräkn. 1964/65
<i>Utgifter</i>			
1. Sjukvård m. m. åt befattningshavare.....	100	—	+ 900
2. Expenser	3 500	+ 1 000	+ 1 500
3. Sjukvård m. m. åt elever.....	2 500	—	+ 500
4. Ersättning för undervisningslokaler och elevbostäder m. m.....	221 000	+ 59 000	+ 59 000
5. Kost åt elever	140 000	+ 22 000	+ 9 000
6. Stipendier åt elever	5 800	—	+ 200
7. Premier åt elever	1 100	—	+ 900
8. Stipendier åt barnmorskor i repetitionskurs.....	4 000	—	—
<i>Inkomster</i>			
9. Ersättning från Stockholms stad m. m.	283 000	+ 19 000	+ 12 000
		+ 63 000	+ 60 000
			Nettoutgift kr.

Motiv

8. På grund av de höjda levnadsomkostnaderna föreslås, att stipendiebeloppen höjs från 400 till 600 kr. resp. från 200 till 400 kr. Denna höjning synes kunna ske inom ramen av för ändamålet anvisade medel.

Departementschefen

Med hänvisning till beräkningen i den föregående sammanställningen föreslår jag, att anslaget ökas med 60 000 kr. och alltså uppföres med 289 000 kr. Jag har därvid ansett mig böra tillstyrka medicinalstyrelsens förslag om uppräknig av stipendiebeloppen, innebärande att stipendium skall utgå till barnmorska, som deltar i repetitionskurs och som ej åtnjuter löneförmåner under kursen, med högst 600 kr. för deltagare i repetitionskurs om fyra veckor och högst 400 kr. för deltagare i sådan kurs om två veckor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Barnmorskeläroanstalten i Stockholm: Omkostnader* för budgetåret 1964/65 anvisa ett förslagsanslag av 289 000 kr.

[154] 3. **Barnmorskeläroanstalten i Göteborg: Avlöningar**

	Anslag	Nettoutgift
1962/63	184 000	196 512
1963/64	214 000	
1964/65 (förslag).....	267 000	

Styrelsen för barnmorskeläroanstalten i Göteborg föreslår, att anslaget ökas med 61 000 kr.

	Ökning
1. <i>Personalförändringar</i>	
a) 1 instruktionsbarnmorska Ae 17 på heltid, med placering i Uddevalla, i stället för en befattning i Ag 17 på halvtid.....	11 808
b) 1 instruktionsbarnmorska Ae 17 på halvtid med placering i Göteborg.....	12 270
c) 1 klinisk läkaramanus i Ag 23 vid kvinnokliniken II i Göteborg.....	32 936
2. <i>Tjänsteförändringar</i>	
a) Ökning av arvodet till handledare av elever i Uddevalla.....	600
3. <i>Löneomräkning</i>	3 386
	61 000

Motiv

1. a) Enär regelbundet 15 elever undervisas vid centrallasarettet i Uddevalla bör enligt gällande normer för sjuksköterskeskolor en heltidsanställd instruktionsbarnmorska vara stationerad vid lasarettet.

1. b) I Göteborg undervisas regelmässigt minst 40 elever. Antalet instruktionsbarnmorskor bör enligt samma normer utökas med en halvtidstjänst.

1. c) Antalet läkare vid undervisningsklinikerna för barnmorskeutbildning är allt fortfarande till antalet lika som vid kvinnoklinik utan undervisning. Läkarestaben vid undervisningsklinik bör dimensioneras så att tid ges för instruktion och undervisning vid sidan av det praktiska klinikerbetet. Att ge klinisk obstetrisk skolning måste åvila läkarna. Ett rationellare utnyttjande av utbildningstiden förutsätter utökning av läkarestaben.

2. a) Arvodet till handledaren för eleverna vid centrallasarettet bör enligt styrelsens mening justeras uppåt i likhet med andra justerade arvoden under innevarande budgetår.

Yttrande

Medicinalstyrelsen anser, att barnmorskebristen är så allvarlig att åtgärder måste vidtas för att utbilda flera barnmorskor. Styrelsen har därvid övervägt frågan om inrättande av ytterligare en barnmorskeläroanstalt men har av olika skäl ansett, att en sådan lösning av utbildningsfrågan tills vidare bör anstå. En förstärkning av utbildningskapaciteten är emellertid nödvändig.

I syfte att snabbt öka utbildningskapaciteten är det önskvärt att ytterligare sex elever antas redan i den kurs, som börjar i mars 1964.

Av anstaltsstyrelsen framförda förslag angående personalförstärkningar tillstyrks.

Departementschefen

Svenska barnmorskeförbundet har den 28 augusti 1963 hemställt om pröv-

ning av frågan om inrättande av ytterligare en barnmorskeläroanstalt. Kungl. Maj:t har den 4 oktober 1963 överlämnat skrivelsen till 1962 års utredning angående sjuksköterskeutbildningen att tas under övervägande vid fullgörandet av utredningsuppdraget.

Vid barnmorskeläroanstalterna i Stockholm och Göteborg utbildas årligen ca 130 barnmorskor. På grund av avgången från yrket är detta antal inte tillräckligt för landets behov. I likhet med medicinalstyrelsen anser jag därför en viss utökning av utbildningen nödvändig redan nu. Medicinalstyrelsen har anmält, att förutsättningar finns för en ökad elevintagning vid barnmorskeläroanstalten i Göteborg. 17—20 platser för praktisk utbildning skulle nämligen kunna erhållas vid den nybyggda kvinnokliniken vid Borås lasarett.

Kungl. Maj:t har den 18 oktober 1963 uppdragit åt styrelsen för barnmorskeläroanstalten i Göteborg att i samråd med medicinalstyrelsen skyndsamt uppta förhandlingar med Älvsborgs läns landsting om villkoren för anordnande av praktisk utbildning av barnmorskor vid lasarettet i Borås samt att till Kungl. Maj:t inkomma med de förslag förhandlingarna må föranleda. Enligt vad jag inhämtat, föreligger goda utsikter att redan våren 1964 ta i anspråk utbildningsplatserna i Borås.

Enligt under hand inhämtade uppgifter kan kostnaderna för den utökade utbildningskapaciteten beräknas till omkring 62 000 kr., varav för avlöningar 36 000 kr. och för omkostnader 26 000 kr. Under förutsättning att en överenskommelse kan träffas med landstinget, synes ifrågavarande belopp böra reserveras för ändamålet.

För att tillgodose behovet av handledning av de barnmorskeelever, som får sin praktiska utbildning i Uddevalla, tillstyrker jag att medel beräknas för anställande av en instruktionsbarnmorska i Ag 17 på heltid i stället för på halvtid.

Ersättning till tillfälliga lärare vid barnmorskeläroanstalten bör utgå enligt de normer, som vid varje tidpunkt tillämpas vid den kommunala sjuksköterskeskolan på resp. ort. Med hänsyn härtill beräknar jag anslagsposten till arvoden åt tillfälliga lärare till 39 000 kr., vilket innebär en höjning med 9 000 kr.

Anslaget bör vidare ökas med 6 000 kr. för löneomräkning.

Vad jag nu förordat medför en anslagsökning med sammanlagt 53 000 kr. Anslaget bör alltså uppföras med 267 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för barnmorskeläroantalten i Göteborg, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1964/65:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	92 000
2. Arvoden åt tillfälliga lärare, <i>förslagsvis</i>	39 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal . .	66 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	70 000

Summa kr. 267 000;

b) till *Barnmorskeläroanstalten i Göteborg: Avlöningar* för budgetåret 1964/65 anvisa ett förslagsanslag av 267 000 kr.

[155] 4. Barnmorskeläroanstalten i Göteborg: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1962/63	109 000	93 246
1963/64	117 000	
1964/65 (förslag)	147 000	

Styrelsen för barnmorskeläroanstalten i Göteborg föreslår, att anslaget ökas med 9 300 kr.

	Anslag 1963/64	Mynd. förslag 1964/65	Dep:ts beräkn. 1964/65
<i>Utgifter</i>			
1. Sjukvård m. m. åt befattningshavare	200	—	+ 800
2. Reseersättningar	2 100	—	— 100
3. Expenser	4 000	—	+ 2 000
4. Ersättning för undervisningslokaler och elevbostäder m. m.	70 000	—	+ 2 000
5. Kost åt elever	49 000	+ 4 000	+ 14 000
6. Arvoden åt elever	99 000	—	+ 23 000
7. Stipendier åt elever	4 800	—	+ 1 200
8. Premier åt elever	900	+ 300	+ 1 100
9. Resor för elever	4 000	—	+ 1 000
10. Inköp av undervisningsmateriel m. m.	2 000	—	+ 1 000
11. Klinikanslag	—	+ 5 000	—
<i>Inkomster</i>			
12. Särskilda uppördsmedel	125 000	—	+ 16 000
		+ 9 300	+ 30 000

Motiv

11. Medel bör ställas till överlärarens förfogande för möjliggörande av viss forskning och undersökningsverksamhet.

Yttrande

Medicinalstyrelsen framhåller, att kostnaden för kost åt elever efter gällande kostpris synes böra beräknas till 49 000 kr. F. n. utgår enligt gällande avtal med Göteborgs och Bohus läns landsting ersättning till barnmorskeläroanstalten för elevernas arbete med 90 kr. per månad och elev. Ersätt-

ningen synes emellertid böra utgå med samma belopp, som landstingen betalar till sina sjuksköterskeelever, 150 kr., varför förhandlingar med landstinget torde böra upptagas härom.

Departementschefen

Med hänvisning till beräkningen i den föregående sammanställningen föreslår jag, att anslaget ökas med 30 000 kr. och alltså uppföres med 147 000 kr. Jag har därvid i enlighet med vad jag anfört under föregående anslagspunkt utgått från att praktisk utbildning av barnmorskor kommer att förläggas till lasarettet i Borås. Jag anser mig vidare böra föreslå en uppräknig av stipendiebeloppen för barnmorskor i repetitionskurs, innebärande att stipendium skall utgå till sådan barnmorska, som ej åtnjuter löneförmåner under kursen, med högst 600 kr. för deltagare i kurs om fyra veckor och högst 400 kr. för deltagare i sådan kurs om två veckor. Detta behöver dock inte medföra någon ökad medelsanvisning. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Barnmorskeläroanstalten i Göteborg: Omkostnader* för budgetåret 1964/65 anvisa ett förslagsanslag av 147 000 kr.

[156] 5. Statens sjuksköterskeskola i Stockholm: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1962/63	613 000	604 647
1963/64	782 000	
1964/65 (förslag)	836 000	

Styrelsen för statens sjuksköterskeskola i Stockholm föreslår, att anslaget ökas med 83 000 kr.

1. <i>Personalförändringar</i>	Ökning
a) 1 biblioteksassistent med arvode motsvarande A 11 på halvtid	8 442
b) Extra skrivhjälp	12 000
c) Arvoden åt tillfälliga lärare	26 000
2. <i>Tjänsteförändringar</i>	
Arvoden till styrelsens ledamöter m. m.	2 000
3. <i>Löneomräkning</i>	34 558
	83 000

Motiv

1. a) Tjänsten är avsedd att möjliggöra erforderlig tillsyn och skötsel av skolans bibliotek.

1. b) Skolans kansli behöver förstärkning i fråga om skrivpersonalen bl. a. på grund av den genom special- och mentalsjukvårdskurserna ökade utbildningsverksamheten.

1. c) Sveriges läkarförbund har föreslagit styrelsen nya ersättningsnormer för läkares medverkan vid sjuksköterskeutbildningen i överensstämmelse med därom mellan förbundet och Stockholms stad träffat avtal. Detta medför ökade kostnader för skolan vid anlitaandet av tillfälliga lärare.

2. Kommittékungörelsens fr. o. m. den 1 juli 1963 ändrade bestämmelse i fråga om dagarvodesbeloppen medför ökat behov av medel till sammanträdesarvodena åt styrelseledamöterna. Ökningen betingas också av den fastställda höjningen av arvodet till skolans redogörare.

Departementschefen

Antalet sjuksköterskeskolor i landet är f. n. 33, därav tre statliga. Under år 1962 intogs 2 185 elever vid skolorna, därav 166 vid de statliga skolorna i Stockholm och Göteborg. Vid 1963 års ingång uppgick det godkända platsantalet vid skolorna till 2 323 platser. På grund härav och då ett antal skolor förklarar sig beredda att öka intagningen utöver planen, kan en betydlig ökning av elevantalet förväntas. För år 1964 kan det sammanlagda elevintaget beräknas uppgå till inemot 2 400 elever. De senare årens utbyggnad av sjuksköterskeskolorna börjar nu ge resultat. Sålunda har antalet utexaminerade sjuksköterskor stigit från ca 1 450 år 1960 till 1 612 år 1962. Med utgångspunkt i antalet antagna elever kan examinationen under åren 1963—1965 beräknas till resp. 1 670, 1 800 och 1 950. Med hänsyn till den stora efterfrågan av operationsutbildade sjuksköterskor är det särskilt glädjande, att antalet operationssköterskor ökat. Tillskottet av operationssköterskor under 1963 har av medicinalstyrelsen uppskattats till ca 330.

Svenska landstingsförbundet har under hösten 1963 insamlat vissa uppgifter angående landstingens sjukvårdsavdelningar. En genomgång av detta material — och av motsvarande uppgifter från de landstingsfria städerna — visar, att det finns en betydande utbildningskapacitet, som inte utnyttjas. Såvitt nu kan bedömas, torde sjukhusresurserna medge, att elevintagningen vid sjuksköterskeskolorna ökas till åtminstone 2 700 elever. I detta sammanhang vill jag erinra om att 1962 års utredning angående sjuksköterskeutbildningen väntas avlämna sitt förslag 1964, vilket torde komma att syfta till en effektivisering av sjuksköterskeutbildningen. Med tanke på behovet av sjuksköterskor är det angeläget, att huvudmännen tar till vara alla möjligheter att öka utbildningskapaciteten där förutsättningar härför föreligger. Jag utgår från att medicinalstyrelsen har sin uppmärksamhet riktad på detta spørsmål och tar de initiativ i frågan som styrelsen finner påkallade.

Vad angår medelsbehovet för nästa budgetår till avlöningar vid statens sjuksköterskeskola i Stockholm beräknar jag för anlitaande av extra arbetskraft för biblioteksgöromål ett belopp av 3 000 kr.

Ersättning till tillfälliga lärare vid sjuksköterskeskolan bör utgå enligt de normer, som vid varje tidpunkt tillämpas vid S:t Eriks sjuksköterske-

skola. Med hänsyn härtill beräknar jag anslagsposten till arvoden åt tillfälliga lärare till 162 000 kr., vilket innebär en höjning med 26 000 kr.

Anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t bör i enlighet med skolstyrelsens förslag uppräknas med 2 000 kr. till 6 000 kr. Anslaget bör vidare ökas med 23 000 kr. för löneomräkning.

Vad jag nu förordat medför en anslagsökning med sammanlagt 54 000 kr. Anslaget bör alltså uppföras med 836 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för statens sjuksköterskeskola i Stockholm, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1964/65:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	91 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	6 000
3. Arvoden åt tillfälliga lärare, <i>förslagsvis</i>	162 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ..	370 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	207 000

Summa kr. 836 000;

b) till Statens sjuksköterskeskola i Stockholm: Avlöningar för budgetåret 1964/65 anvisa ett förslagsanslag av 836 000 kr.

[157] 6. Statens sjuksköterskeskola i Stockholm: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1962/63	165 000	145 639
1963/64	205 000	
1964/65 (förslag)	226 000	

Styrelsen för statens sjuksköterskeskola i Stockholm föreslår, att anslaget ökas med 49 900 kr.

	Anslag 1963/64	Mynd. förslag 1964/65	Dep:ts beräkn. 1964/65
1. Reseersättningar	600	+ 1 400	+ 400
2. Bränsle, lyse och vatten	14 000	+ 1 000	+ 1 000
3. Övriga expenser	14 000	+ 3 000	+ 2 000
4. Blanketter och andra trycksaker	1 500	—	+ 500
5. Kost åt elever	87 000	+ 42 000	+ 13 000
6. Tvätt åt elever	3 500	—	+ 500
7. Inre renhållning	3 000	+ 1 500	+ 2 000
8. Elevers resor i undervisningssyfte	2 000	+ 1 000	+ 1 000
9. Diverse utgifter	4 400	—	+ 600
		+ 49 900	+ 21 000

Motiv

5. Kostbidrag bör utgå med 180 kr. per månad till elev, som inte utnyttjar förmånen av fri kost.

Departementschefen

Med hänvisning till beräkningen i den föregående sammanställningen föreslår jag, att anslaget ökas med 21 000 kr. och alltså uppföres med 226 000 kr. Jag har därvid beräknat medelsbehovet under delposten till kost åt elever med hänsyn till det antal elever, som förväntas utnyttja förmånen av fri kost. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens sjuksköterskeskola i Stockholm: Omkostnader* för budgetåret 1964/65 anvisa ett förslagsanslag av 226 000 kr.

[158] 7. Statens sjuksköterskeskola i Göteborg: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1962/63	325 000	324 598
1963/64	405 000	
1964/65 (förslag)	437 000	

Styrelsen för statens sjuksköterskeskola i Göteborg föreslår, att anslaget ökas med 26 000 kr. för löneomräkning.

Departementschefen

Arvoden åt tillfälliga lärare bör utgå enligt de normer, som vid varje tidpunkt tillämpas för timlärare vid Göteborgs stads sjuksköterskeskola. På grund härav beräknar jag medelsbehovet till arvoden åt tillfälliga lärare till 104 000 kr., innebärande en ökning med 14 000 kr. Anslaget bör vidare ökas med 18 000 kr. för löneomräkning.

Vad jag nu förordat medför en anslagsökning med sammanlagt 32 000 kr. Anslaget bör alltså uppföras med 437 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för statens sjuksköterskeskola i Göteborg, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1964/65:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	39 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	5 000

3. Arvoden åt tillfälliga lärare, förslagsvis	104 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	187 000
5. Rörligt tillägg, förslagsvis	102 000

Summa kr. 437 000;

b) till Statens sjuksköterskeskola i Göteborg: Avlöningar för budgetåret 1964/65 anvisa ett förslagsanslag av 437 000 kr.

[159] 8. Statens sjuksköterskeskola i Göteborg: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1962/63	343 000	322 692
1963/64	350 000	
1964/65 (förslag)	351 000	

Styrelsen för statens sjuksköterskeskola i Göteborg föreslår, att anslaget ökas med 240 100 kr.

	Anslag 1963/64	Mynd. förslag 1964/65	Dep:ts beräkn. 1964/65
<i>Utgifter</i>			
1. Sjukvård m. m. åt befattningshavare	200	—	+ 800
2. Resersättningar	1 100	—	+ 900
3. Inköp och underhåll av undervisningsmateriel m. m.	4 400	—	+ 600
4. Ersättning för undervisningslokaler samt bostad och kost åt elever	380 000	+ 92 000	+ 50 000
5. Elevers resor i undervisningssyfte	7 500	+ 1 000	+ 500
6. Elevers tjänstgöring i öppen vård	18 000	+ 2 500	+ 1 000
7. Stipendier åt elever	—	+ 176 600	+ 9 000
8. Diverse utgifter	800	—	+ 200
9. Kostnader för försöksverksamhet vid antagning av elever	—	+ 50 000	+ 20 000
<i>Inkomster</i>			
10. Särskilda uppbringningsmedel	80 000	+ 82 000	+ 82 000
		+ 240 100	+ 1 000
		Nettoutgift kr.	

Motiv

7. Av rättviseskäl föreslår styrelsen uppförande av en ny delpost för stipendier åt elever med 1 200 kr. per elev och år — eller samma belopp som utgår till elever vid statens sjuksköterskeskola i Norrköping.

9. I samråd med 1962 års utredning angående sjuksköterskeutbildningen föreslår styrelsen, att försök med inträdesprövning i annan form än den gängse orienteringsperioden om 2—3 månader skall göras. I samband med dessa försök kommer orienteringsperioderna att slopas.

Yttrande

1962 års utredning angående sjuksköterskeutbildningen framhåller, att förhållandena vid Norrköpings-skolan och skolorna i Stockholm och Göte-

borg är olikartade i flera avseenden samt att en viss samordning mellan den statliga och den kommunala sjuksköterskeskolan i Göteborg tills vidare bör bibehållas. Båda dessa synpunkter talar emot bifall till Göteborgs-skolans framställning om stipendier åt elever. Enligt direktiven skall utredningen om möjligt framlägga förslag om en samlad lösning av hela frågan rörande elevförmånerna. Detta spörsmål måste ses i ännu större perspektiv och avgöras under hänsynstagande dels till sjuksköterskeelevernas framtida status under utbildningstiden, dels ock till normerna för statlig studiehjälp i allmänhet. På grund av angivna förhållanden anser utredningen sig inte nu böra tillstyrka anslag till allmänna elevstipendier. Däremot torde Göteborgs-skolan för budgetåret 1964/65 böra ges samma möjligheter som Stockholms-skolan att utdela behovsprövade stipendier samt att ge större utbildningsbidrag än eljest vid genomgång av centraliserad specialutbildning.

Utredningen tillstyrker, att 50 000 kr. anvisas för anordnande av försök med inträdesprov.

Departementschefen

Med hänvisning till beräkningen i den föregående sammanställningen föreslår jag, att anslaget ökas med 1 000 kr. och alltså uppföres med 351 000 kr. Därvid har upptagits en delpost till stipendier åt elever för att möjliggöra utbetalande av stipendium med 400 kr. mot f. n. 300 kr. under första elevåret. Detta har hittills inte varit möjligt, enär härför erforderliga medel i elevfonden från vilken stipendierna eljest utgår inte föreslår. Delposten bör upptas med 9 000 kr.

Jag vill i detta sammanhang erinra om att Kungl. Maj:t den 25 oktober 1963 medgivit att den för antagning såsom elev vid sjuksköterskeskolan föreskrivna orienteringsperioden försöksvis under innevarande budgetår må ersättas av kunskapsprov m. m. samt att kostnaderna skall bestridas från en för ändamålet uppförd särskild anslagspost. Medelsbehovet för ifrågasvarande ändamål under nästa budgetår uppskattar jag till ca 20 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens sjuksköterskeskola i Göteborg: Omkostnader* för budgetåret 1964/65 anvisa ett förslagsanslag av 351 000 kr.

[160] 9. *Statens sjuksköterskeskola i Norrköping: Avlöningar*

	Anslag	Nettoutgift
1962/63	98 000	97 900
1963/64	285 000	
1964/65 (förslag)	380 000	

Styrelsen för statens sjuksköterskeskola i Norrköping föreslår, att anslaget ökas med 96 000 kr.

1. Personalförändringar	Ökning
2 instruktionssköterskor Ae 17 från 1/10 1964.....	35 424
2 instruktionssköterskor Ae 17 (Inrättade 1/2 1964) tillägg för 7 månader.....	27 552
2. Tjänsteförändringar	
a) Arvoden till styrelsens ledamöter.....	2 000
b) Arvoden åt tillfälliga lärare.....	23 000
3. Löneomräkning.....	8 024
	96 000

Motiv

1.) Två nya instruktionsskötersketjänster bör planmässigt inrättas från den 1 oktober 1964 för undervisning av elever under det tredje praktiska utbildningsavsnittet.

2. a) Dagarvoden till styrelsens ordförande och ledamöter har fr. o. m. den 1 juli 1963 höjts. Vidare beräknas antalet sammanträden öka.

2. b) Anslagsposten är beräknad i enlighet med kursplanen och planenlig ökning av undervisningen.

Departementschefen

För undervisning av elever i det tredje praktiska utbildningsavsnittet bör i enlighet med planen för sjuksköterskeskolan fr. o. m. den 1 oktober 1964 inrättas två tjänster som instruktionssköterska i Ae 17.

Anslagsposterna till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, samt till arvoden åt tillfälliga lärare bör uppräknas med 2 000 resp. 23 000 kr. Jag har därvid utgått från att ersättning till tillfälliga lärare skall utgå enligt de normer, som vid varje tidpunkt tillämpas vid sjuksköterskeskolan i Linköping.

Kostnaderna för nu förordade personalförstärkningar m. m. uppskattar jag till ca 60 000 kr.

Två instruktionssköterskor skall enligt planen vara anställda endast under en del av innevarande budgetår. På grund härav har medel inte anvisats för hela budgetåret, vilket måste bli fallet för budgetåret 1964/65. Den automatiska utgiftsstegringen härför beräknar jag till ca 28 000 kr. Anslaget bör vidare ökas med 7 000 kr. för löneomräkning.

Vad jag nu förordat medför en anslagsökning med 95 000 kr. Anslaget bör alltså uppföras med 380 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för statens sjuksköterskeskola i Norrköping, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1964/65:

Avlöningsstat

1. Avlöning till ordinarie tjänsteman, <i>förslagsvis</i>	23 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	6 000
3. Arvoden åt tillfälliga lärare, <i>förslagsvis</i>	74 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	184 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	93 000

Summa kr. 380 000;

b) till *Statens sjuksköterskeskola i Norrköping: Avlöningar* för budgetåret 1964/65 anvisa ett förslagsanslag av 380 000 kr.

[161] 10. *Statens sjuksköterskeskola i Norrköping: Omkostnader*

	Anslag	Nettoutgift
1962/63	80 000	86 821
1963/64	149 000	
1964/65 (förslag)	322 000	

Styrelsen för statens sjuksköterskeskola i Norrköping föreslår, att anslaget ökas med 175 000 kr.

	Anslag 1963/64	Mynd. förslag 1964/65	Dep:ts beräkn. 1964/65
<i>Utgifter</i>			
1. Sjukvård m. m. åt befattningshavare	200	—	+ 800
2. <i>Expenser</i>	3 000	+ 2 000	+ 1 000
3. Inköp och underhåll av inventarier och undervisningsmateriel m. m.	9 600	+ 400	+ 400
4. Blanketter och andra trycksaker	2 500	+ 1 000	+ 500
5. Ersättning för undervisningslokaler samt bostad och kost åt elever	252 000	+ 248 000	+ 248 000
6. Sjukvård m. m. åt elever	7 300	+ 2 700	+ 700
7. Elevers resor i undervisningssyfte	2 500	+ 4 100	+ 4 500
8. Stipendier åt elever	78 000	+ 74 400	+ 75 000
9. Elevers tjänstgöring i öppen vård	—	+ 14 000	+ 14 000
10. Diverse utgifter	500	+ 500	+ 500
<i>Inkomster</i>			
11. Särskilda uppbringningsmedel från Norrköpings stad...	209 600	+ 172 100	+ 172 400
		+ 175 000	+ 178 000
		Nettoutgift kr.	

Departementschefen

Med hänvisning till beräkningen i den föregående sammanställningen föreslår jag, att anslaget ökas med 173 000 kr. och alltså uppföres med 322 000 kr. Därvid har delposten till stipendier åt elever på grund av det ökade elevantalet uppräknats med 75 000 kr. Stipendium skall liksom hittills utgå med

100 kr. per månad och elev. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens sjuksköterskeskola i Norrköping: Omkostnader* för budgetåret 1964/65 anvisa ett förslagsanslag av 322 000 kr.

[162] 11. Bidrag till vissa sjuksköterskeskolor

	Anslag	Nettoutgift
1962/63	750 000	688 672
1963/64	1 160 000	
1964/65 (förslag)	1 061 000	

För innevarande budgetår har under anslaget upptagits *dels* 640 000 kr. till bidrag till driften av Sophiahemmets sjuksköterskeskola, *dels* 46 000 kr. för stipendier till elever vid samma sjuksköterskeskola, *dels* 225 000 kr. till bidrag till driften av Samariterhemmets sjuksköterskeskola, *dels* ock 250 000 kr. för utrustning av nybyggnad för denna skola.

I. *Styrelsen för stiftelsen Sophiahemmet* hemställer, att bidraget till sjuksköterskeskolan ökas med 80 000 kr.

II. *Styrelsen för Diakonissanstalten Samariterhemmet* hemställer, *dels* att driftbidraget till sjuksköterskeskolan ökas med 19 000 kr., *dels* att för uppförande av ny skolbyggnad måtte beviljas bidrag med ca 440 000 kr., *dels* ock att för den nya skolbyggnaden måtte beviljas ytterligare utrustningsbidrag med 50 000 kr.

Motiv

I. I förslaget till stat för Sophiahemmets sjuksköterskeskola för budgetåret 1963/64 beräknas underskottet till 720 000 kr., innebärande en ökning med 80 000 kr.

II. I förslaget till stat för Samariterhemmets sjuksköterskeskola för budgetåret 1964/65 beräknas underskottet till 244 000 kr., innebärande en ökning med 94 000 kr. i förhållande till det beräknade underskottet för budgetåret 1963/64.

För att möjliggöra en utökning av elevintagningen vid Samariterhemmets sjuksköterskeskola kommer en ny skolbyggnad att uppföras. Arbetet har påbörjats hösten 1963. Den beräknade byggnadskostnaden uppgick enligt 1962 års kalkyler till 2 700 000 kr., varav 2 000 000 kr. skulle täckas genom lån och 700 000 kr. skulle tillskjutas av disponibla medel. Lägsta entreprenadanbud hösten 1963 uppgår emellertid till 3 300 000 kr. Av mellan-

skillnaden, 600 000 kr., belöper ca 440 000 kr. på själva skolbyggnaden och återstoden på personalbostäder. Samariterhemmet har inte möjlighet att anskaffa förstnämnda del. Stiftelsen hemställer därför om statsbidrag för ändamålet med 440 000 kr.

Kostnaderna för utrustning av den nya skolbyggnaden uppgår enligt framlagt utrustningsförslag till 300 000 kr. Ytterligare statsbidrag för ändamålet med 50 000 kr. erfordras därför.

Yttranden

Medicinalstyrelsen anför.

I. Vid granskning av statförslaget har medicinalstyrelsen funnit sig i stort sett kunna godtaga detsamma. Minskningen av sjuksköterskeskolans inkomster av elevernas tjänstgöring vid Sophiahemmets sjukhus sammanhänger med att utgifterna för elevernas kost höjts. Å andra sidan bör i ersättningen från sjukhuset — liksom vid beräkandet av posten till avlöningar å utgiftssidan — kompensation för höjda folkpensionsavgifter med ca 3 000 kr. inräknas. Styrelsen vill vidare fästa uppmärksamheten på att ersättningen för elevtjänstgöring beräknats efter sjukvårdsbiträdeslön i lönegrad A 2, medan sjukvårdsbiträde under de tre första anställningsåren efter fyllda 19 år skall vara placerat i lönegrad A 3. Beräknas ersättningen för elevtjänstgöring enligt sistnämnda lönegrad tillföres skolan ytterligare ca 14 000 kr. i inkomster. Därest så sker bör inkomsterna uppräknas med 17 000 kr. Det i utgiftsposten till avlöningar till sjuksköterskeskolans personal ingående beloppet till sociala förmåner torde med hänsyn till inhämtade uppgifter om belastningen under budgetåret 1962/63 kunna minskas från 20 till ca 15 procent å avlöningsbeloppet. Underskottet skulle med beaktande av det anförda kunna begränsas till i runt tal 690 000 kr.

II. Ersättningar för elevers arbetsinsats vid sjukhus bör enligt inhämtade kompletterande uppgifter från Samariterhemmet beräknas till 492 000 kr. De sammanlagda inkomsterna för skolan skulle härigenom utgöra 545 000 kr.

Av utgifterna torde posten till arvoden till timlärare böra höjas för att mera komma i överensstämmelse med för motsvarande ändamål beräknat belopp till Sophiahemmets sjuksköterskeskola. Styrelsen uppskattar kostnaderna för arvoden till 90 000 kr. och övriga i avlöningsposten ingående belopp till 245 000 kr. utgörande sammanlagt för avlöningar 335 000 kr.

Vid beräkning av kost och bostadsersättning till elever torde de förmåner böra beaktas, som eleverna åtnjuter under praktik vid sjukhus i Stockholm. Med hänsyn härtill torde posten till omkostnader kunna beräknas till sammanlagt 440 000 kr.

Underskottet skulle med beaktande av det anförda kunna begränsas till i runt tal 230 000 kr.

II. Centrala sjukvårdsberedningen tillstyrker 260 000 kr. för utrustning av den nya sjuksköterskeskolan.

Departementschefen

Fr. o. m. budgetåret 1961/62 har Sophiahemmets sjuksköterskeskola enligt särskilt avtal medgetts bidrag till täckande av uppkommande driftunderskott, varvid bidraget beräknas på grundval av en av Kungl. Maj:t fastställd inkomst- och utgiftsstat. Driftbidraget för budgetåret 1964/65 uppskattar jag till omkring 690 000 kr.

För innevarande budgetår har anvisats ett belopp av 46 000 kr. för stipendier till sådana elever vid Sophiahemmets sjuksköterskeskola, som förbinder sig till viss tids tjänstgöring vid karolinska sjukhuset. Med ledning av en av direktionen för karolinska sjukhuset gjord beräkning upptar jag för motsvarande stipendiekostnader för nästa budgetår ett belopp av ca 40 000 kr.

Diakonissanstalten Samariterhemmet i Uppsala har fr. o. m. 1961 tillerkänts statsbidrag för täckande av underskott på driften av hemmets sjuksköterskeskola. Fr. o. m. 1963 beräknas bidraget enligt samma normer, som tillämpas för Sophiahemmets sjuksköterskeskola. För att bl. a. möjliggöra utbildning av ett ökat antal elever vid sjuksköterskeskolan har Samariterhemmet beslutat uppföra en ny byggnad innehållande dels skollokaler och elevbostäder dels bostäder för personalen vid Samariterhemmets sjukhem. Bl. a. på grund av förseningar har de uppgjorda kostnadskalkylerna emellertid inte hållit. De totala byggnadskostnaderna beräknas nu till 3 300 000 kr. Med hänsyn till angelägenheten av en ökad sjuksköterskeutbildning vill jag tillstyrka statligt stöd till täckande av den del av merkostnaderna, som belöper sig på skoldelen, dvs. ca 440 000 kr. Vid fastställandet av inkomst- och utgiftsstat för sjuksköterskeskolan bör därför inräknas amortering och sedvanlig ränta å ett av Samariterhemmet upptaget, femårigt banklån. Med denna utgångspunkt beräknar jag bidraget till driftunderskottet för nästa budgetår till 321 000 kr.

Vid beräkningen av driftbidragen till Sophiahemmets och Samariterhemmets sjuksköterskeskolor har jag utgått från att ersättning till tillfälliga lärare vid skolorna skall utgå enligt de normer, som vid varje tidpunkt tillämpas vid S:t Eriks sjuksköterskeskola i Stockholm resp. Uppsala sjuksköterskehems sjuksköterskeskola.

Under förevarande anslag har för innevarande budgetår — i avbidan på ett definitivt utrustningsprogram — beräknats ett statsbidrag på 250 000 kr. för utrustning av nybyggnaden vid Samariterhemmets sjuksköterskeskola. Sedan centrala sjukvårdsberedningen numera granskat det slutliga utrustningsförslaget och funnit sig kunna tillstyrka en utrustningsanskaffning för 260 000 kr., föreslår jag, att resterande 10 000 kr. anvisas för ändamålet.

Det sammanlagda medelsbehovet under anslaget för nästa budgetår upp-

går sålunda till 1 061 000 kr., innebärande en minskning av medelsanvisningen med 99 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till vissa sjuksköterskeskolor* för budgetåret 1964/65 anvisa ett förslagsanslag av 1 061 000 kr.

[163] 12. **Statens institut för högre utbildning av sjuksköterskor: Avlöningar**

	Anslag	Nettoutgift
1962/63	635 000	514 787
1963/64	885 000	
1964/65 (förslag)	1 225 000	

Styrelsen för statens institut för högre utbildning av sjuksköterskor föreslår, att anslaget ökas med 555 000 kr.

1. <i>Personalförändringar</i>	Ökning
a) 1 studieledare i Stockholm Ag 21	31 320
b) 2 studieledare i Stockholm Ag 21 under 7 månader	36 540
c) 1 studieledare i Göteborg Ae 21	30 492
d) 1 studieledare i Göteborg Ag 21 under 7 månader	17 787
e) 1 kontorsbiträde Af 2/Ae 5	12 372
f) ½ bibliotekarie Ag 17	12 744
2. <i>Tjänsteförändringar</i>	
a) Lönegradsförändringar	876
b) Extraordinariesättning	—
c) Vissa arvodesfrågor	377 000
3. <i>Löneomräkning</i>	35 869
	555 000

Motiv

Det råder alltfört brist eller knapphet på lärare för olika utbildningsgrenar inom sjukvårdsområdet. Styrelsen anser därför nödvändigt att för budgetåret 1964/65 föreslå en ytterligare ökning av lärarutbildningen vid institutet.

Under budgetåret 1964/65 bör verksamheten ha följande omfattning: Påbörjande av fem lärarkurser och fullföljande av fem tidigare påbörjade dylika kurser; två husmoderskurser; åtta kurser för utbildning av avdelningssköterskor vid sjukvårdsanstalter; en kurs för utbildning av sjuksköterskor-husmödrar vid sjukstugor och andra mindre sjukvårdsanstalter (tidigare har en avdelningssköterskekurs plus sistnämnda kurs benämnts förlängd avdelningssköterskekurs); tre anestesikurser (narkoskurser). Vidare föreslås en fortbildningskurs för sjukvårdsföreståndare vid sjukhus. Därjämte föreslår styrelsen, att medel beräknas för anordnande av fyra kurser för utbildning av yrkeslärare. Två dylika kurser planeras budgetåret 1963/64. En utökad lärarutbildning på detta område är ett vitalt intresse.

Den nu föreslagna utbildningsverksamheten måste betraktas som ett minimum i dagens läge. Med hänsyn till sjuksköterskebristens verkningar på elevernas möjligheter att få tjänstledighet för studier vid institutet och till de lokala resurserna torde verksamheten emellertid ej heller kunna ytterligare utvidgas.

1. a—d) För att kunna genomföra utbildningen i föreslagen omfattning erfordras ytterligare två studieledare från den 1 juli 1964. Vidare erfordras medel för avlönande av studieledare i Stockholm i Ag 21 under 14 månader och i Göteborg under 7 månader.

1. e) Behovet av ytterligare ett skrivbiträde är på grund av den ökade verksamheten stort. Under det förflutna året har skrivpersonalen nödgats att i stor utsträckning tjänstgöra på övertid för att kunna medhinna arbetsuppgifterna.

1. f) Det är nödvändigt, att institutets bibliotek handhas av kompetent befattningshavare. De 3 000 kr. som ställts till styrelsens disposition för anlitande av extra arbetskraft för biblioteksgöromål bör disponeras för skötsel av institutets bibliotek i Göteborg.

2. a) En tjänst som kontorist föreslås uppflyttad till tjänst som kansli-skrivare.

2. b) Tre extra studieledartjänster bör omändras till extra ordinarie.

2. c) Med anledning av Svenska landstingsförbundets förslag till ny husmors- och föreståndareorganisation vid av landstingen drivna sjukhus, har förbundets styrelse beslutat anordna nödvändig påbyggnads- och kompletteringsutbildning för berörda befattningshavare. Sålunda planerar förbundet en kurs om åtta veckor för sjukvårdsföreståndare att anordnas i början av år 1964. Institutets styrelse finner det naturligt, att ifrågavarande utbildning i fortsättningen förlägges till institutet inte minst med tanke på de statliga sjukhusens behov av väl kvalificerade föreståndare.

Behovet av utbildning av anestesisköterskor är stort. Styrelsen föreslår därför, att en anestesikurs anordnas även i Stockholm.

Vid beräkningarna av arvudet åt tillfälliga lärare har styrelsen utgått från ett timarvode av 115 kr. till lärare, som avlagt doktorsgrad, 85 kr. till lärare, som avlagt licentiatexamen, och 75 kr. till övriga lärare. Styrelsen har vid beräkningen av dessa arvoden anpassat sig efter de timarvoden, som nu tillämpas vid medicinska och filosofiska fakulteterna. Vid beräkning av handledararvoden under praktisk utbildning i lärarkurs resp. husmoderskurs har styrelsen i likhet med föregående år utgått från ett arvode av 150 kr. per kursdeltagare och månad.

Yttrande

Medicinalstyrelsen tillstyrker, att verksamheten under budgetåret 1964/65 i huvudsak ges den omfattning som föreslagits av institutets styrelse.

Vidare understryks behovet av fortbildningskurser för föreståndarinnor

(husmödrar) vid sjukhus, vilkas utbildning ligger långt tillbaka i tiden. Det krävs administrativt kunniga sådana med hänsyn till bl. a. den omfördelning av arbetsuppgifterna för sjukvårdspersonal och de rationaliseringsåtgärder som måste företagas för att i görligaste mån bemästra den rådande sjuksköterskebristen.

Vad slutligen gäller de föreslagna yrkeslärarkurserna om 15 veckor utgår styrelsen från att dessa kurser tillkommit som en övergångsföreteelse för att det stora behovet av lärare vid yrkesskolorna skall kunna fyllas inom rimlig tid. Rent principiellt anser styrelsen att samma utbildning, bl. a. i fråga om pedagogik, behövs för alla lärare inom sjukvården. För framtiden torde man böra inrikta sig på en enda typ av lärarkurs vid institutet.

Av institutets framställning framgår, att man avser att snarast ändra kursinnehållet i tre terminskurser för lärare. Medicinalstyrelsen har i skrivelse till institutet bl. a. tillstyrkt en sådan omläggning av kursplanen.

Mot institutets anslagsberäkning har medicinalstyrelsen intet att erinra.

Departementschefen

För nästa budgetår bör i huvudsaklig överensstämmelse med vad institutets styrelse föreslagit — förutom fullföljande av redan påbörjade kurser — anordnas fem lärarkurser, två husmoderskurser, åtta avdelningsköterskekurser, en kurs för utbildning av sjuksköterskor-husmödrar vid sjukstugor och andra mindre sjukvårdsanstalter, tre kurser i narkosgivning samt fyra kurser för utbildning av yrkeslärare. Med hänsyn till det stora behovet av lärare för utbildning av undersköterskor och sjukvårdsbiträden, inte minst inom åldringssjukvården och annan vård av långvarigt sjuka, bör om möjligt ytterligare två yrkeslärarkurser anordnas. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att om förutsättningar för anordnande av dessa kurser föreligger besluta därom.

Jag vill i detta sammanhang erinra om att Kungl. Maj:t den 25 juli och den 19 december 1963 medgivit, att institutet redan innevarande budgetår försöksvis anordnar två kurser för blivande lärare för utbildning av sjukvårdsbiträden och undersköterskor.

För den av mig förordade omfattningen av kursverksamheten under nästa budgetår bör inrättas tre tjänster som studieledare i Ag 21, varav två i Stockholm och en i Göteborg. Därjämte bör medel beräknas för en studieledare i Göteborg under sju månader.

Förslaget om förstärkning av kanslipersonalen med ett kontorsbiträde i reglerad befordringsgång kan jag tillstyrka. Därjämte beräknar jag för anlitande av extra arbetskraft för biblioteksgöromål ett med 1 000 kr. förhöjt belopp.

Ersättning till tillfälliga lärare bör utgå enligt samma principer som f. n. tillämpas. Med beaktande av vad jag anfört rörande omfattningen av kursverksamheten vid institutet under nästa budgetår och då jag ej är beredd

att förorda en uppräknig av handledararvodena, beräknar jag medelsbehovet för arvoden åt tillfälliga lärare till 607 000 kr.

Av begärda tjänsteförändringar kan jag förorda, att två studieledartjänster i Ag 21 fr. o. m. nästa budgetår utbyts mot extra ordinarie tjänster.

Vad jag sålunda föreslagit föranleder en med omkring 302 000 kr. ökad medelsanvisning. Anslaget bör vidare ökas med 38 000 kr. för löneomräkning och alltså uppföras med 1 225 000 kr., vilket innebär en ökning med 340 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för statens institut för högre utbildning av sjuksköterskor, som föranledes av vad jag föreslagit i det föregående;

b) godkänna följande avlöningsstat för statens institut för högre utbildning av sjuksköterskor, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1964/65:

Avlöningsstat

1. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	7 000
2. Arvoden åt tillfälliga lärare m. m., <i>förslagsvis</i>	607 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	421 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	190 000

Summa kr. 1 225 000;

c) till Statens institut för högre utbildning av sjuksköterskor: Avlöningar för budgetåret 1964/65 anvisa ett förslagsanslag av 1 225 000 kr.

[164] 13. Statens institut för högre utbildning av sjuksköterskor: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1962/63	64 000	263 315
1963/64	128 000	
1964/65 (förslag)	209 000	

Styrelsen för statens institut för högre utbildning av sjuksköterskor föreslår, att anslaget ökas med 180 000 kr.

	Anslag 1963/64	Mynd. förslag 1964/65	Dep:ts beräkn. 1964/65
1. Reseersättningar	13 000	+ 6 000	+ 2 000
2. Expenser	46 800	+ 22 000	+ 16 200
3. Studiebidrag	50 000	+ 150 000	+ 60 000
4. Inköp och underhåll av undervisningsmateriel	10 700	+ 2 000	+ 2 300
5. Diverse utgifter	6 500	—	+ 500
		+ 180 000	+ 81 000

Yttrande

Medicinalstyrelsen har intet att erinra mot de föreslagna ändringarna å anslaget.

Departementschefen

Med hänvisning till beräkningen i den föregående sammanställningen föreslår jag, att anslaget ökas med 81 000 kr. och alltså uppföres med 209 000 kr. Jag har därvid utgått från att ersättning till elever skall utgå allenast till sådan deltagare i lärar- resp. yrkeslärarkurs, som inte har anställning hos statlig eller kommunal sjukvårdshuvudman. Bidragsbeloppet bör höjas från 1 020 kr. till 1 200 kr. per månad, i likhet med vad som gäller för av överstyrelsen för yrkesutbildning anordnade lärarkurser. Jag vill i detta sammanhang anmäla, att Kungl. Maj:t den 19 december 1963 i syfte att underlätta rekryteringen till kurserna medgivit, att det högre beloppet må utgå redan fr. o. m. den 1 januari 1964.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens institut för högre utbildning av sjuksköterskor: Omkostnader* för budgetåret 1964/65 anvisa ett förslagsanslag av 209 000 kr.

[165] 14. Utbildning av viss sjukvårdspersonal

	Anslag	Nettoutgift
1962/63	224 000	268 704
1963/64	354 000	
1964/65 (förslag)	426 000	

Från ifrågavarande anslag bestrids kostnaderna för specialutbildning av barnsjuksköterskor, för kompletteringskurs för vissa sjuksköterskor med utländsk utbildning, för försökskurser i förebyggande mödravård m. m. för distriktssköterskor ävensom för en försökskurs av ny typ för utbildning av distriktssköterskor.

Medicinalstyrelsen föreslår, att anslaget ökas med 289 400 kr.

	Anslag 1963/64	Mynd. förslag 1964/65
A. Specialutbildning av barnsjuksköterskor		
1. Arvode till en rektor A 21:22 m. m.....	30 100	+ 3 600
2. Arvode under 8 månader till en instruktionssköterska A 17:20 m. m.....	18 000	+ 2 000
3. Arvoden till speciallärare samt hospiteringsersättning.....	25 600	+ 6 400
4. Ersättning till speciallärare för resekostnader.....	1 000	—
5. Anordnande av kompletteringskurs för vissa sjuksköterskor.....	1 600	+ 400
6. Expenser.....	2 500	+ 300
7. Sjukvård m. m.....	200	—
	79 000	+ 12 700

	Anslag		Mynd.
	1963/64		förslag 1964/65
B. Kompletteringskurs för vissa sjuksköterskor med utländsk utbildning			
1. Arvode till kursledare.....	7 000	+	1 300
2. Arvoden till speciallärare.....	15 000	+	500
3. Lokalhyra m. m.	2 500		—
4. Expenser och undervisningsmaterial	500	+	1 000
5. Ersättningar till kursdeltagare	25 000	+	8 600
	50 000	+	11 400
C. Försökskurser i förebyggande mödravård m. m.....	125 000	—	16 700
D. Försökskurs för utbildning av distriktssköterskor.....	100 000	+	282 000
			+ 289 400

Motiv

A. Vid centralskolan för specialutbildning av barnsjuksköterskor meddelas undervisning *dels* vid s. k. A-kurser (barnavård och barnsjukvård) under sammanlagt högst tolv månader, *dels ock* vid s. k. B-kurser (social barnavård) under en tid av fyra månader i samband med praktik inom skilda grenar av den förebyggande barnavården.

Vid skolan anordnas årligen två A-kurser med sammanlagt ca 60 elever och två B-kurser med tillhoppa 40 elever.

A-kursen finansieras f. n. huvudsakligen genom den ersättning, som erhålles för elevernas arbete vid karolinska sjukhusets barnklinik.

Kostnaderna för B-kurserna har helt bestritts av statsmedel.

1.—2. Medel bör beräknas även för ersättning till vikarier.

3.—4. Arvoden till speciallärare har uppräknats till ett sammanlagt belopp av 26 000 kr. Hospiteringsersättningarna, som sedan mer än femton år utgått med 10 kr. per kursdeltagare och vecka, bör höjas till 25 kr. i likhet med vad som föreslås för statens distriktssköterskeskolas del.

5. En uppräknning av anslagsposten med 400 kr. erfordras.

6. Då centralskolan under budgetåret 1962/63 måst tillskjuta A-kursmedel för att bestrida en del av utgifterna å denna post synes densamma böra uppräknas med 300 kr.

B. Även för nästkommande budgetår föreligger behov av att med början i september 1964 anordna en kompletteringskurs om tolv veckor för sjuksköterskor med utländsk utbildning i stället för att hänvisa dem till sjuksköterskeskolornas utbildningsplatser.

Antalet kursdeltagare har beräknats till 20, emedan antalet ansökningar till de hittills anordnade kurserna successivt ökat och för innevarande budgetår överstiger det till 15 deltagare beräknade antalet.

Undervisningen avses liksom under innevarande års kurs omfatta 300 timmar, varav viss del ombesörjes av kursledaren. Det synes lämpligt att även denna kurs förläggas till Stockholm.

1. För kursledaren (instruktionssköterska) beräknas arvode under 3,5

månader med belopp motsvarande lönegrad A 17:20 samt semesterersättning enligt semesterlagen.

2. Arvoden till speciallärare har beräknats till 250 timmar i stället för tidigare 240 timmar, då kursledarinnan inte synes kunna ombesörja så stor del av undervisningen som förut antagits.

4. Därest lokalerna ej kan samordnas med annan av staten anordnad kursverksamhet synes ca 1 000 kr. böra beräknas för undervisningsmaterial, vartill kommer 500 kr. för expenser.

5. Till deltagarna beräknas liksom tidigare ett traktamente av 20 kr. per dag och deltagare, dvs. för 20 deltagare under 12 veckor 33 600 kr.

C. Medicinalstyrelsen har hittills anordnat tre kurser för distriktssköterskor i förebyggande mödravård m. m., nämligen hösten 1959, våren 1962 och våren 1963. Antalet deltagare vid dessa kurser har varit (19 + 20 + 18) 57. För budgetåret 1963/64 har Kungl. Maj:t genom beslut den 28 juni 1963 uppdragit åt medicinalstyrelsen att anordna ytterligare tre kurser. Den första av dessa kurser började i augusti 1963.

Med hänsyn till rådande rekryteringssvårigheter anser sig medicinalstyrelsen inte kunna anordna mer än högst tre kurser under budgetåret 1964/65, varav två vid lasarettet i Danderyd och en vid lasarettet i Mölndal. Kursernas uppläggning och innehåll förutsättes bli oförändrad.

För vardera kursen vid lasarettet i Danderyd beräknas ett belopp av 35 300 kr. Kostnaderna för avlöning och arvode åt en instruktionsbarnmorska i högst Ag 17:20 (ortsgrupp 5) har beräknats till 12 400 kr., arvodet till timlärare i obstetrik och övriga ämnen till 10 000 kr. Arvodet till kursledare föreslås höjt med 10 % med hänsyn till penningvärdets fall sedan arvodet fastställdes år 1960; arvodet till kursledare beräknas därför till 4 400 kr. Reseersättning för befattningshavare m. fl. har beräknats till 400 kr. och kostnader för övrigt (hospiteringsarvoden, hyra m. m.) till 8 100 kr.

För kursen vid lasarettet i Mölndal åtgår ett belopp av 37 700 kr. Lönekostnaden för instruktionsbarnmorska — beräknat under 6 månader för kurs i Ortsgrupp 4 — uppgår till 13 100 kr., arvode åt timlärare i obstetrik m. m. till 10 000 kr., arvode åt kursledare till 4 400 kr., reseersättning till 4 400 kr. och kostnader för övrigt till 5 800 kr.

Sammanlagt skulle alltså för de tre planerade kurserna beräknas åtgå 108 300 kr.

D. Genom beslut den 28 juni 1963 har Kungl. Maj:t uppdragit åt medicinalstyrelsen att försöksvis anordna en kurs för utbildning av distriktssköterskor omfattande 10 månader och förlagd till Göteborg. Antalet deltagare i kursen är 22. Behovet av distriktssköterskor täckes ej genom verksamheten vid statens distriktssköterskeskola i Stockholm, där ca 100 elever kan mottagas årligen. Medicinalstyrelsen föreslår därför att en distriktssköterskekurs anordnas i Göteborg även under budgetåret 1964/65. Elevan-

talet har beräknats till 30. Av praktiska skäl anser styrelsen att kursen bör administreras av statens institut för högre utbildning av sjuksköterskor, vars avdelning i Göteborg är förlagd till samma byggnad som försökskursens expeditionslokaler. Härigenom ernås bl. a. att kursledaren vid försökskursen kan delta i undervisningen vid institutets övriga kurser.

Styrelsen uppskattar kostnaderna för kursen till 382 000 kr., varav 255 000 kr. utgör studiebidrag åt elever. Arvoden till tillfälliga lärare har beräknats med belopp motsvarande vad som föreslås utgå till timlärare vid den till Göteborg förlagda avdelningen av statens institut för högre utbildning av sjuksköterskor under nästkommande budgetår. Vidare har ersättning till handledare under elevernas praktik i öppen vård beräknats efter 25 kr. per elev och vecka i likhet med vad som föreslagits utgå vid statens distriktsköterskeskola.

Yttranden

Statens institut för högre utbildning av sjuksköterskor finner det lämpligt, att kursen för utbildning av distriktssköterskor administreras av institutet. Arvodena åt tillfälliga lärare bör därvid utgå med samma belopp, som institutet föreslagit för undervisning vid institutet.

1962 års utredning angående sjuksköterskeutbildningen anser, att försökskurserna för distriktssköterskor i förebyggande mödravård bör fortsätta i avvaktan på utredningens förslag. Sak samma gäller den fr. o. m. innevarande budgetår i Göteborg försöksvis anordnade distriktssköterskeutbildningen av ny typ. Såsom föreslagits bör denna försökskurs av praktiska skäl administrativt samordnas med högre institutets göteborgsavdelning.

Departementschefen

Ersättning till tillfälliga lärare vid centralskolan för specialutbildning av barnsjuksköterskor bör utgå enligt de normer, som vid varje tidpunkt tillämpas vid S:t Eriks sjuksköterskeskola i Stockholm. Hospiteringsersättningarna bör utgå med oförändrade belopp. På grund härav och då jag i övrigt inte har något att erinra mot medicinalstyrelsens anslagsberäkning, beräknar jag medelsbehovet under nästa budgetår för ifrågavarande specialutbildning till 92 000 kr., vilket innebär en ökning med 13 000 kr.

Under 1962 och 1963 har medicinalstyrelsen anordnat två teoretiska kompletteringskurser för utländska sjuksköterskor. Dessa kurser har varit avsedda för 15 deltagare. Kurserna har fyllt ett behov och utgjort ett värdefullt komplement till den ordinarie sjuksköterskeutbildningen. Antalet sökande har successivt ökat. Med hänsyn härtill och till den stora efterfrågan på utbildad arbetskraft inom hälso- och sjukvården bör en sådan kurs anordnas även under nästa budgetår. Antalet deltagare bör, såsom medicinalstyrelsen föreslagit, utökas till 20.

Medicinalstyrelsens anslagsberäkning föranleder ingen erinran från min sida. På grund härav och då ersättningen till timplärare bör utgå enligt de nyss angivna normerna beräknar jag medelsbehovet för budgetåret 1964/65 till omkring 62 000 kr., vilket innebär en ökning med 12 000 kr.

Under förevarande anslag har för innevarande budgetår beräknats medel för av medicinalstyrelsen i en den 10 november 1962 överlämnad promemoria angående översyn av distriktssköterskeutbildningen m. m. föreslagna försökskurser i förebyggande mödravård m. m. för distriktssköterskor. Promemorian jämte däröver avgivna yttranden har av Kungl. Maj:t den 3 maj 1963 överlämnats till 1962 års utredning angående sjuksköterskeutbildningen för att tagas under övervägande vid fullgörandet av utredningsuppdraget.

Kungl. Maj:t har härefter den 28 juni 1963 uppdragit åt medicinalstyrelsen att i huvudsaklig överensstämmelse med av styrelsen framlagt förslag för en sammanlagd kostnad av högst 104 400 kr. under budgetåret 1963/64 anordna tre kurser i förebyggande mödravård m. m. för distriktssköterskor, varav två vid lasarettet i Danderyd och en vid Mölndals lasarett.

Även under budgetåret 1964/65 bör tre sådana kurser anordnas. Kursledararvoden och hospiteringsarvoden bör utgå med oförändrade belopp. På grund härav och då ersättning till timplärare bör utgå enligt de normer, som tillämpas vid Kevinge resp. Göteborgs stads sjuksköterskeskola beräknar jag kostnaderna för kurserna till 105 000 kr., varav för två kurser vid lasarettet i Danderyd 68 400 kr. och för en kurs vid lasarettet i Mölndal 36 600 kr. Detta innebär en minskning med 20 000 kr.

För att kunna pröva av medicinalstyrelsen föreslagen utbildning av ny typ för legitimerade sjuksköterskor, som ej erhållit för inträde i distriktssköterskeskolan erforderlig specialutbildning, beräknades för innevarande budgetår medel för en försökskurs för utbildning av distriktssköterskor. Kungl. Maj:t har den 28 juni 1963 uppdragit åt medicinalstyrelsen att under budgetåret 1963/64 anordna en sådan försökskurs. Den är förlagd till Göteborg.

Behovet av distriktssköterskor är stort. Det är med hänsyn därtill angeläget att en sådan försökskurs anordnas även under nästa budgetår. Av praktiska skäl bör den administreras av statens institut för högre utbildning av sjuksköterskor, vars avdelning i Göteborg är förlagd till samma byggnad som försökskursens expeditionslokaler.

Ersättning till timplärare vid försökskursen bör utgå enligt de principer som f. n. tillämpas vid nämnda institut.

Bidrag till kursdeltagare bör utgå enligt de bestämmelser som fr. o. m. innevarande budgetår gäller vid statens distriktssköterskeskola enligt vad jag anfört under punkten 73.

Med beaktande av vad jag nu anfört beräknar jag medelsbehovet för ifrågavarande kurs till 167 000 kr., vilket innebär en ökning med 67 000 kr.

Det sammanlagda medelsbehovet under förevarande anslag uppgår sålunda till 426 000 kr., vilket innebär en ökning med 72 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Utbildning av viss sjukvårdspersonal* för budgetåret 1964/65 anvisa ett förslagsanslag av 426 000 kr.

[166] 15. **Utbildningskurser i arbetsterapi**

	Anslag	Nettoutgift
1962/63	27 000	21 547
1963/64	28 000	
1964/65 (förslag)	30 000	

Fr. o. m. år 1954 har, i huvudsaklig överensstämmelse med i prop. 1954: 82 angivna riktlinjer, vid Älvsborgs läns landstings centrala yrkesskola i Steneby och slöjdföreningens skola i Göteborg varje år anordnats en kompletteringskurs i sysselsättnings- och arbetsterapi för personal inom mentalsjukvården.

Överstyrelsen för yrkesutbildning föreslår, att anslaget ökas med 2 000 kr.

Motiv

Intresset för att komma in på dessa kurser är stort och de fyller ett angeläget behov. Jämväl under budgetåret 1964/65 bör anordnas en kompletteringskurs i sysselsättnings- och arbetsterapi för personal inom mentalsjukvården. Kostnaderna för kompletteringskursen beräknas till i runt tal 30 000 kr. Jämfört med anslaget för innevarande budgetår innebär detta en höjning med 2 000 kr. Ökningen beror på höjda avlöningskostnader m. m.

Departementschefen

I likhet med överstyrelsen för yrkesutbildning anser jag, att en kurs i sysselsättnings- och arbetsterapi för personal inom mentalsjukvården bör anordnas även under nästa budgetår. Mot överstyrelsens anslagsberäkning, innebärande en uppräknig med 2 000 kr., har jag intet att erinra. Anslaget bör alltså uppföras med 30 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Utbildningskurser i arbetsterapi* för budgetåret 1964/65 anvisa ett förslagsanslag av 30 000 kr.

K. Allmän hälsovård m. m.**[167] 1. Bidrag till avlöningar åt distriktssköterskor m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1962/63	13 000 000	13 776 017
1963/64	16 400 000	
1964/65 (förslag)	16 400 000	

Enligt kungörelsen 1935: 428 utgår statsbidrag till avlönande av distriktssköterskor med föreskriven kompetens till landstingskommun, som anordnat distriktsvård, med hälften av årslön och kompensation för förhöjd folkpensionsavgift, räknat efter högst lönegrad A 14: 16.

Medicinalstyrelsen har anfört, att antalet inrättade tjänster den 31 december 1962 utgjorde 1 768, av vilka 1 529 var besatta med ordinarie innehavare. Härvid har medräknats 69 distriktssköterske-barnmorskor. Antalet tillsatta tjänster har under år 1962 minskat med 12. Sedan städerna Gävle och Hälsingborg återinträtt i Gävleborgs resp. Malmöhus läns landstingskommun, har ett 20-tal stadssjukskötersketjänster omändrats till distriktsskötersketjänster, för vilka statsbidrag beräknas utgå. Under år 1963 har 76 sjuksköterskor avslutat sin utbildning. Den 1 juli 1963 var 25 sjuksköterskor med distriktssköterskekompetens anställda å vakanta tjänster. Ungefär lika många vikarier torde kunna beräknas vara i tjänst under år 1963. Den sammanlagda avgången för år 1963 torde kunna beräknas till 6 procent eller ca 90 befattningshavare.

Antalet distriktssköterskor vid 1964 års ingång kan således beräknas till ca 1 560. Statsbidraget för nämnda tjänster uppgår till 15 729 480 kr. Styrelsen har därvid utgått från lönegrad Ao 14, löneklass 16, ortsgrupp 3. Med hänsyn till att omkring 400 distriktssköterskor är placerade i ortsgrupperna 4 och 5, bör beloppet uppräknas till ca 16 260 000 kr. Härtill kommer utgifter för kallortstillägg, beräknade till ca 140 000 kr.

Det totala medelsbehovet skulle alltså för budgetåret 1964/65 uppgå till oförändrat 16 400 000 kr. Styrelsen föreslår, att anslaget upptas med nämnda belopp.

Departementschefen

I enlighet med medicinalstyrelsens förslag bör anslaget för nästa budgetår uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till avlöningar åt distriktssköterskor m. m.* för budgetåret 1964/65 anvisa ett förslagsanslag av 16 400 000 kr.

[168] 2. Bidrag till avlöningar åt distriktsbarnmorskor m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1962/63	3 300 000	3 238 801
1963/64	3 500 000	
1964/65 (förslag)	3 500 000	

Enligt kungörelsen 1947: 429 utgår statsbidrag till landsting och stad, som inte deltar i landsting, dels till avlöningar åt distriktsbarnmorskor med hälften av årslön och kompensation för förhöjd folkpensionsavgift, räknat efter högst lönegrad A 12: 14, dels ock till distriktsbarnmorskors resor i samband med hemförlossning och eftervård.

Medicinalstyrelsen har anfört, att antalet statsbidragsberättigade distriktsbarnmorskebefattningar enligt gällande planer den 1 juli 1963 uppgick till högst 413. Dessa planer kommer för de flesta landstingskommunerna att upphöra med utgången av år 1963, vilket torde medföra en minskning av antalet tjänster i samband med befattningshavarnas avgång med pension. Huvudmännen är efter sjukvårdslagens ikraftträdande den 1 juli 1963 inte skyldiga att hålla distriktsbarnmorskor för förlossning i hemmet. Detta förhållande torde dock ej påverka anslagsberäkningen för nästa budgetår i någon större omfattning. Den 1 januari 1964 kan antalet tjänster, besatta med ordinarie innehavare, beräknas uppgå till omkring 340, varjämte ca 20 vakanta tjänster väntas komma att uppehållas av vikarier. Antalet statsbidragsberättigade befattningar skulle sålunda bli ca 360.

Avlöningsbidraget kan för ifrågavarande befattningshavare enligt löneklass 14, ortsgrupp 4, beräknas till i runt tal 3 413 900 kr. Statsbidraget för extra tillägg i vederbörande kallortsklass beräknas till 40 000 kr.

Medelsbehovet för avlöningar skulle sålunda enligt gällande grunder uppgå till 3 453 900 kr. eller i runt tal 3 450 000 kr.

För kalenderåret 1961 och 1962 har rekvirerats resp. 39 931 och 33 161 kr. för distriktsbarnmorskors resor i samband med hemförlossning och eftervård.

Antalet hemförlossningar kan för år 1964 uppskattas till 300 och antalet eftervårdsbesök till 15 000. Enär antalet förlossningar i öppen vård sjunker, torde medelsbehovet under budgetåret 1964/65 för bidrag till distriktsbarnmorskors resor kunna beräknas till 30 000 kr.

Det totala medelsbehovet under anslaget beräknas i enlighet härmed uppgå till avrundat 3 500 000 kr. Styrelsen föreslår, att anslaget upptas med nämnda belopp.

Departementschefen

I enlighet med medicinalstyrelsens förslag bör anslaget för nästa budgetår uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till avlöningar åt distriktsbarnmorskor m. m.* för budgetåret 1964/65 anvisa ett förslagsanslag av 3 500 000 kr.

[169] 3. **Bidrag till avlöningar m. m. inom förebyggande mödra- och barnavård**

	Anslag	Nettoutgift
1962/63	7 800 000	7 818 414
1963/64	8 400 000	
1964/65 (förslag)	8 700 000	

Enligt kungörelsen 1944:396 utgår till landstingskommun eller stad, som ej tillhör landstingskommun, statsbidrag för anordnande och upprätthållande av rådgivande verksamhet beträffande förebyggande mödra- och barnavård. Bidrag utgår därvid till inredning och utrustning av mödra- och barnavårdscentraler, till läkares, sjuksköterskors och barnmorskors avlöning, till resor samt till viss kursverksamhet.

Medicinalstyrelsen har anfört, att bidragen till inredning och utrustning av centraler, till resor och till kursverksamhet kan beräknas till oförändrat resp. 10 000 kr., 1 430 000 kr. och 4 000 kr. Beträffande bidrag till läkares, sjuksköterskors och barnmorskors löner torde sammanlagda antalet läkarmottagningar under 1964 kunna uppskattas till 80 000 och antalet besök hos läkare till 315 000 inom den förebyggande mödravården och 740 000 inom den förebyggande barnavården. Kostnaderna för budgetåret 1964/65 skulle då uppgå till följande belopp:

Grundbelopp 10 kr. per mottagning	800 000
Ersättning för förvårds- och eftervårdsbesök av mödrar, 3 kr. 50 öre per besök	1 102 500
Ersättning för besök av barn, 2 kr. 50 öre per besök	1 850 000
	Summa kr. 3 752 500

Till ersättning för särskilt anordnade mottagningar av läkare för rådgivning i fråga om barn, som företer uppfostringssvårigheter eller neuro-labila symtom, beräknas åtgå oförändrat 50 000 kr. och till föreståndare vid mödravårdscentraler av typ I likaledes oförändrat 35 000 kr. Den totala kostnaden för läkarövervakningen skulle sålunda uppgå till 3 837 500 kr.

Antalet heltidsanställda sjuksköterskor inom dessa vårdgrenar under år 1964 beräknas till 300 och antalet heltidsanställda barnmorskor vid mödravårdscentral till högst 70. Härjämte räknar styrelsen med 35 deltidanställda befattningshavare.

Samtliga heltidsanställda befattningshavare åtnjuter lön enligt lönegrad 12. Avlöningsbidraget för 370 heltidsanställda befattningshavare efter lönegrad 12, löneklass 14, ortsgrupp 4, uppgår till $\frac{1}{2}$ ($370 \times 18\,966$) = 3 508 710

kr. Enär statsbidraget för deltidsanställda befattningshavare kan beräknas till 17 500 kr., blir statens kostnader för sjuksköterskor och barnmorskor tillhopa 3 526 210 kr.

Sammanlagt skulle således bidragen till läkares, sjuksköterskors och barnmorskors avlöning uppgå till i runt tal 7 364 000 kr.

Behovet av medel till statsbidrag till avlöningar m. m. inom förebyggande mödra- och barnavård beräknas alltså uppgå till 8 808 000 kr. för budgetåret 1964/65. Styrelsen föreslår, att anslaget upptages med avrundat 8 800 000 kr.

Departementschefen

Bland de befolkningspolitiska åtgärderna under 1930-talet ingick, fr. o. m. år 1938, statsbidrag till förebyggande mödra- och barnavård. Bidragen utgår till landstingskommun eller stad, som ej tillhör landstingskommun.

Den förebyggande mödra- och barnavården är en organisation för kostnadsfri hälsokontroll av blivande och nyblivna mödrar och av barn i förskoleåldern. Även resorna i samband med hälsokontrollen är i princip kostnadsfria. Verksamheten består främst av mottagningar hos organens läkare, barnmorskor och sjuksköterskor samt av besök i hemmen. Mödrarna erhåller alla de läkemedel, som erfordras för behandling av graviditetskomplikationer. Både mödrar och barn får behövliga skyddsläkemedel, såsom vitamin- och järnpreparat. Mödragymnastik anordnas. Mödravårdens organ medverkar vidare aktivt för att blivande och nyblivna mödrars behov av tandvård skall tillgodoses. Råd ges också angående födelsekontroll. Inom ramen för den förebyggande barnavården sker en omfattande ympning.

Med hänsyn till verksamhetens betydelse vill jag lämna några uppgifter, som belyser dess omfattning. Antalet hälsovårdsorgan, vid vilka ifrågasvarande verksamhet bedrivs, uppgick vid 1961 års utgång till 1 626, därav 342 centraler av olika typer, fördelade över hela landet. Övervakningen vid mödravårdsorganen omfattade 1961 inte mindre än 90 631 barnaföderskor, eller ca 86 procent av samtliga. Antalet besök hos läkare uppgick samma år till i medeltal 3,1 per barnaföderska. Besöken hos barnmorska utgjorde 4,7 och barnmorskornas hembesök 1 hos varje kvinna under loppet av havandeskapet. I fråga om barnavården omfattar hälsoövervakningen 97 procent eller 101 658 av spädbarnen, 93 procent eller 94 072 av ettåringarna samt 38 procent eller 240 243 av småbarnen i åldern två till sju år.

Effekten av den förebyggande mödra- och barnavården låter sig inte direkt återges i siffror. Spädbarnsdödligheten är dock en god indikator vid bedömandet av vidtagna åtgärder. Här har Sverige ett av de lägsta talen i världen, nämligen 15,5 promille. Barnens allmänna hälsa och utveckling är mycket god. Bristsjukdomar såsom anemi m. fl. har försvunnit och mag- och tarmsjukdomar samt ämnesomsättningssjukdomar, som tidigare spelade stor roll även som dödsorsak, har numera ringa betydelse. Infektionssjuk-

domarna förlöper lindrigare än förr och dödsfall är relativt sällsynta. Även mödradödligheten har nedgått och hade 1961 sjunkit till 2,5 på 10 000 förlossningar. Klart är emellertid, att inte endast medicinska utan även sociala förhållanden inverkat. De i vårt land genomförda stora sociala reformerna torde ha en betydande andel i den gynnsamma utvecklingen.

Vad angår verksamheten under nästa budgetår har jag inte i och för sig något att erinra mot medicinalstyrelsens anslagsberäkning. Med hänsyn till anslagsbelastningen torde dock en höjning av anslaget med ytterligare 300 000 kr. vara tillräcklig för budgetåret 1964/65. Anslaget bör således upptas med 8 700 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till avlöningar m. m. inom förebyggande mödra- och barnavård* för budgetåret 1964/65 anvisa ett förslagsanslag av 8 700 000 kr.

[170] 4. Läkemedel åt vissa kvinnor och barn

	Anslag	Nettoutgift
1962/63	1 800 000	1 761 077
1963/64	1 900 000	
1964/65 (förslag)	2 000 000	

Enligt kungörelsen 1939: 461 må vissa kvinnor och barn kostnadsfritt tillhandahållas skyddsläkemedel, däribland immun- och gammaglobulin. Enligt kungörelsen 1944: 397 må kvinna, som för sjukdom åtnjuter avgiftsfri behandling inom ramen för den förebyggande mödra- och barnavården, kostnadsfritt tillhandahållas jämväl i anledning av sjukdomen erforderliga läkemedel.

Medicinalstyrelsen har anfört, att en viss återhållsamhet i förbrukningen av läkemedel kan vara att förvänta. Med beaktande av den stigande nativiteten och den härav föranledda ökningen av besöksfrekvensen vid mödra- och barnavårdsorgan torde anslaget för nästkommande budgetår likväl böra uppräknas med 100 000 kr. *Medicinalstyrelsen* har härvid vad angår skyddsläkemedlen tagit hänsyn till svårigheten att beräkna kostnaderna för behandling med immun- och gammaglobulin.

Behovet av medel under förevarande anslag beräknas i enlighet härmed uppgå till 2 000 000 kr. *Styrelsen* föreslår, att anslaget upptas med nämnda belopp.

Departementschefen

Antalet födda beräknas stiga under de närmaste åren. Detta kan förväntas medföra en ökad besöksfrekvens vid mödra- och barnavårdsorganen. Anslaget bör därför i enlighet med *medicinalstyrelsens* förslag för nästa

budgetår uppräknas med 100 000 kr. till 2 000 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Läkemedel åt vissa kvinnor och barn* för budgetåret 1964/65 anvisa ett förslagsanslag av 2 000 000 kr.

[171] 5. Abortförebyggande åtgärder

	Anslag	Nettoutgift
1962/63	370 000	362 873
1963/64	390 000	
1964, 65 (förslag)	410 000	

Enligt kungörelsen 1945: 863 utgår till landsting eller stad, som ej deltagar i landsting, statsbidrag för anordnande och upprätthållande av verksamhet för stöd och rådgivning åt havande kvinnor i abortförebyggande syfte. Bidrag utgår därvid till läkares och kurators avlöning, till vissa resor samt för tillgodoseende av överhängande hjälpbehov hos kvinnor, som besöker kurator. Vissa laboratorieundersökningar ersättes även.

Medicinalstyrelsen föreslår, att anslaget ökas med 30 000 kr.

	Anslag 1963/64	Mynd. förslag 1964/65
1. Anordnande och upprätthållande av verksamhet för stöd och rådgivning åt havande kvinnor i abortförebyggande syfte	200 000	+ 20 000
2. Tillgodoseende av överhängande hjälpbehov hos kvinnor, som besöker kurator	160 000	—
3. Ersättningar till vissa laboratorier för utförande av graviditetsreaktioner	30 000	+ 10 000
		+ 30 000

Motiv

1. Den abortförebyggande verksamheten har under år 1962 bedrivits vid 19 rådgivningsbyråer. I avvaktan på resultatet av den försöksvis anordnade familjerådgivningen torde någon vidare utbyggnad av den ordinarie statsunderstödda abortförebyggande verksamheten inte vara att förvänta.

Ehuru antalet nyinskrivna var färre 1962 än 1961, måste man med hänsyn till det nu stigande antalet kvinnor i barnalstrande ålder räkna med ett ökat antal abortsökande under 1964. Medelsanvisningen under denna punkt föreslås därför ökad med 20 000 kr.

2. Under år 1962 har 4 366 kvinnor nyinskrivits vid rådgivningsbyråerna. Med ett beräknat antal av ca 5 000 nyinskrivna under innevarande år kan medelsbeloppet uppskattas till (5 000 × 30) 150 000 kr. Med hänsyn till att den abortförebyggande verksamheten inom familjerådgivningens ram kan komma att belasta förevarande anslagspost, bör denna uppföras med oförändrat 160 000 kr.

3. Anslagsposten torde böra höjas till 40 000 kr. med hänsyn till den stigande besöksfrekvensen vid mödravårdsorganen, vilket i sin tur är en följd av det stigande antalet kvinnor i barnalstrande ålder.

Departementschefen

Anslagsposten till anordnande och upprätthållande av verksamhet för stöd och rådgivning åt havande kvinnor i abortförebyggande syfte bör med hänsyn till den väntade ökningen av behovet uppräknas med 20 000 kr. För denna del av verksamheten vid rådgivningsbyråerna beräknar jag på grund härav 220 000 kr.

För tillgodoseende av överhängande hjälpbehov hos kvinnor, som besöker kurator, beräknar jag oförändrat 160 000 kr. Från denna post torde få utgå medel även till den abortförebyggande verksamhet, som kan komma att anordnas inom den försöksvis anordnade familjerådgivningen.

Belastningen på anslagsposten till ersättningar till vissa laboratorier för utförande av graviditetsreaktioner har varit varierande och uppgick budgetåret 1962/63 till ca 28 000 kr. På grund härav beräknar jag oförändrat 30 000 kr. för ifrågavarande ändamål.

Anslaget bör sålunda uppföras med 410 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Abortförebyggande åtgärder* för budgetåret 1964/65
anvisa ett förslagsanslag av 410 000 kr.

[172] 6. Bidrag till försöksvis anordnad familjerådgivning

	Anslag	Nettoutgift
1962/63	100 000	745
1963/64	100 000	
1964/65 (förslag)	140 000	

Enligt kungörelsen 1960: 710 må till landstingskommun eller stad, som ej tillhör landstingskommun, utgå statsbidrag till försöksvis anordnad familjerådgivning. Statsbidrag utgår till kostnaderna för läkares och kurators avlöning och resor i tjänsten. Föreligger särskilda skäl må bidrag även utgå till familjerådgivning, som försöksvis bedrivs av kommun tillhörande landstingskommun eller av enskild.

Medicinalstyrelsen har anfört, att Stockholms stad samt Östergötlands, Västmanlands, Kopparbergs och Västernorrlands läns landsting tillerkänts statsbidrag till försöksvis anordnad familjerådgivning. Med utgångspunkt från att vid varje familjerådgivningsbyrå finns två läkare och två kuratorer kan bidraget till dessas avlöning beräknas till 90 000 kr. Statsbidraget

till befattningshavares resor i tjänsten torde i avvaktan på närmare erfarenheter böra upptas med 10 000 kr.

Enligt vad styrelsen under hand erfarit övervägs f. n. frågan om försöksvis anordnad familjerådgivning inom ytterligare ett par landstingskommuner. För statsbidrag till denna verksamhet kan beräknas 36 000 kr. till avlöningar och 4 000 kr. till bidrag till resor.

Behovet av medel till statsbidrag till försöksvis anordnad familjerådgivning beräknas i enlighet härmed uppgå till 140 000 kr. för budgetåret 1964/65. Styrelsen föreslår, att anslaget upptas med nämnda belopp.

Departementschefen

Familjerådgivningen börjar nu komma igång. Fem huvudmän har hittills erhållit statsbidrag. Ytterligare några landstingskommuner torde komma att ansöka om statsbidrag till försöksvis anordnad familjerådgivning. Med hänsyn härtill bör anslaget i enlighet med medicinalstyrelsens förslag uppföras med 140 000 kr., vilket innebär en ökning med 40 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till försöksvis anordnad familjerådgivning* för budgetåret 1964/65 anvisa ett förslagsanslag av 140 000 kr.

[173] 7. Bidrag till psykisk barna- och ungdomsvård

	Anslag	Nettoutgift
1962/63	700 000	879 761
1963/64	700 000	
1964/65 (förslag)	700 000	

Enligt kungörelsen 1960: 619 må till landstingskommun eller stad, som inte tillhör landstingskommun, utgå statsbidrag för sådan psykisk barna- och ungdomsvård, som utövas vid central i anslutning till barn- och ungdomspsykiatrisk lasarettsklinik eller vid en eller flera fristående centraler eller filialer. Statsbidrag utgår till kostnaderna för läkares, psykologs, biträdande psykologs, kurators och pedagogassistents avlöning och resor i tjänsten.

Medicinalstyrelsen har anfört, att den höga belastningen å anslaget under sistförflutna budgetår beror på att under detta år på grund av eftersläpning utbetalats statsbidrag, som rätteligen skulle ha belastat föregående budgetår. I likhet med vad som skett under senare år avses konferenser för personal inom den psykiska barna- och ungdomsvården äga rum under nästa budgetår, närmast för avdelningssköterskor vid barnpsykiatriska kliniker. Till arvoden åt föreläsare och diskussionsledare vid dessa samt till rese- och traktamentsersättningar åt dem torde böra beräknas ca 3 000 kr. Med

hänsyn till belastningen under budgetåren 1961/62—1962/63 torde man dock för budgetåret 1964/65 kunna räkna med oförändrat medelsbehov.

Departementschefen

Barnpsykiatrisk verksamhet finns nu inom 20 sjukvårdsområden, varjämte ytterligare fyra landsting planerar att påbörja sådan verksamhet inom en relativt snar framtid.

I enlighet med medicinalstyrelsens förslag bör anslaget för nästa budgetår upptas med oförändrat belopp. Däremot kan jag inte tillstyrka styrelsens förslag, att kostnaderna för konferenser för personal inom den psykiska barn- och ungdomsvården skall belasta detta anslag. Liksom hittills bör dessa kostnader täckas genom medel från medicinalstyrelsens avlöningsanslag. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till psykisk barn- och ungdomsvård* för budgetåret 1964/65 anvisa ett förslagsanslag av 700 000 kr.

[174] 8. **Bidrag till S:t Lukasstiftelsen**

	Anslag
1963/64	30 000
1964/65 (förslag)	30 000

S:t Lukasstiftelsen hemställer, att anslaget måtte uppföras med oförändrat belopp.

Motiv

S:t Lukasstiftelsen befinner sig och kommer sannolikt att även framdeles befinna sig under utveckling, där å ena sidan behovet av dess verksamhet ökar och å andra sidan de ekonomiska anspråken på stiftelsen alltmer skärps. Ett mycket viktigt skede för stiftelsen betecknar den förestående inflyttningen till nya, större och ändamålsenliga men samtidigt avsevärt dyrare lokaler. Därmed kan stiftelsen på ett väsentligen mer rationellt sätt inrätta sig för sin fortsatta verksamhet. I denna ingår bl. a. att flera medarbetare knyts till stiftelsen. Hitintills har löne- och arvodesersättningen för stiftelsens personal och medarbetare följt mycket knappa, man kan gott säga otillräckliga linjer. Att detta inte låter sig göra i fortsättningen har blivit alltmer uppenbart. För fortsatt rekrytering och för bibehållande av stiftelsens nuvarande personal och medarbetare krävs därför ökade resurser för löner och arvoden.

En betydande del av stiftelsens verksamhet utgöres av utbildning och undervisning av personer, i vilkas yrkesutövning eller verksamhet ingår män-

niskovård av olika slag: präster, kuratorer, socialarbetare m. fl. Även på detta område är behovet av ökade resurser stort.

Departementschefen

Statsbidraget till S:t Lukasstiftelsen bör utgå med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till S:t Lukasstiftelsen* för budgetåret 1964/65 anvisa ett anslag av 30 000 kr.

[175] 9. Understödjande av dispensärverksamhet m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1962/63	1 700 000	1 659 743
1963/64	1 900 000	
1964/65 (förslag)	1 800 000	

Enligt kungörelsen 1937: 400 utgår till landsting statsbidrag till dispensärverksamhet för tuberkulosens bekämpande. Bidrag utgår därvid till läkares och sjuksköterskas avlöning, till kostnader för röntgen- och skärmbildsundersökning samt till medellösa eller mindre bemedlade personers resor. Vidare utgår bidrag till dispensärverksamhet för studenter i Stockholm, Lund, Uppsala och Göteborg. Från anslaget bestrides även kostnaderna för behandling av vissa lupuspatienter.

Medicinalstyrelsen har anfört, att nettoutgifterna å förevarande anslag för budgetåret 1962/63 uppgått till 1 659 743 kr., varav 52 588 kr. rätteligen inte skulle ha belastat anslaget för nämnda budgetår. Hos styrelsen är inneliggande en statsbidragsrekvisition för år 1962 till ett belopp av i runt tal 90 000 kr. Ett belopp av ungefär 1 697 000 kr. bör sålunda betraktas som nettokostnad.

Lunds studentkårs tuberkulosbyrå har anhållit, att ett till 13 500 kr. förhöjt belopp måtte beräknas till studentkårens dispensärverksamhet. I framställningen åberopas, att undersökningsfrekvensen stigit och under kalenderåret 1962 uppgått till ca 4 500 undersökta medlemmar. Det sålunda begärda bidraget har beräknats med utgångspunkt från en ersättning av 3 kr. per undersökt person. *Medicinalstyrelsen* förordar, att berörda bidrag må utgå med 13 500 kr. Detta medför en ökning av medelsbehovet med 3 500 kr.

De statsbidrag, som enligt gällande kungörelse är anknutna till vissa löneklasser, bör uppräknas med ca 5 % på grund av höjningarna av dispensärpersonalens löner. Den härav föranledda ökningen av medelsbehovet för budgetåret 1964/65 uppskattar styrelsen till ca 75 000 kr., varav ca 25 000 kr. för dispensärsköterskornas lönegradsuppflyttning.

Med utgångspunkt från vad sålunda anförts skulle det sammanlagda me-

delsbehovet för budgetåret 1964/65 kunna beräknas till i runt tal 1 775 000 kr. Därtill kommer emellertid ett ökat medelsbehov med anledning av att städerna Hälsingborg och Gävle återinträtt i resp. landsting, som därvid övertagit dispensärvården i dessa städer. Behovet av medel till statsbidrag till understödjande av dispensärverksamhet m. m. beräknas därför uppgå till i runt tal 1 800 000 kr. för budgetåret 1964/65. Styrelsen föreslår, att anslaget upptas med nämnda belopp.

Departementschefen

Från förevarande anslag utgår statsbidrag, förutom jämlikt kungörelsen den 18 juni 1937, nr 400, angående statsbidrag till dispensärverksamhet för tuberkulosens bekämpande, till bl. a. av medicinalstyrelsen godkänd dispensärverksamhet för studenter med 25 000 kr. till studentkåren i Stockholm, 10 000 kr. till envar av studentkårerna i Lund och Uppsala samt 7 000 kr. till studentkåren i Göteborg. Efter framställning från studentkåren i Lund har medicinalstyrelsen föreslagit, att statsbidraget till den i Lund bedrivna dispensärverksamheten för studenter skall uppräknas. Ifrågavarande verksamhet är ett betydelsefullt led i tuberkulosbekämpandet. Frågan om ökade statsbidrag till studentkårerna bör emellertid prövas i ett sammanhang. Jag är därför inte nu beredd att ta ställning till medicinalstyrelsens förslag i denna del.

Medelsbehovet för nästa budgetår torde med hänsyn till belastningen under budgetåret 1962/63 kunna uppskattas till i runt tal 1 800 000 kr. Anslaget bör upptas med detta belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Understödjande av dispensärverksamhet m. m.* för budgetåret 1964/65 anvisa ett förslagsanslag av 1 800 000 kr.

[176] 10. **Allmän hälsokontroll**

	Anslag	Nettoutgift
1962/63	1 600 000	1 210 361
1963/64	1 650 000	
1964/65 (förslag)	2 230 000	

Anslaget är avsett för *dels* allmänna skärmbildsundersökningar *dels* ock den av 1962 års riksdag beslutade försöksverksamheten med allmän hälsokontroll i Värmlands län. Kostnaderna för allmänna skärmbildsundersökningar bestrids till hälften var av staten och vederbörande huvudman.

Medicinalstyrelsen har anfört, att intresset för allmänna skärmbildsundersökningar under de senaste åren ökat avsevärt. Det under många år

oförändrade antal skärmbildspatruller, över vilka skärmbildscentralen förfogar, har emellertid begränsat verksamheten. Under budgetåret 1962/63 utfördes ca 516 000 undersökningar mot 511 000 under budgetåret 1961/62. Under nästa budgetår kommer skärmbildsundersökningar att pågå inom Stockholm, Malmöhus, Kristianstads, Värmlands, Kronobergs, Jönköpings och Älvsborgs län. Programmet innebär mer än full sysselsättning för de 13 patruller, som f. n. tjänstgör vid de allmänna skärmbildsundersökningarna, och medger endast att landets befolkning kan genomgåas med skärmbildsundersökning vart 6—7 år. Detta utgör en alltför lång intervall. Man har all anledning att vidhålla den för de allmänna skärmbildsundersökningarna tidigare lämnade rekommendationen om en tidsintervall av 5 år.

Det är därför viktigt att öka antalet patruller samt att vidtaga separata åtgärder för att upptäcka smittkällor bland sådana befolkningsgrupper, där dylik visat sig särskilt förekomma.

Flera svenska undersökningar har visat att huvudparten av nyupptäckta tbc-fall ligger i åldersgruppen omkring 50 år och däröver. Speciellt det manliga klientelet i större städer utgör därvidlag en socialt svårt belastad grupp, som kräver tätare undersökningar med rörliga enheter.

Förutom den högre tuberkulosfrekvensen kommer för den manliga befolkningen omkring 50 år och däröver den ökade frekvensen av elakartade lungtumörer.

En i första hand utbyggd försöksverksamhet inom ett visst begränsat område för att skaffa erfarenhet om lämplig organisation, metodik att kontakta ifrågavarande klientel m. m. måste i dagens läge anses starkt påkallad. För en intensifiering av skärmbildsverksamheten och för ovannämnda speciella undersökning av män över 50 år bör ytterligare fyra skärmbildspatruller upprättas.

För genomförande av de allmänna skärmbildsundersökningarna under budgetåret 1964/65 skulle då erfordras i runt tal 1 900 000 kr. Härav beräknas 260 000 kr. utgöra kostnader för skärmbildsundersökningar av patienter å de statliga mentalsjukhusen och av värnpliktiga, vilka kostnader inte skall slutgiltigt belasta ifrågavarande anslag. Av resterande 1 640 000 kr. skall hälften bestridas av huvudmännen för vederbörande sjukvårdsområde. Anslagsbehovet för de allmänna skärmbildsundersökningarna kan i enlighet härmed beräknas till 820 000 kr.

Den av 1962 års riksdag beslutade försöksverksamheten med allmän hälsokontroll i Värmlands län skall enligt plan slutföras under budgetåret 1964/65. Under förra budgetåret utfördes hälsokontroll på ca 22 000 personer. Under innevarande budgetår beräknas ca 40 000 personer kunna undersökas och samma antal undersökningar beräknas kunna utföras även under nästa budgetår.

Medicinalstyrelsen har den 28 juli 1963 framlagt förslag rörande den närmare utformningen av den fortsatta försöksverksamheten beträffande

hälsoundersökningar och därvid beräknat kostnaderna för verksamheten under innevarande budgetår till 1 420 000 kr. Om hänsyn togs till att under innevarande budgetår utförda 4 000 laboratorieanalyser à 20 kr. betalats i förskott under förra budgetåret, kan de å budgetåret 1963/64 belöpande verkliga kostnaderna beräknas till 1 500 000 kr. Med utgångspunkt från de för innevarande budgetår beräknade kostnaderna för verksamheten beräknar styrelsen medelsbehovet för försöksverksamheten under budgetåret 1964/65 till 1 500 000 kr.

Behovet av medel till allmän hälsokontroll beräknas i enlighet med det anförda uppgå till 2 320 000 kr. för budgetåret 1964/65. Styrelsen föreslår, att anslaget upptas med nämnda belopp.

Departementschefen

De allmänna skärmbildsundersökningarna ingår som ett betydelsefullt led i samhällets hälso- och sjukvårdande verksamhet. De utförs av medicinalstyrelsens skärmbildscentral efter framställning av sjukvårdshuvudmännen. För undersökningarnas utförande disponerar centralen f. n. 13 s. k. skärmbildspatruller, bestående av en röntgentekniker i lönegrad A 11 och i regel ett skärmbildsbiträde i lönegrad A 7. Undersökningarna företas på skilda orter inom sjukvårdsområdet, dit ett lämpligt antal personer kallats. Av varje person tas två bilder, en framifrån och en från sidan. Filmerna granskas centralt av minst två av skärmbildscentralens granskningsläkare. Uppträcks en pågående sjukdomsprocess eller föreligger misstanke på sjukdom, uppmanas vederbörande att uppsöka centraldispensär för vidare utredning eller behandling.

Under åren 1945—1959 har antalet undersökningar uppgått till inte mindre än 6 870 000. Det procentuella deltagandet låg i genomsnitt över 90 procent. 16 sjukvårdsområden hade under angiven tidsperiod undersökts två gånger. Skärmbildsundersökningar har även företagits inom försvaret och vid mentalsjukhus, skolor etc. Antalet undersökningar inom dessa sektorer uppgick för tiden 1946—1962 till över 2 400 000. Det totala antalet skärmbildsundersökningar i Sverige sedan 1945 uppgår till ca 9 500 000.

Ifrågavarande verksamhet har fått en kontinuerligt ökad betydelse i hälsovårdens tjänst. Ursprungligen bedömdes skärmbildsundersökningarnas värde endast från utgångspunkten att det skulle bli möjligt att upptäcka lungtuberkulos. Man har emellertid, bl. a. genom förbättrad teknik, numera även vissa möjligheter att upptäcka andra sjukdomstillstånd, däribland lungcancer och övriga tumörer, sarkoidos, vissa yrkessjukdomar m. m. Den tidiga diagnostiken med detta förfarande — ofta på ett ännu subjektivt symptomfritt stadium — har medfört ett gynnsammare utgångsläge för operativa ingrepp.

Vid de allmänna undersökningarna 1945—1961 upptäcktes 11 416 fall av

ny, aktiv tuberkulos samt 21 576 fall av misstänkt tuberkulos. Vid bedömning av skärmbildsverksamhetens effekt bör beaktas, att ca 50 procent av de misstänkta fallen vid utredning brukar visa sig tuberkulösa. Vid undersökningarna påvisades vidare över 31 000 fall av andra sjukdomar, därav ca 13 500 hjärt- och kärlsjukdomar, ca 2 000 tumörer och inemot 1 800 fall av nyupptäckt sarkoidos. I fråga om andra sjukdomar än tuberkulos hänvisas mer än $\frac{2}{3}$ av antalet fall av centralen direkt till sjukhus för utredning och behandling, dvs. omedelbara åtgärder.

Det är angeläget, att skärmbildsundersökningar inom ett område upprepas med vissa mellanrum. Medicinalstyrelsen har rekommenderat intervaller på fem år. Med nuvarande resurser saknas möjligheter att inom ett område utföra upprepade allmänna skärmbildsundersökningar med tätare intervaller än sex till sju år. I maj 1963 hade hos skärmbildscentralen inkommit framställningar om undersökningar av ca 3 320 000 personer. Med nuvarande kapacitet kräver detta en tid av minst sex år. Varje skärmbildspatrull kan utföra ca 40 000 undersökningar per år. Under 1964 och 1965 väntas ytterligare framställningar från huvudmännen. En intensifierad skärmbildsverksamhet bör med hänsyn till angivna förhållanden eftersträvas.

Jag föreslår därför, att ytterligare två skärmbildspatruller upprättas för att bl. a. genomföra begärda undersökningar i snabbare takt. På grund härav beräknar jag medelsbehovet för de egentliga skärmbildsundersökningarna till i runt tal 730 000 kr.

Den av 1962 års riksdag beslutade försöksverksamheten med allmän hälsokontroll i Värmlands län påbörjades hösten 1962. Till omkring den 1 oktober 1963 har 31 000 personer undersökts. Undersökningarna omfattar — förutom skärmbildsfotografering — bestämning av eventuell förekomst av äggvita och socker i urinen, mätning av blodtrycket samt olika kemiska analyser av blodprov. De senare utförs vid ett laboratorium för automatiserade blodanalyser. Efter sortering med datamaskin bedöms resultaten av representanter för medicinalstyrelsen och laboratoriet. Skärmbildsgranskningen sker i sedvanlig ordning vid skärmbildscentralen.

De personer, som vid granskning av undersökningsresultaten anses böra bli föremål för ytterligare utredning, får besked därom. För att inte belasta sjukvårdsresurserna inom landstingsområdet mer än nödvändigt men också för att under försöksverksamheten få en så enhetlig bedömning som möjligt har de till efterundersökning uttagna personerna hänvisats till en för ändamålet särskilt tillsatt läkare i öppen vård.

Det är ännu för tidigt att redovisa några definitiva resultat av försöksverksamheten. Av hittills föreliggande rapporter framgår att omkring 14 procent av de undersökta har uttagits för efterundersökning. Tills vidare föreligger erfarenheter från omkring 1 140 efterundersökningar. Det är påfallande, att positiva fynd är ganska vanliga hos de undersökta. Särskilt

de kemiska förändringarna blir ofta uttalade, trots att det gäller människor som är i verksamhet och inte har vetskap om aktuella sjukdomar. Antalet fall, som befunnits vara i behov av sjukhusutredning har varit förhållandevis få och ligger i samma storleksordning av några få procent, som rapporterats från andra hälsoundersökningar. Akut behov av sjukhusvård har varit tämligen sällsynt.

Kungl. Maj:t har den 27 september 1963 uppdragit åt medicinalstyrelsen att försöksvis genomföra fortsatta hälsoundersökningar under budgetåret 1963/64. Därvid beräknas ca 40 000 undersökningar skola utföras. Kostnaderna har beräknats till omkring 1 500 000 kr.

I enlighet med planen bör försöksverksamheten fortsätta även under nästa budgetår. Med beaktande av att kostnaderna inte kan närmare beräknas förrän erfarenheter vunnits av verksamheten under innevarande budgetår, tillstyrker jag enligt medicinalstyrelsens beräkning en medelsanvisning av 1 500 000 kr. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att fastställa den närmare utformningen av den fortsatta försöksverksamheten.

Anslaget bör för nästa budgetår uppföras med 2 230 000 kr., vilket innebär en ökning med 580 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Allmän hälsokontroll* för budgetåret 1964/65 anvisa ett förslagsanslag av 2 230 000 kr.

[177] 11. Medicinalstyrelsens skärmbildscentral

	Anslag	Nettoutgift
1962/63	600 000	591 492
1963/64	660 000	
1964/65 (förslag)	660 000	

Medicinalstyrelsen föreslår, att anslaget uppföres med oförändrat belopp.

	Ökn. el. minskn.
1. <i>Avlöningar</i>	
a) <i>Personalförändringar</i>	
Vikariats- och övertidsersättningar.....	— 1 000
b) <i>Tjänsteförändringar</i>	
Arvodereglering för redogörare.....	+ 1 000
2. <i>Omkostnader</i>	—

Motiv

1. a) — b) Till en befattningshavare (redogörare) för göromål av administrativ och ekonomisk natur utgår arvode med 4 200 kr. för år. Detta arvode har varit oförändrat sedan år 1957. Medicinalstyrelsen får därför

föreslå, att arvudet uppräknas till 6 000 kr. för år vilket medför en höjning av arvodesposten med 1 000 kr. Under icke-ordinarieposten anvisade medel till vikariats- och övertidsersättningar synes kunna minskas med motsvarande belopp.

Departementschefen

Vid medicinalstyrelsens skärmbildscentral finns anställd en befattningshavare för göromål av administrativ och ekonomisk natur. Till denne utgår arvode med 4 200 kr. per år. Arvudet har varit oförändrat sedan 1957. På grund härav och enär vederbörandes arbetsuppgifter ökat såväl kvalitativt som kvantitativt vill jag förorda, att arvudet uppräknas till 6 000 kr. Denna höjning medför inget ökat medelsbehov.

Mot medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet för omkostnader, innebärande oförändrat anslag, har jag ingen erinran.

Anslaget bör sålunda för nästa budgetår uppföras med oförändrat 660 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) godkänna följande stat för medicinalstyrelsens skärmbildscentral, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1964/65:

Stat	
A v l ö n i n g a r	
1. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	21 000
2. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	424 000
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	190 000
	635 000
O m k o s t n a d e r	
Omkostnader, <i>förslagsvis</i>	25 000
	Summa kr. 660 000 ;

- b) till *Medicinalstyrelsens skärmbildscentral* för budgetåret 1964/65 anvisa ett förslagsanslag av 660 000 kr.

[178] 12. Nyanskaffning av materiel för den statliga skärmbildsverksamheten

	Anslag	Nettoutgift
1962/63	1 000	38 206
1963/64	60 000	
1964/65 (förslag)	140 000	

Anslaget är avsett för anskaffande av utrustning till de statliga skärmbildspatrullerna för genomförande av allmänna skärmbildsundersökningar och den pågående försöksverksamheten med allmän hälsokontroll.

Medicinalstyrelsen har — under hänvisning till att styrelsen föreslagit upprättande av ytterligare fyra skärmbildspatruller — anfört, att medel erfordras för inköp av fyra bilar och fullständig apparatur för skärmbildsfotografering åt dessa. Kostnaderna härför uppgår till totalt 280 000 kr., varav för bilar 80 000 kr. Styrelsen föreslår, att anslaget för budgetåret 1964/65 uppföres med 280 000 kr.

Departementschefen

Såsom jag anfört under anslaget till Allmän hälsokontroll bör ytterligare två skärmbildspatruller upprättas nästa budgetår. För utrustning av dessa erfordras två bilar och två apparater för skärmbildsfotografering. Kostnaderna för denna utrustning beräknar jag i enlighet med medicinalstyrelsens förslag till 140 000 kr., varav för bilar 40 000 kr.

Med hänsyn till vad jag nu anfört bör anslaget för nästa budgetår uppföras med 140 000 kr., vilket innebär en ökning med 80 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Nyanskaffning av materiel för den statliga skärmbildsverksamheten* för budgetåret 1964/65 anvisa ett reservationsanslag av 140 000 kr.

[179] 13. Åtgärder mot utbredning av könssjukdomar

	Anslag	Nettoutgift
1962/63	1 700 000	2 004 841
1963/64	2 500 000	
1964/65 (förslag)	2 800 000	

Enligt kungörelsen 1933:239 utgår ersättning av statsmedel för läkarundersökning, läkemedel m. m. enligt lagen den 20 juni 1918 ang. åtgärder mot utbredning av könssjukdomar. Från förevarande anslag utgår vidare statsbidrag till avlönande av vissa läkare samt för bedrivande av kuratorsverksamhet beträffande könssjukvården m. m.

Medicinalstyrelsen har anfört, att frekvensen av könssjukdomar alltjämt är hög. Det gäller särskilt gonorrén. De anmälda fallen har befunnits avse allt yngre åldrar. Nu berörda förhållanden betonar angelägenheten av att bekämpningen av de veneriska sjukdomarna effektiveras.

1. För åtgärder i allmänhet mot könssjukdomar har under budgetåret 1962/63 utgivits 920 680 kr. Beloppet avser bidrag till bl. a. arvoden till poliklinikläkare och sundhetsinspektörer ävensom ersättning till övriga läkare samt för läkemedel.

För den allmänna delen av anslaget beräknas medelsbehovet för budgetåret 1964/65 till avrundat 1 630 000 kr.

2. Kostnaderna för ersättning till av medicinalstyrelsen godkända laboratorier för bakteriologiska undersökningar av prov för att genom odling påvisa gonokocker, för resistensundersökningar, för Wassermanprov och för s. k. TPI-test beräknas till avrundat 1 100 000 kr.

3. Statsbidraget till avlönande av sammanlagt tio kuratorer för könssjuka i Stockholm, Göteborg, Malmö, Norrköping, Uppsala och Borås beräknas till oförändrat 84 200 kr.

4. De särskilt anordnade mottagningarna för profylaktisk behandling av könssjuka fyller enligt inhämtade uppgifter inte längre något behov. Verksamheten vid dessa har numera blivit så ringa att de näppeligen har någon betydelse för bekämpandet av de veneriska sjukdomarna. Fortsatt statsbidrag till ändamålet synes därför inte motiverat.

Behovet av medel till åtgärder mot utbredning av könssjukdomar beräknas i enlighet med vad styrelsen anfört uppgå till 2 814 200 kr. för budgetåret 1964/65. Styrelsen föreslår, att anslaget upptas med i runt tal 2 800 000 kr.

Departementschefen

Alltjämt fortsätter frekvensen av veneriska sjukdomar att öka. Framför allt visar gonorrhén en betydande stegring och företer nu lika höga tal som åren 1920, 1943 och 1944. De anmälda fallen avser allt yngre åldrar. Nu angivna förhållanden understryker angelägenheten av att de veneriska sjukdomarna effektivt bekämpas.

De särskilda kuratorerna för veneriskt sjuka, som finns i vissa större städer, gör en betydelsefull insats i kampen mot de veneriska sjukdomarna. Därest förutsättningar skulle föreligga för en utökning av denna verksamhet, bör statsbidrag kunna utgå till de ytterligare kuratorer, som därvid må anställas. Jag räknar med att medicinalstyrelsen har sin uppmärksamhet riktad på förevarande spørsmål.

Under innevarande budgetår utgår statsbidrag med 1 200 kr. för viss särskilt anordnad mottagning för profylaktisk behandling av veneriskt sjuka. Verksamheten vid denna mottagning har nu blivit så ringa, att den saknar betydelse för bekämpandet av de veneriska sjukdomarna. I likhet med medicinalstyrelsen anser jag fortsatt statsbidrag inte vara motiverat.

Med utgångspunkt från det anförda och då medicinalstyrelsens anslagsberäkning inte föranleder någon erinran från min sida, uppskattar jag medelsbehovet för nästa budgetår till i runt tal 2 800 000 kr., innebärande en uppräknig av anslaget med 300 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Åtgärder mot utbredning av könssjukdomar* för budgetåret 1964/65 anvisa ett förslagsanslag av 2 800 000 kr.

[180] 14. Skyddsypning mot difteri

	Anslag	Nettoutgift
1962/63	120 000	122 655
1963/64	120 000	
1964/65 (förslag)	120 000	

Enligt kungörelsen 1945: 334 utgår ersättning av statsmedel till bestridande av kostnader i samband med frivillig skyddsypning mot difteri, nämligen för ympning dels av barn före och under skolåldern dels ock under vissa förutsättningar av samtliga personer inom ett område. Ympning skall verkställas av tjänsteläkare, skolläkare eller viss annan läkare.

Medicinalstyrelsen har anfört, att vid statens bakteriologiska laboratorium försök pågår rörande framställning av olika kombinerade ympämnen, vari även sådant mot difteri skulle ingå. Försöken avser framför allt kombinationer av ympämnen mot stelkramp, polio och difteri. Tidpunkten, då här avsett ympämne kan stå till disposition för massypning, kan alltjämt ej med säkerhet överblickas. Möjligen kan dock detta med hänsyn till de snabba framsteg forskning och produktion f. n. gör på detta område bli aktuellt under budgetåret 1964/65.

De fördelar som i kampen mot smittsamma sjukdomar kan vinnas genom ympning med kombinerade ympämnen är sådana, att de motiverar ett övervägande av att kostnaderna därför bestrids av statsmedel liksom nu sker vid exempelvis polioympning och difteriympning i offentlig regi. Kostnaderna för genomförande av ympningen med ett kombinerat ympämne polio-stelkramp-difteri torde, så vitt nu kan bedömas, inte bli högre än kostnaderna för genomförandet av de nu separata ympningarna mot polio och difteri.

Medicinalstyrelsen föreslår, att Kungl. Maj:t måtte av riksdagen utverka bemyndigande att vid tidpunkt som Kungl. Maj:t må finna lämplig föreskriva att vad nu gäller beträffande statsbidrag till difteriympningen skall avse även kombinerat ympämne.

För att eliminera risken för överförande av bl. a. hepatitsmitta i samband med sådan injektionsbehandling som äger rum vid massypningar i offentlig regi bör en övergång till steril engångsmateriel ske i fråga om sprutor och spetsar. En dylik övergång innebär emellertid ökade omkostnader för ymparna. För att säkerställa övergången föreslår *styrelsen* att kostnaden för nämnda engångsmateriel bestrids av statsmedel. *Styrelsen* räknar härför med ett pris av 40 öre per enhet (spruta + spets), vilket skulle för budgetåret 1964/65 kräva 40 000 kr.

Behovet av medel till skyddsypning mot difteri beräknas uppgå till 160 000 kr. för budgetåret 1964/65. *Styrelsen* föreslår, att anslaget upptas med detta belopp.

Yttrande

Statens bakteriologiska laboratorium framhåller, att vaccination mot difteri numera huvudsakligen utförs med ett kombinerat preparat, innehållande vaccin mot difteri och kikhosta eller difteri, kikhosta och stelkramp. Kostnaderna för själva vaccinationen torde till större delen ha bestritts med statsmedel. Statsverkets kostnader för själva vaccinationen torde sålunda inte bli högre om medicinalstyrelsens förslag om ympning med kombinerade ynpåmnen realiserar.

Antalet vaccinationer mot polio för här ifrågakvarande åldersgrupper beräknas för 1964 till 100 000 (motsvarande 300 000 injektioner och 300 000 ml vaccin). Därest medicinalstyrelsens förslag genomföres fr. o. m. 1964 kommer således ca 100 000 vaccinationer att utföras med antingen ett 3-vaccin innehållande polio, difteri och stelkramp eller ett 4-vaccin innehållande även en kikhostekomponent. Laboratoriets inkomstbortfall kan i förra fallet uppskattas till ca 90 000 kr. och i senare fallet till ca 180 000 kr.

Fördelarna med kombinerade vacciner är så stora, att de motiverar att hela kostnaden bestrids av statsmedel. Den sammanlagda kostnaden för vaccinationerna torde utan tvekan bli lägre vid användning av kombinerade än vid användning av enkla vacciner.

Kombinationsvacciner av ovan nämnt slag kommer dock säkerligen inte att finnas tillgängliga under 1964, enär ett flertal svåra tekniska problem vid framställningen av dylika vacciner ännu inte fått en tillfredsställande lösning. Det krävs dessutom en omfattande utprovning av deras verkningsvärde, innan de kan rekommenderas till massanvändning.

Beträffande användningen av engångsmateriel i fråga om sprutor och injektionsspetsar vill laboratoriet helt ansluta sig till de av medicinalstyrelsen framförda synpunkterna. Det nuvarande förfarandet vid poliovaccinationerna med användande av samma spruta till tio personer erbjuder inte tillräcklig säkerhetsmarginal, då det gäller risker för överförande av framför allt hepatit. Det är känt att personer som genomgått hepatit kan vara bärare av hepatitvirus i blodet upp till fem år och att utomordentligt små kvantiteter av blod kan överföra smitta. Experimentella undersökningar på djur, utförda med bl. a. poliovirus och stafylokocker, har visat, att risk för förorening av sprutinnehållet föreligger i samband med injektioner, utförda enligt det förfarande, som nu används vid poliovaccinationer. Ett flertal arbeten, som bekräftar ovan påtalade risk, har under senare år publicerats i vetenskapliga tidskrifter. Tiden synes nu vara mogen för att dra de praktiska konklusionerna av de senaste årens samlade erfarenheter och av de experimentella undersökningarna.

Departementschefen

Liksom föregående år har medicinalstyrelsen ifrågasatt utvidgning av gällande statsbidragsbestämmelser angående frivillig skyddsympning mot

12 — *Bihang till riksdagens protokoll 1964. 1 saml. Nr 1. Bil. 7*

difteri till att avse s. k. trippelympning. Det är emellertid alltjämt ovisst vid vilken tidpunkt här avsedda kombinationsympämnen kommer att stå till förfogande. Ett flertal svåra tekniska problem vid framställningen av dylika ympämnen har ännu inte fått tillfredsställande lösningar. Det krävs dessutom en omfattande utprovning av deras verkningsvärde, innan de kan rekommenderas till massanvändning. På grund av dessa ovissa faktorer är jag inte beredd att nu ta ställning till frågan om trippelympningen.

Medicinalstyrelsen har vidare lagt fram förslag om övergång till steril engångsmateriel i fråga om sprutor och spetsar. Det vid såväl difteri- som polioympning tillämpade förfaringssättet synes f. n. erbjuda tillräcklig säkerhet för att förhindra smittspridning. Erfarenheterna från dessa ympningar har också varit goda, och något fall av hepatitsmitta har inte förekommit. Det synes därför inte påkallat att gå över till engångsmateriel av här ifrågakommande slag.

Anslaget bör för nästa budgetår uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Skyddsympning mot difteri* för budgetåret 1964/65
anvisa ett förslagsanslag av 120 000 kr.

[181] 15. *Skyddsympning mot polio*

	Anslag	Nettoutgift
1962/63	3 000 000	2 381 586
1963/64	2 700 000	
1964/65 (förslag)	1 700 000	

Ympning med vaccin mot polio inleddes 1957. Kostnaderna bestrides av statsmedel. Poliovaccineringarna med minst två injektioner avdödat vaccin har under åren 1957—1963 omfattat ca 4,65 miljoner av Sveriges befolkning.

Medicinalstyrelsen föreslår, att under budgetåret 1964/65 ympning med avdödat vaccin skall erbjudas följande grupper:

	Antal
A. Tredje injektionen till under 1963/64 vaccinerade	450 000
B. Nyympning med injektion av poliovaccin:	
årsklass 1/11 1963—31/10 1964	100 000
förskolebarn födda tidigare än 1/11 1963 och skolbarn (rest)	30 000
vuxna födda 1910 och senare (rest)	200 000
	330 000
C. Fjärde injektionen till personer vaccinerade med tredje injektionen 1961	490 000

I vad avser budgetåret 1964/65 är situationen beträffande möjligheterna att disponera levande vaccin oklar och ger inte möjligheter för medicinalstyrel-

sen att göra någon framställning om medel för genomförande av ympning med sådant vaccin.

Beträffande ympning i offentlig regi utgår styrelsen från att ersättning till ympare beräknas efter enahanda grunder som för innevarande budgetår. Enligt dessa grunder utgår till ympare 1 kr. per behandling, varjämte läkare, som övervakar ympningar utan att själv ympa, erhåller 10 kr. per ympningsdag under förutsättning att ej alltför ringa antal ympningar verkställs. Vid nu nämnda ympningar beräknas huvudmännen liksom hittills tillhandahålla såväl lokaler som viss materiel och hjälpkrafter.

Med ledning av vad förut anförts har medicinalstyrelsen för ersättningar till ympare för budgetåret 1964/65 beräknat sammanlagt 1 600 000 kr. För ympares resor samt för ersättning till övervakare räknar styrelsen med ett belopp av 25 000 kr. samt för trycksaker 25 000 kr. Kostnaderna för kärl för blodprovstagning och ersättning till läkare för denna beräknas till 20 000 kr.

För att eliminera risken för överförande av bl. a. hepatitsmitta i samband med sådan injektionsbehandling som äger rum vid massympningar i offentlig regi bör en övergång till steril engångsmateriel ske i fråga om sprutor och spetsar vid dessa massympningar. En dylik övergång innebär emellertid ökade omkostnader för ymparna. För att säkerställa övergången föreslår styrelsen att kostnaden för nämnda engångsmateriel bestrides av statsmedel. Styrelsen räknar härför med ett pris av 40 öre per enhet (spruta + spets) vilket skulle erfordra 640 000 kr.

Medelsbehovet till skyddsympning mot polio beräknas i enlighet härmed uppgå till avrundat 2 300 000 kr. för budgetåret 1964/65. Styrelsen föreslår, att anslaget upptas med nämnda belopp.

Departementschefen

Under åren 1957—1963 beräknas mer än 4,6 miljoner personer ha vaccinerats mot polio med minst två injektioner av dödat poliovaccin. Ungefär två tredjedelar av befolkningen har således vaccinerats. Förskolebarnen beräknas vara vaccinerade till ca 75 procent, skoleleverna till mellan 90 och 95 procent samt övriga åldersklasser, födda 1910 och senare, till mellan 55 och 60 procent. Frekvensen av polio har alltsedan polioympningen inleddes år 1957 minskat på ett markant sätt. Antalet fall med förflamningar har varit mycket lågt under de senaste åren. 1958 inträffade 154 fall, 1959 25 fall, 1960 9 fall, 1961 67 fall, 1962 4 fall och under 1963 — såvitt nu är känt — inget fall.

Redovisning för de under våren 1963 genomförda ympningarna föreligger ännu inte. Med ledning av vaccinåtgången för nyvaccinationer under våren 1963 kan det antas, att under denna tid ytterligare ca 300 000 personer har fått ett grundläggande ymskydd mot polio. Antalet nyympningar blev betydligt lägre än beräknat. Härtill torde i väsentlig mån ha bidragit att de under 1963 uppträdande smittkoppsfallen inträffade under pågående po-

liokampanj. För att ett helt tillfredsställande skydd mot polio skall skapas hos befolkningen i landet är det viktigt, att proportionen ympade främst bland förskolebarn och vuxna ökas. Vid min anmälan i det följande av anslaget till hälsovårdsupplysning avser jag att föreslå fortsatt medelsanvisning för propaganda för polioympning.

Enligt medicinalstyrelsens förslag till vaccinationsprogram för *innevarande budgetår*, som i huvudsak godkänts av Kungl. Maj:t, planeras nyympning med avdödat vaccin för dels 100 000 barn, födda 1/11 1962—31/10 1963, dels 350 000 barn och vuxna födda 1910—31/10 1962. Kompletterande ympning med en tredje ympning skall erbjudas de ca 300 000, som fått sin grundläggande ympning 1963. Vidare avses att erbjuda de ca 1 000 000, som erhöll sin tredje injektion 1960, en kompletterande fjärde injektion för att befästa ympsyddet.

För *budgetåret 1964/65* föreslår styrelsen ympning med avdödat vaccin dels som nyympning för 100 000 barn födda 1/11 1963—31/10 1964, för 30 000 förskolebarn och skolbarn samt för 200 000 vuxna, dels med en tredje injektion åt de ca 450 000, som fått sin grundläggande ympning 1964, dels ock med en fjärde injektion åt de ca 490 000, som under 1961 fått sin tredje injektion. Ympning med levande vaccin avses inte skola äga rum vare sig under innevarande eller nästa budgetår.

Ympningar mot polio bör under budgetåret 1964/65 genomföras i den omfattning medicinalstyrelsen föreslagit. Kostnaderna härför under förevarande anslag kan vid oförändrade ersättningsgrunder och under förutsättning att avgifter ej uttas beräknas till 1 670 000 kr., varav för ersättning till ympare m. fl. 1 600 000 kr., för ympares resor och ersättning till övervakare 25 000 kr., för ersättning för tagande av blodprov m. m. 20 000 kr. samt för trycksaker 25 000 kr. Vid denna beräkning av anslagsbehovet har jag, av skäl som redovisats under punkten 180, inte kunnat ansluta mig till medicinalstyrelsens förslag om övergång på statsverkets bekostnad till engångsmateriel beträffande injektionsprutor m. m.

Anslaget bör för nästa budgetår upptas med 1 700 000 kr., innebärande en minskning med 1 000 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Skyddsympning mot polio* för budgetåret 1964/65
anvisa ett förslagsanslag av 1 700 000 kr.

[182] 16. Hälsovårdsupplysning

	Anslag
1963/64	1800 000
1964/65 (förslag)	900 000

¹ Anslagen till Hälsovårdsupplysning samt till Upplysning om tobaksrökningens skadeverkningar

Under detta reservationsanslag har för innevarande budgetår anvisats 300 000 kr. Därjämte har till Upplysning om tobaksrökningens skadeverkningar anvisats ett reservationsanslag av 500 000 kr.

Medicinalstyrelsen föreslår, att anslaget till hälsovårdsupplysning ökas med 125 000 kr.

	Anslag 1963/64		Mynd. förslag 1964/65
1. Kariesförebyggande verksamhet.....	100 000	+	30 000
2. Propaganda för polioympning.....	80 000		—
3. Upplysningsverksamhet mot utbredning av könssjukdomar.....	15 000		—
4. Upplysningsverksamhet inom förebyggande mödra- och barnavård.....	90 000		—
5. Hälsovårdsupplysning i övrigt.....	15 000	+	95 000
		+	125 000

Vidare föreslår styrelsen, att anslaget till upplysning om tobaksrökningens skadeverkningar uppföres med oförändrat belopp.

Motiv

1. Medicinalstyrelsen avser att utge en handledning för det mera kvalificerade profylaxarbetet inom folktandvården, i första hand avseende åtgärder till förebyggande av utvecklingsrubbingar, karies och tandlossnandets sjukdomar. För framställning av denna skrift beräknas 12 000 kr.

En ny kartläggning av fluorhalten i landets dricksvatten bör verkställas och redovisas. För detta ändamål beräknas 4 500 kr.

Under budgetåret 1964/65 synes kurser i kariesprofylaktik för tandläkare resp. tandsköterskor böra ordnas i medicinalstyrelsens regi. Det synes rimligt att kostnaderna för själva kursgivningen täcks av staten, medan kostnaderna för deltagande däri av hos folktandvårdens huvudmän anställd personal bestrids av resp. huvudmän. För en kurs för vardera kategorin beräknas totalt 8 500 kr.

Medicinalstyrelsen har under de senaste åren stött kariesprofylaktisk förebyggande verksamhet i landets olika delar. Denna verksamhet synes böra stödjas efter enahanda principer som hittills tillämpats. För ändamålet beräknas ett medelsbehov av 5 000 kr.

Medicinalstyrelsen bör ekonomiskt stödja organisationer — i första hand Tandvärnet — vilka själva har vissa resurser för förebyggande upplysningsverksamhet mot tandsjukdomarna. Härför beräknas åtgå 20 000 kr.

För den del av den kariesprofylaktiska verksamheten, som vänder sig direkt till en större allmänhet, är televisionen och filmen särskilt effektiva medier. Till framställning av korta upplysningsfilmer beräknas 65 000 kr.

Atminstone en affisch för skolor, tandpolikliniker m. fl. lokaler torde böra utföras och distribueras till en beräknad kostnad av 4 000 kr.

För genomförande av ovanstående program är det nödvändigt att styrel-

sen disponerar medel till ersättning åt odontologiska specialsakkunniga för skilda ändamål, såsom beträffande filmproduktionen, fluorkartläggningen m. fl. uppgifter. Härför bör beräknas 12 000 kr.

Det sammanlagda medelsbehovet under denna punkt uppgår till i runt tal 130 000 kr.

2. En hela landet omfattande propagandakampanj för polioympning kan enligt verkställda undersökningar under budgetåret 1964/65 beräknas kräva ca 80 000 kr.

3. Frekvensen av könssjukdomar är särskilt bland ungdomen alltjämt i stigande. En intensifierad, framför allt på denna inriktad upplysning krävs med anlitande av bl. a. tryckalster, annonsfilmer och andra ljudbilsframställningar samt föredragsverksamhet. Enligt erfarenhet kan man härvid påräkna förståelse och medverkan av åtskilliga organisationer, särskilt sådana som har ungdomsverksamhet på sina program. För fortsatt upplysningsverksamhet inom denna sektor beräknas 15 000 kr.

4. En ytterligare intensifierad upplysningsverksamhet betingas inte minst av föreliggande erfarenheter om betydelsen av skärpt vaksamhet under havandeskapets första månader. Ifrågavarande verksamhet handhas huvudsakligen av Svenska socialvårdsförbundet.

5. I sitt utlåtande nr 98 till 1963 års riksdag har statsutskottet förutsatt, att genom styrelsens försorg skulle spridas upplysning om barnens psykiska hälsa och utveckling. Denna uppgift torde bli aktuell under nästa budgetår. Medicinalstyrelsen ämnar vidare i samverkan med bl. a. representanter för statens institut för folkhälsan upptaga upplysningsverksamhet rörande kostvanor så att kosten får en ur bl. a. näringsfysiologisk synpunkt lämplig sammansättning. Styrelsen överväger jämväl att inom andra av hälsovårdens områden bedriva viss upplysningsverksamhet. För hithörande ändamål beräknar styrelsen sammanlagt 100 000 kr.

För upplysningsverksamhet på finska språket räknar styrelsen med ett medelsbehov av 10 000 kr.

Upplysning om tobaksrökningens skadeverkningar bör lämnas jämväl under nästkommande budgetår. Medicinalstyrelsen har vid beräkningen av medelsbehovet för denna fortsatta verksamhet samrått med statens ungdomsråd och skolöverstyrelsen. Det kan förutsättas, att kostnaderna för en fortsatt upplysningsverksamhet under budgetåret 1964/65 kommer att minst uppgå till samma belopp som det till innevarande budgetår anslagna. Med hänsyn därtill begränsar medicinalstyrelsen sig till att föreslå ett reservationsanslag på 500 000 kr. för budgetåret 1964/65.

Departementschefen

Det i gällande riksstat uppförda reservationsanslaget till Upplysning om

tobaksrökningens skadeverkningar bör för nästa budgetår uppgå i förevarande anslag.

För innevarande budgetår har till hälsovårdsupplysning anvisats 300 000 kr. Därvid har för kariesförebyggande verksamhet beräknats 100 000 kr., för propaganda för polioympning 80 000 kr., för upplysningsverksamhet inom förebyggande mödra- och barnavård 90 000 kr., för upplysningsverksamhet rörande veneriska sjukdomar 15 000 kr. samt för hälsovårdsupplysning i övrigt 15 000 kr.

Den av medicinalstyrelsen med anlitan av medel från förevarande anslag bedrivna kariesförebyggande verksamheten bör fortsätta enligt i huvudsak samma riktlinjer som tidigare. Av särskilt stor betydelse är därvid den del av ifrågavarande verksamhet, som riktar sig direkt till allmänheten.

I detta sammanhang vill jag beträffande det vid 1963 års riksdag väckta spørsmålet angående tillskapandet av en statlig forskningsinstitution enligt 1957 års folktandvårdssakkunnigas förslag anmäla, att frågan om den framtida odontologiska forskningen f. n. är föremål för Kungl. Maj:ts prövning.

För att ett helt tillfredsställande skydd mot polio skall skapas hos befolkningen i landet, är det viktigt, att proportionen ympade främst bland förskolebarn och vuxna ökas. Jag tillstyrker därför medicinalstyrelsens förslag att propagandan för polioympning fortsätter även under nästa budgetår.

Frekvensen av veneriska sjukdomar är alltjämt i stigande. Särskilt gäller detta bland ungdomar. En liknande stegring gör sig gällande även i andra länder och är där föremål för de ansvariga hälsovårdsmyndigheternas synnerliga uppmärksamhet. Även om antalet komplikationer vid veneriska sjukdomar numera är avsevärt begränsat, utgör likväl dessa sjukdomar alltjämt ett svårt samhälleligt problem. Även på detta område föreligger ett stort behov av upplysning. Jag vill därför förordna, att en intensifierad, framför allt på ungdomen inriktad informationsverksamhet kommer till stånd.

Upplysningsverksamheten bland allmänheten inom förebyggande mödra- och barnavård bör fortsätta och utvidgas. Jag vill i detta sammanhang erinra om att Kungl. Maj:t den 6 december 1963 med anledning av riksdagens skrivelse den 15 november 1963 (nr 346) anbefallt medicinalstyrelsen att vid dispositionen av anslaget för innevarande budgetår beakta behovet av ökad upplysning i syfte att stärka skyddet för blivande mödrar.

En intensifierad verksamhet erfordras även inom andra områden än de av mig nu berörda. Sålunda måste önskemålet om upplysning om barnens psykiska hälsa och utveckling tillmötesgås. Det kan också övervägas att lämna information till allmänheten rörande betydelsen av att kosten får en sådan sammansättning, att den blir tillfredsställande ur näringsfysiologisk synpunkt.

Såsom framgått av den nu lämnade redogörelsen föreligger inom skilda hälsovårdssektorer behov av en utökad upplysningsverksamhet. Det torde

emellertid inte vara möjligt för medicinalstyrelsen att inom ramen för det gällande anslaget tillgodose behovet av information och propaganda. Härför erfordras att styrelsen får ökade medel till sitt förfogande. Jag föreslår därför, att för ifrågavarande ändamål anvisas ett med 100 000 kr. höjt belopp. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att sedermera besluta om den närmare fördelningen av anvisade medel.

Medicinalstyrelsen har under hösten 1963 framlagt förslag rörande dispositionen under innevarande budgetår av anslaget till upplysning om tobaksrökningens skadeverkningar. Enligt förslaget avses 200 000 kr. skola tilldelas riksförbundet mot tobaken för den av förbundet bedrivna verksamheten. Vidare avser medicinalstyrelsen att i samråd med statens ungdomsråd själv disponera 125 000 kr. Av detta belopp har beräknats 30 000 kr. för en särskild expertgrupp, som skall belysa sambandet mellan tobaksrökningen och hälsotillståndet, jämte publicering av gruppens utlåtande, 30 000 kr. för anlitan­de av en professionell PR-man i syfte att ge propagandan slagkraftig utformning och 65 000 kr. för upplysningsverksamhet i övrigt inom förevarande område. Dessutom har enligt förslaget 85 000 kr. reserverats för skolöverstyrelsen för framställning av en film och tre bildband, varjämte 15 000 kr. beräknats för försvarets sjukvårdsstyrelse till tryckning av en affisch till varje kompanilokal och en folder till varje nyinskriven värnplik­tig. Återstående 75 000 kr. avses skola utdelas efter närmare prövning. Medicinalstyrelsen framhåller, att det framlagda förslaget får anses vara preliminärt i avvaktan på resultatet av expertgruppens arbete.

Kungl. Maj:t har den 18 november 1963 medgivit, att anslaget till upplysning om tobaksrökningens skadeverkningar för budgetåret 1963/64 får av medicinalstyrelsen disponeras i huvudsaklig överensstämmelse med styrelsens förslag.

Vad angår medelsbehovet för nästa budgetår för ifrågavarande ändamål är jag inte beredd att nu framlägga något detaljerat förslag. Frågan om hur upplysningen skall bedrivas och vilka myndigheter och organ som skall anlitas bör nämligen prövas först sedan närmare erfarenheter föreligger av verksamheten under innevarande budgetår.

Den av 1963 års riksdag beslutade upplysningsverksamheten medför betydande kostnader. Det är emellertid angeläget att den nu påbörjade informationen följes upp under något eller några år, så att de vidtagna åtgärderna får åsyftad effekt. Med hänsyn härtill beräknar jag anslagsbehovet för ifrågavarande ändamål under budgetåret 1964/65 till oförändrat belopp. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att sedermera besluta om den närmare fördelningen av anvisade medel.

Jag vill i detta sammanhang framhålla, att anlitan­de av PR-man ej bör begränsas till upplysningskampanjen mot tobaksrökningen utan bör i den utsträckning medicinalstyrelsen finner lämpligt ske även i samband med övrig hälsovårdsupplysning.

Det sammanlagda anslagsbehovet uppgår alltså till 900 000 kr., vilket innebär en ökning med 100 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Hälsovårdsupplysning* för budgetåret 1964/65 anvisa ett reservationsanslag av 900 000 kr.

[183] 17. Silikosförebyggande verksamhet

	Anslag
1963/64	340 000
1964/65 (förslag)	369 000

Från förevarande anslag bestrids kostnaderna för vissa personalförstärkningar m. m. vid statens institut för folkhälsan och arbetarskyddsstyrelsen för undersökningar angående vilka åtgärder, som bör vidtas för att effektivisera kampen mot silikos (stendammlunga). Av anslaget är 228 000 kr. avsedda för förstärkning vid statens institut för folkhälsan och 112 000 kr. vid arbetarskyddsstyrelsen.

Statens institut för folkhälsan föreslår, att den för institutet avsedda delen av anslaget uppräknas med 83 000 kr.

Arbetarskyddsstyrelsen föreslår, att den för styrelsen avsedda delen av anslaget uppräknas med 1 000 kr.

Avlöningar

<i>Statens institut för folkhälsan</i>	Ökning
1. Personalförändringar	
a) 1 laboratoriebiträde i högst Ag 9	15 204
b) Expertarvode	3 000
2. Löneomräkning	19 796
	38 000

Omkostnader	Anslag	Mynd.	Dep:ts
<i>Statens institut för folkhälsan</i>	1963/64	förslag	beräkn.
		1964/65	1964/65
3. Expenser	—	+ 19 000	+ 15 000
4. Inköp och underhåll av inventarier och instrument m. m.	—	+ 3 000	—
5. Inköp av förbrukningsartiklar m. m.	26 000	+ 23 000	+ 10 000
		+ 45 000	+ 25 000
<i>Arbetarskyddsstyrelsen</i>			
6. Reseersättningar	10 000	+ 1 000	+ 1 000
		+ 1 000	+ 1 000

Motiv

1. a) Vid den närmare planläggningen av verksamheten har befunnits, att en ökad insats av laboratoriebiträdespersonal krävs.

1. b) För rationalisering av undersökningarna vid gruvor är det nödvändigt att konsultera geologisk expertis.

Departementschefen

Förevarande anslag har tillkommit för vissa undersökningar m. m. såsom ett nytt led i samhällets åtgärder i syfte att bekämpa silikosen. Av anslaget är 228 000 kr. avsedda för personalförstärkningar m. m. vid statens institut för folkhälsan och 112 000 kr. för motsvarande förstärkningar vid arbetarskyddsstyrelsen.

Det är angeläget att verksamheten bedrivs så rationellt som möjligt. Med hänsyn härtill vill jag tillstyrka, att statens institut för folkhälsan bereds tillfälle anlita geologisk expertis. I enlighet med förslaget beräknar jag för detta ändamål 3 000 kr.

Medelsanvisningen till avlöningar kan med hänsyn härtill beräknas till 250 400 kr., varav för statens institut för folkhälsan 188 600 kr. och för arbetarskyddsstyrelsen 61 800 kr.

Med hänvisning till beräkningen i den föregående sammanställningen föreslår jag, att medelsanvisningen till omkostnader ökas med sammanlagt 26 000 kr. Denna del av anslaget bör alltså uppföras med 118 600 kr., varav för statens institut för folkhälsan 67 400 kr. och för arbetarskyddsstyrelsen 51 200 kr.

I detta sammanhang vill jag erinra om att Kungl. Maj:t den 4 oktober 1963 bemyndigat statens institut för folkhälsan att för anskaffande av viss inventarieutrustning m. m. disponera högst 41 000 kr. från förevarande anslag.

I enlighet med vad jag här anfört bör anslaget för nästa budgetår uppföras med 369 000 kr., vilket innebär en ökning med 29 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Silikosförebyggande verksamhet* för budgetåret 1964/65 anvisa ett förslagsanslag av 369 000 kr.

[184] 18. Yrkesmedicinska centralen

	Anslag	Nettoutgift
1962/63	285 000	230 990
1963/64	320 000	
1964/65 (förslag)	348 000	

Direktionen för karolinska sjukhuset

Direktionen för karolinska sjukhuset hemställer, att anslaget till Yrkesmedicinska centralen fr. o. m. nästa budgetår erhåller den ändrade benämningen Yrkesmedicinska avdelningen vid karolinska sjukhuset och ökas med 56 000 kr.

I. Avlöningar

1. <i>Personalförändringar</i>	Ökning
Ökning av arvodet till experter	4 880
2. Löneomräkning	41 120
	46 000

	Anslag 1963/64	Mynd. förslag 1964/65	Dep:ts beräkn. 1964/65
<i>II. Omkostnader</i>			
3. Materielkostnader m. m.	27 000	+ 10 000	+ 10 000
		+ 10 000	+ 10 000

Motiv

Kungl. Maj:t har den 28 juni 1963 anbefallt direktionen att inkomma med utlåtande över utredningens angående yrkesmedicinens organisation m. m. den 26 juni 1963 avgivna betänkande »Yrkesmedicinska sjukhusenheter — behov och organisation». I avvaktan på statsmakternas ställningstagande till utredningens förslag har direktionen funnit sig inte böra — med visst undantag — nu framlägga förslag om ökad medelstildelning i vidare mån än som motiveras av dels våren 1963 genomförda lönereregleringar m. m., dels ock för verksamheten i nuvarande omfattning erforderlig förstärkning.

1. För anlåtande av experter, däri inräknat arvode till neurologisk konsult, disponeras f. n. sammanlagt 25 120 kr. Den differentierade verksamhet, som bedrivs vid avdelningen, förutsätter att experter i betydande utsträckning kan knytas till avdelningen som konsulter. Behov föreligger sålunda att bl. a. kunna anlita statistisk och kemisk expertis. Kostnaderna härför har ökat i takt med att det allmänna löneläget förbättrats. En ökning av härför disponibla medel med 4 880 kr. till 30 000 kr. framstår därför som nödvändig.

Utredningen angående yrkesmedicinens organisation m. m.

Med skrivelse den 26 juni 1963 har *utredningen angående yrkesmedicinens organisation m. m.*¹ avgivit betänkande angående Yrkesmedicinska sjukhusenheter: behov och organisation (SOU 1963: 46). Utredningen finner, att det föreligger ett stort behov av ett tills vidare begränsat antal välutrustade yrkesmedicinska sjukhusenheter för diagnostik av verkliga eller misstänkta yrkessjukdomar, för konsultation och utredning med anledning av arbetsbetingad ohälsa, för utvecklings- och forskningsarbete inom området samt för undervisning, utbildning och information.

Regionvårdsutredningen har i fråga om den yrkesmedicinska organisationen uttalat, att yrkesmedicinen inte borde centraliseras till regionplanet utan anknytas till ett centrallasarett med för verksamheten nödvändiga serviceorgan. Utredningen angående yrkesmedicinens organisation biträder i princip denna uppfattning men anser, att underlaget för rekrytering av personal f. n. är för knappt för att ens kunna tillgodose behovet för av ut-

¹ Utredningsman: generaldirektören O. J. Westling. Experter: professorn S. Björkman, ombudsmannen T. Flyboo, professorn S. P. M. Forssman, numera docenten S. Å. Lindgren och byråchefen R. Wedler. Sedan Flyboo den 29 juli 1963 avlidit tillkallades såsom expert ombudsmannen N. Ramstén.

redningen föreslagna enheter. Det måste därför vara rationellt att koncentrera tillgängliga resurser på en fullständig utbyggnad av vissa enheter i stället för att splittra upp verksamheten på alltför många inte funktionsdugliga mindre enheter.

Vid sin bedömning av behovet av yrkesmedicinska sjukhusenheter har utredningen utgått från att dessa skall fullgöra vissa i betänkandet närmare redovisade arbetsuppgifter. Med utgångspunkt från dessa har utredningen uppgjort stomplan för de yrkesmedicinska sjukhusenheter, som utredningen anser i första hand böra upprättas. I fråga om personalen framhålles att det inte är tillräckligt att som f. n. endast ha en kvalificerad läkare permanent knuten till enheten. Varje enhet bör därför tillföras två permanenta läkartjänster. Detta gäller även för den yrkesdermatologiska verksamheten. Arbetet vid en yrkesmedicinsk sjukhusenhet behöver ofta bedrivas samtidigt vid sjukhuset och på fältet. Av denna anledning bör vid enheterna inrättas åtminstone två underläkartjänster. Med tanke på behovet av utbildning av yrkesmedicinska specialister för tjänstgöring vid sjukhus eller i industrin är det önskvärt, att ytterligare utbildningstjänster tillskapas. I beaktande av de stora uppgifterna med utbildning, undervisning och forskning jämsides med den sjuk- och hälsovårdande verksamheten synes det rimligt, att de yrkesmedicinska enheter, som byggs ut vid undervisnings-sjukhusen, får en chefstjänst, som är knuten till universitetet och att vederbörande chef får ställning som överläkare vid undervisningssjukhuset. Den andra fasta tjänsten bör placeras som biträdande överläkartjänst vid sjukhuset.

Läkarna behöver tillgång till medicinskt skolad biträdespersonal. Av denna personal behöver endast en vara sjuksköterska. De övriga bör ha kompetens som kliniska laboratriser.

För yrkeshygieniskt tekniska arbetsplatsundersökningar och biokemiska undersökningar erfordras tillgång till ett yrkeshygieniskt speciallaboratorium. Till detta bör knytas två kvalificerade tekniker eller akademiker med naturvetenskaplig utbildning. Den ene av dessa bör vara kemist.

För planering av undersökningar och bearbetning av resultat behövs en konsult i statistik. Därutöver erfordras kontors- och annan personal.

I planen redovisar utredningen även behovet av lokaler och apparatur. Med utgångspunkt från den beräknade omfattningen av verksamheten vid en yrkesmedicinsk enhet anses en golvyta av minst 400 m² erforderlig. I denna beräkning ingår dock inte lokaler för den yrkesdermatologiska verksamheten och ej heller utrymmen för experimentdjur. Behovet av vårdplatser bör tillgodoses genom avtal om primär disposition av sängar, förslagsvis inom en invärtesmedicinsk klinik. Vidare erfordras viss instrumentell standardutrustning, som inte vanligen förekommer vid sjukhus. Kostnaderna för densamma beräknas till 500 000 kr.

Beträffande fördelningen av kostnaderna för undersökningar och utred-

ningar vid yrkesmedicinska avdelningar hänvisar utredningen till att dessa frågor kommer att utredas i ett större sammanhang av 1961 års sjukförsäkringsutredning.

Utredningen framlägger vidare ett förslag till utbyggnadsprogram. I detta rekommenderas berörda myndigheter och styrelser att snarast pröva möjligheterna för ett organiserat samarbete mellan de i *Stockholm* belägna expertinstitutionerna. Genom en samordning synes det sannolikt, att en kapacitetsökning skulle ernås. Den yrkesmedicinska kliniken i *Lund*, som f. n. är den fullständigast utrustade av nuvarande yrkesmedicinska sjukhusenheter, bör förstärkas för att få möjligheter att utvidga sin verksamhet. Behov av en speciell yrkesmedicinsk verksamhet föreligger i *Göteborg*. Det omfattande och differentierade näringslivet där utgör en naturlig grund för en sådan avdelnings verksamhet. Det är angeläget att en funktionsduglig yrkesmedicinsk enhet utan tidsutdräkt tillskapas i *Göteborg*.

Utredningen anser, att man därefter i första hand bör sikta mot en utbyggnad av yrkesmedicinska enheter vid övriga regionsjukhus. I första hand bör detta ske vid lasaretten i *Örebro*, *Umeå* och *Linköping*. De behov, som förefinns inom *Uppsala*-regionen, borde tills vidare under uppbyggnadsperioden kunna tillgodoses av den yrkesmedicinska centralen vid karolinska sjukhuset. Denna fungerar redan nu som konsultorgan för stora delar av denna region. Yrkesmedicinska centralen vid karolinska sjukhuset torde kunna medhinna detta arbete med hänsyn till att den delar ansvaret för att tillfredsställa stockholmsregionens behov av yrkesmedicinsk expertis med den yrkesmedicinska avdelningen vid *Södersjukhuset*.

Yttranden

Över det av utredningen angående yrkesmedicinens organisation m. m. avgivna betänkandet har yttranden avgivits av medicinalstyrelsen, arbetarskyddsstyrelsen, kanslern för rikets universitet efter hörande av de medicinska fakulteterna, statens institut för folkhälsan, centrala sjukvårdsberedningen, direktionen för akademiska sjukhuset i *Uppsala*, statens medicinska forskningsråd, centrala regionsjukvårdsnämnden, direktionen för karolinska sjukhuset, svenska arbetsgivareföreningen, landsorganisationen i Sverige, Sveriges läkarförbund, svenska landstingsförbundet, svenska stadsförbundet, tjänstemännens centralorganisation, Sveriges akademikers centralorganisation, *Stockholms stads sjukvårdsstyrelse*, *Göteborgs sjukvårdsstyrelse*, *Uppsala*, *Östergötlands*, *Södermanlands* och *Malmöhus läns landstings förvaltningsutskott* samt arbetsfysiologiska institutet.

Till utredningens uppfattning om behovet av väl utrustade yrkesmedicinska enheter ansluter sig samtliga remissinstanser. Den föreslagna koncentrationen av resurserna till i första hand regionsjukhusen har i stort sett ej heller mött några invändningar.

I fråga om de allmänna riktlinjerna för de yrkesmedicinska sjukhusen-

heternas organisation och behovet av forskning har remissinstanserna i allt väsentligt inte haft några erinringar. Behovet av särskild laboratorieorganisation har dock i vissa yttranden ifrågasatts. Sålunda uttalar *direktionen för akademiska sjukhuset i Uppsala*, att laboratorieorganisationen vid de föreslagna centralerna bör omprövas med hänsyn till den kemiska och fysiologiska laboratorieorganisation som man har att räkna med vid undervisningsjukhusen. Dessa laboratorier är väl utrustade och det bör genom samråd med representanterna för dessa prövas, om inte för huvudmännen väsentliga kostnadsbesparingar kan uppnås om de yrkesmedicinska centralerna liksom övriga kliniker och avdelningar samarbetar med centrallaboratorierna. Även *Östergötlands läns landstings förvaltningsutskott* ifrågasätter behovet av den föreslagna laboratorieorganisationen. Om en sådan är oundgängligen erforderlig, bör den, såsom laboratorieorganisationen inom övriga specialiteter, utbyggas successivt.

Kanslern för rikets universitet finner det angeläget med en upprustning av de medicinska läroanstalterna, så att den verksamhet som i förevarande hänseende bedrivs inom vissa kliniska ämnen kompletteras med forskare och lärare med direkt inriktning på de yrkesbetingade problemen. Frågan om inrättande av ytterligare tjänster vid läroanstalterna bör enligt kanslerns mening upptas i samband med lärosätenas årliga anslagsäskanden och tjänsternas angelägenhetsgrad bedömas i jämförelse med andra framförda förslag till nya tjänster.

Utredningens förslag att yrkesmedicinska enheter, förutom inom stockholmsområdet och i Lund, skall tillskapas i Göteborg, Örebro, Linköping och Umeå har inte föranlett någon erinran. Däremot har förslaget, att uppsalaregionen skall tills vidare repliera på stockholmsområdet, inte vunnit anslutning av *medicinalstyrelsen, medicinska fakulteten i Uppsala, direktionen för akademiska sjukhuset i Uppsala* och *statens medicinska forskningsråd. Direktionen för akademiska sjukhuset* finner det klart otillfredsställande, att frågan om tillkomsten av en yrkesmedicinsk central i Uppsala skjutes på framtiden. Inom Uppsala län sker en snabbt fortskridande industrialisering som gör det angeläget att yrkesmedicinen liksom all annan förebyggande hälso- och sjukvård blir representerad inom landstinget. Inom uppsalaregionen samarbetar regionlandstingen enligt de riktlinjer som utarbetats för regionsjukhusen beträffande ett flertal medicinska specialiteter. Det förefaller då föga rationellt om yrkessjukdomarna skulle för en inte närmare angiven tidsperiod brytas ut ur detta samarbete. *Uppsala läns landstings förvaltningsutskott* har såsom eget yttrande åberopat direktionens yttrande.

Vad angår den yrkesmedicinska verksamheten inom stockholmsområdet finner *direktionen för karolinska sjukhuset* sig böra framställa erinringar av principiell natur. Utredningen har nämligen till större delen förbigått de samordningsproblem av delvis svårlöst art som föreligger. Enligt utred-

ningens förslag avses den yrkesmedicinska centralen vid karolinska sjukhuset skola utgöra en permanent enhet inom sjukhuset med i betänkandet angivna uppgifter och organisation. För den del av yrkesmedicinen som avser yrkesdermatologi föreslås emellertid bibehållande av nuvarande organisation. Detta innebär, att vid sjukhuset skall finnas två skilda organisationsformer för yrkesmedicinsk verksamhet. Den yrkesmedicinska centralens främsta uppgift är inte vård av patienter utan profylaktisk verksamhet. Detta synes emellertid inte med nödvändighet böra medföra, att centralen i sin helhet skall förläggas till sjukhuset. Den nära anknytningen i arbetsuppgifter till den yrkeshygieniska avdelningen vid statens institut för folkhälsan aktualiserar frågan, huruvida inte yrkesmedicinens behov av ökade resurser bör tillgodoses genom en utbyggnad av den medicinska sektionen vid yrkeshygieniska avdelningen, som samtidigt bereds den anknytning till karolinska sjukhuset som dess begränsade kliniska verksamhet påkallar, eller m. a. o. en med yrkesdermatologin ensartad organisation.

Ett godtagande av utredningens förslag måste enligt direktionens mening medföra vissa konsekvenser, som ej berörts av utredningen. Bl. a. synes det uppenbart, att den medicinska sektionen vid yrkeshygieniska avdelningen på statens institut för folkhälsan måste påverkas av tillskapandet av en yrkesmedicinsk central enligt utredningens förslag. Direktionen kan ej förstå annat än att denna sektion i samordningens intresse måste upphöra eller i vart fall avsevärt reduceras, då yrkeshygienens behov av medicinsk expertis bör tillgodoses från yrkesmedicinska centralen.

En annan fråga som utredningen förbigått men som borde närmare beläggas är en samordning av de till Stockholm förlagda yrkesmedicinska enheternas verksamhet. En utbyggnad av den yrkesmedicinska centralen vid karolinska sjukhuset på sätt utredningen föreslagit måste aktualisera spörsmålet, huruvida två varandra närbelägna yrkesmedicinska sjukhusenheter är av behovet påkallade i stockholmsområdet. Skulle endast en enhet befinnas nödvändig, förordar direktionen att undersökning verkställs, huruvida inte denna med större fördel kan förläggas till Södersjukhuset. Genom en koncentrerings till en enhet inom detta område skulle större förutsättningar skapas för etablerande inom uppsalaregionen av en dylik enhet.

Direktionen finner sig med hänsyn till det anförda inte kunna tillstyrka förslaget genomförande i vad det avser den framtida organisationen av yrkesmedicinsk verksamhet i stockholmsområdet.

Departementschefen

Utredningen angående yrkesmedicinens organisation m. m. har haft i uppdrag att utreda vård- och konsultationsbehovet inom landet för sjukdomstillstånd med yrkesmedicinsk prägel samt det behov av yrkesmedicinska sjukhusenheter, som kunde föreligga på riks-, region- eller länsplanet jämte organisation av sådana enheter.

Utredningen har funnit, att det föreligger ett stort behov av ett antal välutrustade yrkesmedicinska sjukhusenheter. Verksamheten vid dessa skall omfatta — förutom diagnostik av verkliga eller misstänkta yrkessjukdomar — konsultation och utredning med anledning av befarad arbetsbetingad ohälsa. Vid enheterna skall även bedrivas utvecklings- och forskningsarbete inom området. Därjämte skall de tas i anspråk för undervisning, utbildning och information. De myndigheter och organisationer, som avgivit yttranden över utredningens betänkande, har vitsordat angelägenheten av en upp- rustning av yrkesmedicinen i landet. I stort sett har även den föreslagna omfattningen av de yrkesmedicinska enheternas verksamhet tillstyrkts. Med hänsyn härtill synes mig det framlagda förslaget väl ägnat att läggas till grund för en i första hand för regionplanen avsedd utbyggnad av yrkes- medicinen. En sådan måste emellertid på grund av de begränsade personella resurserna ske successivt. Jag utgår från att sjukvårdshuvudmännen, som har att ta ställning till dessa frågor, handlar i samråd, så att tillgänglig per- sonal utnyttjas på bästa sätt.

Mot utredningens förslag, att yrkesmedicinska sjukhusenheter skall fin- nas — förutom i Stockholm och Lund — i Göteborg, Örebro, Umeå och Linköping, har jag inte något att erinra. Utredningen har vidare föreslagit, att uppsalaregionen tills vidare skall tillgodoses av den yrkesmedicinska centralen vid karolinska sjukhuset, som redan nu fungerar som konsult- organ för stora delar av nämnda region. I vissa remissyttranden har utta- lats, att skäl talar för att en enhet inrättas även i Uppsala. Som direktionen för karolinska sjukhuset anfört är denna fråga delvis beroende av hur den yrkesmedicinska verksamheten i Stockholm skall organiseras.

Frågan om den yrkesmedicinska organisationen i stockholmsområdet erbjuder ett flertal problem av delvis svårlöst art. Utredningen har också förutskickat, att dessa problem måste bli föremål för ytterligare övervä- ganden. Med hänsyn till angelägenheten av att få dessa frågor belysta och åstadkomma en ändamålsenlig organisation har Kungl. Maj:t genom beslut den 30 december 1963 bemyndigat mig att tillkalla en särskild sakkunnig för att utreda förutsättningarna för en samordning av de yrkesmedicinska organen inom stockholmsområdet m. m.

Utredningen har slutligen förordat, att överläkarna vid de yrkesmedi- cinska enheter, som förläggs till undervisningssjukhusen, med hänsyn till de stora uppgifterna med undervisning, utbildning och forskning knyts till de medicinska fakulteterna. I likhet med utredningen finner jag en upp- rustning av de medicinska läroanstalterna i detta hänseende angelägen. Såsom kanslern för rikets universitet framhållit, bör emellertid frågan om inrättande av ytterligare tjänster vid läroanstalterna upptas i samband med de årliga anslagsäskandena och tjänsternas angelägenhetsgrad bedömas i jämförelse med andra framförda förslag till nya tjänster.

Verksamheten vid yrkesmedicinska centralen vid karolinska sjukhuset

under nästa budgetår avses skola bedrivas i oförändrade former. I avbidan på resultatet av nyssnämnda utredning är jag inte beredd föreslå ändrad benämning på centralen. För att tillgodose det ökade behovet av bl. a. statistisk och kemisk expertis tillstyrker jag en med 5 000 kr. ökad medelstilldelning. Anslaget bör vidare ökas med 13 000 kr. för löneomräkning.

Medelsanvisningen till avlöningar torde på grund av det anförda böra uppräknas med 18 000 kr.

Mot direktionens beräkning av medelsbehovet för omkostnader, innebärande en uppräkning med 10 000 kr., har jag intet att erinra.

Anslaget bör således uppföras med 348 000 kr., innebärande en ökning med 28 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande stat för yrkesmedicinska centralen, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1964/65:

Stat	
A v l ö n i n g a r	
1. Avlöningar till icke-ordinarie personal	213 000
2. Rörligt tillägg, förslagsvis	79 000
	292 000
O m k o s t n a d e r	
Omkostnader, förslagsvis	56 000
	Summa kr. 348 000;

b) till Yrkesmedicinska centralen för budgetåret 1964/65 anvisa ett förslagsanslag av 348 000 kr.

[185] 19. Bidrag till driften av folktandvården

	Anslag	Nettoutgift
1962/63	11 000 000	11 074 084
1963/64	11 000 000	
1964/65 (förslag)	11 100 000	

Enligt kungörelsen 1961: 278 utgår statsbidrag *dels* till folktandvård inom landstingskommun med 16 kr. om året för varje barn, som erhåller s. k. systematisk behandling, *dels ock* till folktandvård i stad som ej tillhör landstingskommun med 8 kr. om året för varje barn som får sådan behandling.

Medicinalstyrelsen har anfört, att den 1 juli 1963 29 centraltandpolikliniker, 35 polikliniker för tandreglering och 786 av 833 inrättade distrikts- och annexandpolikliniker var i verksamhet. Totala antalet vid samma tid inom folktandvården tjänstgörande tandläkare var 1 940. Av dessa var 92 anställ-

da vid centraltandpolikliniker och 70 vid polikliniker för tandreglering. Antalet distriktstandläkare uppgick till 1 712, varav 1 323 inom landstingskommunerna och 389 inom de landstingsfria städerna. Härutöver fanns 66 tim- och arvodesanställda tandläkare. Av det totala antalet distriktstandläkare var 203 utbildade i utlandet medan 133 i utlandet utbildade tandläkare tjänstgjorde som vikarier å dylika tjänster. 281 tandläkartjänster saknade innehavare och vakansvikarier. Styrelsen uppskattar totala antalet tandläkare inom folktandvården den 1 juli 1964 till ungefär 2 000.

Enligt preliminär beräkning utgjorde antalet fullständigt behandlade barn inom folktandvården under år 1962 inom landstingskommunerna 599 967 (inkl. Hälsingborg och Gävle) och i städerna utanför landstingskommun 163 912 eller tillhoppa 763 879 barn. Man bör för de närmaste åren kunna räkna med en årlig ökning av antalet statsbidragsberättigande behandlingsbarn uppgående till ca 16 000 för hela riket, varav ca 12 000 i landstingskommunerna och ca 4 000 i städer, som ej tillhör landsting. Antalet statsbidragsberättigande behandlingsbarn för år 1964 kan då beräknas till ca 624 000 inom landstingskommunernas folktandvård och till ca 172 000 inom de landstingsfria städernas folktandvård. Med ett bidrag av 16 kr. resp. 8 kr. per behandlat barn skulle bidragskostnaderna för budgetåret 1964/65 uppgå till sammanlagt 11 360 000 kr., vilket belopp torde kunna avrundas till 11 300 000 kr. Styrelsen föreslår, att anslaget upptas med nämnda belopp.

Departementschefen

Medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår föranleder i och för sig ingen erinran från min sida. Anslaget torde emellertid kunna uppföras med 11 100 000 kr., innebärande en ökning med 100 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driften av folktandvården* för budgetåret 1964/65 anvisa ett förslagsanslag av 11 100 000 kr.

[186] 20. **Bidrag till utrustning av polikliniker för folktandvård**

	Anslag	Nettoutgift
1962/63	200 000	155 300
1963/64	200 000	
1964/65 (förslag)	200 000	

Enligt kungörelsen 1961: 278 utgår till landstingskommun statsbidrag till utrustning av varje distriktstandpoliklinik, som ingår i folktandvårdsplanen, med 3 000 kr. och, om mer än en tandläkare skall vara anställd där, med 1 300 kr. för varje ytterligare sådan tandläkare samt beträffande annexandpolikliniker och ambulatoriska tandpolikliniker med 1 000 kr. för envar sådan poliklinik.

Ingående reservation 1 juli 1963	62 938
Anslag 1963/64.....	200 000
Disponibelt 1963/64	262 938
Beräknade utbetalningar 1963/64	262 200
Beräknad utgående reservation 30 juni 1964.....	738
Beräknade utbetalningar 1964/65	250 000
Anslagsbehov 1964/65	249 262
Avrundat	250 000

Medicinalstyrelsen har anfört, att styrelsen den 1 juli 1963 beviljat men ännu ej utanordnat bidrag om tillhoppa 55 200 kr. Före den 1 juli 1962 har tillkommit 78 polikliniker med 117 arbetsplatser, för vilka bidrag ännu ej begärts. Bidragen för dessa polikliniker beräknas till 180 500 kr. Huvudmännen har på särskild förfrågan uppgivit, att 104 polikliniker med 191 arbetsplatser antingen tagits i bruk under budgetåret 1962/63 utan att utrustningsbidrag ännu begärts eller beräknas tas i bruk före den 1 juli 1965. Bidragen för sistnämnda kategorier polikliniker beräknas till 314 300 kr. Medelsbehovet för samtliga, nu berörda polikliniker skulle alltså uppgå till 550 000 kr. Dras härifrån beräknad anslagsförbrukning under budgetåret 1963/64 samt beräknad utgående reservation den 30 juni 1964, tillhoppa 262 938 kr., återstår att täcka 287 062 kr. Man behöver dock inte räkna med att hela detta belopp kommer att erfordras före den 30 juni 1965. Behovet av medel till statsbidrag till utrustning av polikliniker för folktandvård beräknas i enlighet härmed uppgå till 250 000 kr. för budgetåret 1964/65. Styrelsen föreslår, att anslaget upptas med nämnda belopp.

Departementschefen

Anslaget, som fr. o. m. budgetåret 1962/63 upptagits med 200 000 kr., bör för nästa budgetår uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till utrustning av polikliniker för folktandvård* för budgetåret 1964/65 anvisa ett reservationsanslag av 200 000 kr.

[187] 21. Stipendier till studerande vid tandläkarhögskola

	Anslag	Nettoutgift
1962/63	750 000	369 242
1963/64	750 000	
1964/65 (förslag).....	500 000	

Enligt kungörelsen 1961: 281 må studerande vid tandläkarhögskola tilldelas stipendium å 2 500 kr. årligen under högst fem år, på villkor att han förbinder sig att efter vunnen legitimation som tandläkare under samma antal år som stipendium innehafts tjänstgöra i folktandvården.

Medicinalstyrelsen har anfört, att antalet stipendiesökande budgetåren 1961/62 och 1962/63 var resp. 331 och 188. Sistnämnda uppgift innefattar jämväl 20 ansökningar från svenska studerande vid västtyskt universitet.

Antalet beviljade stipendier utgjorde under förstnämnda budgetår 326 och under sistnämnda budgetår 179.

Minskningen av antalet stipendieansökningar förklaras från studenthåll delvis bero på den omständigheten, att statsstipendienämnderna vid prövning av ansökan om statsgaranterat studielån bl. a. tar hänsyn till om s. k. folktandvårdsstipendium beviljats. Är så fallet, minskas det garanterade lånebeloppet — vilket i sinom tid i samband med återbetalningen reduceras med 25 procent — med motsvarande belopp. Värdet av stipendiet anses därigenom väsentligt minska och ej tillräckligt motivera en förbindelse att tjänstgöra i folktandvården ett års tid.

Med hänsyn till det ökande studentantalet vid tandläkarhögskolan i Umeå och till att antalet svenska tandläkarstuderande vid västtyska universitet, vilka av universitetskanslern antagits för ifrågavarande studier, kan beräknas öka med ca 60 per läsår, torde behovet av stipendier för budgetåret 1964/65 komma att motsvara 250 hela stipendier trots det minskade antalet stipendieansökningar.

Enligt *medicinalstyrelsens* mening finns nu anledning att höja stipendiebeloppet från 2 500 kr. till 3 000 kr. Beloppet 2 500 kr. har varit gällande från 1 juli 1961. Från nämnda datum till 1 juli 1963 har konsumentprisindex stigit med 7,4 procent. En höjning av beloppet med tio procent — enbart med anledning av levnadskostnadsstegringen — synes befogad. Härtill kommer att en höjning av stipendiebeloppet i viss mån torde kunna motverka den ovannämnda effekten av att stipendiebeloppet vid prövning av ansökan om statsgaranterat studielån avdrages från det garanterade lånebeloppet. Slutligen föreligger behovet att stimulera rekryteringen till folktandvården.

Behovet av medel till stipendier till studerande vid tandläkarhögskola beräknas i enlighet härmed uppgå till oförändrat 750 000 kr. för budgetåret 1964/65. Styrelsen föreslår, att anslaget upptas med nämnda belopp.

Departementschefen

Antalet stipendiesökande har nedgått från 331 under budgetåret 1961/62 till 188 under budgetåret 1962/63. Med hänsyn härtill beräknar jag ett behov av 200 stipendier för budgetåret 1964/65.

Medicinalstyrelsens förslag om höjning av stipendiebeloppet från 2 500 kr. till 3 000 kr. anser jag mig inte kunna tillstyrka, enär stipendiesumman fastställdes så sent som 1961.

Med hänsyn till vad jag nu anfört bör anslaget minskas med 250 000 kr. till 500 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Stipendier till studerande vid tandläkarhögskola* för budgetåret 1964/65 anvisa ett förslagsanslag av 500 000 kr.

[188] 22. **Kurser för vissa utländska läkare och tandläkare m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1962/63	1101 000	159 414
1963/64	1106 000	
1964/65 (förslag)	106 000	

¹ Anslagen till Kostnader för överförande till Sverige av vissa utländska läkare och till Kurs för vissa utländska tandläkare

Något anslag med ifrågavarande rubrik finns inte upptaget i gällande riksstat. Däremot har till Kostnader för överförande till Sverige av vissa utländska läkare anvisats ett förslagsanslag av 60 000 kr. Vidare har till Kurs för vissa utländska tandläkare anvisats ett förslagsanslag av 46 000 kr.

I. *Medicinalstyrelsen* föreslår, att anslaget till kostnader för överförande till Sverige av vissa utländska läkare ökas med 10 000 kr.

II. *Lärarkollegiet vid tandläkarhögskolan i Malmö* föreslår, att anslaget till kurs för vissa utländska tandläkare upptas med oförändrat belopp.

Motiv

I. Under budgetåret 1964/65 avser medicinalstyrelsen att anordna fem kurser om vardera högst en månad i svenska medicinförfattningar för utländska läkare, som inte tidigare genomgått dylik kurs. Godkänd genomgång av sådan kurs är numera obligatorisk för erhållande av legitimation som läkare. Efter samråd med nämnden för utländska läkare beräknar styrelsen att ca 100 utländska läkare kan antas vilja genomgå ifrågavarande kurs under nästpåföljande budgetår. Kostnaden härför, med omkring 20 deltagare i varje kurs, beräknas till 35 000 kr.

För icke svensktalande läkare bör anordnas två kurser om vardera en månad med undervisning i svenska språket och allmän orientering om svenska förhållanden, framförallt på hälso- och sjukvårdens område. Kostnaderna för dessa kurser, avsedda för ca 5 deltagare i varje, beräknar styrelsen till 4 000 kr. Under kursen bör deltagande läkare erhålla ett stipendium, motsvarande kostnaden för uppehälle, ca 800 kr. Härför beräknas 8 000 kr. Därest det skulle visa sig mera lämpligt för de utländska läkarna att själva ordna med undervisning i svenska språket, får medicinalstyrelsen föreslå, att dessa bereds möjligheter att erhålla ett stipendium för språkstudier med högst 800 kr. att utgå av förevarande anslag.

Från ifrågavarande anslag har under senare år även disponerats medel för stipendier åt utländska läkare, som vill ägna sig åt provinsialläkarbanan,

för deltagande i tjänsteläkarkurser, omfattande socialmedicin och hygien. Motsvarande möjlighet bör föreligga jämväl under nästa budgetår. Kostnaderna härför torde med ett deltagareantal av 5 per kursavsnitt kunna beräknas till 19 250 kr.

I enlighet härmed bör ifrågavarande anslag uppföras med i runt tal 70 000 kr.

II. Kursnämnden har diskuterat kursernas utformning för framtiden varvid nämnden funnit att för den händelse kurserna, som varit avsedda för ca 30 deltagare, inte skulle fyllas med enbart utländska tandläkare, i första hand tandläkare vid folktandvården och i andra hand övriga intresserade tandläkare skulle beredas tillfälle att delta i kurserna. Lärarkollegiet har funnit vad kursnämnden sålunda anfört förtjäna avseende. Med hänsyn till önskvärdheten att bereda andra än utländska tandläkare tillträde bör kursen benämnas utbildningskurs för vissa utländska tandläkare m. fl. Kostnaderna för den under budgetåret 1962/63 anordnade kursen har uppgått till 28 963 kr. 90 öre. Enär arvodena till kurslärare avsevärt höjts, föreslår kollegiet, att anslaget för budgetåret 1964/65 uppföres med oförändrat 46 000 kr.

Yttrande

II. *Medicinalstyrelsen* framhåller, att till den 5 oktober 1963 endast 11 utländska, icke nordiska tandläkare inkommit till landet och beretts anställning inom folktandvården. Av dessa deltagar redan sex i innevarande budgetårs kurs, varför endast fem återstår till kursen 1964/65. Möjligen kan under året ytterligare några tillkomma. Enligt medicinalstyrelsens mening bör ifrågavarande kursverksamhet alltjämt fortgå och de platser, som ej kommer att disponeras av utländska, icke nordiska tandläkare, stå öppna för andra tandläkare, främst sådana inom folktandvården, vilka av tandvårdsinspektör anses böra förkovra sig i vissa ämnen.

Den av lärarkollegiet åsyftade kursen, vilken avses pågå i fyra veckor, varav två veckor på sommaren och två veckor på vintern, är redan nu uppdelad så, att envar av veckorna omfattar föreläsningar och demonstrationer i sinsemellan närstående ämnen. Härigenom tillgodoses de olika ämnesområdena på ett sådant sätt, att varje tandläkare kan välja ut just den ämnesgrupp eller de ämnesgrupper, varinom vederbörande avser att förkovra sig. De tandläkare, som anses böra mera allmänt förkovra sig, bör kunna bevista hela kursen. Denna synes sålunda kunna fungera på sätt styrelsen redan tidigare föreslagit och som torde vara påkallat i nu rådande situation.

Departementschefen

Anslaget till kostnader för överförande till Sverige av vissa utländska lä-

kare är avsett att täcka kostnaderna för anordnande av efterutbildning av utländska läkare. Anslaget till kurs för vissa utländska tandläkare är avsett för anordnande av en årlig kurs för sådana tandläkare med utländsk tandläkarexamen, som tjänstgjort ett år inom svensk folktandvård. Kursen avser att ge en översikt över svensk odontologi av idag. För nu nämnd kursverksamhet bör i fortsättningen medel anvisas under ett gemensamt anslag med benämningen Kurser för vissa utländska läkare och tandläkare m. m.

Under budgetåret 1964/65 bör i enlighet med medicinalstyrelsens förslag anordnas fem kurser i svenska medicinalförfattningar med ett beräknat deltagarantal av omkring 20 utländska läkare i varje kurs samt två kurser med undervisning i svenska språket och allmän orientering om svenska förhållanden. Till deltagare i de sist nämnda kurserna utgår ett stipendium motsvarande kostnaden för uppehälle med högst 800 kr. I likhet med medicinalstyrelsen anser jag, att dylikt stipendium bör kunna utgå även till läkare, som själv ordnar med undervisning i svenska språket.

Medel bör även under nästa budgetår beräknas för stipendier för att bereda utländska läkare, som vill ägna sig åt provinsialläkarbanan, möjlighet att delta i de för utbildning av tjänsteläkare avsedda kurserna i socialmedicin och hygien. Kostnaderna för sistnämnda kurser bestrids från anslaget till vidareutbildning av läkare under åttonde huvudtiteln.

Mot medicinalstyrelsens anslagsberäkning har jag i och för sig intet att erinra. Med hänsyn till anslagsbelastningen under budgetåret 1962/63 uppskattar jag emellertid anslagsbehovet för ifrågavarande kursverksamhet till oförändrat 60 000 kr.

Under senare tid har nytillskottet av utländska tandläkare inom folktandvården nedgått. Det är därför oklart om behov föreligger av en kurs under budgetåret 1964/65 för sådana tandläkare. Medel bör dock beräknas även för nästa budgetår. Sedan klarhet vunnits om behovet, torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att besluta om en kurs skall anordnas eller ej. Lärarkollegiets förslag, att tillträde till kursen bör beredas även andra än tandläkare med utländsk utbildning är jag inte beredd att nu tillstyrka.

Fr. o. m. budgetåret 1963/64 har ersättningen till kurslärare uppräknats och utgår med följande timarvoden, nämligen för professor och laborator 90 kr., för avdelningstandläkare 60 kr. och för assistent 40 kr. Med hänsyn till den uppräkning av arvodena, som sålunda skett, beräknar jag i likhet med lärarkollegiet medelsbehovet för kursen till oförändrat 46 000 kr.

Det sammanlagda anslagsbehovet uppgår alltså till 106 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kurser för vissa utländska läkare och tandläkare m. m.* för budgetåret 1964/65 anvisa ett förslagsanslag av 106 000 kr.

[189] 23. Ambulans- och räddningsflygtjänst

	Anslag	Nettoutgift
1962/63	600 000	808 784
1963/64	900 000	
1964/65 (förslag)	900 000	

Från detta anslag bestrides kostnaderna för den av staten organiserade ambulans- och räddningsflygtjänsten. Denna ombesörjes huvudsakligen av enskilda flygföretag enligt särskilt träffade avtal.

Luftfartsstyrelsen har anfört, att den totala kostnaden för flygverksamheten under budgetåret 1962/63 utgjort 808 784 kr. mot beräknade 635 000 kr. och beviljade 600 000 kr. Sammanlagda antalet flygtimmar har utgjort 620, av vilka 560 timmar avser ambulansflygning och 60 timmar räddningsflygning. Luftfartsstyrelsen har för tiden den 1 juli 1962—den 30 juni 1964 träffat avtal om utförande av ambulans- och räddningsflygning med AB Lapplandsflyg inom Norrbottens och Västerbottens län, med firma Jämtlands Aero inom Jämtlands län och med Ostermans Aero AB inom stockholmsområdet och Kopparbergs län. De med firma Jämtlands Aero och Ostermans Aero AB träffade avtalen omfattar även utförande av ambulans- och räddningsflygning inom landet i övrigt. Chefen för flygvapnet medger alltså att flygvapnets centrala flygsäkerhetsledning (Cefyl) för styrelsens räkning i samband med sin dygnet runt pågående jourtjänst mottager beställningar på ambulans- och räddningsflygningar, rekviderar lämpliga luftfartyg samt planerar flygningarna. I den mån militära luftfartyg kan anlitas belastar kostnaderna inte anslag under femte huvudtiteln.

Ehuru föredragande departementschefen hittills ansett sig inte kunna tillstyrka att flygambulansorganisationen i vissa fall skulle få användas för läkares sjukbesök även av andra anledningar än akuta nödsituationer föreslås ånyo — med hänsyn till det framträdande behovet härav särskilt för de isolerade områdena i övre Norrland — att frågan åter överväges. Luftfartsstyrelsen föreslår därvid, att styrelsen medgives att — i samråd med medicinalstyrelsen — utvälja lämpligt område för försöksverksamhet; erfarenheterna härifrån skulle bilda en fastare grund för bedömning av frågan om ett mera generellt medgivande härutinnan.

Den 21 augusti 1963 har luftfartsstyrelsen hemställt om medgivande att för viss provverksamhet vid en tilltänkt provstation för ultrakortvåg (VHF) i Jämtlands län taga i anspråk högst 30 000 kr. av anslaget till ambulans- och räddningsflygtjänst. Därest framställningen bifalles och provverksamheten ger positiva resultat, bör densamma utökas med ytterligare en station under budgetåret 1964/65. För anskaffning av materiel m. m. till denna beräknar luftfartsstyrelsen ett belopp av högst 30 000 kr.; de relativt små driftkostnaderna kan tills vidare stanna på luftfartsverket.

Det totala medelsbehovet till ambulans- och räddningsflygtjänst för

budgetåret 1964/65 beräknas till 1 004 400 kr., varav för verksamheten i Norrbottens län 193 000 kr., för Västerbottens län 245 500 kr., för Jämtlands län 166 000 kr., för stockholmsområdet 165 000 kr., för Kopparbergs län 54 900 kr. och för landet i övrigt 150 000 kr. Styrelsen föreslår, att anslaget upptas med i runt tal 1 005 000 kr.

Departementschefen

Luftfartsstyrelsen har för tiden 1 juli 1962—30 juni 1964 träffat avtal om utförande av ambulans- och räddningsflygning med AB Lapplandsflyg inom Norrbottens och Västerbottens län, med firma Jämtlands Aero inom Jämtlands län samt med Ostermans Aero AB inom stockholmsområdet och Kopparbergs län. De med sistnämnda båda företag träffade avtalen omfattar även utförande av ambulans- och räddningsflygning inom landet i övrigt. Därjämte har luftfartsstyrelsen träffat tilläggsavtal dels med firma Jämtlands Aero, innebärande att verksamheten kommer att ombesörjas med såväl flygplan av konventionell typ som helikopter, dels ock med AB Lapplandsflyg, innebärande att antalet garanterade flygtimmar för budgetåret 1963/64 sänkts.

För landet i övrigt har avtal även träffats med ett antal andra flygföretag om flygtimpris vid sporadiska flygningar. Även militära luftfartyg kan anlitas, men kostnaderna härför belastar inte förevarande anslag. Jag vill i detta sammanhang anmäla, att luftfartsstyrelsen utrett möjligheterna att beträffande Jämtlands län för ifrågavarande verksamhet anlita militära helikoptrar. Av utredningen framgår emellertid, att det inte föreligger någon möjlighet att inom de närmaste åren utnyttja militära helikoptrar. Vidare framgår, att nuvarande avtal om civila ambulans- och räddningsflygningar omfattar såväl helikoptrar som konventionella mindre flygplan. Därest helikoptrarna helt eller delvis skulle utgå ur organisationen, kan det förväntas, att statens totala beredskapskostnader för ambulans- och räddningsflygtjänsten kommer att öka. Det nuvarande samarbetet med flygvapnet borgar för övrigt för att de militära resurserna utnyttjas i den utsträckning detta är möjligt, utan att militära eller civila intressen åsidosätts. Luftfartsstyrelsen har förklarat sig skola ägna spörsmålet fortlöpande uppmärksamhet och avser, därest läget i en framtid förändras, att inkomma med härav föranleda förslag.

Beträffande Jämtlands län har Kungl. Maj:t den 18 oktober 1963 på framställning av luftfartsstyrelsen bemyndigat styrelsen att för anordnande av en provstation för ultrakortvåg disponera högst 30 000 kr. samt uppdragit åt styrelsen att före den 1 september 1965 inkomma med en redogörelse för försöksverksamheten. I avbidan härpå är jag inte beredd att tillstyrka en ytterligare utbyggnad av sagda verksamhet. De relativt obetydliga driftkostnaderna för den beslutade provstationen bör belasta förevarande anslag.

Styrelsens förnyade framställning om medgivande att använda flygambulansorganisationen för läkares sjukbesök även vid andra än akuta sjukdomsfall anser jag mig inte kunna tillstyrka.

Med hänsyn till att verksamheten under nästa budgetår torde få i huvudsak samma omfattning som under innevarande, beräknar jag medelsbehovet till oförändrat 900 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ambulans- och räddningsflygtjänst* för budgetåret 1964/65 anvisa ett förslagsanslag av 900 000 kr.

[190] 24. **Epidemiberedskap m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1962/63	1275 000	1328 374
1963/64	1400 000	
1964/65 (förslag)	500 000	

¹ Anslagen till Vissa kostnader för allmän hälso- och sjukvård samt till Ersättning vid vissa ingripanden i hälsovårdens intresse

Något anslag för detta ändamål är ej uppfört i gällande riksstat. Däremot finns uppförda två förslagsanslag för delvis jämförliga ändamål, nämligen anslagen till Vissa kostnader för allmän hälso- och sjukvård och till Ersättning vid vissa ingripanden i hälsovårdens intresse. Det förstnämnda anslaget kan närmast karaktäriseras som ett allmänt beredskapsanslag för hälso- och sjukvården. Från anslaget bestrids exempelvis ersättningar för vissa skyddssympningar mot smittkoppor utanför den förebyggande barnvårdens ram liksom kostnaderna för giftinformationscentralen.

Enligt lag utgår ersättning till smittbärare som på grund av myndighets ingripande till förekommande av smittas spridning underkastas observation eller isolering eller eljest inskränkning i arbete. Enligt kungörelsen 1956: 296 utgår ersättning av statsmedel jämväl vid vissa andra ingripanden för att hindra smittas spridning, exempelvis förstörande av varuparti, avstängning av rörelse osv. Nu nämnda ersättningar har hittills utgått från det sistnämnda anslaget.

Medicinalstyrelsen föreslår, att anslaget till Vissa kostnader för allmän hälso- och sjukvård ökas med 45 000 kr.

	Mynd. förslag 1964/65
1. Bidrag till arvode m. m. åt vid Arlanda flygplats anställda läkare..	18 000
2. Bidrag till karantänsverksamheten vid flygplatser med internationell trafik.....	30 000
3. Beredskapsåtgärder vid fall av karantänssjukdomar.....	25 000
4. Anordnande av konferenser för länsläkare m. fl.....	10 000
5. Diverse kostnader.....	10 000
6. Kursverksamhet.....	15 000
7. Kostnader för reservkårer av sjuksköterskor och barnmorskor.....	—
8. Giftinformationscentralen.....	136 500
Avrundat	245 000

Motiv

1. Bidrag till kostnaderna för karantänsverksamheten vid Arlanda flygplats i vad avser kommunens kostnader för arvoden m. m. åt vid flygplatsen anställda läkare har för tiden 1 april 1962—30 juni 1963 utgått med 22 500 kr. För nästa budgetår bör för detta ändamål beräknas 18 000 kr.

2. Kontrollen på flygplatserna av de inresandes vaccination är enligt medicinalstyrelsens mening principiellt en riksangelägenhet. Det är angeläget att tillgången till kvalificerad hjälppersonal för kontrollen och karantänsverksamheten i övrigt, såsom hälsovårdsinspektör och sjuksköterska, säkerställs. Täckandet av detta personalbehov är f. n. helt beroende av de lokala myndigheternas goda vilja. Styrelsen finner därför rimligt att staten med bidrag av statsmedel säkerställer personalbehovet. Som norm för ett sådant bidrag föreslås ett belopp av högst 10 000 kr. för envar av de tre flygplatserna med reguljära utlandsförbindelser.

3. Under budgetåret 1962/63 har av anslaget disponerats medel för vissa centrala beredskapsåtgärder i anledning av den smittkoppsepidemi som då drabbade Sverige. Med ledning av vunna erfarenheter får medicinalstyrelsen föreslå att för ordnandet av brådskande centrala beredskapsåtgärder i anledning av inträffade fall av karantänssjukdomar ett belopp av 25 000 kr. ställes till styrelsens förfogande.

4. Det skulle främja såväl medicinalstyrelsens egna som länsläkarorganisationens intressen om styrelsen finge disponera medel för att i samarbete med andra av frågan berörda myndigheter ordna konferenser under någon eller några dagar för mer ingående orientering i något ämne av aktuell betydelse för länsläkarorganisationen och dess olika befattningshavare. En sådan informationsverksamhet skulle bl. a. kräva arvoden till kvalificerade föreläsare, utarbetande av förberedande information samt duplicering av redogörelse för förhandlingarna. För en dylik verksamhet räknar styrelsen med en ram av högst 10 000 kr.

5. För övriga till anslagets allmänna del hörande ändamål beräknas 10 000 kr.

6. Medel från anslaget har även disponerats till anordnande av dels kurser

för blivande länsläkare i författningskunskap dels ock kurser för sjömansläkare. För nästa budgetår räknar styrelsen med högst 15 000 kr. till sådana kurser.

7. Under detta anslag har anvisats medel för bestridande av på staten belöpande kostnader för reservkårens av sjuksköterskor och barnmorskor. Kostnaderna har dock varit obetydliga, då antalet medlemmar är synnerligen ringa (totalt 9) och de lokala huvudmän som anlitar reservkårens skall erlægga en dagavgift, avsedd att motsvara statens självkostnad. Dessa reservkårer torde ej heller framdeles få någon nämnvärd praktisk betydelse, varför styrelsen föreslår, att en avveckling av kårens tages under övervägande.

8. För den vid karolinska sjukhuset försöksvis anordnade informationscentralen rörande gifter har för innevarande budgetår anvisats högst 80 000 kr.

Verksamheten vid informationscentralen har under det sistförflutna budgetåret kännetecknats av fortsatt uppbyggnad. Möjligheten att erhålla upplysningar från centralen har uppmärksamats i betydligt ökad omfattning och ställt större anspråk på personalens kapacitet.

Beviljade anslag har hittills varit otillräckliga för det aktuella behovet. Antalet preparat på marknaden är mycket stort och nya tillkommer i rask takt. Centralens kartotek omfattar alltjämt endast en mindre del av detta sortiment. Centralen har ej heller i önskvärd omfattning kunnat aktivt engageras i undervisnings- och upplysningsverksamhet.

Erfarenheterna av den hittills bedrivna verksamheten understryker angelägenheten av att den fortsatta verksamheten snarast får en fastare form, bl. a. genom inrättande av lönegradsplacerade tjänster i stället för nuvarande arvodesbefattningar. Därvid bör chefsläkaren placeras i Ae 27 och apotekaren i Ae 25. Centralens behov av kanslipersonal måste tillgodoses med relativt kvalificerade personer. Styrelsen vill härför föreslå en kontorsskrivare å halvtid i Ae 13 och ett kanslibitråde å halvtid i Ae 7. För arvoden beräknas till jourhavande läkare 8 000 kr. och till konsulter 3 000 kr. eller sammanlagt 11 000 kr. För avlöningar m. m. skulle under angivna förutsättningar åtgå sammanlagt 126 000 kr.

För omkostnader beräknas 10 500 kr., varav till sjukvård m. m. åt befattningshavare 500 kr. samt för inköp av materiel och litteratur 7 000 resp. 3 000 kr.

Departementschefen

Under 1963 inträffade 27 fall av smittkoppor i Sverige. Infektionen infördes hit av en sjöman, som återvände med flyg från Australien. Han insjuknade, trots ett relativt gott vaccinationsstatus, ungefär två veckor efter ankomsten till Stockholm och spred smittan till personer i sin familjemiljö. Sjukdomen överfördes från dessa till sjukvårdspersonal. Sålunda utvecklade

des epidemin från att ha varit en spridning inom några familjeenheter till att bli en sjukhusepidemi. Likartade utvecklingsförlopp har iakttagits vid flertalet europeiska epidemier under senare år. Sammanlagt var 16 av de 27 smittkoppsfallen sjukvårdande personal eller patienter smittade på sjukhus. Fyra personer avled.

Fyra av de insjuknade hade aldrig vaccinerats; av dessa avled två. Sex var revaccinerade, medan 17 endast vaccinerats en gång, därav två sedan så lång tid tillbaka som 1916—1918. Sjukdomsförloppet varierade betydligt från fall till fall.

Flertalet fall, speciellt de som inträffade inom sjukhus, gav upphov till omfattande isoleringsåtgärder. Sammanlagt isolerades ca 3 000 personer.

Vid upprepade tillfällen under epidemins förlopp upptogs frågan om massvaccination av befolkningen inom storstockholmsområdet till övervägande. Detaljerade förberedelser för genomförandet utarbetades. Den epidemiologiska situationen kunde emellertid hållas under kontroll med hjälp av vaccination av kontakter till fallen och personer i deras omgivning. Någon massympning befanns med hänsyn härtill inte under något skede av epidemin nödvändig eller tillrädlig. Vaccinationen i de insjuknades omgivning omfattade alla kända kontakter, liksom grannar, arbetskamrater, sjukhuspersonal m. fl. Dessa vaccinationer, vilkas antal uppgick till ca 15 000, utfördes av fältgrupper, organiserade av statens bakteriologiska laboratorium med hjälp av personal från i främsta rummet laboratoriet och Stockholms stads hälsovårdsnämnd såsom tjänsteåliggande utan särskild ersättning. Vaccinet tillhandahölls av laboratoriet utan debitering.

Ehuru massvaccination ej behövde påbjudas, utfördes på privata initiativ omfattande vaccinationer såväl inom stockholmsområdet som i andra delar av landet. Med ledning av vaccinförbrukningen kan antalet vaccinerade under 1963 uppskattas till ca 1,2 milj. personer, varav inom stockholmsområdet ca 450 000.

Immuniteten mot smittkoppor hos vår befolkning är, i varje fall för stora delar, inte tillfredsställande. Vaccination anses ge ett absolut skydd i ungefär ett år, ett gott skydd i minst tre år och ett relativt men avtagande skydd i ytterligare ca 10—15 år. Enär ympningen utförs i barnåren, saknar flertalet vuxna tillfredsställande skydd mot sjukdomen. För den manliga delen av befolkningen är situationen bättre än för genomsnittet, enär männen vaccineras i samband med värnpliktstjänstgöringen. Från läkarhåll har ifrågasatts, om inte frågan om en revaccination av skolbarn och ev. även vuxna bör övervägas.

Enligt lagen den 28 juli 1958 (nr 428) om ympning mot smittkoppor är vaccination mot smittkoppor, där sådan är i lagen påbjuden, avgiftsfri för den ympade om den utförs av tjänsteläkare eller annan läkare som förordnats därtill eller vid organ för förebyggande barnavård. Ymparen ersättes med en krona per ympad och besiktningsförrättare med 30 öre per be-

siktigad person. Vid inträffad epidemi åligger det vederbörande hälsovårdsnämnd att vidta erforderliga åtgärder.

Vaccination mot smittkoppor är den ympning, som ger de flesta komplikationerna. I regel ger den en feberreaktion efter omkring en vecka. Vissa sjukdomstillstånd utgör indikation mot vaccination. De viktigaste är vissa eksemsjukdomar, sjukdomar för vilka behandling med cortison eller strålbehandling pågår samt vissa sjukdomar i centrala nervsystemet.

Från läkarhåll har framhållits, att massvaccinationer i görligaste mån bör undvikas, enär de medför ett ökat antal komplikationer på grund av att fallen med kontraindikationer inte tillräckligt noggrant kan utgallras med hänsyn till tidsnöden. Massvaccination är därför endast indicerad, då en epidemi inte längre kan hållas under kontroll genom omgivningsvaccinationer, beroende på att fallen är för många eller att smittvägarna inte kunnat kartläggas.

Erfarenheterna från förra årets smittkoppsepidemi visar emellertid, att en mycket stor del av befolkningen inom det av epidemin berörda området låtit ympa sig trots att massvaccination ej ansetts påkallad. De enskildas kostnader härför har varit betydande. Skulle ånyo fall av smittkoppor eller av annan farsot inträffa, synes det mig sannolikt, att allmänheten kommer att reagera på samma sätt. Erfarenheter från utländska epidemier bestyrker denna uppfattning. Det får anses otillfredsställande, att någon form av kostnadsfri vaccination i en sådan situation inte kan erbjudas den enskilde. Jag vill därför förorda, att vid inträffade fall av smittkoppor och därmed ur smittsynpunkt jämförliga, svårare sjukdomar skall vidtas åtgärder för organiserad ympning. Det bör ankomma på medicinalstyrelsen att i samråd med statens bakteriologiska laboratorium planlägga nämnda — i första hand frivilliga — ympningar, som bör avse hela befolkningen i epidemiområdet. Genom en i förväg planerad organisation bör ympningarna kunna genomföras på ett sådant sätt att medicinska kontraindikationer blir beaktade. Genom en sådan planläggning torde i första hand läkare med särskild erfarenhet inom detta medicinska område kunna anlitas. Kostnaderna bör bestridas av statsverket och utgå från ett särskilt anslag med beteckningen Epidemiberedskap m. m. De nuvarande särskilda anslagen till Vissa kostnader för allmän hälso- och sjukvård och Ersättning vid vissa ingripanden i hälsovårdens intresse bör uppgå i det nya anslaget.

De kostnader, som hittills bestritts från nyssnämnda i gällande riksstat upptagna anslag, bör bestridas från förevarande anslag.

Statskontoret har föreslagit vissa ändringar i kungörelsen den 18 maj 1956 (nr 296) om ersättning av statsmedel i vissa fall vid ingripanden i hälsovårdens intresse. Förslaget innebär, att 5 § i kungörelsen skall omformuleras för att medge ersättning i ett större antal fall. Enligt paragrafen kan, om särskilda skäl därtill föranleder, vidgade ersättningsgrunder tillämpas för den händelse någon genom påbud eller förbud vållats väsentligt

intrång i näring eller avsevärd minskning i arbetsförtjänst. Av framställningen framgår, att statskontoret givit denna paragraf en synnerligen snäv tillämpning. Sålunda har fordrats, att myndighetens ingripande skett mot ett »företag», varigenom t. ex. isolering av en företagare, som misstänks vara smittbärare, utan att hans företag på grund härav stängts, ej medfört ersättningsrätt. Ej heller har statskontoret ansett sig kunna låta ersättning knytas till annan tid än avstängningstiden och någon dag ytterligare för varuanskaffning. Statskontorets framställning har remitterats till ett antal myndigheter och organisationer. Samtliga remissinstanser tillstyrker statskontorets förslag att i fortsättningen en mindre restriktiv tillämpning bör iakttas. Jag ansluter mig till denna uppfattning. En ändring av praxis kan, såsom också statskontoret framhållit, ske utan författningsändring. Det bör dock i detta sammanhang uppmärksammas, att ett sjukdomsfall, som ger anledning till förluster eller minskade inkomster, ej i och för sig berättigar till ersättning enligt kungörelsen. Därutöver krävs nämligen, att ett ingripande av myndighet skett och att detta grundat sig på bestämmelse i epidemilagen eller livsmedelsstadgan. Statskontoret har vidare föreslagit, att utgående ersättningsbelopp skall jämkas till närmast lägre tiotal kronor. Sistnämnda förslag torde böra övervägas vid en eventuell framtida översyn av författningsbestämmelserna.

I detta sammanhang vill jag vidare erinra om att Kungl. Maj:t tillerkänt Märsta kommun statsbidrag dels den 26 april 1963 med 13 000 kr. till kommunens kostnader för iordningställande av karantänlokaler vid Arlanda flygplats, dels den 13 september 1963 för arvoden åt inom karantänverksamheten vid flygplatsen under budgetåret 1963/64 anställda läkare och sjuksköterskor. Kungl. Maj:t har vidare den 27 september 1963 bemyndigat medicinalstyrelsen att under budgetåret 1963/64 disponera högst 7 000 kr. för anordnande av en kurs i författningskunskap m. m. för länsläkare, biträdande länsläkare och vissa stadsläkare. Beviljade medel har i samtliga fall förklarats skola utgå från anslaget till Vissa kostnader för allmän hälso- och sjukvård.

Kungl. Maj:t har vidare den 28 juni 1963 bemyndigat medicinalstyrelsen att för bestridande av vissa kostnader i samband med smittkoppsepidemin disponera högst 10 000 kr. av nämnda anslag. Inträffar framdeles fall av karantänssjukdomar, torde det liksom nu böra ankomma på Kungl. Maj:t att besluta om anslagets disposition.

Karantänsväsendet är en kommunal angelägenhet. Av föreliggande särskilda skäl har, såsom framgått av den lämnade redogörelsen, staten emellertid tillerkänt Märsta kommun vissa bidrag. Därest behov av bidrag till kommunen skulle föreligga även under nästa budgetår, torde det böra ankomma på Kungl. Maj:t att pröva förutsättningarna för ev. fortsatt medelsanvisning.

Kostnaderna för arvoden m. m. i samband med anordnande av konferen-

ser för länsläkare synes böra bestridas från medicinalstyrelsens avlönings- och omkostnadsanslag. Däremot bör kostnaderna för anordnande av kurser för blivande länsläkare i författningskunskap liksom kurser för sjömansläkare utgå från förevarande anslag. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att sedermera besluta i vilken omfattning sådan kursverksamhet skall bedrivas under budgetåret 1964/65.

Reservkårer av sjuksköterskor och barnmorskor torde inte längre ha någon praktisk betydelse. Jag tillstyrker därför medicinalstyrelsens förslag om avveckling av kårerna.

För verksamheten vid den informationscentral rörande gifter, som sedan budgetåret 1960/61 försöksvis bedrivs vid karolinska sjukhuset, har för innevarande budgetår anvisats 80 000 kr. I avvaktan på närmare erfarenheter av belastningen på centralen synes verksamheten alltjämt böra bedrivas som försöksverksamhet. Det är emellertid angeläget, att centralen erhåller ökade resurser. Jag förordar därför en till 100 000 kr. ökad medelsanvisning. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att fastställa riktlinjer för medelsdispositionen.

Det nya anslaget bör upptagas med 500 000 kr. och uppföras såsom förslagsanslag. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Epidemiberedskap m. m.* för budgetåret 1964/65 anvisa ett förslagsanslag av 500 000 kr.

L. Internationell samverkan**[191] 1. Socialattachéer**

	Anslag	Nettoutgift
1962/63	223 000	244 108
1963/64	323 000	
1964/65 (förslag)	350 000	

Socialattachéer finns numera förordnade vid ambassaderna i Washington och London samt vid Sveriges delegation hos den Europeiska ekonomiska gemenskapen i Bryssel. Socialattachéernas löner kan för nästa budgetår beräknas till sammanlagt 213 000 kr.

Socialattachén i London bor i en av byggnadsstyrelsen direktförhyrd lägenhet. Medel för denna bostad bör anvisas under anslaget Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Beskickningsfastigheternas delfond. För bostadskostnadsersättningar i övrigt beräknar jag 50 000 kr.

Kostnaderna för sjukvård har under budgetåret 1962/63 uppgått till 2 645 kr. För nästa budgetår kan därför medelsbehovet uppskattas till 3 000 kr. För expenser och resor inom verksamhetsområdena bör liksom för innevarande budgetår beräknas 62 000 kr. För resor till och från Sverige vid tjänsteuppdrag och semestrar föreslår jag 22 000 kr.

Anslaget bör sålunda uppföras med 350 000 kr., vilket innebär en ökning med 27 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Socialattachéer* för budgetåret 1964/65 anvisa ett förslagsanslag av 350 000 kr.

[192] 2. Internationellt socialpolitiskt samarbete

	Anslag	Nettoutgift
1962/63	1 105 000	1 093 740
1963/64	1 300 000	
1964/65 (förslag)	1 500 000	

Från anslaget bestrides främst kostnaderna för Sveriges deltagande i internationella arbetsorganisationens (ILO) verksamhet, för ILO-kommittén samt för det nordiska socialpolitiska samarbetet.

Sveriges andel i kostnaderna för den internationella arbetsorganisationen uppgick för år 1963 till ca 1 177 000 kr., vilket belopp erlagts under innevarande budgetår. Sveriges andel för år 1964 utgör ca 1 350 000 kr. Detta

belopp skall erläggas under budgetåret 1964/65. Med beaktande av ökningen av ifrågavarande utgift samt anslagsbelastningen för innevarande budgetår bör anslaget uppföras med 1 500 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Internationellt socialpolitiskt samarbete* för budgetåret 1964/65 anvisa ett förslagsanslag av 1 500 000 kr.

[193] 3. **Bidrag till världshälsovårdsorganisationen m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1962/63	1 760 000	1 789 418
1963/64	2 160 000	
1964/65 (förslag)	2 450 000	

Anslaget är avsett för bestridande av kostnaderna i anledning av Sveriges anslutning till världshälsovårdsorganisationen (WHO) ävensom kostnaderna för nämnden för internationella hälsovårdsärenden (NIH) och nordiska hälsovårdshögskolan i Göteborg m. m.

I. a) *NIH* hemställer, att bidraget till WHO uppräknas med 233 100 kr.

I. b) Vidare föreslår nämnden, att för nämndens verksamhet anvisas ett med 90 000 kr. höjt belopp.

	Anslag 1963/64	Mynd. förslag 1964/65
1. Ersättning för utarbetande och översättning av informationsmaterial	15 000	— 10 000
2. Utbytesverksamhet på hälsovårdens område med andra länder	—	+ 100 000
		+ 90 000

II. *Styrelsen för nordiska hälsovårdshögskolan i Göteborg* föreslår, att för Sveriges andel i kostnaderna för hälsovårdshögskolan beräknas ett med 560 kr. uppräknat belopp.

Motiv

NIH anför i huvudsak följande.

I. a) WHO:s ordinarie budget har för år 1964 vid församlingens sextonde möte fastställts till 36 288 230 US dollars, varav 34 682 140 dollars skall inbetalas av medlemsstaterna. Till sistnämnda belopp har Sverige att bidraga med 409 250 dollars eller vid nu gällande växelkurs av 5 kr. 20 öre 2 128 100 kr.

I. b) Under ettvarrt av budgetåren 1962/63—1963/64 har medicinalstyrelsen bemyndigats att från förevarande anslag disponera ett belopp på högst 50 000 kr. för genomförande av studiedelegations- och stipendiatutbyte mellan Sverige och Tjeckoslovakien. Erfarenheterna från denna verksamhet

har varit mycket goda. Anslaget bör nu uppföras på nämndens stat och ökas till 100 000 kr. för att möjliggöra ett liknande utbyte på hälso- och sjukvårdens område även med andra länder.

II. Styrelsen för nordiska hälsovårdshögskolan i Göteborg anför.

Det belopp som Sverige har att betala för driftåret 1963/64 uppgår till 132 165 kr. 68 öre.

Det totala anslagsbehovet för hälsovårdshögskolans verksamhet under budgetåret 1964/65 beräknas till 498 240 kr. och håller sig inom ramen av den fond å 500 000 kr. som enligt 1962 års avtal bildats genom inbetalning av 125 000 kr. från varje land. Sveriges andel beräknas på följande sätt.

	Anslag 1963/64	Mynd. förslag 1964/65	Dep:ts beräkn. 1964/65
<i>Fasta kostnader</i>			
1. Avlöningar m. m.	34 000	+ 1 540	+ 1 600
2. Administrativa och övriga kostnader	13 500	— 220	— 200
3. Tidskrifter och litteratur.....	2 500	—	—
<i>Rörliga kostnader</i>			
4. Egentliga kurskostnader.....	30 000	— 500	— 500
5. Stipendier och resor för kursdeltagare	43 750	—	— 50
6. Avrundning.....	250	— 260	+ 150
	124 000	+ 560	+ 1 000

Departementschefen

För Sveriges bidrag till världshälsovårdsorganisationen bör beräknas omkring 2 130 000 kr., vilket innebär en ökning från innevarande budgetår med 235 000 kr.

För bestridande av kostnaderna för resor och mistad lön för svenska representanter vid världshälsovårdsförsamlingens adertonde möte år 1965 samt vid sammanträden med organisationens regionala kommittéer och övriga organ eller eljest i organisationens regi bör beräknas omkring 40 000 kr.

Genom beslut den 13 september 1963 har Kungl. Maj:t beviljat den av världshälsovårdsorganisationen och FAO bildade kommissionen för utarbetande av standard beträffande livsmedel — Codex Alimentarius Commission — ett bidrag med 2 000 dollar för år 1963. Kommissionens arbete är av betydande värde även för Sverige. Fortsatt bidrag bör med hänsyn härtill lämnas. För nästa budgetår beräknar jag för detta ändamål ca 10 000 kr.

För innevarande budgetår har anvisats 50 000 kr. för samarbete på hälsovårdens område mellan Sverige och Tjeckoslovakien. Mot nämndens för internationella hälsovårdsärenden förslag, att ett liknande samarbete skall komma till stånd även med andra länder har jag intet att erinra. Detta bör emellertid kunna ske inom ramen för anvisade medel genom att samarbetet med de tjeckiska hälsovårdsmyndigheterna i motsvarande grad minskas. Jag är därför inte beredd att förordna en ökad medelsanvisning för

ändamålet. Ej heller kan jag förorda, att ifrågavarande medel anvisas på staten för nämnden för internationella hälsovårdsärenden. För nästa budgetår bör således för ifrågavarande ändamål beräknas oförändrat 50 000 kr.

För nämndens för internationella hälsovårdsärenden verksamhet bör med hänsyn till vad jag nu anfört under förevarande anslag beräknas 17 000 kr., innebärande en minskning med 10 000 kr.

Enligt avtalet rörande den nordiska hälsovårdshögskolan i Göteborg skall samtliga utgifter för verksamhetens bedrivande bestridas från en driftfond, som vid varje räkenskapsårs början skall utgöra 500 000 sv. kr. De faktiska utgifterna under innevarande budgetår för Sveriges del torde, enär Sverige fått disponera av annat land ej utnyttjade platser, kunna beräknas till ca 135 000 kr. För att Sveriges andel i fonden skall uppgå till avtalad storlek, skall detta belopp sålunda inbetalas det räkenskapsår, som börjar den 1 juli 1964.

Vad angår verksamheten under budgetåret 1964/65 har jag intet att erinra mot styrelsens anslagsberäkningar. De sammanlagda kostnaderna för Sveriges del under nästa budgetår kan med hänsyn till det anförda beräknas till omkring 125 000 kr.

Vissa kostnader för Sveriges deltagande i nordiska metodikommittén för livsmedel liksom sådana kostnader för av världshälsovårdsorganisationen här anordnade kurser m. m., som skäligen bör bestridas av Sverige, torde liksom för innevarande budgetår efter prövning av Kungl. Maj:t i varje särskilt fall få bestridas från anslaget.

Med hänsyn till det anförda bör anslaget uppföras med 2 450 000 kr., vilket innebär en ökning med 290 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till världshälsovårdsorganisationen m. m.*
för budgetåret 1964/65 anvisa ett förslagsanslag av 2 450 000 kr.

[194] 4. Skandinaviska undervisningssjukhuset i Korea

	Anslag	Nettoutgift
1962/63	2 600 000	2 513 382
1963/64	2 800 000	
1964/65 (förslag)	2 800 000	

Från detta anslag bestrids Sveriges andel i driftskostnaderna för det skandinaviska undervisningssjukhuset i Korea. Sjukhuset har tillkommit i enlighet med ett den 13 mars 1956 träffat avtal mellan svenska, danska och norska regeringarna å ena sidan samt koreanska regeringen och Förenta Nationernas hjälpporgan i Korea (UNKRA) å andra sidan.

Något avtal om fortsatt skandinavisk medverkan under en femårsperiod fr. o. m. den 1 oktober 1963 i enlighet med de riktlinjer, som redovisades i prop. 1963:64, har ännu inte träffats. Vissa förberedelser har dock vidtagits. En skandinavisk delegation avses skola sändas till Korea i början av 1964 för att uppta förhandlingar med den koreanska regeringen.

Kostnaderna för Sveriges del under nästa budgetår uppskattar jag — med utgångspunkt i den för den nya femårsperioden fastställda ramen — till oförändrat 2 800 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Skandinaviska undervisningssjukhuset i Korea* för budgetåret 1964/65 anvisa ett reservationsanslag av 2 800 000 kr.

[195] 5. Vissa internationella resor

	Anslag	Nettoutgift
1962/63	50 000	49 461
1963/64	60 000	
1964/65 (förslag)	60 000	

Från detta anslag utgår dels resestipendier till befattningshavare, verksamma inom allmän hälso- och sjukvård, dels ock resebidrag för deltagande i vissa internationella medicinska kongresser m. m.

Nämnden för internationella hälsovårdsärenden föreslår, att anslaget ökas med 20 000 kr.

Motiv

Reservationen å anslaget uppgick den 30 juni 1963 till 9 973 kr. Sammanlagda beloppet av Kungl. Maj:t beslutade men ännu ej utbetalade resebidrag avseende budgetåret 1962/63 utgjorde ca 6 100 kr.

Nämnden har under budgetåret 1962/63 varit nödsakad avstyrka även väl motiverade framställningar om resebidrag eller i vissa fall föreslå en minskning av det begärda beloppet. I andra fall har nämnden tillstyrkt ansökan om resebidrag men samtidigt anført, att kostnaderna inte borde belasta förevarande anslag. I likhet med nämndens framställningar för budgetåren 1962/63 och 1963/64 hemställs om en uppräknig av anslaget till 80 000 kr.

Departementschefen

Anslaget, som för innevarande budgetår uppräknats med 10 000 kr. till 60 000 kr., bör för nästa budgetår uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa internationella resor* för budgetåret 1964/65 anvisa ett reservationsanslag av 60 000 kr.

[196] 6. Vissa internationella kongresser i Sverige

	Anslag
1963/64	1130 000
1964/65 (förslag)	130 000

¹ Anslaget till Bidrag till bestridande av kostnader för vissa internationella kongresser i Sverige

Från anslaget till Bidrag till bestridande av kostnader för vissa internationella kongresser i Sverige har under innevarande budgetår utgått bidrag till anordnande av tre internationella kongresser i Sverige. Ansökningar föreligger om bidrag bl. a. för anordnande av tionde världskonferensen med den internationella sammanslutningen på förskoleområdet Organisation Mondiale pour l'Education Pré-scolaire (OMEP) och av fjortonde nordiska psykiaterkongressen. Anslaget bör uppföras med oförändrat belopp. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela bestämmelser i fråga om dispositionen av anslaget. Anslagsrubriken bör ändras till Vissa internationella kongresser i Sverige. Vid utgången av budgetåret 1963/64 kvarstående reservation bör överföras till det nya anslaget.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa internationella kongresser i Sverige* för budgetåret 1964/65 anvisa ett reservationsanslag av 130 000 kr.

M. Diverse

[197] 1. **Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Beskickningsfastigheternas delfond.** Med åberopande av vad chefen för finansdepartementet vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört angående ersättning till förevarande delfond hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Beskickningsfastigheternas delfond* för budgetåret 1964/65 anvisa ett förslagsanslag av 28 000 kr.

[198] 2. **Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond.** Med åberopande av vad chefen för finansdepartementet vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört angående ersättning till förevarande delfond hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond* för budgetåret 1964/65 anvisa ett förslagsanslag av 8 452 000 kr.

[199] 3. **Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Uppsala universitets delfond.** Under hänvisning till vad chefen för finansdepartementet vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört angående ersättning till förevarande delfond hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Uppsala universitets delfond* för budgetåret 1964/65 anvisa ett förslagsanslag av 1 595 000 kr.

[200] 4. **Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Medicinalstyrelsens delfond.** Under hänvisning till vad chefen för finansdepartementet vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört angående ersättning till förevarande delfond hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Medicinalstyrelsens delfond* för budgetåret 1964/65 anvisa ett förslagsanslag av 28 541 000 kr.

[201] 5. **Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Karolinska sjukhusets delfond.** Under åberopande av vad chefen för finansdepartementet vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört angående ersättning till förevarande delfond hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Karolinska sjukhusets delfond* för budgetåret 1964/65 anvisa ett förslagsanslag av 5 703 000 kr.

[202] 6. **Ersättning till domänverkets fond för upplåten mark.** Under åberopande av vad chefen för finansdepartementet vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört angående ersättning till förevarande fond hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till domänverkets fond för upplåten mark* för budgetåret 1964/65 anvisa ett förslagsanslag av 208 000 kr.

KAPITALBUDGETEN

Statens allmänna fastighetsfond

[203] 1. **Vissa byggnadsarbeten m. m. vid ungdomsvårdsskolorna.** Till detta ändamål har för innevarande budgetår anvisats ett investeringsanslag av 4 600 000 kr.

Byggnadsstyrelsen föreslår — efter samråd med socialstyrelsen — att 5 300 000 kr. anvisas för olika byggnadsföretag för budgetåret 1964/65. Behållningen på anslaget vid utgången av budgetåret 1963/64 beräknas uppgå till 3 887 000 kr. För budgetåret 1964/65 beräknas medelsförbrukningen till 9 170 000 kr.

Vissa av de i investeringsplanen för innevarande budgetår upptagna byggnadsföretagen har upptagits med högre kostnadsram än som förutsatts vid medelsanvisningen.

Ökningen av kostnadsramarna avser bl. a. elevpaviljonger vid Bärby och Johannisberg samt verkstadsbyggnader vid Östra Spång, Johannisberg och Håkanstorp. De sammanlagda kostnaderna för ifrågavarande byggnadsföretag beräknas numera — inberäknat merkostnader till följd av den allmänna stegringen av byggnadskostnaderna — uppgå till 309 000 kr. mer än vad som förutsatts vid medelsanvisningen. I övrigt har kostnadsramarna i flera fall måst räknas upp på grund av den allmänna ökningen av byggnadskostnaderna.

Beträffande de för nästa budgetår aktuella byggnadsföretagen inhämtas av tillgängliga handlingar bl. a. följande.

Verkstadsbyggnad vid Lövsta. Nybyggnad härför behöver uppföras för att förbättra sysselsättningsmöjligheterna vid skolan.

Ombyggnad av bilverkstad vid Johannisberg. Den nuvarande bilverkstaden avses att ombyggas till mekanisk verkstad.

Tillbyggnad av snickeriverkstad vid Hammargården. Tillbyggnaden avser lokaler för förråd och ytbehandling m. m.

Bärby. Förslag framlägges om nybyggnad av en sjuk- och behandlingsavdelning med 14 platser, en elevförläggning med 10 platser samt lokaler för kök m. m.

Skolbyggnad vid Gudmundsgården. En ny skolbyggnad behöver uppföras för att bereda utrymme för en utökad skolundervisning i samband med övergång till grundskola.

Tillbyggnad av specialavdelning vid Ryagården. Tillbyggnad behöver ske för att bereda ökat utrymme för elevernas sysselsättning.

Beträffande ombyggnaden av sjukavdelningen Ljunghaga vid skolan får jag hänvisa till vad som anförts vid anmälan av anslagsäskandena för innevarande budgetår (1963 års statsverksprop., bil. 7, s. 638).

Den närmare utformningen av ovannämnda byggnadsföretag framgår av handlingarna i ärendet.

Byggnadsstyrelsen har föreslagit, att jämväl bl. a. följande byggnadsföretag påbörjas under nästa budgetår, nämligen snickeriverkstad vid Forsane, gymnastikbyggnader vid Bärby och Eknäs, jordbruksförråd vid Fagared, trädgårdsförråd vid Råby, potatiskällare vid Östra Spång och växthus vid Gudmundsgården. För de tre förstnämnda företagen har ritningsförslag överlämnats i samband med anslagsäskandena för budgetåret 1961/62 (1961 års statsverksprop., bil. 27).

Departementschefen

Av de i det föregående angivna byggnadsföretagen förordar jag, att en verkstadsbyggnad uppförs vid Lövsta, byggnader för sjuk- och behandlingsavdelning, elevförläggning och kök m. m. vid Bärby samt en skolbyggnad vid Gudmundsgården. Vidare förordar jag förslagen till ombyggnad av bilverkstaden vid Johannisberg, tillbyggnad av snickeriverkstaden vid Hammargården samt tillbyggnad av specialavdelningen vid Ryagården. De förordade byggnadsåtgärderna vid Bärby avser en andra etapp av den tidigare i princip beslutade utbyggnaden av skolan för att tillgodose vårdbehovet för psykiskt abnorma manliga elever.

Vid min anmälan i det föregående av ungdomsvårdsskolornas avlöningsanslag har jag behandlat frågan om vården av unga alkoholmissbrukare på ungdomsvårdsskolorna. Jag anförde därvid att det är angeläget att utan dröjsmål förbättra vårdresurserna på detta område och förordade därför en viss förstärkning av personalresurserna vid skolorna. Det kan bli erforderligt att — efter ytterligare utredning — även vidtaga byggnadsåtgärder för att snabbt öka vårdmöjligheterna för detta klientel. Det synes böra få ankomma på Kungl. Maj:t att inom anslagets ram vidtaga sådana åtgärder.

Den under senare år beslutade utvidgningen av organisationen gör det nödvändigt att uppföra ytterligare bostadshus vid vissa skolor. Jag beräknar 1 000 000 kr. för nämnda ändamål. Det bör få ankomma på Kungl. Maj:t att bestämma vid vilka skolor bostäder skall uppföras. I detta sammanhang torde få anmälas att — sedan byggnadsstyrelsen anmält att kostnadsramen för bostadsbyggandet vid skolorna ökats väsentligt — Kungl. Maj:t den 28 juni 1963 föreskrevit att i investeringsplanen för skolorna skulle upptagas bostadshus — avsedda att påbörjas under budgetåret 1962/63 — vid Lövsta, Eknäs, Gräskärrens, Hammargården, Sundbo, Bärby, Hornö och Håkanstorp till en sammanlagd kostnad av högst 5 825 000 kr. Kungl. Maj:t föreskrev samtidigt, att det skulle tills vidare anstå med utförande av

bostadshus vid Fagareds, Stigby, Ryagårdens, Bistagårdens och Brättegårdens yrkesskolor. De förstnämnda bostadshusen beräknas bli färdiga omkring mitten av 1964.

De av byggnadsstyrelsen i övrigt redovisade förslagen till nybyggnader avsedda att påbörjas under nästa budgetår får övervägas vid prövningen av anslagen för budgetåret 1965/66 och därefter. Vissa av dem torde efter Kungl. Maj:ts prövning kunna komma i fråga som beredskapsarbeten, om arbetsmarknadsläget skulle ge anledning därtill.

I samråd med byggnadsstyrelsen och i anslutning till vad jag i det föregående anfört har uppgjorts en investeringsplan för ungdomsvårdsskolorna (s. 396—398).

Jag föreslår, att investeringsplanen godkännes. Jag förutsätter, att byggnadsstyrelsen beträffande de i planen berörda byggnadsföretagen noga tillvaratar alla möjligheter att nedbringa kostnaderna. Det bör få ankomma på Kungl. Maj:t att i detta syfte företaga erforderliga ändringar i planen. Inom ramen för tillgängliga medel bör byggnadsstyrelsen ha möjlighet att bestrida merkostnader, som föranledes av en ev. allmän byggnadskostnadsstegring.

Liksom för innevarande budgetår bör Kungl. Maj:t erhålla medgivande att — om så befinnes lämpligt — inom investeringsplanens ram omdisponera medel till andra byggnadsföretag än de som i samband med anslagsänkandena underställts riksdagen.

Medelsförbrukningen och anslagsbehovet under nästa budgetår beräknar jag på följande sätt.

Medelsförbrukning 1964/65 för:

I. Företag påbörjade före 1/7 1963	99 000
II. » avsedda att påbörjas 1963/64	3 779 000
III. » » » » 1964/65	2 230 000
Summa I—III	6 108 000
Avgår beräknad behållning 1/7 1964	3 887 000

Anslagsbehov 1964/65 2 221 000

Anslagsanvisningen för nästa budgetår bör avrundas till 2 200 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa byggnadsarbeten m. m. vid ungdomsvårdsskolorna* för budgetåret 1964/65 anvisa ett investeringsanslag av 2 200 000 kr.

Investeringsplan för ungdomsvårdsskolorna	Kostnadsram 1 000 kr.		Medelsförbrukning 1 000 kr.		
	1/7 1962	1/7 1963	faktisk t. o. m. 30/6 1963	Beräknad för	
				1963/64	1964/65
I. Företag påbörjade före 1/7 1963					
Slutredovisade.....	—	—	4 400	—	—
<i>Lövsta</i>					
Administration o. personalbostäder	290	290	278	12	—
Mottagningsavdelning.....	345	355	85	230	40
<i>Långanäs</i>					
Specialavdelning.....	270	270	243	27	—
Vatten och avlopp.....	450	450	422	28	—
<i>Forsane</i>					
Mottagningsavdelning.....	360	370	257	113	—
<i>Sundbo</i>					
Elevförläggning.....	455	455	426	29	—
Ändring av köks- och matsalsut- rymmen.....	189	189	164	25	—
Verkstad. Tillbyggnad.....	159	159	137	22	—
Bostäder.....	152	152	139	13	—
Växthus.....	55	55	—	55	—
<i>Råby</i>					
Verkstad.....	485	485	371	114	—
Mottagningsavdelning.....	370	370	282	88	—
<i>Gräskärr</i>					
Om- och tillbyggnad.....	1 200	1 200	1 178	22	—
Administration och kök.....	680	680	603	77	—
Verkstad.....	350	350	324	26	—
<i>Hamnargården</i>					
Verkstad.....	420	420	324	96	—
Mottagningsavdelning.....	430	430	301	129	—
<i>Bärby</i>					
Verkstad.....	380	390	275	115	—
Mottagningsavdelning.....	360	370	249	121	—
Elevpaviljong.....	296	320	219	101	—
Flyttning av trädgårdsanläggning	30	35	4	31	—
Yttre ledningar och planering....	180	190	125	65	—
<i>Vemyra</i>					
Skolbyggnad.....	265	265	228	37	—
<i>Ryagården</i>					
Tillbyggnad av arbetslokal för träd- gården.....	75	75	—	75	—
<i>Hornö</i>					
Verkstad.....	405	405	374	31	—
Förläggingsbyggnad.....	530	530	474	56	—
<i>Härsjögården</i>					
Verkstad.....	330	330	259	71	—

Investeringsplan för ungdomsvårdsskolorna	Kostnadsram 1 000 kr.		Medelsförbrukning 1 000 kr.		
	1/7 1962	1/7 1963	faktisk t. o. m. 30/6 1963	Beräknad för	
				1963/64	1964/65
<i>Håkanstorp</i> Yttre ledningar, planering.....	430	430	300	130	—
<i>Broby</i> Skolbyggnad.....	250	260	1	200	59
Summa I	10 191	10 280	12 442	2 139	99
II. Företag avsedda att påbörjas 1963/64					
<i>Lövsta</i> Bostadshus.....	650	780	1	479	300
Skolbyggnad och tillbyggnad av terapiverkstad.....	600	625	—	325	300
<i>Långanäs</i> Mekanisk verkstad.....	490	480	—	250	230
<i>Forsane</i> Maskinhall.....	20	20	—	20	—
<i>Sundbo</i> Bostadshus.....	165	185	—	185	—
<i>Johannisberg</i> Elevförläggning.....	410	480	—	200	280
Verkstad.....	515	655	—	300	355
<i>Margretelund</i> Tillbyggnad av snickeriverkstad ..	130	80	17	25	38
<i>Gräskärr</i> Bostadshus.....	835	1 000	66	750	184
<i>Hammargården</i> Bostadshus.....	825	1 350	25	1 000	325
Växthus.....	260	270	9	200	61
<i>Bärby</i> Bostadshus.....	890	1 100	31	800	269
<i>Östra Spång</i> Verkstadspaviljong.....	455	500	—	275	225
<i>Folåsa</i> Skolbyggnad, yttre ledningar....	295	305	2	228	75
<i>Ryagården</i> Sjuk- och behandlingsavdelning ..	720	750	8	300	400
Verkstadspaviljong.....	415	430	13	200	217
<i>Hornö</i> Bostadshus.....	350	460	15	350	95
<i>Eknäs</i> Bostadshus.....	440	600	35	450	115
Skolbyggnad.....	415	430	23	327	80

Investeringsplan för ungdomsvårdsskolorna	Kostnadsram 1 000 kr.		Medelsförbrukning 1 000 kr.		
	1/7 1962	1/7 1963	faktisk t. o. m. 30/6 1963	Beräknad för	
				1963/64	1964/65
<i>Håkanstorp</i>					
Elevförläggning.....	415	430	20	330	80
Verkstadsaviljong.....	340	370	17	278	75
Bostadshus.....	305	350	8	267	75
Summa II	9 940	11 650	290	7 539	3 779
III. Företag avsedda att påbörjas 1964/65					
<i>Lövsta</i>					
Mekanisk verkstad.....	430	445	—	—	200
<i>Johannisberg</i>					
Ombyggnad av nuvarande bilverk- stad.....	45	90	—	—	30
<i>Hammargården</i>					
Tillbyggnad av snickeriverkstad..	—	110	—	—	110
<i>Bärby</i>					
Sjukavdelning och kök.....	—	1 300	—	—	300
Elevförläggning II.....	—	350	—	—	200
<i>Gudmundsgården</i>					
Skolbyggnad.....	—	460	—	—	250
<i>Ryagården</i>					
Tillbyggnad av Ekhaga.....	—	75	—	—	70
Ombyggnad av Ljunghaga I....	75	80	—	10	70
<i>Olika skolor</i>					
Personalbostäder.....	—	1 065	15	50	1 000
Summa III	550	3 975	15	60	2 230
Summa I—III	20 681	25 905	12 747	9 738	6 108

[204] 2. **Vissa byggnadsarbeten m. m. vid statens vårdanstalter för alkoholmissbrukare.** Till detta ändamål har för innevarande budgetår anvisats ett formellt belopp av 1 000 kr.

Byggnadsstyrelsen föreslår, att 2 345 000 kr. anvisas för budgetåret 1964/65 för olika byggnadsföretag. Behållningen på anslaget vid utgången av budgetåret 1963/64 beräknas uppgå till 845 000 kr. För budgetåret 1964/65 beräknas medelsförbrukningen till 3 190 000 kr.

Vissa byggnadsföretag har i investeringsplanen upptagits med högre kostnad än som ursprungligen förutsatts vid medelsanvisningen.

Ökningen av den totala kostnadsramen — inberäknat merkostnader beroende på den allmänna stegringen av byggnadskostnaderna — uppgår enligt byggnadsstyrelsens beräkningar till 945 000 kr. och avser i huvudsak re-

ningsanläggning, verkstad samt sjuk- och mottagningsavdelning vid Svartsjö, panncentral vid Venngarn samt bostadshus vid Brotorp. Beträffande reningsanläggningen vid Svartsjö, som enligt prisläget den 1 juli 1962 beräknats till 625 000 kr., har byggnadsstyrelsen — under hänvisning bl. a. till att vid det fortsatta projekteringsarbetet grundförhållanden på platsen för anläggningen visat sig vara svåra — kostnadsberäknat detta byggnadsobjekt enligt prisläget den 1 juli 1963 till 1 000 000 kr. Vidare har styrelsen i fråga om förslaget till panncentral vid Venngarn inkommit med huvudhandlingar. Kostnadsramen den 1 juli 1963 för detta projekt, som den 1 juli 1962 beräknades till 600 000 kr., har med hänsyn till planerad utbyggnad av anstalten upptagits till 1 025 000 kr.

På Kungl. Maj:ts uppdrag projekterar byggnadsstyrelsen f. n. en ny anstalt i Örebro för kvinnliga alkoholmissbrukare. För markköp och påbörjande av byggnadsarbetena har styrelsen upptagit 400 000 kr. för budgetåret 1964/65.

Departementschefen

Frågan om uppförande av en ny statlig anstalt för kvinnliga alkoholmissbrukare är f. n. föremål för beredning.

Vad beträffar tidigare beslutade byggnadsföretag har 1963 års riksdag under anslaget anvisat 145 000 kr. för uppförande av en läkarbostad vid Gudhem. Detta byggnadsföretag bör utgå ur investeringsplanen. Jag vill i detta sammanhang anmäla, att Kungl. Maj:t den 25 juli 1963 beträffande en verkstad för öppen avdelning vid Svartsjö medgivit en ökning av kostnadsramen till 720 000 kr.

I samråd med byggnadsstyrelsen har uppgjorts en investeringsplan för statens vårdanstalter för alkoholmissbrukare (s. 400). Medelsförbrukningen under nästa budgetår för de i planen angivna företagen uppgår till 2 593 000 kr. Den beräknade behållningen på anslaget vid ingången av budgetåret 1964/65 utgör 1 495 000 kr. Anslagsbehovet för nästa budgetår utgör alltså 1 098 000 kr. eller avrundat 1 100 000 kr.

Jag föreslår, att den nämnda investeringsplanen godkännes. Jag förutsätter, att byggnadsstyrelsen beträffande de i planen berörda byggnadsföretagen noga tillvaratar alla möjligheter att nedbringa kostnaderna. Det bör få ankomma på Kungl. Maj:t att i detta syfte företa erforderliga ändringar i planen. Inom ramen för tillgängliga medel bör byggnadsstyrelsen ha möjlighet att bestrida merkostnader, som föranledes av en ev. allmän byggnads-kostnadsstegring.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa byggnadsarbeten m. m. vid statens vårdanstalter för alkoholmissbrukare* för budgetåret 1964/65 anvisa ett investeringsanslag av 1 100 000 kr.

Investeringsplan för statens vårdanstalter för alkoholmissbrukare	Kostnadsram 1 000 kr.		Medelsförbrukning 1 000 kr.		
	1/7 1962	1/7 1963	faktisk t. o. m. 30/6 1963	beräknad för	
				1963/64	1964/65
I. Företag påbörjade före 1/7 1963					
Slutredovisade	—	—	122	—	—
<i>Svartsjö</i>					
Sluten avdelning och verkstad	1 025	1 025	989	36	—
Vatten och avlopp, värmekulvert, elledningar m. m.	660	660	493	100	67
Öppen avdelning. Etapp II.	865	865	811	54	—
Bostadshus för ogift personal.	350	360	60	300	—
<i>Vennngarn</i>					
Reningsverk	962	963	840	123	—
<i>Brotorp</i>					
Ombyggnad	190	190	148	42	—
Sluten avdelning	874	874	789	85	—
<i>Gudhem</i>					
Nybyggnads- o. förbättringsarbeten	4 200	4 200	3 896	200	104
Bostadshus för ogift personal.	400	400	373	27	—
Verkstad	350	350	334	16	—
Ombyggnad av Kungsgården.	220	220	141	79	—
Summa I	10 096	10 107	8 996	1 062	171
II. Företag avsedda att påbörjas 1963/64					
<i>Svartsjö</i>					
Reningsanläggning	625	1 000	100	400	500
Verkstad för öppen avdelning	630	720	30	600	90
Sjukavdelning m. m.	1 900	1 975	33	200	1 000
<i>Vennngarn</i>					
Panncentral	600	1 025	8	300	700
Ombyggnad av gymnastikbyggnad	—	—	22	8	—
<i>Brotorp</i>					
Bostadshus för ogift personal	393	400	38	300	62
Bostadshus (3 r. o. k.)	105	140	9	100	31
Direktörsbostad	115	155	6	110	39
Summa II	4 368	5 415	246	2 018	2 422
Summa I—II	14 464	15 522	9 242	3 080	2 593

[205] 3. Vissa byggnadsåtgärder för strålskyddsverksamhet m. m. Till detta ändamål har för innevarande budgetår anvisats ett investeringsanslag av 1 530 000 kr.

Byggnadsstyrelsen hemställer, att 120 000 kr. anvisas till förevarande ändamål.

Förutom vissa avslutade arbeten avser anslaget dels en tillbyggnad till radiofysiska institutionen till en kostnadsram av 4 210 000 kr. i prisläget den

1 juli 1962, dels ock påbörjandet av ytterligare om- och tillbyggnadsarbeten vid institutionen — vissa ombyggnader inom institutionsbyggnaden, anordnande av en hörsal samt utbyggnad av biblioteket — för en uppskattad kostnad av 745 000 kr. i prisläget den 1 juli 1962.

Tillbyggnaden till radiofysiska institutionen beräknas vara färdigställd vintern 1963/64. Anslagna medel för detta ändamål torde bli helt förbrukade under innevarande budgetår.

Vad beträffar de fortsatta om- och tillbyggnadsarbetena vid institutionen avser styrelsen att under senhösten 1963 inkomma med programförslag samt hemställa om projekteringsbemyndigande. Någon medelsförbrukning under budgetåret 1963/64 torde inte komma i fråga. Den i 1963 års statsverksproposition förutsatta medelsförbrukningen blir därför aktuell tidigast under budgetåret 1964/65.

På grundval av dessa tidsplaner har styrelsen gjort upp förslag till investerings- och finansieringsplaner. Kostnadsramarna på de aktuella objekten har uppräknats till prisläget den 1 juli 1963 och anges för tillbyggnaden till 4 330 000 kr. samt för de fortsatta arbetena till 775 000 kr. Resterande medelsbehov för tillbyggnaden skulle därmed uppgå till 120 000 kr. För ombyggnadsarbetena räknas med en förbrukning av 500 000 kr., dvs. det belopp, som hittills anvisats för detta ändamål.

Departementschefen

Tillbyggnaden till radiofysiska institutionen blir färdig inom kort. På grund av den allmänna byggnadskostnadsstegringen måste den tidigare förutsatta kostnadsramen ökas med 120 000 kr. Jag tillstyrker, att detta belopp anvisas.

På anslaget finns medel beräknade för ombyggnadsarbeten vid institutionen. Programförslag till dessa arbeten har ännu inte inkommit till Kungl. Maj:t. Frågan om ytterligare medel för ändamålet är därför inte aktuell f. n.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa byggnadsåtgärder för strålskyddsverksamhet* m. m. för budgetåret 1964/65 anvisa ett investeringsanslag av 120 000 kr.

[206] 4. **Till- och ombyggnadsarbeten m. m. vid statens bakteriologiska laboratorium.** Till detta ändamål har för innevarande budgetår anvisats ett investeringsanslag av 3 000 000 kr.

Byggnadsstyrelsen hemställer, att 1 700 000 kr. anvisas för budgetåret 1964/65.

Departementschefen

Anslaget för innevarande budgetår avser igångsättande av byggnadsarbeten vid laboratoriet inom en beräknad kostnadsram av 6 620 000 kr. enligt prisläget den 1 juli 1961. Dessa kostnader motsvaras av ett belopp av 7 035 000 kr. enligt preliminärt uppskattat prisläge den 1 juli 1963. Enligt vad jag inhämtat kommer bygghandlingar för samtliga i byggnadsföretaget ingående delobjekt att inom kort överlämnas till Kungl. Maj:t. Arbetena torde kunna påbörjas tre till fyra månader efter det Kungl. Maj:ts bemyndigande att igångsätta arbetena lämnats. Enligt de ursprungliga planerna skulle ifrågavarande byggnadsarbeten redan ha varit igångsatta. På grund av den förskjutning som ägt rum räknar byggnadsstyrelsen i dagens läge inte med att kunna förbruka mer än 900 000 kr. under detta budgetår. Med hänsyn härtill torde det vara tillräckligt att för nästa budgetår anvisa 1 000 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Till- och ombyggnadsarbeten m. m. vid statens bakteriologiska laboratorium* för budgetåret 1964/65 anvisa ett investeringsanslag av 1 000 000 kr.

[207] 5. **Till- och ombyggnadsarbeten m. m. vid statens rättsläkarstation vid Stockholm.** Till detta ändamål har för innevarande budgetår anvisats ett investeringsanslag av 700 000 kr.

Byggnadsstyrelsen har färdigställt bygghandlingar för byggnadsföretaget, som omfattar utbyggnad av bårhuset samt anordnande av ytterligare en obduktionssal, och utfört en på dessa grundad kostnadsberäkning. Kostnaden uppgår till 800 000 kr. i prisläget den 1 juli 1963. Till en del beror merkostnaden i förhållande till tidigare beräkningar på indexhöjning och ökade projekteringskostnader. Dessutom föreligger nu ett bättre beräkningsunderlag. Styrelsen föreslår, att 100 000 kr. anvisas.

Departementschefen

Då den av byggnadsstyrelsen redovisade kostnadsökningen i fråga om till- och ombyggnaden vid rättsläkarstationen vid Stockholm får anses ligga inom den för riksdagen redovisade ramen, har Kungl. Maj:t genom beslut den 13 december 1963 uppdragit åt byggnadsstyrelsen att utan hinder av gällande begränsning av den statliga byggnadsverksamheten påbörja det i bygghandlingarna redovisade byggnadsföretaget. Arbetena torde kunna igångsättas i mitten av januari detta år och beräknas ta ungefär ett år i an-

språk. Det resterande medelsbehovet 100 000 kr. bör därför anvisas för nästa budgetår.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Till- och ombyggnadsarbeten m. m. vid statens rättsläkarstation vid Stockholm* för budgetåret 1964/65 anvisa ett investeringsanslag av 100 000 kr.

[208] 6. **Vissa byggnadsarbeten vid statens mentalsjukhus m. m.** Till detta ändamål har för innevarande budgetår anvisats ett investeringsanslag av 60 000 000 kr. Med anlitande av tillgängliga reservationer på anslaget beräknas investeringsvolymen uppgå till 70 000 000 kr.

Beredningen av hithörande anslagsfrågor har ännu inte kunnat slutföras. I avbidan härpå förordar jag, att anslaget i riksstatsförslaget för nästa budgetår upptages med ett preliminärt beräknat belopp. Anslaget synes därvid kunna uppföras med 50 000 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Vissa byggnadsarbeten vid statens mentalsjukhus m. m.* för budgetåret 1964/65 beräkna ett investeringsanslag av 50 000 000 kr.

[209] 7. **Vissa byggnadsarbeten för statens skol- och yrkeshem för barn med komplicerad utvecklingshämning.** Till detta ändamål har för innevarande budgetår anvisats ett investeringsanslag av 3 700 000 kr.

Byggnadsstyrelsen anmäler, att bygghandlingar för såväl om- och tillbyggnad av Salbohedshemmet som det nya yrkeshemmet i Laxå för flickor färdigställts under juni 1963. Arbetena har påbörjats under sista kvartalet 1963 och byggtiden uppskattas till 18 månader.

Styrelsen anför, att de yttre sanitära förhållandena på Salbohed är mycket otillfredsställande och måste upprustas. Kommunen har för avsikt att uppföra ett nytt avloppsreningsverk, till vilket Salbohedshemmets byggnader kan anslutas. Preliminära förhandlingar om fördelningen av kostnaderna mellan staten och kommunen pågår och byggnadsstyrelsen avser att senare inkomma med förslag till avtal. Tills vidare bör ett preliminärt belopp av 400 000 kr. beräknas för ändamålet.

Kostnaderna för om- och tillbyggnad av Salbohedshemmet och för uppförande av det nya yrkeshemmet för flickor i Laxå beräknades ursprungligen till sammanlagt 7 650 000 kr., vilket enligt kostnadsläget den 1 juli 1963 motsvarar 8 120 000 kr. För ifrågavarande byggnadsarbeten har hit-

tills anvisats sammanlagt 6 200 000 kr. Det återstående medelsbehovet kan alltså beräknas uppgå till 1 920 000 kr.

Sammanlagt anmäler byggnadsstyrelsen sålunda ett ytterligare medelsbehov av 2 320 000 kr. under detta anslag.

Departementschefen

Genom beslut av 1963 års riksdag har på tilläggsstat II för budgetåret 1962/63 anvisats ett investeringsanslag av 2 500 000 kr. till vissa byggnadsarbeten för statens skol- och yrkeshem för barn med komplicerad utvecklingshämning. För budgetåret 1963/64 har under anslaget uppförts ytterligare 3 700 000 kr. Hittills har sålunda anvisats sammanlagt 6 200 000 kr. för ifrågavarande byggnadsföretag.

Arbetena, som omfattar uppförande av ett nytt statligt yrkeshem i Laxå för flickor och ett nytt skolhem vid statens skol- och yrkeshem på Salbohed, har påbörjats under hösten 1963 och beräknas vara avslutade våren 1965. Då kostnaderna för dessa byggnadsarbeten enligt kostnadsläget den 1 juli 1963 kan beräknas till 8 120 000 kr. bör ytterligare 1 920 000 kr. anvisas.

Såsom byggnadsstyrelsen föreslagit bör avloppsfrågan vid Salbohedshemmet lösas genom anslutning av hemmet till ett av Västerfärnebo kommun planerat avloppsreningsverk. Anslutningskostnaden torde enligt vad jag inhämtat kunna beräknas till högst 100 000 kr. Det nya skolhemmet har planerats för anslutning till kommunens avloppssystem. Förslag till omläggning av avloppssystemet för befintliga byggnader på Salbohed torde lämpligen böra framläggas i samband med förslag beträffande upprustning av yrkeshemmet vid skolan.

I enlighet med det anförda beräknar jag det sammanlagda medelsbehovet under anslaget till 2 020 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa byggnadsarbeten för statens skol- och yrkeshem för barn med komplicerad utvecklingshämning* för budgetåret 1964/65 anvisa ett investeringsanslag av 2 020 000 kr.

[210] 8. **Utbyggande av karolinska sjukhuset.** Till ändamålet har för innevarande budgetår anvisats ett investeringsanslag av 4 950 000 kr.

Kommittén för karolinska sjukhusets fortsatta utbyggande föreslår anvisande av 6 530 000 kr.

1. Uppförande av nervkliniker.....	680 000
2. Anordnande av nya lokaler för allergologiska kliniken.....	665 000
3. Ombyggnad av radiumhemmet, etapp I.....	815 000
4. Uppförande av nybyggnad för högvoltstation.....	1 300 000
5. Uppförande av nya personalbostadshus.....	2 500 000
6. Utbyggnad av vagnhallen inom köksanläggningen.....	100 000
7. Utbyte av turbogenerator.....	100 000
8. Kompletteringsarbeten i kemiska och bakteriologiska centrallaboratoriet.....	170 000
9. Utredningsmedel.....	200 000
	6 530 000

1. Kostnaderna för uppförande av nervklinikerna beräknades per den 1 oktober 1957 till 14 800 000 kr., varav på staten skulle belöpa i runt tal 10 300 000 kr. oavsett kostnadsstegringar, vilka enligt gällande avtal i sin helhet skulle belasta statsverket. För byggnadsföretaget har under budgetåren 1957/58—1963/64 anvisats sammanlagt 12 355 000 kr., varav 1 830 000 kr. till löpande kostnadsstegringar och 225 000 kr. till vissa ändringsarbeten. De på tiden intill den 1 januari 1963 belöpande kostnadsstegringarna uppgår enligt byggnadsstyrelsens index per den 1 januari 1963 till 2 065 840 kr., motsvarande 3,6 procent å 2 236 000 kr., 13,9 procent å 8 635 516 kr. och 18,9 procent å 4 153 484 kr. För nästa budgetår utgör således medelsbehovet för bestridande av kostnadsstegringarna i runt tal 235 000 kr.

Kommittén har vidare tillmötesgått vissa krav på ändringsarbeten m. m. till en kostnad av 20 000 kr. för inredning av verkstad, 40 000 kr. för inredning av barservering, 35 000 kr. för anordnande av tömningscentral (syrgasanläggning), 30 000 kr. för matläggning (pegulan), 10 000 kr. för anslutnings- och ändringsarbeten i kulvert till radiumhemmet samt 5 000 kr. för inköp av variatorutrustning och för kabeldragning för TV till aulan — sammanlagt 140 000 kr. — ävensom 105 000 kr. för inredning av centralsterilisering för nervklinikerna samt 200 000 kr. för utbyte av vissa utslagsbackar mot bäckenrengöringsapparater jämte andra ändringsåtgärder.

2. För anordnande av nya lokaler för allergologiska kliniken har kostnaderna i maj 1963 beräknats till 1 750 000 kr. För ändamålet har för budgetåret 1959/60 anvisats 600 000 kr. och för budgetåret 1961/62 485 000 kr. eller tillhoppa 1 085 000 kr. Då byggnadsföretaget, som redan påbörjats, beräknas kunna slutföras under hösten 1964, erfordras för täckande av det resterande medelsbehovet ett belopp av 665 000 kr. för nästa budgetår.

3. Första etappens ombyggnad av radiumhemmet har i mars 1963 kostnadsberäknats till 2 280 000 kr. Under budgetåren 1962/63—1963/64 har för ändamålet anvisats sammanlagt 1 465 000 kr. Med hänsyn till att ifrågakvarande ombyggnadsarbeten påbörjats i juni 1963 med en byggnadstid av ca 18 månader, erfordras för nästa budgetår en medelsanvisning av resterande belopp 815 000 kr.

4. Nybyggnaden av en högvoltstation — kostnadsberäknad totalt till 5 000 000 kr. — skall uppföras i anslutning till radiumhemmet under en byggnadstid av 2 å 2 ½ år. Enär byggnadsföretaget avses kunna igångsättas

under våren 1964, torde en medelsanvisning av 1 300 000 kr. vara erforderlig för budgetåret 1964/65.

5. Kostnaderna för uppförande av två personalbostadshus beräknas till 7 500 000 kr. Byggnadsarbetena avses kunna påbörjas under hösten 1963 och beräknas pågå drygt 2 år. Kommittén uppskattar medelsbehovet för budgetåret 1964/65 till 2 500 000 kr.

6. I sina anslagsäskanden för budgetåret 1959/60 beräknade kommittén kostnaderna för utbyggnad av den till köksanläggningen hörande vagnhallen per den 1 juli 1958 till 500 000 kr., vilket belopp anvisades för budgetåret 1961/62. Då utbyggnaden av vagnhallen väntas bli slutförd först under hösten 1963, kan den totala kostnaden för byggnadsföretaget ännu ej anges. Kommittén anser sig emellertid böra för budgetåret 1964/65 äska ett anslag, motsvarande för tiden intill den 1 januari 1963 inträffade kostnadsstegringar. Dessa uppgår enligt byggnadsstyrelsens index per den 1 januari 1963 till 19,1 procent å 500 000 kr., eller avrundat 100 000 kr.

7. Under budgetåret 1964/65 bör medel ställas till förfogande för anordnande av nytt betongfundament för en ny turbogenerator, som skall ersätta en starkt försliten dylik generator. Kostnaderna härför har av kommittén beräknats till i runt tal 100 000 kr., vilket belopp i sin helhet föreslås anvisat för nästa budgetår.

8. Inom bakteriologiska och kemiska centrallaboratorierna har vissa kompletterings- och ändringsarbeten visat sig nödvändiga för verksamhetens bedrivande efter moderna vetenskapliga metoder. Kostnaderna för dessa arbeten har uppskattats till sammanlagt 170 000 kr. Härav belöper 82 000 kr. på montage och anslutning av säkerhetsdragskåp och arbetsboxar i bakteriologiska centrallaboratoriet, 20 000 kr. på utökning av ventilations-systemet i djuravdelningen i samma laboratorium, 10 000 kr. på anordnande av ventilationstrummor till djurburar i kemiska centrallaboratoriet och återstoden på ytterligare ändringsarbeten inom laboratorierna.

9. För täckande av kommitténs löpande utgifter under nästa budgetår beräknas 200 000 kr., vilket belopp med 50 000 kr. överstiger det för innevarande budgetår för ändamålet anvisade anslaget. Höjningen beror bl. a. på ökade lönekostnader och höjda konsultarvoden.

Kommittén anmäler, att å vissa nu avslutade byggnadsföretag uppkommit en sammanlagd behållning av 1 723 kr. 82 öre. Kommittén hemställer, att jämväl detta belopp måtte få disponeras till bestridande av kommitténs löpande utgifter under nästa budgetår.

Departementschefen

Kungl. Maj:t har uppdragit åt statens nämnd för förhandlingar med kommuner att upptaga förhandlingar med Stockholms stad och Stockholms läns landsting rörande fördelningen av de kostnader för uppförandet av nervklinikerna vid karolinska sjukhuset, vilka föranletts av den allmänna steg-

ring av byggnadskostnaderna, som inträffat sedan byggnadsföretaget igångsattes. Förhandlingar härom pågår. I avbidan på en överenskommelse i frågan tillstyrker jag byggnadskommitténs förslag om fortsatt medelsanvisning för nervklinikernas uppförande med 680 000 kr. Därvid har jag även godtagit föreslagna ändringsåtgärder. Jag räknar dock med att viss del av de av staten till byggnadsföretaget anvisade medlen icke skall slutligt stanna på statsverket.

För anordnande av nya lokaler för allergologiska kliniken har hittills anvisats sammanlagt 1 085 000 kr. Ritningar rörande tillbyggnad för ifrågasvarande klinik har — med stöd av riksdagens bemyndigande (prop. 1963: 65, rskr 215) — godkänts av Kungl. Maj:t den 28 juni 1963. Kostnaderna för byggnadsföretaget beräknas efter anbudsförfarande uppgå till 1 750 000 kr. Enär byggnadsåtgärderna torde komma att slutföras under nästa budgetår, bör resterande 665 000 kr. anvisas.

Såsom jag anfört i prop. 1963: 65 har kostnaderna för första etappen av den beslutade om- och tillbyggnaden av radiumhemmet tidigare uppskattats till 1 465 000 kr. Vid den slutliga kostnadsberäkningen, grundad på i mars 1963 avgivna anbud, har kostnaderna emellertid visat sig komma att uppgå till 2 280 000 kr. enligt lägsta anbud. Enligt vad jag inhämtat ingår häri kostnader för oförutsedda utgifter med ca 180 000 kr. Förklaringen till att kostnaderna nu beräknas till ett högre belopp torde huvudsakligen vara att man tidigare inte i tillräcklig utsträckning beaktat byggnadsföretagets speciella natur. Särskilda anordningar torde nämligen krävas för att patienterna skall kunna behandlas även under ombyggnadstiden. Den ökade kostnaden för byggnadsföretaget torde böra godtagas. Hittills har för ändamålet anvisats totalt 1 465 000 kr. Byggnadsföretaget beräknas komma att avslutas under nästa budgetår. Jag föreslår därför, att 815 000 kr. upptages under anslaget för täckande av resterande medelsbehov.

För nybyggnad av en högvoltstation i anslutning till radiumhemmet har hittills anvisats 700 000 kr. Undersökningar rörande högvoltstationens placering på sjukhusområdet pågår. I avvaktan på dessas slutförande torde någon ytterligare medelsanvisning under nästa budgetår inte vara erforderlig.

I enlighet med kommitténs framställning föreslår jag en fortsatt medelsanvisning för uppförandet av två personalbostadshus på sjukhusområdet med 2 500 000 kr.

För budgetåret 1961/62 anvisades 500 000 kr. för utbyggnad av den till köksanläggningen hörande vagnhallen. För de sedan dess inträffade kostnadsstegringarna beräknar jag i likhet med kommittén 100 000 kr.

Till utförande av fundament till en ny turbogenerator bör 100 000 kr. anvisas.

Vissa åtgärder för iordningställande av bakteriologiska och kemiska centrallaboratorierna har visat sig nödvändiga. Jag godtar framlagda förslag härom och tillstyrker anvisande av 170 000 kr. för ändamålet.

För kommitténs fortsatta arbete under nästa budgetår bör 200 000 kr. anvisas. Slutligen bör en uppkommen behållning på ca 1 700 kr. få disponeras av kommittén för dess löpande utgifter.

Det sammanlagda medelsbehovet under anslaget för budgetåret 1964/65 utgör således 5 230 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Utbyggande av karolinska sjukhuset* för budgetåret 1964/65 anvisa ett investeringsanslag av 5 230 000 kr.

[211] 9. **Utbyggande av akademiska sjukhuset i Uppsala.** Till ändamålet har för innevarande budgetår anvisats ett investeringsanslag av 9 000 000 kr.

Enligt avtal med Uppsala läns landsting m. fl. bestrider staten i regel 40 procent av kostnaderna för utbyggandet av akademiska sjukhuset i Uppsala. Staten betalar vidare 55 procent av kostnaderna för uppförandet av en ny sjuksköterskeskola.

Kommittén för akademiska sjukhusets i Uppsala utbyggande föreslår anvisande av 8 615 000 kr.

1. Centrallängan m. m.....	800 000
2. Fortsatt utbyggnad av centrallängan m. m.....	320 000
3. Radioterapeutiska kliniken samt om- och tillbyggnad av öronkliniken m. m.	4 000 000
4. Infektionskliniken.....	780 000
5. Nya sjuksköterskeskolan, etapp II.....	2 200 000
6. Förberedande arbeten.....	200 000
7. Allmänna utredningar och kommitténs egen verksamhet.....	315 000
	8 615 000

1. Genom beslut av 1961, 1962 och 1963 års riksdagar har anvisats tillhoppa 4 920 000 kr. för bestridande av kostnaderna för byggnadsarbetena beträffande del av centrallängan (B 3), flygel för klinisk fysiologi (B 2), flygel för servering m. m. (B 4) samt vissa ombyggnadsarbeten m. m. inom kvinnokliniken (Q). Totalt har staten och landstinget hittills anvisat 12 300 000 kr. för ändamålet.

Kostnaderna för byggnadsarbetena beräknades i kommitténs anslagsäkanden för budgetåret 1962/63 till 14 300 000 kr. Byggnadsarbetena, som påbörjades våren 1962, beräknas kunna avslutas under år 1964. För arbetenas slutförande erfordras 2 000 000 kr.

2. Genom beslut av 1963 års riksdag har 520 000 kr. anvisats för bestridande av kostnaderna för programmering och projektering av fortsättning på centrallängan norrut från den under uppförande varande delen B 3, dvs. för delarna B 1, A 13 och A 18 samt för vårdavdelningsflygeln A 12 ävensom för utförande av en rörkulvert i västra delen av B 1 och ovanpå

denna en provisorisk transportkulvert. Totalt har staten och landstinget hittills anvisat 1 300 000 kr. för ändamålet.

Kommittén beräknar att kunna inkomma med framställning om projekteringstillstånd beträffande ifrågavarande byggnadsobjekt i sådan tid, att den egentliga projekteringen hinner påbörjas under innevarande budgetår. Kommittén erinrar om att medel för projektering av byggnadsföretag vid sjukhuset regelmässigt anvisats under investeringsanslaget till utbyggande av akademiska sjukhuset i Uppsala, vilket är praktiskt med hänsyn till gällande grunder för fördelningen av kostnaderna för sjukhusets utbyggande.

Medelsbehovet för fortsatt programmering och projektering under nästa budgetår beräknar kommittén till 800 000 kr.

3. Genom beslut av 1963 års riksdag har 1 560 000 kr. anvisats för bestridande av kostnaderna för uppförande av en radioterapeutisk klinik (N) samt om- och tillbyggnad av öronkliniken (P) för plastikkirurgisk klinik, centraltandpoliklinik m. m. Totalt har staten och landstinget hittills anvisat 3 900 000 kr.

Kostnaderna för byggnadsarbetena, inkl. anordnande av ett underjordiskt garage, beräknades i kommitténs anslagsäskanden för budgetåret 1963/64 till 28 760 000 kr. Arbetena beräknas kunna igångsättas i början av år 1964 och slutföras under år 1966. För arbetenas fortsättande beräknar kommittén ett medelsbehov av 10 000 000 kr. för nästa budgetår.

4. Genom beslut av 1962 och 1963 års riksdagar har 2 120 000 kr. anvisats för bestridande av kostnaderna för uppförande av en infektionsklinik (M). Totalt har staten och landstinget hittills anvisat 5 300 000 kr.

Kostnaderna för ifrågavarande byggnadsarbeten har beräknats uppgå till 7 250 000 kr. Arbetena, som påbörjades våren 1963, beräknas bli slutförda under första halvåret 1965. För arbetenas slutförande under nästa budgetår erfordras sålunda 1 950 000 kr.

5. 1962 års riksdag beslöt, att en ny sjuksköterskeskola skulle uppföras på tomten nr 2 i kvarteret Haubitsen, belägen norr om försvarets läroverk på det s. k. Artillerifältet, såsom ersättning för den nuvarande sjuksköterskeskolan. Sjuksköterskeskolan skall bestå av tre byggnader, nämligen en för undervisningslokaler m. m. (hus A), en för bostäder åt 109 elever, hobbyrum, samlingslokaler m. m. (hus B) samt en för bostäder åt 246 elever (hus C). Uppförandet av den nya skolan sker i två etapper, varvid elevbostadshuset C hänförts till den första etappen. För arbetena beträffande de byggnader, som hänförts till etapp II, har genom beslut av 1963 års riksdag anvisats 1 100 000 kr. Sammanlagt har staten och landstinget anvisat 2 000 000 kr. för ändamålet. Kostnaderna för byggnadsarbetena har beräknats till 6 300 000 kr. Arbetena beräknas kunna påbörjas hösten 1963 och avslutas våren 1965. För arbetenas fortsättande erfordras 4 000 000 kr.

6. Arbetena med centrallängans fortsättning norrut beräknas igångsättas vid årsskiftet 1965—1966, varvid rörmatning och underjordiska trans-
14* — *Bihang till riksdagens protokoll 1964. 1 saml. Nr 1. Bil. 7*

porter till norra sjukhusområdet avbrytes. Flera åtgärder måste vidtagas för att säkerställa tillfredsställande förbindelser mellan sjukhusets delar under byggnadstiden. Kommittén ämnar snarast begära projekteringstillstånd för erforderliga åtgärder, när utredningen härom avslutats. Medel härtill bör emellertid ställas till förfogande redan under nästa budgetår. Medelsbehovet beräknas till 500 000 kr. under nämnda budgetår.

Kommittén anmäler i detta sammanhang, att en behållning av 376 kr. föreligger, sedan nybyggnaden för barnpsykiatrisk klinik slutförts. Dessa medel föreslås tillföras förberedande arbeten.

7. Beträffande allmänna utredningar och kommitténs egen verksamhet beräknas ett oförändrat medelsbehov för nästa budgetår.

Liksom föregående år hemställer kommittén, att Kungl. Maj:t ville utverka riksdagens bemyndigande att medgiva den omdisponering av anvisade medel, som kan visa sig erforderlig.

Kommitténs anslagsäskanden av huvudmännen beträffande byggnadsmedel för kalenderåret 1964 resp. budgetåret 1964/65 framgår av följande sammanställning.

Ändamål	Äskanden för 1964 resp. 1964/65			
	Totalt	Av Uppsala läns landsting		Av staten
		för egen del	för regionlandstingen	
Centrallängan m. m.	2 000 000	600 000	600 000	800 000
Fortsatt utbyggnad av centrallängan m. m.	800 000	240 000	240 000	320 000
Radioterapeutiska kliniken samt om- och tillbyggnad av öronkliniken m. m.	10 000 000	3 000 000	3 000 000	4 000 000
Infektionskliniken.	1 950 000	585 000	585 000	780 000
Nya sjuksköterskeskolan etapp II. . .	4 000 000	1 800 000	—	2 200 000
Förberedande arbeten.	500 000	150 000	150 000	200 000
Allmänna utredningar och kommitténs egen verksamhet.	675 000	180 000	180 000	315 000
Summa	19 925 000	6 555 000	4 755 000	8 615 000

Departementschefen

Med undantag för uppförandet av den nya sjuksköterskeskolan innefattas samtliga de byggnadsåtgärder, för vilka byggnadskommittén äskat medel för nästa budgetår, i det mellan staten och Uppsala läns landsting träffade avtalet angående utbyggnad av akademiska sjukhuset i Uppsala m. m. (prop. 1961: 79). Statens andel i anläggningskostnaderna för dessa byggnadsobjekt uppgår till 40 procent av totalkostnaderna.

Hittills har av staten anvisats sammanlagt 4 920 000 kr. till byggnadsarbetena för del av den s. k. centrallängan (B 3), flygel för klinisk fysiologi (B 2), flygel för servering m. m. (B 4) samt viss ombyggnad av kvinnokliniken. Kostnaderna för dessa arbeten beräknas komma att totalt uppgå till 14 300 000 kr. Byggnadsarbetena torde bli slutförda under år 1964. Jag före-

slår att för bestridande av statens resterande andel i kostnaderna anvisas 800 000 kr.

För programmering och projektering av fortsättningen av centrallängan har av staten hittills anvisats 520 000 kr. Kommittén har ännu inte kunnat inkomma med framställning om projekteringstillstånd beträffande de byggnadsobjekt, som vid centrallängans fortsättning närmast blir aktuella. Medel för projekteringen kommer dock att erfordras under nästa budgetår. Jag delar kommitténs uppfattning, att sådana medel bör anvisas under förevarande anslag. Med hänsyn till att det här blir fråga om mycket omfattande byggnadsobjekt finner jag det av kommittén för ändamålet ytterligare begärda beloppet rimligt. Jag föreslår således att staten anvisar ytterligare 320 000 kr. för ändamålet.

Kommittén har även begärt medel för utförande av de förberedande åtgärder, som kan komma att erfordras under nästa budgetår för att säkerställa förbindelserna inom sjukhusområdet under ombyggnadstiden. Därest riksdagen inte har något att erinra häremot torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att godkänna förslag rörande ifrågavarande åtgärder inom en total kostnadsram av 500 000 kr. Jag tillstyrker således, att 200 000 kr. anvisas för bestridande av statens andel av kostnaderna.

1963 års riksdag har godkänt förslag till uppförande av ny radioterapeutisk klinik och ny infektionsklinik samt om- och tillbyggnad av öronkliniken. Medel har anvisats för påbörjande av dessa byggnadsföretag. För nästa budgetår bör för fullföljandet av byggnadsarbetena anvisas sammanlagt 4 550 000 kr.

Vid bifall till vad jag sålunda förordat skulle av statliga medel 5 870 000 kr. stå till förfogande för vidtagande av de byggnadsåtgärder, som omfattas av den reviderade generalplanen för sjukhuset.

Byggnadsarbetena för den andra etappen av uppförande av nya sjuksköterskeskolan pågår. I enlighet med kommitténs förslag bör staten för ändamålet anvisa 2 200 000 kr. för nästa budgetår.

För bestridande av statens andel av kostnaderna för allmänna utredningar och kommitténs egen verksamhet samt för de statliga representanterna i kommittén bör för nästa budgetår beräknas 240 000 kr. resp. 75 000 kr. eller tillhoppa 315 000 kr.

Sammanlagt bör för nästa budgetår under anslaget anvisas avrundat 8 400 000 kr. Inom denna kostnadsram bör Kungl. Maj:t, i den mån så med hänsyn till sättet för byggnadsarbetenas bedrivande eller eljest befinnes lämpligt, äga vidtaga omdisponeringar mellan de olika posterna. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Utbyggande av akademiska sjukhuset i Uppsala* för budgetåret 1964/65 anvisa ett investeringsanslag av 8 400 000 kr.

[212] 10. **Uppförande av en barnpsykiatrisk klinik vid lasarettet i Lund.** Till detta ändamål har för innevarande budgetår anvisats ett investeringsanslag av 1 500 000 kr. Sammanlagt har t. o. m. budgetåret 1963/64 för ändamålet anvisats 2 920 100 kr.

Byggnadsstyrelsen hemställer, att 1 000 000 kr. anvisas till förevarande ändamål.

Kungl. Maj:t har den 15 mars 1963 uppdragit åt byggnadsstyrelsen att uppföra en nybyggnad för barn- och ungdomspsykiatrisk klinik vid lasarettet i Lund. Vidare har Kungl. Maj:t genom beslut den 28 juni 1963 medgivit, att arbetena får igångsättas. Som villkor härför skulle gälla en kostnadsram av 3 775 000 kr. enligt prisläget den 1 juli 1962 jämte de ytterligare kostnader, som kan komma att uppstå därest kostnaderna för byggnadsarbetarnas resor och traktamenten skulle komma att överstiga 150 000 kr. Kostnadsramen motsvarar 3 925 000 kr. enligt prisläget den 1 juli 1963. Byggnadsarbetena igångsattes i juli 1963 och beräknas kunna vara avslutade under våren 1965.

Av hittills anvisade medel har 435 000 kr. förbrukats per den 30 juni 1963. För slutförandet av byggnadsarbetena för nybyggnaden erfordras för budgetåret 1964/65, under förutsättning att tidsplanen kan hållas, 1 004 900 kr.

Byggnadsstyrelsen har därjämte i uppdrag att i samråd med Malmöhus läns landsting företaga en utredning angående den lämpligaste sträckningen av kulvertförbindelserna mellan barnpsykiatriska och psykiatriska kliniker samt lasarettet i övrigt, innefattande en beräkning av de totala kostnaderna för ifrågakvarande kulvertarbeten fördelade på olika kulvertavsnitt. Storleken av statens del av kostnaderna kan icke anges förrän styrelsen redovisat utredningen samt förhandlingar med landstinget om kostnadsfördelningen slutförts.

Byggnadsstyrelsen verkställer slutligen utredning rörande vilka byggnadsåtgärder som bör vidtagas inom psykiatriska kliniken främst med anledning av utflyttningen av den barn- och ungdomspsykiatriska kliniken till en särskild byggnad samt rörande kostnaden för dessa byggnadsåtgärder. Avflyttningen från psykiatriska kliniken torde icke kunna ske i sådan tid, att ombyggnadsarbetena kan igångsättas under budgetåret 1964/65. Någon medelsanvisning för ifrågakvarande ändamål synes därför inte f. n. erforderlig för nästa budgetår.

Departementschefen

En närmare redovisning för de i det föregående berörda kulvertarbetena har lämnats riksdagen i prop. 1963: 65. Förhandlingar pågår f. n. med Malmöhus läns landsting rörande kostnadsfördelningen för arbetena. I avvaktan på resultatet härav beräknar jag inga medel för ändamålet under förevarande anslag.

Byggnadsstyrelsens beräkning av medelsbehovet i övrigt för nästa budgetår föranleder ingen erinran från min sida. Anslaget bör således uppföras med 1 milj. kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Uppförande av en barnpsykiatrisk klinik vid lasaretet i Lund* för budgetåret 1964/65 anvisa ett investeringsanslag av 1 000 000 kr.

Statens utlåningsfonder

[213] 11. **Statens bosättningslånefond.** Från fonden utlämnas bosättningslån till trolovade eller äkta makar samt till ogift mor med minderårigt barn. För innevarande budgetår har anslaget uppförts med ett formellt belopp av 1 000 kr. Sedan låneverksamheten började under budgetåret 1937/38 har t. o. m. innevarande budgetår anvisats tillhopa 61 103 700 kr.

Fullmäktige i riksbanken har anfört, att utlåningen från fonden vid utgången av budgetåret 1962/63 uppgick till 42 950 868 kr. mot 37 459 413 kr. vid budgetårets början. Antalet utestående lån utgjorde vid samma tidpunkter 34 438 och 36 167.

Under budgetåret 1962/63 har utgivits 6 729 nya lån till ett sammanlagt belopp av 19 440 028 kr. Summan av amorteringar och slutbetalningar uppgick till 13 948 573 kr. Intill utgången av budgetåret 1962/63 hade utlämnats bosättningslån till ett antal av 236 855 och till ett sammanlagt belopp av ca 352 milj. kr., varav återbetalats ca 306 milj. kr. Vid ingången av innevarande budgetår fanns på fonden ett belopp av ca 14,62 milj. kr. disponibelt.

Lånens medelbelopp har ökat betydligt sedan lånemaximum höjts från 3 000 till 4 000 kr. fr. o. m. den 1 juli 1962. Medelbeloppet för lån som utgivits under budgetåret 1962/63 uppgick till 2 888 kr. mot 2 093 kr. under budgetåret 1961/62. Medelbeloppet torde komma att ytterligare höjas något under innevarande och nästa budgetår liksom det belopp som kommer att inflyta i form av amorteringar eller slutbetalningar. Det beräknas att de till fonden anvisade medlen kommer att vara tillräckliga till utgången av budgetåret 1964/65. Det synes emellertid lämpligt att ett formellt anslag beviljas även för nästa budgetår.

Departementschefen

Maximibeloppet för bosättningslån höjdes fr. o. m. den 1 juli 1962 från 3 000 till 4 000 kr. Såsom riksbanksfullmäktige anfört har till följd härav medelbeloppet för lån som utgivits under budgetåret 1962/63 höjts avsevärt i jämförelse med budgetåret 1961/62. Enligt vad jag inhämtat har under förra budgetåret ca 1 900 lån beviljats med lånebelopp överstigande 3 000

kr. Drygt 1 000 lån har beviljats med det nya maximibeloppet på 4 000 kr. Under innevarande och nästa budgetår kan lånebeloppen i ökad omfattning väntas uppgå till eller närma sig det gällande maximibeloppet.

Anslaget bör i överensstämmelse med riksbanksfullmäktiges förslag även för nästa budgetår uppföras med ett formellt belopp av 1 000 kr. med hänsyn till de amorteringar och slutbetalningar som beräknas inflyta till fonden.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens bosättningslånefond* för budgetåret 1964/65 anvisa ett investeringsanslag av 1 000 kr.

Fonden för låneunderstöd

[214] 12. **Lån till nybyggnader vid erkända vårdanstalter för alkoholmissbrukare m. m.** För innevarande budgetår har under rubriken Lån till nybyggnader m. m. vid erkända vårdanstalter för alkoholmissbrukare anvisats ett investeringsanslag av 784 000 kr.

Socialstyrelsen har i samband med anslagsäskandena för budgetåret 1964/65 överlämnat framställningar dels om lån till nybyggnader m. m. vid de erkända vårdanstalterna Björstorp, Lindåsen, Pålyckehemmet och Åsbrohemmet och dels om ytterligare lån till vissa byggnadsföretag vid Åsbrohemmets vårdavdelning Rällsögården. Vidare har socialstyrelsen överlämnat framställningar om medelsanvisning till visst byggnadsföretag vid Älvgården samt till vissa fastighetsförvärv m. m. avseende enskilda vårdanstalterna Arödshemmet och Schéelegården.

Stiftelsen Åsbrohemmet har tillika inkommit med framställning om ytterligare lån för visst byggnadsföretag vid Åsbrohemmet.

Socialstyrelsen tillstyrker följande byggnadsföretag m. m. vid erkända och enskilda vårdanstalter.

1. Ny sjuk- och mottagningsavdelning m. m. vid Björstorp	300 000
2. Fritidsanläggning m. m. vid Lindåsen	30 000
3. Markförvärv samt anskaffning av bevattningsanläggning vid Pålyckehemmet	102 400
4. Förläggningsbyggnader, fritidsavdelning, förstärkning av panncentral vid Åsbrohemmet	1 830 000
5. Ytterligare lån till vissa byggnadsarbeten vid Åsbrohemmets vårdavdelning Rällsögården	107 000
6. Ytterligare lån till visst byggnadsföretag vid Älvgården	30 000
7. Fastighetsförvärv vid Arödshemmet (enskild vårdanstalt)	170 000
8. Fastighetsförvärv vid Schéelegården (enskild vårdanstalt)	104 000

Summa kr. 2 673 400

Som motiv för ifrågavarande förslag har i huvudsak följande anförts.

1. Föreningen Lunds stifts prästers nykterhets- och diakoniförbund hänvisar i likhet med föregående år till vad som anförts i tidigare framställningar angående behovet av sjuk- och mottagningsavdelning vid erkända vårdanstalten B j ö r s t o r p. Socialstyrelsen föreslår — med hänsyn till de kostnadsstegringar som inträffat sedan arbetena planlades — att 300 000 kr. anvisas för ändamålet i avvaktan på ytterligare utredning av byggnadsstyrelsen.

2. Styrelsen för stiftelsen hemmet L i n d å s e n hemställer om ett ränte- och amorteringsfritt lån på 121 500 kr. Av detta belopp hänför sig ca 80 000 kr. till kostnader för utveckling av arbetsdriften vid anstalten. Socialstyrelsen har i anslutning till styrelsens förslag om upprustning av arbetsdriften vid de erkända och enskilda vårdanstalterna beträffande Lindåsen föreslagit bl. a., att medel skall anvisas för nyss angivna ändamål. Under förutsättning av bifall till sistnämnda förslag förordar socialstyrelsen, såvitt nu är i fråga, att 30 000 kr. anvisas för iordningställande av idrottsplats, uppförande av svinhus och kostnader för generalplan.

3. Styrelsen för erkända vårdanstalten P å l y c k e h e m m e t upprepar tidigare gjorda framställningar om ränte- och amorteringsfria lån på sammanlagt 102 400 kr. för reglering av låneskuld i samband med fastighetsförvärv och för anskaffande av bevattningsanläggning. Socialstyrelsen tillstyrker ånyo att medel anvisas för ändamålet.

4. Styrelsen för stiftelsen Å s b r o h e m m e t hemställer om ett anslag på 2 983 500 kr. Av detta belopp utgör 280 500 kr. kostnaden för uppförande av förläggingsbyggnader för planerad omskolningsverksamhet, 1 153 000 kr. för uppförande av förläggingsbyggnader för ersättningsplatser, 1 450 000 kr. för anordnande av en fritidsavdelning och 100 000 kr. för förstärkning av befintlig panncentral i samband med anslutning av förläggingsbyggnaderna och fritidsavdelningen. Socialstyrelsen, som bl. a. framhåller att den planerade omskolningsverksamheten bör anordnas inom ramen för nuvarande platsantal vid anstalten, tillstyrker lån med sammanlagt 1 830 000 kr., varav i runt tal 280 000 kr. till förläggingsbyggnader, 1 450 000 kr. till fritidsavdelning och 100 000 kr. till förstärkning av panncentral.

5. Med stöd av beslut vid 1961 och 1962 års riksdagar har Kungl. Maj:t beviljat stiftelsen Åsbrohemmet dels ett ränte- och amorteringsfritt lån på 210 000 kr. för att vid R ä l l s ö g å r d e n anordna sex nya vårdplatser samt utföra vissa sedermera som etapp I betecknade byggnadsarbeten och dels ett ränte- och amorteringsfritt lån på 388 000 kr. för utförande av vissa som etapp II betecknade byggnadsarbeten vid vårdavdelningen. Enligt stiftelsen har ifrågavarande byggnadsarbeten sedermera fördyrats och vidare har vissa förändringar av föreliggande planer måst vidtagas. Socialstyrelsen anser att dessa arbeten är angelägna och tillstyrker att ytterligare lån beviljas med 107 000 kr.

6. Med stöd av beslut vid 1962 års riksdag har Kungl. Maj:t beviljat föreningen Hemmet Älvgården ett räntebärande, amorteringsfritt lån på 120 000 kr. för uppförande av ett nytt personalbostadshus vid erkända vårdanstalten Ä l v g å r d e n. Dessa byggnadsarbeten har sedermera beräknats uppgå till omkring 150 000 kr. För att täcka merkostnaderna har föreningen hemställt om medgivande att få använda vissa för reparationer reserverade medel. Socialstyrelsen tillstyrker framställningen.

7. Styrelsen för stiftelsen Arödshemmet hemställer om ett anslag på 170 000 kr. för förvärv av den fastighet som nu förhyres för enskilda vårdanstalten A r ö d s h e m m e t. Socialstyrelsen tillstyrker framställningen.

8. Styrelsen för stiftelsen Schéelegårdens sjukhem hemställer om medgivande att få disponera besparingar på driftmedel för inköp av viss fastighet för enskilda vårdanstalten S c h é e l e g å r d e n. Socialstyrelsen tillstyrker framställningen.

Departementschefen

I samband med behandlingen av anslaget till driftbidrag till erkända vårdanstalter m. m. har jag tidigare framhållit angelägenheten av att arbetsdriften vid anstalterna utbygges. Jag har därvid föreslagit en samordning av arbetsdriften inom olika vårdområden. Under nyssnämnda anslag har också redovisats de utredningar och förslag om utbyggnad av arbetsdriften, som avgivits av socialstyrelsen och statskontoret.

I likhet med statskontoret anser jag, att en behandlings- och sysselsättningsplan bör utarbetas. Det är emellertid i flera fall angeläget att utbyggnaden kan sättas i gång utan dröjsmål. Vid sådana anstalter, där arbetsdriften i första hand bör byggas ut, är det därför lämpligt att en upprustning sker parallellt med utarbetandet av en sådan plan. En särskild till socialstyrelsen ansluten byggnadskommitté bör i huvudsaklig överensstämmelse med statskontorets förslag inrättas. Projekteringen och byggandet bör dock i princip företagas under byggnadsstyrelsens överinseende.

För anordnande av lokaler för arbetsdriften vid anstalterna bör huvudmännen liksom hittills kunna erhålla lån från detta anslag. Lånen bör vara ränte- och amorteringsfria. Ärenden, som avser byggnadsobjekt för en beräknad kostnad överstigande 300 000 kr., bör behandlas enligt av riksdagen godtagna riktlinjer för handläggningen av byggnadsärenden. Nu erforderligt belopp för anordnande av lokaler för arbetsdriften vid erkända och enskilda vårdanstalter beräknar jag till 2 000 000 kr.

Även för finansiering av vårdanstalternas inköp av maskiner och inventarier till arbetsdriften bör medel anvisas från detta anslag. Dessa lån bör vara räntebärande och förenade med amorteringsskyldighet. För ändamålet beräknar jag för nästa budgetår ett medelsbehov av 1 000 000 kr.

Anstalterna bör också ha tillgång till rörelsekapital, om arbetsdriften skall

kunna bedrivas i ekonomiska former. Medel för detta ändamål bör också ställas till förfogande från detta anslag. Lånen bör vara räntebärande och amorteringsfria. Statskontorets förslag att till säkerhet för sådana lån skall krävas personlig borgen av anstaltsstyrelsernas ledamöter kan jag inte biträda. Jag föreslår, att för dessa lån anvisas 2 000 000 kr.

Beträffande de villkor och bestämmelser i övrigt, som bör gälla för de nu föreslagna lånen till arbetsdriften, anser jag mig i huvudsak kunna tillstyrka statskontorets under punkten 34 redovisade förslag. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att fatta erforderliga beslut i ämnet.

Långivningen för utbyggnad av arbetsdriften medför ett anslagsbehov under nästa budgetår av sammanlagt 5 000 000 kr.

Vidare tillstyrker jag medelsanvisning till stiftelsen Åsbrohemmet för uppförande av nya förläggingsbyggnader till ersättningsplatser och förstärkning av panncentral i samband med anslutning av dessa byggnader. Jag föreslår, att stiftelsen erhåller ett ränte- och amorteringsfritt lån på högst 380 000 kr. De planerade byggnadsarbetena m. m. samt de uppgjorda kostnadsberäkningarna bör emellertid bli föremål för ytterligare granskning och prövning. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att inom den angivna ramen fastställa lånebeloppets storlek.

Beträffande Åsbrohemmets vårdavdelning Rällsögården förordar jag, att stiftelsen Åsbrohemmet utöver redan anvisade belopp erhåller ett ränte- och amorteringsfritt lån på 107 000 kr. till täckande av de uppkomna merkostnaderna i samband med utförandet av de som etapp I och II betecknade arbetena vid vårdavdelningen.

Stiftelsen Åsbrohemmet har med stöd av beslut av 1962 års riksdag erhållit ett räntefritt lån på 325 000 kr. att amorteras under 25 år. Lånet avser om- och tillbyggnad av den kemiska tvätten vid Åsbrohemmet. Stiftelsen har, med hänvisning till att oförutsedda utgifter och automatiska kostnadsstegringar inträffat, anhållit om ytterligare lån på i runt tal 89 000 kr. Byggnadsstyrelsen har i inhämtat yttrande tillstyrkt framställningen. Jag föreslår, att stiftelsen erhåller ytterligare räntefritt lån på 89 000 kr. för angivna ändamål. Lånet bör amorteras på 25 år.

I anledning av framställningen från Föreningen Hemmet Älvgården förordar jag att föreningen, utöver tidigare anvisat belopp erhåller ett räntebärande amorteringsfritt lån på 30 000 kr. för att täcka uppkomna merkostnader vid uppförande av ett personalbostadshus vid Älvgården. Räntesatsen bör bestämmas till 5 procent. Med anledning av framställningen från stiftelsen Schéelegårdens sjukhem föreslår jag, att stiftelsen erhåller ett ränte- och amorteringsfritt lån på 104 000 kr. för förvärv av viss fastighet m. m.

Jag föreslår, att stiftelsen Hemmet Lindåsen i egenskap av huvudman för erkända anstalten Lindåsen erhåller ett ränte- och amorteringsfritt lån på 30 000 kr. för anordnande av idrottsplats m. m. vid anstalten.

De i övrigt framförda förslagen är jag inte beredd att tillstyrka. Summan av de av mig förordade lånen till erkända och enskilda anstalter under nästa budgetår uppgår till 740 000 kr.

Anslaget bör alltså uppföras med 5 740 000 kr.

Eftersom lån från detta anslag kan utgå till såväl erkända som enskilda vårdanstalter föreslås, att benämningen på anslaget ändras till Lån till nybyggnader vid erkända vårdanstalter för alkoholmissbrukare m. m. Vid utgången av budgetåret 1963/64 kvarstående behållning på det nuvarande anslaget bör därvid överföras till det nya anslaget.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lån till nybyggnader vid erkända vårdanstalter för alkoholmissbrukare m. m.* för budgetåret 1964/65 anvisa ett investeringsanslag av 5 740 000 kr.

[215] 13. **Lån till föreningen Margarethahemmet.** Något anslag för detta ändamål finns inte uppfört i riksstaten för innevarande budgetår.

Styrelsen för föreningen Margarethahemmet anhåller om bidrag av statsmedel med ett belopp av 80 000 kr. för utförande av vissa ombyggnadsarbeten vid epileptikeranstalten Margarethahemmet. Styrelsen anmäler, att skolöverstyrelsen framfört krav på nybyggnader för undervisningsändamål vid hemmet men anser sig inte kunna tillmötesgå dessa krav utan att därmed föregripa pågående utredning beträffande Margarethahemmets framtida ställning inom epileptikervården. Med hänsyn härtill och då utrymmet i skolsalarna i förhållande till eleverna i de olika klasserna f. n. är tillräckligt och elevantalet visat en tendens att sjunka anser hemmets styrelse, att endast sådana förbättringar och omDispositioner bör vidtagas av befintliga utbildningslokaler och sanitära inrättningar, som i nuvarande läge är påkallade. Styrelsens förslag till byggnadsåtgärder omfattar omändring av klassrum, inredning av klädskap i korridorer samt utförande av bad- och tvättrum med toaletter i skolhemmet ävensom anordnande av dagrum och expedition i vårdhemmet. Kostnaderna för utförande av dessa arbeten har beräknats till 71 000 kr. Då ombyggnadsarbeten av ifrågavarande slag ofta medför ytterligare kostnader, anhåller styrelsen om ett anslag av 80 000 kr.

Yttranden

Medicinalstyrelsen anser de föreslagna åtgärderna för förbättring av lokalernas utformning vid den nu befintliga anstalten vara väl motiverade. Arbetena bör enligt styrelsen — med vissa smärre ändringar — utföras i enlighet med föreliggande ritningar.

Centrala sjukvårdsberedningen finner de föreslagna åtgärderna i prin-

cip befogade, trots att slutlig ställning inte tagits till anläggningens framtida användning. Beredningen ifrågasätter om inte en sammanslagning i skolhemmets bottenvåning av det mittersta lektionsrummet med skolsalen på motsatt sida skulle ge godtagbara undervisningsmöjligheter. Ändringsarbetena i skolhemmets övervåning finner beredningen lämpliga. I vårdhemmets bottenvåning föreslås inrättande av ett större dagrum genom sammanslagning av två mindre rum. Av de två visade alternativen härtill torde alternativ I böra utföras med hänsyn till de avsevärt lägre kostnaderna. Beredningen tillstyrker en medelsanvisning av 70 000 kr. för de ifrågavarande ombyggnadsarbetena.

1957 års *epileptikerutredning*, som ännu inte tagit slutlig ställning till frågan om Margarethahemmets framtida ställning inom epileptikervården, anser nu ifrågavarande förbättrings- och omdisponeringsarbeten vara av den arten, att de snarast bör komma till stånd för att hemmets lokaler skall kunna utnyttjas på ett ändamålsenligt sätt. Utredningen tillstyrker därför framställningen.

Skolöverstyrelsen anför, att den av centrala sjukvårdsberedningen föreslagna uppdelningen av de två klassrum, som berörs av ombyggnadsförslaget, inte kan godtagas från undervisningssynpunkt. Skolöverstyrelsen rekommenderar i stället en av överstyrelsens arkitekt i ärendet föreslagen lösning, som syftar till att ge de båda berörda klassrummen lämpligare storlek och tillräcklig dagsljusbelysning. Som provisorium skulle enligt ämbetsverket en sådan lösning vara godtagbar. Beträffande anordnandet av dagrum anser skolöverstyrelsen alternativ I vara den lämpligaste lösningen.

Departementschefen

Den av föreningen Margarethahemmet drivna epileptikeranstalten Margarethahemmet är vid sidan av det statliga Vilhelmsro sjukhus den enda epileptikeranstalt, där skolundervisning förekommer. Margarethahemmet omfattar ca 100 vårdplatser, varav inemot hälften på skolhemmet.

De av styrelsen för föreningen föreslagna ombyggnadsarbetena avser främst skolhemmet och omfattar inredning av bad- och tvättrum, anordnande av klädska samt ändrad rumsindelning i fråga om två av skolsalarna. Beträffande vårdhemmet föreslås anordnande av dagrum och expedition. Mot styrelsens ombyggnadsförslag har jag i huvudsak inte något att erinra. Jag förutsätter dock, att omändringen av de två berörda klassrummen sker i enlighet med skolöverstyrelsens förslag samt att även av remissmyndigheterna i övrigt framförda synpunkter beaktas.

Kostnaderna för utförande av de av föreningens styrelse föreslagna arbetena har beräknats till 71 000 kr. Med hänsyn till svårigheten att beräkna kostnaderna för ombyggnadsarbeten föreslår styrelsen, att 80 000 kr. anvisas. I likhet med centrala sjukvårdsberedningen anser jag dock, att ett belopp av 70 000 kr. bör vara tillfyllest. Då jag finner det angeläget att den

föreslagna upprustningen av Margarethahemmet snarast kommer till stånd föreslår jag, att föreningen erhåller understöd av statsmedel i form av ett räntefritt stående lån på 70 000 kr. för ändamålet. Såsom villkor för lånet bör gälla, att föreningen i egenskap av ägare till hemmet ställer säkerhet, som av Kungl. Maj:t godkännes, samt att lånet återbetalas, om verksamheten nedlägges eller inte upprätthålles på ett tillfredsställande sätt.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lån till föreningen Margarethahemmet* för budgetåret 1964/65 anvisa ett investeringsanslag av 70 000 kr.

[216] 14. **Lån till Gotlands läns landsting för utbyggande av lasarettet i Visby.** Under denna rubrik har för innevarande budgetår anvisats ett investeringsanslag av 825 000 kr.

Gotlands läns landsting hemställer dels att 800 000 kr. anvisas för ändamålet, dels ock om fortsatt ränte- och amorteringsfrihet för beviljade lån.

Arbetet med den andra byggnadsetappens första del, omfattande ombyggnad av de norra delarna av den gamla lasarettskroppen, pågår f. n. och beräknas vara färdigt under första hälften av år 1964. Kostnaderna för byggnadsföretaget, inkl. etapp I, har hittills uppgått till 8 270 000 kr. Den andra byggnadsetappens andra del, som omfattar ombyggnad av södra delen av det gamla lasarettet, har kostnadsberäknats till 2 500 000 kr. De sammanlagda kostnaderna för hittills utförda eller planerade etapper uppgår således till 10 770 000 kr. Uppdelningen härav enligt 1957 års riksdagsbeslut blir: statligt stöd 65 % eller 6 650 500 kr. samt landstingets andel 35 % eller 4 119 500 kr. Hittills har landstinget beviljats statligt stöd å tillsammans 4 925 000 kr. Eftersom byggnadstiden beräknas till två år räknat fr. o. m. den 1 juli 1964, kan medelsbehovet under budgetåret 1964/65 uppskattas till 800 000 kr.

Under återopande av landstingets ringa skattekraft anhåller förvaltningsutskottet om befrielse att betala ränta och amortering å beviljade lån även i fortsättningen.

Departementschefen

Frågan om statligt stöd till Gotlands läns landsting för utbyggande av lasarettet i Visby underställdes 1957 års riksdag (prop. nr 68). De sammanlagda kostnaderna för nybyggnaden uppskattades därvid på grundval av år 1955 gjorda preliminära beräkningar till 6 150 000 kr. Enligt de i propositionen redovisade beräkningsgrunderna skulle det statliga låneunderstödet härå utgöra 3 547 500 kr. I anslagsäskanden för budgetåret 1962/63

anmälde landstinget, att utbyggnadskostnaderna kunde beräknas till 7 400 000 kr. Landstinget uppskattar nu kostnaderna för etapp I och II till 10 770 000 kr. Kostnaderna för dessa projekt överstiger således de för hela byggnadsföretaget preliminärt beräknade med 4 620 000 kr. Merkostnaden motsvarar ett ökat lånebehov för landstinget med 3 003 000 kr. Det synes rimligt, att landstinget även under nästa budgetår beviljas lån enligt hittills tillämpade grunder för att täcka också den beräknade merkostnaden. För ändamålet förordar jag en medelsanvisning av 800 000 kr.

Till de av förvaltningsutskottet väckta frågorna om fortsatt ränte- och amorteringsfrihet å beviljade lån är jag ej beredd att taga ställning förrän byggnadsföretaget slutförts. För bedömning av denna fråga måste självfallet landstingets ekonomi jämförd med övriga landstings tillmätas väsentlig betydelse. Jag förordar dock, att landstinget medges befrielse från under budgetåret 1964/65 inträdande ränte- och amorteringsskyldighet.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lån till Gotlands läns landsting för utbyggande av lasarettet i Visby* för budgetåret 1964/65 anvisa ett investeringsanslag av 800 000 kr.

[217] 15. **Lån till byggande av sjukhem.** Något anslag för detta ändamål finns ej uppfört i riksstaten för innevarande budgetår.

Socialpolitiska kommittén har i november 1963 avgivit förslag angående ett statligt lånestöd till sjukvårdens huvudmän för byggande av fristående sjukhem för långtidssjuka. Förslaget remissbehandlas f. n. och beredningen av hithörande frågor har ännu inte kunnat slutföras. I avbidan härpå torde anslag för ändamålet i riksstatsförslaget böra upptagas med ett preliminärt belopp. Anslaget synes härvid böra uppföras med 50 milj. kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Lån till byggande av sjukhem* för budgetåret 1964/65 beräkna ett investeringsanslag av 50 000 000 kr.

[218] 16. **Lån till utländska läkare för viss efterutbildning.** Under denna rubrik har alltsedan budgetåret 1946/47 medel anvisats för att den svenska hälso- och sjukvården skulle kunna utnyttja den kvalificerade arbetskraft, som representeras av till landet inkomna läkare, ursprungligen övervägande flyktingar. För ettvarvt av budgetåren 1951/52—1963/64 har medel anvisats med formellt belopp. Enligt beslut av 1956 års riksdag kan anslaget fr. o. m. budgetåret 1956/57 disponeras jämväl för beviljande av lån till vissa andra

utländska läkare, för vilket ändamål medel t. o. m. budgetåret 1955/56 använts under investeringsanslaget till Lån till vissa utländska läkare.

Medicinalstyrelsen har anfört, att behållningen å anslaget den 30 juni 1963 uppgick till 948 767 kr. Under budgetåret 1964/65 planeras fem kurser i svenska medicinalförfattningar för utländska läkare samt två kurser för icke svensktalande läkare med undervisning i svenska språket m. m. Till deltagare i dessa kurser ävensom för att bereda utländsk läkare ekonomisk hjälp under tid, då denne fullgör föreskriven provtjänstgöring eller efterutbildning för att erhålla legitimation som läkare, kan fråga uppkomma om utbetalande av lån från anslaget.

Med hänsyn till behållningen å anslaget torde detta för budgetåret 1964/65 böra uppföras med oförändrat belopp.

Departementschefen

Mot *medicinalstyrelsens* förslag har jag intet att erinra. Anslaget torde sålunda för nästa budgetår kunna uppföras med ett formellt belopp av 1 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lån till utländska läkare för viss efterutbildning* för budgetåret 1964/65 anvisa ett investeringsanslag av 1 000 kr.

Vad föredragandena sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt bifaller Hans Maj:t Konungen.

Ur protokollet:
Ingemar Lindberg

Register

Driftbudgeten

Femte huvudtiteln

A. Socialdepartementet

Sid.		Kronor
	Socialdepartementet:	
10	Avlöningar.....	2 508 000
10	Omkostnader.....	160 000
11	Kommittéer och utredningar genom sakkunniga.....	3 200 000
11	Extra utgifter.....	200 000
		6 068 000

B. Allmän försäkring m. m.

	Försäkringsdomstolen:	
12	Avlöningar.....	782 000
13	Omkostnader.....	47 000
	Försäkringsrådet:	
14	Avlöningar.....	738 000
15	Omkostnader.....	34 000
	Riksförsäkringsverket:	
15	Avlöningar.....	16 034 000
20	Omkostnader.....	6 430 000
22	Bidrag till folkpensioner m. m. ¹	550 000 000
23	Ersättning till postverket för pensionsutbetalningar.....	6 200 000
24	Bidrag till sjukförsäkringen.....	395 000 000
25	Vissa yrkesskadeersättningar m. m.....	4 900 000
		3 980 165 000

C. Socialvård, nykterhetsvård m. m.

	Socialstyrelsen:	
26	Avlöningar.....	3 557 000
29	Omkostnader.....	545 000
	Statens socialvårdskonsulenter:	
30	Avlöningar.....	533 000
31	Omkostnader.....	139 000
32	Ersättningar till kommunerna enligt socialhjälp- och barnavårdslagarna m. m.	6 750 000
32	Bidrag till anordnande samt om- och tillbyggnad av ålderdomshem.....	3 300 000
34	Bidrag till driftkostnaderna vid arbetshem.....	15 000
35	Bidrag till uppförande eller inrättande av barnhem.....	583 000
36	Bidrag till driften av barnhem.....	1 600 000

¹ Beräknat belopp

424 *Statsverkspropositionen år 1964: Bil. 7: Socialdepartementet*

Sid.		Kronor
	Ungdomsvårdsskolorna:	
37	Avlöningar	16 025 000
52	Omkostnader	7 090 000
53	Vård utom skola	2 000 000
55	Engångsanskaffning av inventarier m. m.	500 000
56	Anordnande och drift av provisoriska förläggningar	350 000
57	Personalutbildning	55 000
58	Viss upplysningsverksamhet i ungdomsfrågor	600 000
	Statens vårdanstalter för alkoholmissbrukare:	
59	Avlöningar	5 857 000
63	Omkostnader	3 386 000
64	Bidrag till anordnande av erkända vårdanstalter för alkoholmissbrukare m. m.	2 700 000
67	Bidrag till driftkostnader vid erkända vårdanstalter för alkoholmissbrukare m. m.	29 500 000
74	Tillfälligt omhändertagande enligt lagen om nykterhetsvård m. m.	1 050 000
74	Utbildning och samverkan inom nykterhetsvården	253 000
	Länsnykterhetsnämnderna:	
76	Avlöningar	2 151 000
77	Omkostnader	609 000
78	Bidrag till kommunala nykterhetsnämnder	21 000 000
79	Bidrag till Länkrörelsen	500 000
79	Ersättningar för skador vållade av vissa rymlingar m. fl.	60 000
		110 708 000
	D. Stöd åt barnfamiljer m. m.	
81	Allmänna barnbidrag	1 194 000 000
83	Ersättning till postverket för utbetalning av allmänna barnbidrag	3 100 000
84	Bostadsrabatter	235 000 000
86	Ersättning till barnavårdsnämnderna för bidragsförskott och utfyllnadsbidrag	¹ 31 000 000
86	Bidrag till anordnande av barnstugor	5 000 000
88	Bidrag till driften av barnstugor	20 000 000
89	Ferieresor	1 000 000
90	Bidrag till driften av semesterhem	460 000
90	Stipendier för underlättande av husmoderssemester	1 000 000
91	Bidrag till driften av barnkolonier m. m.	3 000 000
92	Omkostnader för statens bosättningslån	300 000
		1 493 860 000
	E. Arbetarskydd	
	Arbetarskyddsstyrelsen:	
93	Avlöningar	2 572 000
95	Omkostnader	322 000
	Yrkesinspektionen:	
95	Avlöningar	4 889 000
97	Omkostnader	1 156 000

¹ Beräknat belopp.

Sid.		Kronor
97	Undervisnings- och upplysningsverksamhet på arbetarskyddets område	100 000
98	Ersättningar för vissa läkarundersökningar enligt arbetarskyddslagen	3 000
		9 042 000

F. Medicinalstyrelsen m. m.

Medicinalstyrelsen:

99	Avlöningar	6 180 000
104	Omkostnader	993 000

Medicinalstyrelsens sjukvårdsberedskapsnämnd:

105	Avlöningar	894 000
108	Omkostnader	161 000
109	Viss krigssjukvårdsutbildning m. m.	657 000
112	Förvaring och underhåll av viss sjukvårdsmateriel m. m.	1 027 000
113	Utrustning m. m. av beredskapssjukhus vid krig eller krigsfara	5 185 000
118	Utrustning m. m. av sanitetsanstalter	315 000

Strålskyddsverksamhet m. m.:

120	Avlöningar	1 944 000
125	Omkostnader	230 000
125	Inredning och utrustning	1 000 000

Centrala sjukvårdsberedningen:

126	Avlöningar	¹ 1 196 000
126	Omkostnader	1176 000

Statens institut för folkhälsan:

127	Avlöningar	5 133 000
132	Omkostnader	1 400 000
133	Utredningar m. m. rörande luftföroreningar	250 000

Statens bakteriologiska laboratorium:

136	Avlöningar	8 004 000
142	Omkostnader	5 051 000
143	Inredning och utrustning	350 000

Statens rättskemiska laboratorium:

144	Avlöningar	1 878 000
146	Omkostnader	633 000

Statens farmaceutiska laboratorium:

147	Avlöningar	1 463 000
149	Omkostnader	447 000
149	Svenska farmakopékommittén m. m.	260 000

Statens rättsläkarstationer:

150	Avlöningar	1 179 000
152	Omkostnader	239 000
152	Vissa rättsmedicinska undersökningar	40 000

Länsläkarväsendet:

153	Avlöningar	2 398 000
154	Omkostnader	409 000

¹ Beräknat belopp.

Sid.		Kronor
	Provinsiälläkare:	
155	Avlöningar	830 000
156	Omkostnader	43 000
157	Bidrag till provinsiälläkarväsendet m. m.	24 500 000
		74 465 000

G. Mentalsjukhus m. m.

	Statens mentalsjukhus:	
159	Avlöningar	239 300 000
187	Omkostnader	84 550 000
189	Kostnader för mentalsjukvårdsberedningen	1 500 000
191	Utrustning av nya mentalsjukhus m. m.	2 464 000
	Utbildning av mentalsjukvårdspersonal:	
195	Avlöningar	7 140 000
197	Omkostnader	965 000
198	Bidrag till driften av vissa mentalsjukhus	16 600 000
199	Bidrag till mentalsjukvården i Stockholm, Göteborg och Malmö	58 000 000
199	Bidrag till anordnande av psykiatriska kliniker vid lasarett	500 000
200	Bidrag till driften av psykiatriska kliniker vid lasarett	1 100 000
201	Bidrag till anordnande av sjukhem för lättskötta psykiskt sjuka	¹ 110 000
201	Bidrag till driften av sjukhem för lättskötta psykiskt sjuka	¹ 2 300 000
	Statens skol- och yrkeshem på Salbohed:	
202	Avlöningar	805 000
204	Omkostnader	234 000
205	Utrustning	150 000
	Statens skol- och yrkeshem i Vänersborg och Laxå:	
206	Avlöningar	560 000
209	Omkostnader	151 000
210	Utrustning för statens yrkeshem i Laxå	330 000
211	Bidrag till anordnande av särskolor och vårdanstalter för psykiskt efterblivna	5 000 000
212	Bidrag till driften av särskolor för psykiskt efterblivna	16 200 000
215	Bidrag till driften av vårdanstalter för psykiskt efterblivna	¹ 11 300 000
	Vilhelmsro sjukhus:	
216	Avlöningar	2 910 000
217	Omkostnader	644 000
217	Bidrag till epileptikeranstalter	1 800 000
219	Bidrag till driften av anstalter för psykopatiska och nervösa barn m. m.	1 150 000
		455 763 000

H. Universitetssjukhus m. m.

	Karolinska sjukhuset:	
222	Avlöningar	67 160 000
246	Omkostnader	16 968 000
247	Utrustning	1 300 000

¹ Beräknat belopp

Sid.		Kronor
	Serafimerlasarettet:	
249	Avlöningar	13 340 000
256	Omkostnader	3 529 000
257	Bidrag till vissa om- och tillbyggnadsarbeten vid serafimerlasarettet m. m.	3 000 000
258	Avlöning av vissa underordnade läkare vid Sabbatsbergs och S:t Görans sjukhus	709 000
261	Bidrag till vissa Stockholms stad tillhöriga sjukhus	2 900 000
263	Bidrag till vissa driftkostnader vid Kronprinsessan Lovisas barnsjukhus	1 400 000
264	Akademiska sjukhuset i Uppsala: Avlöningar till läkare	7 020 000
269	Driftkostnader vid akademiska sjukhuset i Uppsala	6 000 000
272	Utrustning vid akademiska sjukhuset i Uppsala	4 200 000
276	Bidrag till anordnande av undervisning i klinisk epidemiologi vid epidemisjukhuset i Uppsala	90 000
276	Bidrag till lasarettet i Lund	16 000 000
278	Bidrag till Malmö allmänna sjukhus	8 600 000
279	Bidrag till vissa Göteborgs stad tillhöriga sjukhus	16 000 000
281	Bidrag till lasarettet i Umeå	7 400 000
282	Bidrag till anordnande av barnavdelningar vid lasarett m. m.	50 000
282	Bidrag till driften av barnavdelningar vid lasarett m. m.	1 500 000
283	Bidrag till anordnande av tuberkulossjukvårdsanstalter	1 000
284	Bidrag till driften av tuberkulossjukvårdsanstalter	1 500 000
285	Bidrag till anordnande av epidemivårdsanstalter	100 000
285	Bidrag till driften av epidemivårdsanstalter	200 000
286	Bidrag till anordnande av sjukhem för långvarigt kroppssjuka	1 500 000
286	Bidrag till driften av sjukhem för långvarigt kroppssjuka	15 500 000
286	Bidrag till driften av centralanstalter för radioterapi	3 100 000
288	Bidrag till anordnande av förlossningsanstalter	100 000
288	Bidrag till Eugeniahemmet	2 535 000
		190 702 000

I. Viss rehabiliteringsverksamhet

291	Statens arbetsklirik i Stockholm	653 000
294	Invalditetsförebyggande åtgärder m. m.	21 300 000
295	Bidrag till ortopediska hjälpmedel m. m.	18 000 000
297	Bidrag till hörapparater	5 000 000
298	Bidrag till Svenska vanförevårdens centralkommitté	250 000
301	Bidrag till De vanföras riksförbund	600 000
302	Bidrag till De blindas förening	1 000 000
305	Bidrag till Hörselfrämjandets riksförbund	300 000
		47 103 000

J. Utbildning av sjukvårdspersonal

	Barnmorskeläroanstalten i Stockholm:	
307	Avlöningar	230 000
308	Omkostnader	289 000

¹ Beräknat belopp

428 *Statsverkspropositionen år 1964: Bil. 7: Socialdepartementet*

Sid.		Kronor
	Barnmorskeläroanstalten i Göteborg:	
309	Avlöningar	267 000
312	Omkostnader	147 000
	Statens sjuksköterskeskola i Stockholm:	
313	Avlöningar	836 000
315	Omkostnader	226 000
	Statens sjuksköterskeskola i Göteborg:	
316	Avlöningar	437 000
317	Omkostnader	351 000
	Statens sjuksköterskeskola i Norrköping:	
318	Avlöningar	380 000
320	Omkostnader	322 000
321	Bidrag till vissa sjuksköterskeskolor	1 061 000
	Statens institut för högre utbildning av sjuksköterskor:	
324	Avlöningar	1 225 000
327	Omkostnader	209 000
328	Utbildning av viss sjukvårdspersonal	426 000
333	Utbildningskurser i arbetsterapi	30 000
		6 436 000

K. Allmän hälsovård m. m.

334	Bidrag till avlöningar åt distriktssköterskor m. m.	16 400 000
335	Bidrag till avlöningar åt distriktsbarnmorskor m. m.	3 500 000
336	Bidrag till avlöningar m. m. inom förebyggande mödra- och barnavård	8 700 000
338	Läkemedel åt vissa kvinnor och barn	2 000 000
339	Abortförebyggande åtgärder	410 000
340	Bidrag till försöksvis anordnad familjerådgivning	140 000
341	Bidrag till psykisk barna- och ungdomsvård	700 000
342	Bidrag till S:t Lukasstiftelsen	30 000
343	Understödande av dispensärverksamhet m. m.	1 800 000
344	Allmän hälsokontroll	2 230 000
348	Medicinalstyrelsens skärmbildscentral	660 000
349	Nyanskaffning av materiel för den statliga skärmbildsverksamheten	140 000
350	Åtgärder mot utbredning av könssjukdomar	2 800 000
352	Skyddsympning mot difteri	120 000
354	Skyddsympning mot polio	1 700 000
356	Hälsovårdsupplysning	900 000
361	Silikosförebyggande verksamhet	369 000
362	Yrkesmedicinska centralen	348 000
369	Bidrag till driften av folktandvården	11 100 000
370	Bidrag till utrustning av polikliniker för folktandvård	200 000
371	Stipendier till studerande vid tandläkarhögskola	500 000
373	Kurser för vissa utländska läkare och tandläkare m. m.	106 000
376	Ambulans- och räddningsflygtjänst	900 000
378	Epidemiberedskap m. m.	500 000
		56 253 000

Sid.		Kronor
	L. Internationell samverkan	
385	Socialattachéer	350 000
385	Internationellt socialpolitiskt samarbete	1 500 000
386	Bidrag till världshälsovårdsorganisationen m. m.	2 450 000
388	Skandinaviska undervisningssjukhuset i Korea	2 800 000
389	Vissa internationella resor	60 000
390	Vissa internationella kongresser i Sverige	130 000
		7 290 000

M. Diverse

	Ersättning till statens allmänna fastighetsfond:	
391	Beskickningsfastigheternas delfond	28 000
391	Byggnadsstyrelsens delfond	8 452 000
391	Uppsala universitets delfond	1 595 000
391	Medicinalstyrelsens delfond	28 541 000
392	Karolinska sjukhusets delfond	5 703 000
392	Ersättning till domänverkets fond för upplåten mark	208 000
		44 527 000
	Summa för driftbudgeten	6 482 382 000

Kapitalbudgeten

Statens allmänna fastighetsfond

393	Vissa byggnadsarbeten m. m. vid ungdomsvårdsskolorna	2 200 000
398	Vissa byggnadsarbeten m. m. vid statens vårdanstalter för alkoholmissbrukare	1 100 000
400	Vissa byggnadsåtgärder för strålskyddsverksamhet m. m.	120 000
401	Till- och ombyggnadsarbeten m. m. vid statens bakteriologiska laboratorium	1 000 000
402	Till- och ombyggnadsarbeten m. m. vid statens rättsläkarstation vid Stockholm	100 000
403	Vissa byggnadsarbeten vid statens mentalsjukhus m. m.	1 500 000
403	Vissa byggnadsarbeten för statens skol- och yrkeshem för barn med komplicerad utvecklingshämning	2 020 000
404	Utbyggande av karolinska sjukhuset	5 230 000
408	Utbyggande av akademiska sjukhuset i Uppsala	8 400 000
412	Uppförande av en barnpsykiatrisk klinik vid lasarettet i Lund	1 000 000
		71 170 000

Statens utlåningsfonder

413	Statens bosättningslånefond	1 000
		1 000

¹ Beräknat belopp

430 *Statsverkspropositionen år 1964: Bil. 7: Socialdepartementet*

Sid.

Kronor

Fonden för låneunderstöd

414	Lån till nybyggnader vid erkända vårdanstalter för alkoholmissbrukare m. m.	5 740 000
418	Lån till föreningen Margarethahemmet	70 000
420	Lån till Gotlands läns landsting för utbyggande av lasarettet i Visby	800 000
421	Lån till byggande av sjukhem	150 000 000
421	Lån till utländska läkare för viss efterutbildning	1 000
		56 611 000
	Summa för kapitalbudgeten	127 782 000

¹ Beräknat belopp

BIHANG
TILL
RIKSDAGENS PROTOKOLL
ÅR 1964

FÖRSTA SAMLINGEN

TREDJE BANDET

*Bilagor till Kungl. Maj:ts proposition nr 1
angående statsverkets tillstånd och behov:
kommunikationsdepartementet,
finansdepartementet*

KOMMUNIKATIONSDEPARTEMENTET

*Utdrag av protokollet över kommunikationsärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott
den 3 januari 1964.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, JOHANSSON, HOLMQVIST, ASPLING, PALME.

Chefen för kommunikationsdepartementet, statsrådet Skoglund, anmäler de frågor, som gäller utgifterna för budgetåret 1964/65 inom kommunikationsdepartementets verksamhetsområde, och anför därvid följande.

ÖVERSIKT

Inom kommunikationsdepartementets ämbetsområde intager transportfrågorna en central ställning. Genom att sjöfartsärendena fr.o.m. den 1 juli 1963 överförts till departementet har förutsättningar skapats för en samordnad handläggning av frågor rörande järnvägs-, landsvägs-, sjö- och flygtransporter. Departementets viktigaste uppgift inom detta område är att planera, leda och samordna de olika transportgrenarnas verksamhet i syfte att åstadkomma en från samhällsekonomiska synpunkter ändamålsenligt uppbyggd och fungerande transportapparat. De härför erforderliga riktlinjerna för den statliga trafikpolitiken har nyligen på grundval av proposition i ämnet fastställts av riksdagen.

Till transportfrågorna ansluter sig trafiksäkerhetsproblemen. Dessa har kommit att utgöra en allt viktigare del av departementets arbete.

Andra expansiva sektorer inom kommunikationsdepartementets verksamhetsområde är televäsendet samt televisions- och ljudradiorörelserna.

Bland de områden i övrigt, som hör under departementet och som är av intresse i detta sammanhang, må nämnas det statliga byggnadsväsendet,

postväsendet, elkraftförsörjningen, vatten- och avloppsfrågor samt den civila väderlekstjänsten.

Ökade insatser på en rad områden präglar anslagsäskandena inom kommunikationsdepartementets verksamhetsområde i riksstatsförslaget för nästa budgetår.

Transportsektorn

Transportväsendets utveckling efter det andra världskriget karaktäriseras av en stark expansion liksom av stora förskjutningar mellan de olika transportmedlen inbördes. Tillväxten och förändringarna har skett i nära anslutning till den allmänna ekonomiska utvecklingen. Koncentrationstendenserna inom näringslivet och den fortskridande urbaniseringen innebär, att efterfrågan på transporttjänster i ökad utsträckning hänför sig till tätortsområdena och de större trafiklederna. Detta medför betydande svårigheter att tillgodose transportbehoven inom dessa områden och att samtidigt åstadkomma en tillfredsställande transportförsörjning för glesbygderna. Ökad resebenägenhet har i hög grad stegrat transportefterfrågan. Trafiktekniska förbättringar har skapat ändrade kostnads- och serviceförutsättningar för olika trafikmedel och därigenom föranlett förskjutningar dem emellan.

Utvecklingen av de inrikes transporterna under åren 1950—1962 belyses i det följande bl. a. i fyra grafiska framställningar (fig. 1—4). Kännetecknande för utvecklingen är den snabba tillväxten och den ökade relativa andelen vägtransporter.

I fig. 1 har åskådliggjorts utvecklingen på *godstransportområdet*, mätt i tonkm, för lastbil, järnväg och fartyg.

Det totala inrikes godstransportarbetet ökade under perioden från 13,8 till 21,3 miljarder tonkm, innebärande en tillväxttakt av i medeltal nära 4 % per år. Godstransportarbetet ökade sålunda något snabbare än bruttonationalprodukten i fasta priser, vilken under samma period steg med i genomsnitt 3,5 % per år (fig. 2).

Lastbilarnas samlade transportarbete har ökat väsentligt snabbare än det totala godstransportarbetet. Ökningen har uppgått till ca 9 % per år i genomsnitt (fig. 1 och 2). Lastbilarna ombesörjer numera nästan dubbelt så stor del av godstransportarbetet som år 1950, medan järnvägarnas och fartygens andel sjunkit.

Under tiden 1950—1962 ökade det samlade inrikes *persontransportarbetet* från 18,2 till 42,1 miljarder personkm, vilket innebär en genomsnittlig årlig ökning med ca 7,5 % (fig. 3).

Persontransportprestationerna ökade under samma period sålunda betydligt snabbare än bruttonationalprodukten i fasta priser, vilket framgår av fig. 4. Hela ökningen faller emellertid på personbilstrafiken. Övriga persontransportmedels samlade transportprestationer har minskat något.

Miljarder
godsten-
kilometer

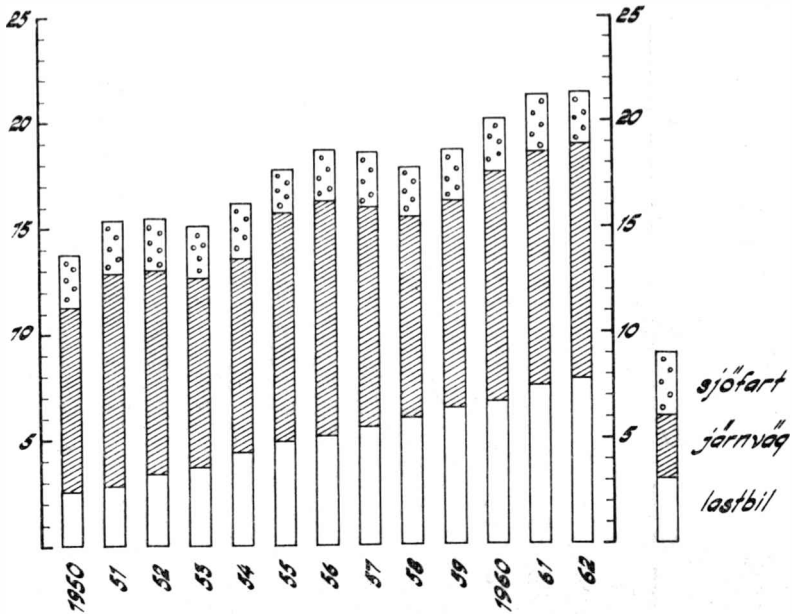

Fig. 1. Utfört inrikes godstransportarbete.

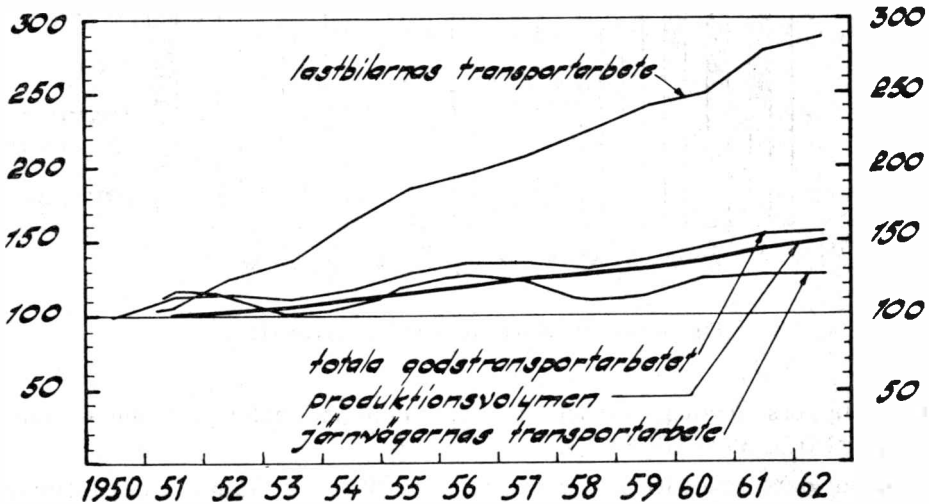

Fig. 2. Utvecklingen av bruttonationalproduktens volym och vissa godstransportprestationer (index 1950=100).

Miljarder
person-
kilometer

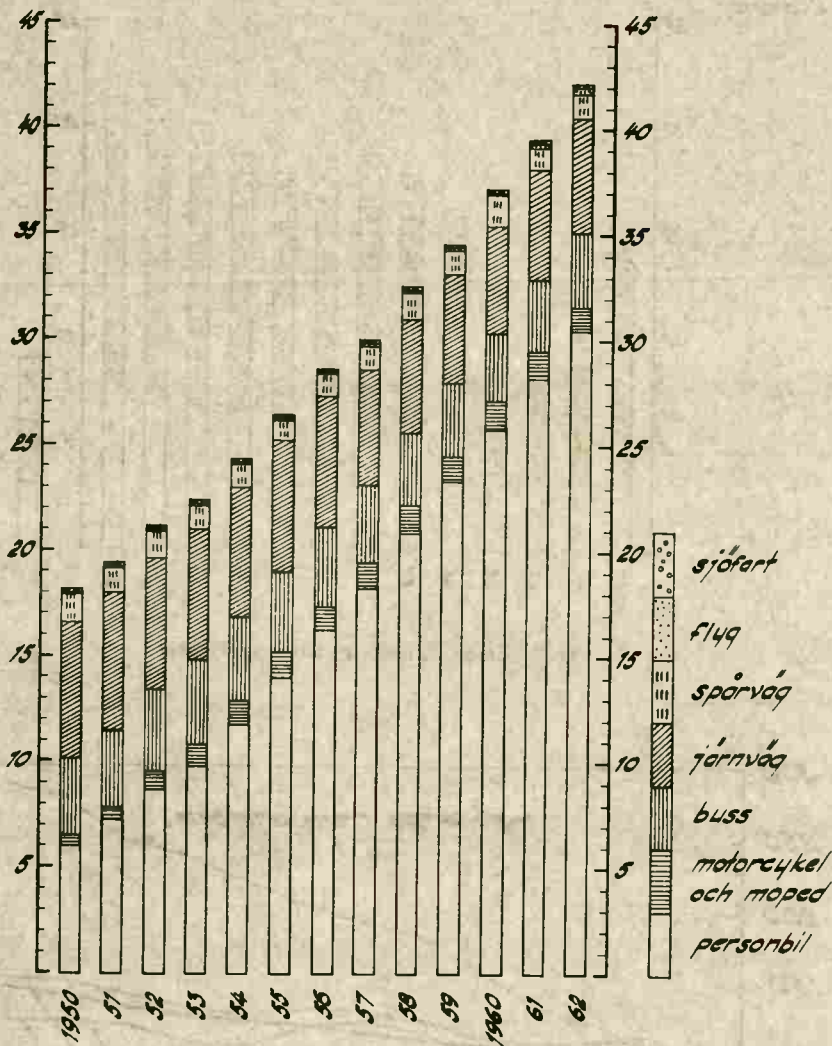

Fig. 3. Utfört inrikes persontransportarbete.

Det totala persontransportarbetet på vägarna ökade under perioden sin relativa andel från 55 % till 84 %..

En närmare redogörelse för vägnätets tillstånd lämnas i det följande under punkten 11.

Investeringarna i vägnätet hålles på en fortsatt hög nivå. De totala utgifterna för vägväsendets behov uppgick under budgetåret 1962/63 till 1 429 mkr. För innevarande budgetår har vägnanslag om sammanlagt 1 268,1

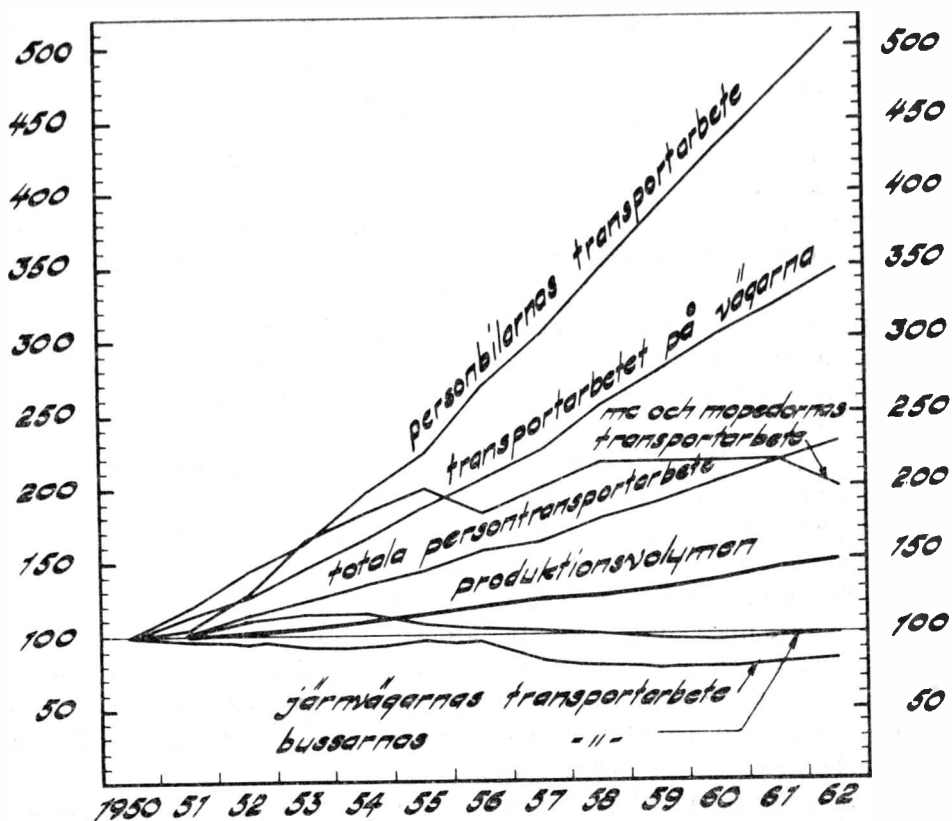

Fig. 4. Utvecklingen av bruttonationalproduktens volym och vissa persontransportprestationer (index 1950=100).

mkr. anvisats, vilket är 101,6 mkr. mera än för budgetåret 1962/63. En mindre del av vägenslagen disponeras under beaktande av utvecklingen på arbetsmarknaden för vägbyggande och vägunderhåll i Norrland. I första hand inriktas vägbyggnadsverksamheten på att förbättra de delar av vägnätet, som är av särskild betydelse för näringslivets transporter, samt de viktigare trafiklederna i och omkring de mera betydande tätorterna.

Under perioden 1958—1964 kommer utgifterna för statligt och kommunalt väg- och gatubyggande att uppgå till ca 5,1 miljarder kr. eller drygt 200 mkr. mer än vad som förutsattes i 1957 års vägplan.

Som framhållits i prop. 1963:191 angående riktlinjerna för den statliga trafikpolitiken skall översyn av 1957 års vägplan verkställas.

För budgetåret 1964/65 föreslås anslag till den statliga, kommunala och enskilda väghållningen med totalt 1 611,1 mkr., d.v.s. en ökning med 343 mkr. Den föreslagna ökningen avses skola disponeras så, att anslaget till vägunderhållet i samband med övergång till kalenderårsberäkning höjes

med 255 mkr. till 695 mkr., anslagen till vägbyggandet på landsbygden med 60 mkr. till 560 mkr., anslaget till gatuunderhållet med 8 mkr. till 76 mkr., anslaget till gatubyggandet med 15 mkr. till 230 mkr., anslaget till enskilt vägunderhåll med 3 mkr. till 32,5 mkr. samt anslaget till enskilt vägbyggande med 2 mkr. till 17,6 mkr. Av anslagen till vägbyggande och vägunderhåll skall liksom tidigare viss del disponeras under beaktande av utvecklingen på arbetsmarknaden i Värmlands, Kopparbergs, Gävleborgs, Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län. Investeringsringarna i väg- och vattenbyggnadsverkets förrådsfond för budgetåret 1964/65 upptages till 50 mkr., varigenom nyanskaffningen av de huvudsakligen för vägunderhållet erforderliga moderna fordonen och maskinerna kan ligga kvar på den högre nivå som under budgetåret 1963/64 motiverats av konjunkurläget.

För högertrafikreformen beräknas ett anslag av 40 mkr., innebärande en ökning med 30 mkr.

Vad järnvägstrafiken beträffar har godstrafiken vid SJ under de senaste decennierna ökat trots konkurrensen från den snabbt expanderande lastbilstrafiken och i viss mån även från sjöfarten. Ökningen beror bl.a. på den gynnsamma konjunkturutvecklingen och den förbättrade transportstandard. Det högvärdiga godsets relativa andel av den totala godstrafiken har dock minskat. Under budgetåret 1962/63 transporterade SJ 44 milj. ton gods, vilket är 1 % mer än under budgetåret 1961/62. Antalet tonkm ökade med 5 % till 10,7 miljarder.

Persontrafiken vid SJ har sjunkit påtagligt under en följd av år. Den minskade efterfrågan på korta resor har föranlett att vissa lokalbetonade persontåg dragits in och att persontrafiken på vissa linjer helt förts över till landsväg. Utvecklingen i fråga om antalet långväga resor har inte varit lika ogynnsam. Totala antalet järnvägsresor på SJ uppgick budgetåret 1962/63 till 74 milj., eller 6 % mindre än föregående budgetår. Antalet personkm var dock ungefär oförändrat.

SJ:s investeringsverksamhet syftar bl.a. till att öka transportkapaciteten genom utbyggnad av större bangårdar, förstärkning av spåröverbyggnaden m.m. En stor del av åtgärderna har även kostnadssänkande effekt, t.ex. fjärrblockering och mekanisering av arbetet vid godsterminaler. Transportstandarderna förbättras också bl.a. genom anskaffning av moderna lok och vagnar.

För budgetåret 1964/65 föreslås för SJ en investeringsram av 320 mkr. Bland viktigare nya projekt kan nämnas utbyggnad av godsbangårdarna i Hälsingborg och vid Albano i Stockholm, ombyggnad av tågfärjelägena i Trelleborg, nya godsmagasin i Örebro och Skövde samt ny personvagnhall vid Hagalund i Stockholm. En tåg- och bilfärja för främst leden Trelleborg—Travemünde skall beställas. Arbetena med den nya malmbanan mellan Kiruna och Svappavaara fortsätter planenligt.

Beträffande ersättningen till SJ för driften av icke lönsamma järnvägs-linjer beräknas, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1964/65 preliminärt ett anslag av 200 mkr.

Vad beträffar den inrikes sjöfarten sjönk godsmängden mellan åren 1961 och 1962 med ca 0,2 milj. ton till 7,9 milj. ton. Transportarbetet låg år 1962 i storleksordningen 2,4 miljarder tonkm. Den utrikes varutrafiken över hamnar och lastageplatser (exkl. färjegods) ökade med 0,5 milj. ton till 42,6 milj. ton. Ökningen föll i huvudsak på införseln av mineralolja. De svenska fartygen ombesörjde 36 % av den samlade utrikestrafiken på Sverige.

Det över färjelederna transporterade godset fortsatte att öka. Under år 1962 nåddes en kvantitet av 3,2 milj. ton. Stegringen i förhållande till år 1961, 0,4 milj. ton, fördelar sig i stort sett jämnt mellan järnvägs- och lastbils-gods. Antalet överförda personbilar steg med 13 % till nära 0,8 milj.

Den svenska handelsflottan ökade under år 1962 med ca 180 000 brutto-registerton till 4 140 000 ton. Antalet enheter minskade däremot med 11 till 1 075. I nybyggnader tillfördes ca 370 000 ton mot 300 000 ton år 1961. Utbyggnaden av tonnaget under år 1962 avsåg till stor del s.k. bulkfartyg för transport av massgods såsom malm, kol och spannmål.

De svenska rederiernas bruttointäkter i utrikes fart uppgick under år 1962 till 2 534 mkr. Kostnaderna i utlandet utgjorde 1 216 mkr., varför saldot blev 1 318 mkr. eller 76 mkr. mer än året innan.

För budgetåret 1964/65 beräknas för sjöfartsändamål ett sammanlagt anslagsbelopp av 75,2 mkr. Förslag framlägges om en ytterligare förstärkning av sjöfartsverkets sjömättningsresurser. Automatisering och annan rationalisering av fyrväsendet förutsättes intensifierad. Anslag begäres för nya byggnader vid sjöfartsstyrelsens geomagnetiska observatorium på Lovö. Vidare framlägges förslag om ytterligare höjning av anslaget till byggande och underhåll av mindre hamnar och farleder. I enlighet med vad som förutsatts i prop. 1963: 144 kommer sjöbefälsskolorna från och med nästa budgetår att överföras till ekklesiastikdepartementets ämbetsområde.

Flygtrafiken inom landet har alltsedan mitten av 1950-talet kännetecknats av en expansiv utveckling även om dess andel av den totala inrikes transportverksamheten fortfarande är ringa.

Den internationella flygtrafiken uppvisar allt högre passagerarantal. Antalet passagerarkm steg med drygt 50 % under åren 1958—1962. Samtidigt har den genomsnittliga ressträckan per passagerare ökat. — Godstrafiken uppvisade år 1962 den kraftigaste ökningen på över tio år och steg med nästan 20 % i tonkilometer räknat.

SAS:s totala linjetrafik ökade under redovisningsåret 1962/63 med nästan 10 % i jämförelse med föregående redovisningsår och antalet betalda tonkm uppgick till totalt 302 milj. Antalet betalande passagerare ökade också med ca 10 % till 2,33 milj. Även inrikesflyget fortsatte sin kraftiga

expansion under verksamhetsåret 1962/63. Transportvolymen på inrikeslinjerna ökade under verksamhetsåret med 11 % till 29 milj. betalda tonkm. Charterflyget expanderade också kraftigt. Antal resande med charterflyg till utlandet uppgick år 1962 till omkring 130 000, en ökning med 25 % jämfört med år 1961. Flygföretagens ekonomi synes utvecklas i stabiliserande riktning.

För investeringar i luftfartens markorganisation upptages för *budgetåret 1964/65* en medelsförbrukning av 7 mkr. Härav hänför sig 0,5 mkr. till Arlanda flygplats. Bland övriga projekt kan nämnas fortsatt utbyggnad av bansystemet på Torslanda flygplats. Under televerkets fond föreslås 3,6 mkr. till radioanläggningar för luftfarten. Beloppet är avsett för upprustning och komplettering av radaranläggningar, flygfyrar och andra navigationshjälpmedel, som kommer att bidra till att höja säkerheten och regulariteten i lufttrafiken. Luftfartsverkets driftunderskott beräknas till 10,5 mkr. Bland utgiftsökningarna ingår medel för ett 25-tal nya tjänster inom luftfartsverket.

Det *internationella samarbetet* på transportområdet hade från början sin tyngdpunkt i de tekniska och organisatoriska frågorna. Under de senaste åren har arbetet intensifierats inom det trafikpolitiska området. Inom den Europeiska ekonomiska gemenskapen (EEC) utgör arbetet med utformningen av en gemensam trafikpolitik f.n. en av de mest betydelsefulla uppgifterna. Samtidigt har inom Europeiska transportministerkonferensen (CEMT) tagits upp frågan om att skissera en allmän europeisk trafikpolitik. Inom sistnämnda organ liksom inom ECE, Europarådet, OECD och Nordiska rådet fortsätter samordningsarbetet på kommunikationsområdet, inefattande bl.a. utredningsarbete, dokumentation, information samt utarbetande av konventioner, resolutioner och rekommendationer i syfte att åstadkomma enhetliga europeiska regler i olika hänseenden. På luftfartens område är ett världsomfattande samarbete etablerat främst inom ICAO och ett specifikt europeiskt samarbete inom ECAC. Många tecken tyder på att en avsevärd expansion av det internationella arbetet kommer att ske inom transportområdet under de närmaste åren.

Då behovet av en samordning av forskningsinsatserna på transportväsendets område är alltmer framträdande, kommer i enlighet med vad som uttalats i prop. 1963: 191 angående riktlinjerna för den statliga trafikpolitiken transportforskningens organisation att utredas.

Trafiksäkerheten

I prop. 1963: 91 angående säkerhetsinspektion av motorfordon m.m. har lämnats en översiktlig redogörelse för arbetet med att skapa större säkerhet i trafiken. I anledning av förslag i propositionen har beslut fattats om

årlig säkerhetsinspektion av motorfordon fr.o.m. den 1 januari 1965. Ett särskilt bolag, Aktiebolaget Svensk Bilprovning, har bildats för ändamålet och förberedelser för den nya fordonskontrollen pågår.

Vidare har speciella åtgärder vidtagits i fråga om handeln med begagnade bilar. Redan fr.o.m. den 1 januari i år kan sålunda inspektion ske på försäljningsställe av fordons beskaffenhet och utrustning.

Inom kommunikationsdepartementet har utarbetats förslag till effektivare typbesiktning av nya fordon m.m. Efter remissbehandling pågår beredning av ärendet inom departementet.

1961 års trafiksäkerhetskommitté avlämnade under hösten 1963 ett betänkande (SOU 1963: 59), vari redogöres för resultaten av de under åren 1961 och 1962 företagna tillfälliga hastighetsbegränsningarna. Efter remissbehandling beredes ärendet f.n. inom departementet.

Bilförarutredningen, som arbetar med frågorna rörande förarutbildningen, körkortssystemet och trafikundervisningen i skolorna, avser att lägga fram ett första betänkande under år 1964. Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande har särskilda sakkunniga tillkallats för att utreda arbetsförhållandena inom landsvägstrafiken.

1957 års trafiknykterhetskommitté avlämnade i december 1963 ett betänkande rörande trafiknykterhetslagstiftningen för vägtrafiken och förfarandet vid körkortsåterkallelse. Betänkandet remissbehandlas f.n.

För *budgetåret 1964/65* föreslås för trafiksäkerhetsforskningen anslag, som innebär en total höjning av medelsanvisningen till denna forskning med 300 000 kr. till 1 200 000 kr. För säkerhetsanläggningar vid järnvägs-korsningar beräknas statsbidrag om sammanlagt 5 500 000 kr. och för bidrag till NTF upptages 1 400 000 kr. innebärande en ökning med 200 000 kr.

Postverket

Postverkets rörelse fortsätter att öka i omfattning. Under år 1962 postbehandlades inalles 2 319 milj. försändelser och betalningsuppdrag eller 3,4 % fler än under år 1961. Under budgetåret 1962/63 ökade inkomsterna med 16 % till 750 mkr. Härav bidrog portohöjningarna med närmare 12 %. Överskottet för budgetåret stannade vid 3,1 mkr. Kassaomslutningen ökade från föregående budgetår med ca 11 % och uppgick till 461 miljarder kr.

Postförbindelserna har i ett väsentligt antal ortsrelationer blivit snabbare genom övergång från järnvägs- till flyg- och biltransporter. Bl.a. har nattpostflygningar upprättats från Stockholm till Visby och Malmö. Vidare indrogs på landsbygden under budgetåret 1962/63 ett hundratal poststationer och ersattes med lantbrevbärning med bil.

Postbankens inlåning ökade mycket snabbt under första halvåret 1963.

På grund av den allmänna åtstramningen på kreditmarknaden under årets senare del sjönk emellertid ökningstakten avsevärt för såväl in- som utlåning. Insättarnas tillgodohavande beräknas vid årsskiftet 1963/64 ha utgjort nära 5 900 mkr. fördelade på 5,3 milj. konton. Det omsatta beloppet vid postgirot ökade liksom under de närmast föregående åren med sammanlagt ca 10 % och beräknas under år 1963 uppgå till över 500 miljarder kr. Utlandsomsättningen steg än snabbare. Postgirobetalningarna till och från utlandet var under fjolåret av storleksordningen 500 mkr.

1956 års postutrednings förslag rörande postverkets organisation, verksamhet, framtida arbetsuppgifter m.m. har remissbehandlats och ärendets fortsatta beredning inom kommunikationsdepartementet beräknas kunna slutföras i sådan tid, att proposition kan föreläggas årets riksdag.

Investeringarna för postverket avser i huvudsak större byggnadsföretag samt inköp av bilar och bussar. För *budgetåret 1964/65* föreslås att investeringsramen ökas från 12,2 till 12,7 mkr. Bland nya objekt, som innefattas i investeringsplanen, må nämnas om- och tillbyggnad av posthuset i Karlstad samt anskaffning av för högertrafik förberedda bussar.

Televerket

Inom televerket sker en fortsatt stark utveckling av telefon- och telexrörelsen. Telegramtrafiken visar däremot en långsam tillbakagång, vilket bl.a. beror på att en del av denna trafik övertas av telexnätet.

Ett representativt mått på telefonrörelsens expansionstakt utgör antalet uppsatta telefonapparater, som under budgetåret 1962/63 ökade med 5,4 % till 3 143 000. Detta betyder att antalet telefonapparater per 1 000 invånare i landet vid budgetårets slut beräknas utgöra 413, en telefontäthet som endast överträffas i Amerikas förenta stater. Även samtalsfrekvensen har kraftigt ökat. Det totala antalet inländska rikssamtal ökade under budgetåret 1962/63 till ca 400 milj., d.v.s. med 13,8 %.

Vid 1963 års ingång var 94 % av alla telefonapparater anslutna till automatiska telefonstationer. Omkring år 1970 beräknas automatiseringen av såväl lokal- som rikstrafiken vara i stort sett genomförd i hela landet. Förberedelser för automatisering även av telefontrafiken till utlandet — i första hand till de nordiska grannländerna — pågår sedan en del år tillbaka.

Det ökade behovet av telekommunikationer har medfört, att televerkets resurser inte alltid varit tillräckliga för att hålla den servicestandard, som vore önskvärd. Sålunda förekommer alltför långa väntetider för installation av nya telefonapparater. Likaså förekommer alltför långa väntetider vid expediering av manuella rikssamtal ävensom bristande framkomlighet vid automatisk koppling av rikssamtal.

Den fortgående, snabba utvecklingen av teletekniken skapar möjligheter att förbättra telekommunikationerna. Inom telestyrelsen pågår utvecklings-

arbete med sikte på att i början av 1970-talet kunna ta i drift de första elektroniska telefonstationerna i landet. Elektronikens utveckling är vidare en av de förutsättningar, som möjliggör användande av satelliter för interkontinentala teleförbindelser. Sedan slutet av 1962 har frågan om komplettering av de transatlantiska kabelförbindelserna med förbindelser via telesatelliter snabbt vunnit aktualitet. Förberedelser pågår f.n. för bildande av en europeisk organisation med uppgift bl.a. att under tillvaratagande av de europeiska ländernas intressen med Amerikas förenta staters regering och regeringarna i andra länder förhandla om och i förekommande fall inträda i en världsomfattande organisation för att gemensamt äga och driva ett globalt telesatellitssystem.

Vad gäller televerkets investeringar för *budgetåret 1964/65* föreslås en höjning av investeringsramen med 40 mkr. till 420 mkr. Bakgrunden till denna höjning, som något överstiger den av telestyrelsen begärda, är den utomordentligt snabba ökningen av dels telefonabonnemangen, dels samtalsfrekvensen. Trots att televerkets investeringar ökat med sammanlagt över 100 mkr. under de senaste tre budgetåren är, som nämnts, väntetiderna för installation av nya telefonapparater betydande och framkomligheten för såväl den automatiserade som den manuellt expedierade rikstrafiken tidvis bristfällig. Den föreslagna väsentliga ökningen av televerkets investeringsram för nästa budgetår åsyftar att möjliggöra krafttag från verkets sida för att i görligaste mån eliminera köbildningen på telefonområdet. Med hänsyn till omfattningen av televerkets ianspråktagande av investeringsmedel och till angelägenheten av att så långt möjligt begränsa den statliga kapitalupplåningen har det vidare syntts lämpligt att eftersträva en total självfinansiering av televerkets investeringar. Från här angivna synpunkter föreslås en höjning av telefonavgifterna, varigenom intäkterna beräknas öka med ca 100 mkr. Dessa medel skall användas för extra avsättningar till värdeminskningsskontot. Härigenom kan televerkets investeringar för nästa budgetår helt finansieras med medel inom verkets fond.—Bland de större telefonstationer, som nu står i tur för automatisering, märkes Bergsjö, Grebbe stad, Hultsfred, Smålandsstenar, Torpshammar, Töreboda, Vindeln, Älmhult och Älvbyn. I utbyggnadsplanerna beträffande fjärrförbindelsenätet ingår nya koaxialkabelanläggningar Trollhättan—Strömstad och Östersund—Vilhelmina.

Television och ljudradio

Enligt 1961 års europeiska våglängdsplan för TV kommer antalet större svenska TV-stationer för program 1 att kunna uppgå till 65. Av dessa beräknas vid slutet av budgetåret 1963/64 ha färdigställts 47. Dessutom torde vid nämnda tid finnas 46 slavstationer. Inom dessa TV-stationers täckningsområden är drygt 95 % av landets befolkning bosatt.

Av de ursprungligen planerade 50 större FM-stationerna för utsändning av två samtidiga ljudradioprogram beräknas 43 ha färdigställts vid slutet av budgetåret 1963/64.

Vid utgången av budgetåret 1962/63 uppgick antalet TV-licenser till ca 1 731 000 och antalet ljudradiolicenser till ca 2 945 000, vilket motsvarar resp. 228 och 388 licenser per 1 000 invånare.

Ljudradions och televisionens framtida utveckling övervägs av 1960 års radioutredning. Uppdraget innefattar bl. a. fråga om tidpunkten för införande av ett andra program i televisionen. Utredningen har lagt fram vissa delförslag rörande ljudradion samt skolradio och skoltelevision.

För budgetåret 1964/65 föreslås för televisionens del 22 mkr. till investeringar i sändarnätet. Härigenom kan bl.a. televisionssändare med full räckvidd färdigställas i Anderstorp, Bollnäs, Ånge och Östhammar. Utgifterna för televisionens programproduktion beräknas öka från 86 till 105,5 mkr. Häri ingår ett engångsbelopp av 3 mkr. för inköp av Svensk Filmindustris arkiv av journalfilmer, vilket innehåller dokumentärfilm sedan tiden omkring sekelskiftet. Materialet kan i betydande utsträckning användas i programverksamheten men är dessutom av utomordentligt värde för studiet av vår tids historia.

Beträffande ljudradion framlägges förslag i anledning av radioutredningens nyssnämnda delbetänkanden. Sålunda upptas medel för utbyggnad av sändarnätet med en tredje programkanal. Härigenom möjliggöres bl.a. en väsentlig expansion av skolradiosändningarna, som enligt planerna skall fördubblas under 1960-talet. De nuvarande melodiradioprogrammen, som f.n. växlar mellan olika programkanaler och som under kvällstid kan mottagas i endast en mindre del av landet, kommer att samlas i en programkanal och utsträckas över hela landet. För Sveriges Radios programkostnader beräknas en höjning med 4 mkr. till 70 mkr.

Radioutredningen förordade, att den allmänna ljudradiolicensen skulle höjas till 40 kr. och att i samband därmed bilradiolicensen skulle sänkas till 20 kr. I det följande föreslås att den allmänna licensen höjes från 30 kr. till 35 kr. och att bilradiolicensen fastställes till samma belopp. Vid bestämmandet av licensavgiften har hänsyn tagits till att kostnaderna för bl.a. skolradio och utlandssändningar föreslås skola fr.o.m. budgetåret 1964/65 bestridas från anslag på riksstaten. Ett belopp av ca 12,9 mkr. beräknas för att täcka kostnaderna härför och för televisionens motsvarande utgifter, som anses bära finansieras på enahanda sätt.

Elkraftförsörjningen

Elkonsumtionen i landet har tidigare vuxit årligen med ca 7 %. I nu föreliggande prognoser för 1960-talet förutses en något mattad utvecklingstakt. Ökningen beräknas stanna vid ca 6 % per år. Inom Centrala driftledningen

förberedes en ny undersökning av elkonsumentionens utveckling för hela landet. För statens vattenfallsverk, som tillgodoser 40 à 45 % av landets samlade elbehov, förutses en procentuell ökningstakt för decenniet, som är obetydligt lägre än hela landets. Styrelsen har inte funnit anledning till någon ändring av 1962 års belastningsprognos för verkets distributionsområden.

Hela landets produktionsresurser uppgick vid mitten av år 1963 till 10,7 milj. kilowatt installerad effekt och energiproduktionen — exklusive import — till ca 40 miljarder kilowattimmar, varav 6 % utgjorde värmekraft.

Inom såväl den statliga som den enskilda elkraftindustrin är numera produktionskapaciteten så betryggande, att efterfrågan på elkraft kan tillgodoses med god marginal även under år med exceptionellt dålig tillrinning till de kraftproducerande vattendragen. Den fortsatta utbyggnaden av produktionsresurserna inom elkraftsektorn syftar till bibehållande av torrårs-säkerheten samt en ekonomiskt optimal avvägning mellan vattenkraft och värmekraft. I kraftindustrins målsättning ingår som hittills en fortlöpande höjning av kraftleveransernas kvalitet genom förbättring och förstärkning av distributionsanläggningarna.

För det statliga kraftsystemets del är redan beslutade och igångsatta utbyggnader av kraftstationer tillräckliga för att tillgodose den beräknade belastningen under 1960-talet. Någon ny kraftstation behöver därför ej påbörjas under nästa budgetår.

Under år 1963 har vattenfallsstyrelsen genomfört en radikal omläggning av taxesytemen i syfte att nå en bättre anpassning till verkets självkostnader för eldistributionen.

För *budgetåret 1964/65* föreslås för statens vattenfallsverk en investeringsram om 360 mkr. till bl.a. fortsatta arbeten på i huvudsak Ajaure, Gallejaur, Seitevare och Letsi vattenkraftstationer samt Stenungsunds och Marvikens värmekraftstationer. Utbyggnaden av distributionsnätet fortsätter. Under budgetåret kommer bl.a. en 380-kilovoltsledning mellan Midskog och Göteborg för 128 mkr. att påbörjas. Medel ingår även för påbörjande av arbeten för reglering av sjön Rebnisjaure i Skellefteälvens flodområde. Vattenfallsstyrelsen har anmält att regleringen av sjön Karats i Luleälvens flodområde tills vidare uppskjutits.

Övrigt

Förslag framlägges till omorganisation av statens sjöhistoriska museum i anledning av att Wasanämndens arbetsuppgifter överföres till museet.

En ytterligare upprustning av bygnadsstyrelsens resurser föreslås i vad avser dess bokföringsorganisation. Härigenom bör den ekonomiska planeringen och kontrollen kunna effektiviseras. Vidare föreslås att en speciell projekteringsbyrå inrättas för uppgifter i samband med utbyggnaden av uni-

versiteten i Stockholm och Umeå. Härjämte förordas bättre resurser för den översiktliga planeringen. Djurgårdsnämndens arbetsuppgifter överföres till byggnadsstyrelsen fr.o.m. den 1 juli 1964. Sammanlagt kommer styrelsen att erhålla nära 30 nya tjänster.

Anslaget till vatten- och avloppsanläggningar, som för innevarande budgetår höjdes med 15 mkr., förordas höjt med ytterligare 10 mkr. till 80 mkr.

Vad beträffar Sveriges meteorologiska och hydrologiska instituts verksamhet tillstyrkes en kraftig förstärkning av flygväderlekstjänsten. Förslag framlägges om att inrätta en särskild prognoscentral för flygväderlekstjänsten för mellersta och södra Norrland vid Sundsvall/Härnösands flygplats. I rationaliseringssyfte föreslås vidare samordning av verksamheten vid vissa flygväderleksstationer och de aerologiska stationerna.

Vidare föreslås, att principbeslut skall fattas om decentralisering av statens elektriska inspektion. Hässleholm förordas bli kansliort för södra distriktet.

En fördubbling av anslaget till vissa plankostnader föreslås i syfte att möjliggöra nya initiativ till regionplanering och underlätta för kommunerna att bilda regionplaneförbund.

Sammanställning

Anslagen för nästa budgetår under kommunikationsdepartementets verksamhetsområde ökar med ca 359 mkr. till 3 431 mkr. Härav hänför sig 2 240 (+ 476) mkr. till driftbudgeten och 1 191 (— 117) mkr. till kapitalbudgeten. I följande sammanställning har gjorts en grov specifikation av anslagen och ökningen på olika anslagsgrupper.

	Anvisat 1963/64	Förslag 1964/65	Ökning eller minskning	
	miljoner kronor			
DRIFTBUDGETEN				
<i>Sjätte huvudtiteln</i>				
A. Kommunikationsdepartementet m.m. ...	3,8	4,8	+	1,0
B. Väg- och vattenbyggnadsväsendet:				
Väg- och vattenbyggnadverket	60,2	63,5	+	3,3
Vägunderhåll och vägbyggnader	1 278,5	1 651,6	+	373,1
Vatten- och avloppsanläggningar.....	70,0	80,0	+	10,0
C. Vägtrafikväsendet	15,2	15,3	+	0,1
D. Sjöfarten	181,8	75,2	—	6,6
E. Sveriges meteorologiska och hydrolo- giska institut	16,1	18,2	+	2,1
F. Byggnadsväsendet	217,7	21,4	+	3,7

¹ Härav avser 4,0 mkr sjöbefälsskolorna, som fr.o.m. 1.7.1964 överföres till åttonde huvudtiteln.

² Inklusive djurgårdsnämnden samt anslaget Ersättningar på grund av förbud mot bebyggelse m.m. inom vissa strandområden, vilket fr.o.m. 1.7 1964 överföres till nionde huvudtiteln.

	Anvisat 1963/64	Förslag 1964/65	Ökning eller minskning
	miljoner kronor		
G.—H. Tekniska institut och Statens elektriska inspektion	5,0	5,5	+ 0,5
I. Diverse:			
Ersättning till statens järnvägar för drift av icke lönsamma järnvägs- linjer	80,0	200,0	+ 120,0
Övrigt	73,9	94,7	+ 20,8
	<u>1 702,2</u>	<u>2 230,2</u>	<u>+ 528,0</u>
<i>Statens affärsverksfonder</i>			
Underskott å statens järnvägars fond ...	50,0	—	— 50,0
<i>Luftfartsfonden</i>			
Underskott å luftfartsfonden	12,3	10,5	— 1,8
Summa för driftbudgeten	<u>1 764,5</u>	<u>2 240,7</u>	<u>+ 476,2</u>

KAPITALBUDGETEN

Statens affärsverksfonder

A. Postverket	7,0	13,0	+ 6,0
B. Televerket	437,0	450,0	+ 13,0
C. Statens järnvägar	331,0	317,0	— 14,0
D. Statens vattenfallsverk	430,0	330,0	— 100,0
<i>Luftfartsfonden</i>	7,5	4,0	— 3,5
<i>Statens allmänna fastighetsfond</i>	38,0	17,1	— 20,9
<i>Statens utlåningsfonder</i>	—	2,5	+ 2,5
<i>Fonden för låneunderstöd</i>	7,5	7,5	—
<i>Fonden för statens aktier</i>	0,5	—	— 0,5
<i>Fonden för förslag till statsverket</i>	0,3	0,6	+ 0,3
<i>Diverse kapitalfonder</i>			
Väg- och vattenbyggnadsverkets förråds- fond	49,0	49,0	—
Summa för kapitalbudgeten	<u>1 307,8</u>	<u>1 190,7</u>	<u>— 117,1</u>
<i>Totalt för kommunikationsdepartementet</i>	<u>3 072,3</u>	<u>3 431,4</u>	<u>+ 359,1</u>

För att komplettera bilden av kommunikationsdepartementets verksamhetsområde må nämnas, att utgifterna för statens affärsdrivande verk icke

DRIFTBUDGETEN

Sjätte huvudtiteln

A. Kommunikationsdepartementet m. m.

[1] 1. Kommunikationsdepartementet: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1962/63	1 594 000	1 735 300
1963/64	2 109 000	
1964/65 (förslag)	2 726 000	

På kommunikationsdepartementets rättsavdelning tjänstgör en avdelningschef i Br 4, en lagbyråchef i Br 2 samt två sakkunniga. De internationella ärendena inom departementet handlägges sedan flera år tillbaka av lagbyråchefen. Med hänsyn till att ärendena till huvudsaklig del har karaktär av policyfrågor på det transportpolitiska området bör dessa i fortsättningen handläggas på statssekreterarens avdelning. Jag föreslår därför, att tjänsten som lagbyråchef överföres till statssekreteraravdelningen och och att den i samband därmed omvandlas till tjänst som byråchef i Br 2. På grund av arbetsbelastningen på rättsavdelningen är en förstärkning av dess personal nödvändig. Jag föreslår, att en tjänst som lagbyråchef i Br 2 inrättas. Vidare bör tjänsten som avdelningschef benämnas chef för rättsavdelning i Br 4.

Jag föreslår vidare, att en tjänst som byrådirektör i Ao 27 inrättas för transportpolitiska frågor. Vidare erfordras en förstärkning av personalen på statssekreteraravdelningens expedition och skrivcentral med en tjänst som kontorist i Ae 9 och på expeditionschefens avdelning med en tjänst som kanslibitråde i Ae 7. Härjämte torde en tjänst som expeditionsvakt i Ae 7 böra inrättas.

Jag beräknar vidare medel för de lönegradsförändringar, som chefen för civildepartementet föreslagit vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor. Vidare föreslår jag, att en tjänst som kanslibitråde i Ag 7 på statssekreteraravdelningen och en sådan tjänst på sjöfartsbyrån extraordinariesättes.

Med hänvisning till vad chefen för finansdepartementet vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört rörande resurser för långsiktigt planeringsarbete beräknar jag en höjning av departementets anslagspost till ersättningar till expertis och tillfällig arbetskraft med 100 000 kr.

18 *Statsverkspropositionen år 1964: Bil. 8: Kommunikationsdepartementet*

Anslaget torde böra uppföras med (2 109 000 + 617 000) 2 726 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för kommunikationsdepartementet som föranledes av vad jag föreslagit i det föregående;

b) godkänna följande avlöningsstat för kommunikationsdepartementet, att tillämpas tills vidare fr.o.m. budgetåret 1964/65:

Avlöningsstat

1. Avlöning till departementschefen	54 000
2. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	1 020 000
3. Ersättningar till expertis och tillfällig arbetskraft, <i>förslagsvis</i>	250 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ...	634 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	768 000
	2 726 000

c) till *Kommunikationsdepartementet*: *Avlöningar* för budgetåret 1964/65 anvisa ett förslagsanslag av 2 726 000 kr.

[2] 2 **Kommunikationsdepartementet: Omkostnader**

	Anslag	Nettoutgift
1962/63	150 000	170 100
1963/64	143 000	
1964/65 (förslag)	181 000	

Från anslagsposten till reseersättningar bestrides bl.a. kostnaderna för internordiska tjänsteresor. Jag föreslår, att även andra utländska tjänsteresor, som företages av departementets befattningshavare, skall få bekostas från denna anslagspost. Jag förordar därför, att posten för nästa budgetår räknas upp med 15 000 kr. för utländska tjänsteresor. Med anledning av föreslagna personalförstärkning och behov av fortsatt upprustning av departementets inventarier bör anslaget ökas med 51 000 kr. för expenser, varav 35 000 kr. utgör engångsbelopp. Kostnaderna för publikationstryck beräknas minska med 3 000 kr. Ett för innevarande budgetår anvisat engångsbelopp av 25 000 kr. avgår.

Anslaget torde sålunda böra uppföras med (143 000 + 38 000) 181 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kommunikationsdepartementet*: *Omkostnader* för budgetåret 1964/65 anvisa ett förslagsanslag av 181 000 kr.